De dagboeken 1957-1968. De radiojaren

Wim Kan

editie Frans Rühl

bron
Wim Kan, *De dagboeken 1957-1968. De radiojaren* (ed. Frans Rühl). Uitgeverij Balans, Amsterdam 1988

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/kan_002dagb02_01/colofon.htm

© 2009 dbnl / erven Wim Kan / Frans Rühl

II

Het is natuurlijk toch met niets te vergelijken,
dat leven van applaus, van bloemen en verdriet,
dat elke avond weer in gouden glorie prijken
om in de nacht opnieuw te zinken in het niet
en 's morgens in de mist van Kudelstaart
de lauwerkransen in de keuken te zien hangen.

V

Houdt u eigenlijk een dagboek bij? Ik ben er uit luiheid nooit toe gekomen. Helaas, moet ik zeggen, want een vriend van mij, die het wèl doet, en zijn leven in een plank vol dikke schriften kan naslaan, heeft er erg veel gemak van. Als hij bijvoorbeeld ruzie met iemand krijgt, zoekt hij in zijn journaal van jaren geleden de dag op, toen hij met de man in kwestie kennismaakte en herleest, met grimmig welbehagen, hoe aardig de eerste indrukken waren. Voelt hij zich neerslachtig, dan neemt hij een willekeurig deel van de plank en is na vijf minuten lezen al gestuit op een zeurpartij over soortgelijke muizenissen. Dat móet wel leiden tot een wijsgerig gevoel voor de betrekkelijkheid der dingen.

SIMON CARMIGGELT
Kronkel in *Het Parool* 23 maart 1961
over de dagboeken van Wim Kan

De spiekborden met de hele conference in trefwoorden.
'Als die meneer op de eerste rij de borden mee naar huis neemt, ken meneer het ook, hè meneer?!'

Inleiding

Lange kabinetsformaties waren de leukste perioden. Op weg naar het theater nog even naar de autoradio luisteren. De laatste ontwikkelingen rond het gedraai om de ministersbaantjes moesten toch minstens drie nieuwe grappen kunnen opleveren. In de kleinste kleedkamer, verlangend naar nachtelijke treinen richting Zwitserland, steevast de Liegewagen genoemd, lag Wim Kan in gestreepte badjas voor aanvang uitgeput op zijn stretcher. De zeven spiekborden stonden rechtovereind om hem heen gebouwd. Hij zat dicht tegen de nieuwe grappen aan, maar hij had ze nog niet. Zoeken naar de vorm, de plek en de brug naar de rest van de conference. Hij kon het niet vinden. Meneer Van Liempt vaak op zijn knieën met schaar en viltstift voor verbeteringen, ikzelf trekkend aan de spiekborden, want de uitverkochte zaal zat al. 'Wimmie, waar wachten we nog op,' klonk het vanuit de aangrenzende kleedkamer. En op het toneel mopperde Ru van Veen ongeduldig iets over de laatkomgewoonten van de oude dirigent Mengelberg. Tien minuten te laat was het eindelijk aanvang. De piano-ouverture deed het geroezemoes van het publiek verstommen. Pas op dat moment werden de spiekborden onder het nog gesloten voordoek geschoven tot het randje voetlicht. En zelfs dan moest er soms een bord teruggehaald worden, omdat Kan op het trappetje omhoog naar het toneel toch nog iets anders had bedacht. De nieuwe grappen werden in de eerste vijf minuten van de conference gelanceerd. Wij luisterden in de coulissen. Kan vergat alle voorbesprekingen uit de kleedkamer, vergat de uit den treure uitgeprobeerde varianten. Spontaan en puur op gevoel kwamen ze eruit. Hard en overdonderend daverde de lach door de reagerende zaal. Met de actualiteit was het publiek voor de rest van de avond gewonnen. Voor die drie nieuwe grappen had Wim Kan dan de hele dag geleefd.

Niemand uit het grote Wim-Kan-publiek heeft zich die dagelijkse worsteling gerealiseerd. De wereld van Wim Kan was immers hermetisch afgeschermd. De publikatie van de dagboeken voegt een

nieuwe dimensie toe aan de beeldvorming van Wim Kan. Er was geen dag dat hij niet in zijn dagboek schreef. Of we nu op het balkon met uitzicht in Zwitserland zaten, of op klapstoeltjes aan de bosrand op de Veluwe, altijd weer was er dat dagboek. In een ongemakkelijke houding met 't schrift op zijn knieën schoot de pen over het papier. En hoewel hij naast je zat, sloot hij zich even af. Zijn emoties, zijn gedachten, zijn gebeurtenissen legde hij dan vast. Of zoals hij zelf zei: ‘Dagboekschrijven is fotograferen met potlood.’ Het viel me altijd weer op dat hij geen denkpauzes nam, niet aarzelde met het schrijven en nooit schrapte of verbeterde. Soms was hij heel kort bezig, vaak langer, nooit op vaste tijdstippen, vaste plekken, maar wel consequent iedere dag.

Zo'n dagboek bestond uit een multoringband volgepropt met dichtbeschreven blaadjes en Kan ging pas over op een nieuw deel als het oude door de dikte niet meer dicht kon. De indeling bleef door de jaren heen dezelfde: rechts de gebeurtenissen, links de aanzetten tot nieuwe liedjes, nieuwe grappen, kranteknipsels die hem moesten inspireren, concepten van brieven die hij die dag schreef en de antwoorden die hij een paar dagen later ontving, onhandige foto's, door hem zelf gemaakt, en af en toe een kaartje dat aan een boeket bloemen herinnerde. Toen Wim Kan op 8 september 1983 na een ziekbed van slechts enkele dagen op 72-jarige leeftijd stierf, liet hij mij honderdtien van die dikke dagboeken na. Dat was geen verrassing. Wij hebben het er op lange wandelingen vaak over gehad. Ook de inhoud was mij allang bekend.

‘De radiojaren’ is de gekozen titel voor deze selectie uit de eerste veertig dagboekdelen. Direct na de met zijn tweede oudejaarsconference definitieve doorbraak begint Wim Kan aan een dagboek zoals hij dat eerder tijdens zijn Japanse gevangenschap van 1942-1945 in Birma deed. Dit boek loopt tot een jaar na zijn laatste conference op de radio.

De opkomst en groeiende invloed van de televisie zijn in de fragmenten voelbaar. Het ABC-cabaret bestaat in deze periode uit een ensemble en is de leerschool voor veel jonge talenten. Zij treden samen met Kans tien jaar oudere echtgenote Corry Vonk op in het eerste deel van het programma. Wim Kan vult dan met zijn conference het gedeelte na de pauze. De tournees zijn lang. Het dagboek

werd voornamelijk geschreven in Kans huis aan de Westeinderplas in Kudelstaart, in het 360 graden draaiende werkhuisje; op de Veluwe bij Rheden in de gehuurde kamer in de boerderij De Carolina Hoeve midden in het bos, het koepeltje dat daar in het weiland stond en in hun eigen huis De kleine Wildwal aan de Schietbergse Weg; in Zwitserland in hun vaste hotel in Arosa en later in hun eigen châlet De Enzian in Langwies en in hun flat in Cap d'Ail even buiten Monaco.

Zijn de notities het eerste jaar nog slechts verslagen van de dagelijkse gebeurtenissen, langzaam groeit het dagboek uit tot zijn klankbord. Alles schrijft Wim Kan op; het wordt het spoorboekje van zijn leven. Uit de enorme hoeveelheid materiaal zijn de fragmenten zodanig gekozen dat het een beeld geeft van Kans werkelijke leven. Tijdschema's, berekeningen, menu's, opsommingen van telefoongesprekken en brieven zijn buiten de selectie gelaten. Verkeerde spelling is blijven staan als Wim Kan duidelijk onwetend is van de juiste schrijfwijze. Vaste uitdrukkingen die door Kans veelvuldig gebruik een eigen leven gingen leiden, reken ik tot echte Wim-Kan-taal die mogelijk pas bij vaker lezen duidelijk wordt. Vierkante haken zijn geplaatst bij enkele toevoegingen mijnerzijds om al te veel noten te vermijden. Inhoudelijk heb ik nergens beperkingen gelegd of situaties geromantiseerd. Reputaties van personen worden door mij niet in bescherming genomen voor zover dat wettelijk toelaatbaar is. Wim Kan zoals ik hem kende, is eigenlijk het enige criterium dat ik hanteerde bij het samenstellen van dit boek.

Bij het steeds maar weer lezen komen de beelden vanzelf fotografisch naar boven: Kans geluk, plezier, verdriet, teleurstelling, maar vooral Kans enthousiasme na de voorstelling. Dan had hij het niet over het grandioze succes van de hele avond, maar alleen over het effect van de drie nieuwe grappen. Hij raakte er niet over uitgepraat. En dan was het bijna nacht, als ik hem in die gestreepte badjas door de kleedkamergang voorbij zag schuifelen.

september 1988

[illustraties]

Uithuilen en opnieuw beginnen voor de radiomicrofoon bij de oudejaarsconference in 1960.

Een echt ensemblenummer van het ABC-cabaret: 'Feestcongres der Ooievaars' uit het programma 'Engelen en Spoken'. Met links beginnend Marjan Berk, Sant Heijermans, Mieke Kemmers, Corry Vonk, Dorien Mijksenaar, Margriet de Groot, Marlene Gobau en Nelly Frijda. Boven alles uit Peter van Hattum.

Het is pauze bij 'Wat een land, wat een land'. De finale 'De ouders van de Beatles' is net gespeeld. Carry Tefsen, Wim Kan met pruik nog in de hand, Celia Nufaar, Frans Halsema leunend op de bas van begeleider Kees Vlak.

De zusjes Maya en Annelies Bouma poseren ongedwongen bij een voor de foto regisserende Wim Kan.

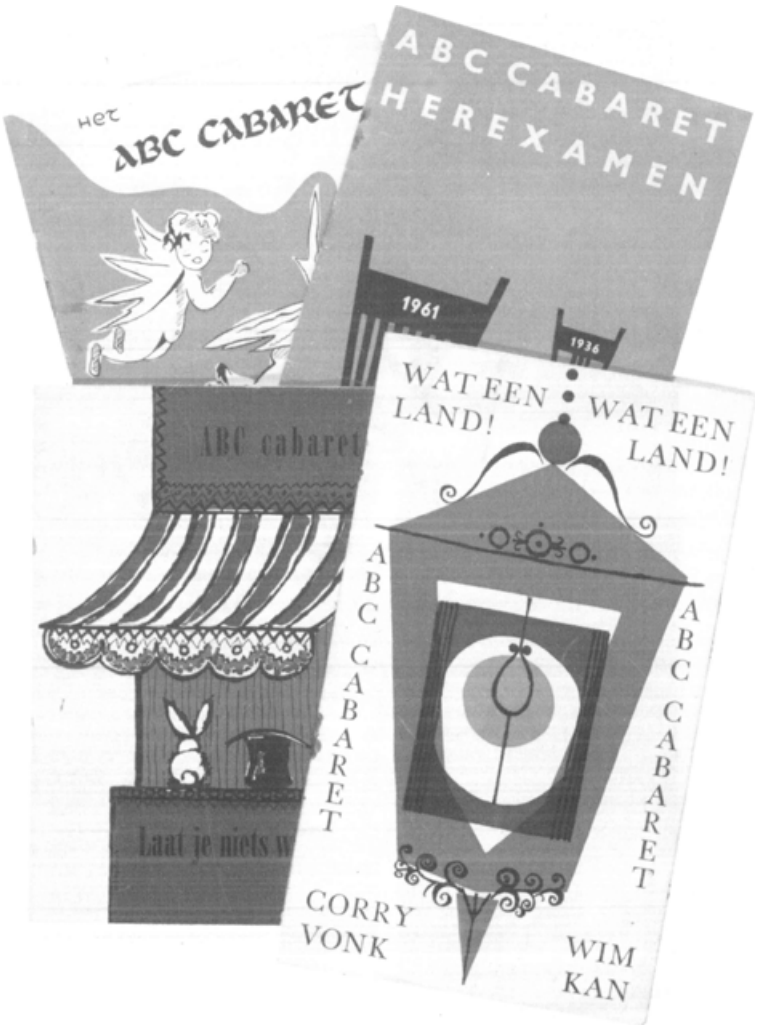

De vier programma's die het ABC-cabaret speelde in de periode van 1957-1967: 'Engelen en Spoken', 'Laat je niks wijsmaken', 'Herexamen' en 'Wat een land, wat een land'.

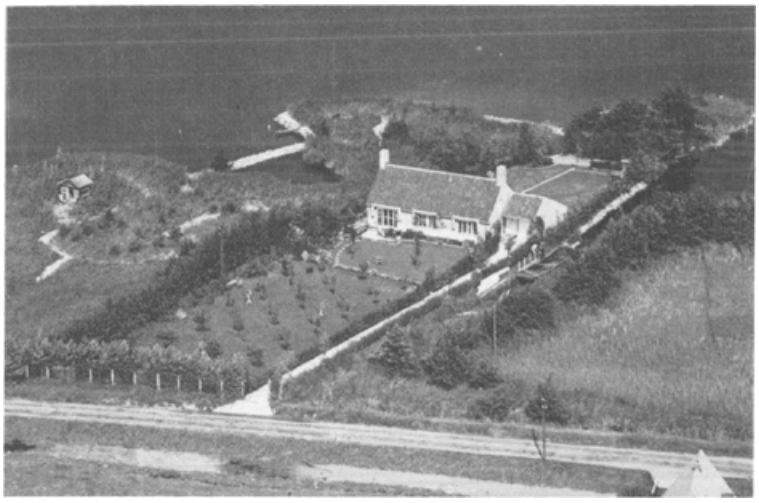

Het huis in Kudelstaart met het uitzicht over de Westeinderplas, met het 360 graden draaiende werkhuisje en het terras, door Wim Kan omgedoopt tot kaboutereiland.

Een van de honderdtien dagboeken, willekeurig opengeslagen.

Schrijvend aan het dagboek, nooit op vaste tijdstippen, vaste plekken, maar wel consequent iedere dag.

De geliefde plekken op de Veluwe: boven het eigen huis De kleine Wildwal aan de Schietbergseweg buiten Rheden; onder de Carolina Hoeve midden in de Onzalige Bossen.

Linksboven: *Momenten van ontspanning. Corry Vonk op de Laube [het balkon] van hun huisje de Enzian in Langwies*.

Linksonder: *De 'catastrofewinter' van 1961*.

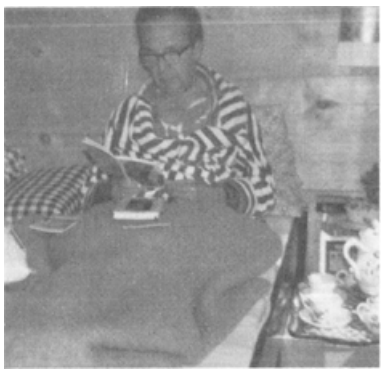

Rechtsboven: *Kans eigen onderschrift bij deze foto: Maar oma wat hebt U 'n grote onderkin...*

Rechtsmidden: *Onafscheidelijk samen*.

Rechtsonder: *De landing van een helicopter doorbreekt even het isolement in de bergen*.

Uit een ver verleden: vader Kan met een zeer jonge Corry Vonk en Wim Kan bij het Uddelermeer in 1937.

Op vakantie of in de kleedkamer; altijd met z'n tweeën.

In de woonkamer van Kudelstaart. Kans eigen onderschrift: Schilt een peertje met vork en mes.

Op het zijtoneel toont impresario meneer Van Liempt de resultaten van de lange tournee.

Zangles bij Kees Smulders thuis in Hilversum.

Er is geen ontkomen aan. Handtekeningen zetten op de ijsbaan.

Boven: *Even uitblazen, maar wel in de verkeerde trein. De geënsceneerde foto gemaakt even voor het vertrek naar Zwitserland. Jons Viruly en Mary Dresselhuys zwaaien de Kannen uit*.

Midden: *Wim Kan feliciteert Simon Carmiggelt met zijn Constantijn-Huygensprijs. De beide echtgenotes kijken toe*.

Onder: *Op het boekenbal in het Concertgebouw onderhoudt Koningin Juliana zich met Ru van Veen, Corry Vonk en Wim Kan*.

Minister-president Willem Drees en zijn echtgenote complimenteren Wim Kan na afloop van de voorstelling in de kleedkamer.

'Wat sta je toch tegen die doos te tikken.' Kan als straatmuzikant de zaal in op de première van 'Herexamen' in Diligentia.

De finale van Mies Bouwmans grote geldinzamelactie Open het Dorp. Wim Kan belt in vier gesprekken een ton bij elkaar.

Altijd de helpende hand van Corry Vonk die op het laatste moment nog iets aan het kostuum van Kan frunnikt, zoals hier bij de voorbereiding voor oudejaar 1960.

Voor de aanvang van het Grand Gala du Disque 1963 nog even samen. Wim Sonnevelds optreden mocht wel, maar dat van Kan niet door de televisie worden uitgezonden, met alle gevolgen van dien.

Onder moeilijk speelbare omstandigheden probeert Wim Kan het grammofoonplatenfeest te openen.

De Birma-reünie in het Kurhaus. Na 25 jaar nog eenmaal samen: Wim Kan met zijn vaste begeleider uit die dagen, Nic Rayer.

Een uniek moment in de cabaretgeschiedenis: Toon Hermans, Wim Sonneveld en Wim Kan volgen de repetities voor het jubileumprogramma 'Herexamen'.

Frans Halsema verrast zijn wat verbaasde leermeester met bloemen en een flesje wijn.

Hossend over het toneel met minister-president Jan de Quay op zijn schouders.

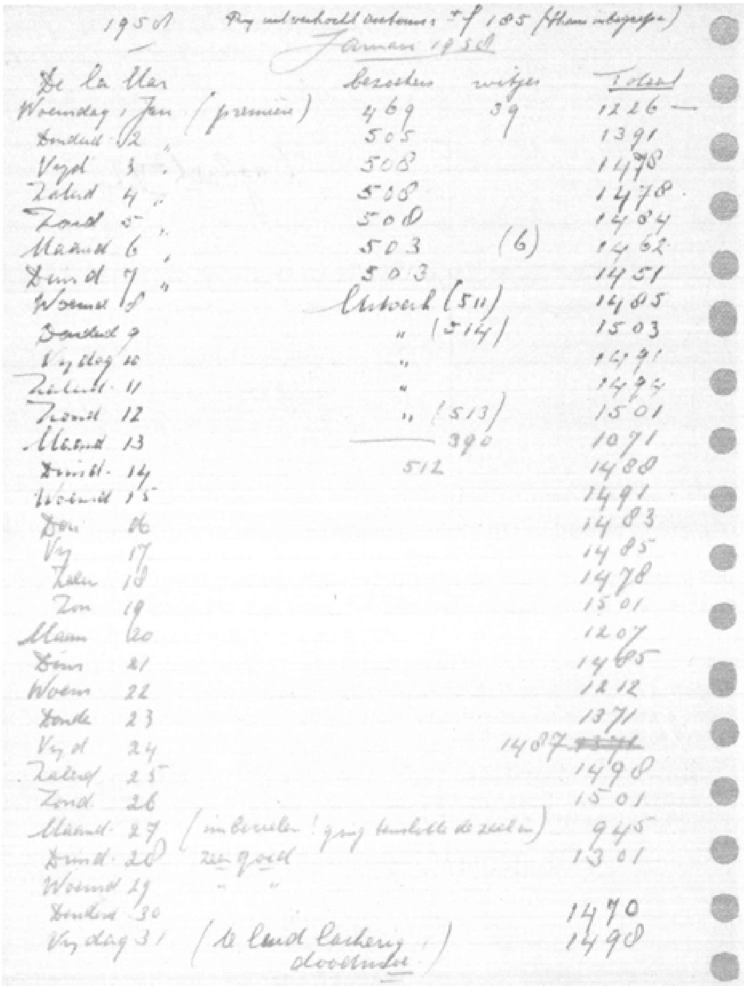

1958 [illegible] ± f 185 [illegible]

Januari 1958

De la Mar		bezoekers	vrijes	Totaal
Woensdag 1 Jan	(premiere)	469	39	1226
Donderd. 2		505		1391
Vrijd 3		508		1478
Zaterd 4		508		1478
Zond 5		508		1484
Maand 6		503	(6)	1462
Dinsd 7		503		1451
Woensd 8		Uitverk (511)		1485
Donderd 9		" (514)		1503
Vrijdag 10		"		1491
Zaterd 11		"		1497
Zond 12		" (513)		1501
Maand 13		390		1071
Dinsd 14		512		1480
Woensd 15				1491
Don 16				1483
Vrij 17				1485
Zater 18				1478
Zon 19				1501
Maan 20				1207
Dins 21				1485
Woens 22				1212
Donde 23				1371
Vrijd 24				1487 ~~[illegible]~~
Zaterd 25				1498
Zond 26				1501
Maand 27	([illegible]! [illegible])			945
Dinsd 28	[illegible]			1301
Woensd 29	" "			
Donderd 30				1470
Vrijdag 31	([illegible])			1498

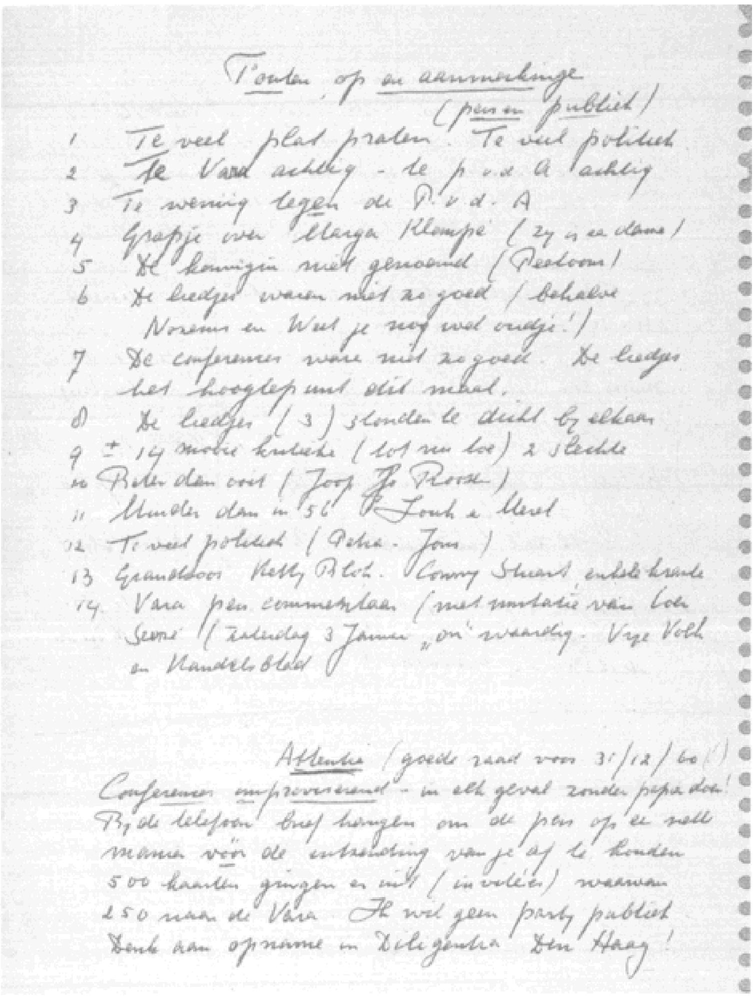

Punten op en aanmerkingen
(pers en publiek)

1 Te veel plat praten. Te veel politiek
2 Te Vara achtig - te P.v.d.A. achtig
3 Te weinig tegen de P.v.d.A.
4 Grapje over Marga Klompé (zij is een dame)
5 De koningin niet genoemd (Peetoom)
6 De liedjes waren niet zo goed (behalve Nozems en Weet je nog wel oudje!)
7 De conferences waren niet zo goed. De liedjes het hoogtepunt dit maal.
8 De liedjes (3) stonden te dicht bij elkaar
9 ± 14 mooie kritieken (tot nu toe) 2 slechte
10 Beter dan ooit (Joop de Roos)
11 Minder dan in '56 [illegible]
12 Te veel politiek ([illegible])
13 Grandioos [illegible]. Conny Stuart enkele kranten
14 Vara pers commentaar (met imitatie van [illegible]) (Zaterdag 3 Januari „on"waardig. Vrije Volk en Handelsblad)

Attentie (goede raad voor 31/12/60!)
Conference improviserend - in elk geval zonder [illegible]!
Bij de telefoon brief hangen om de pers op een zekere manier vóór de uitzending van je af te houden
500 kaarten gingen er uit (invités) waarvan 250 naar de Vara. Ik wil geen party publiek
Denk aan opname in Diligentia Den Haag!

Wim Kan hield van lijstjes en opsommingen; de dagboeken staan er vol mee.

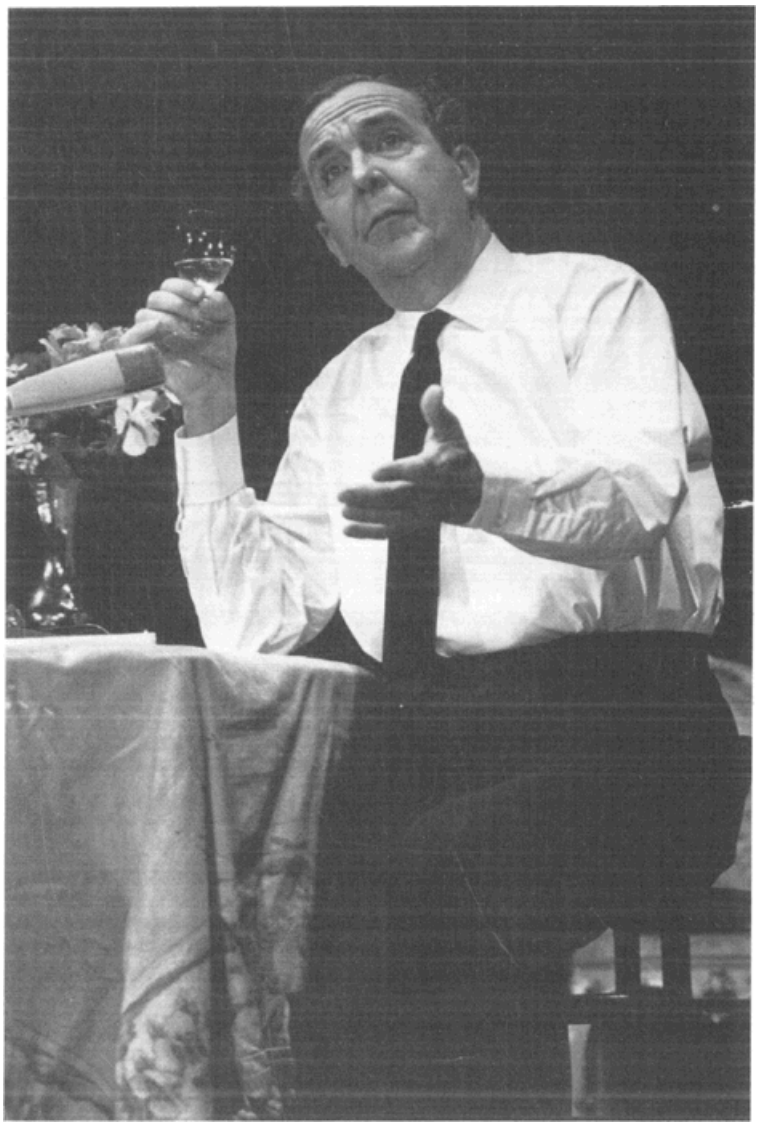

De laatste oudejaarsconference voor de radio: 'Lachend over de loongrens.' Omdat de miljoenen luisteraars niets zien, hoeft het smokingjasje niet aan.

Door de tientallen jaren heen altijd samen bedankend voor het slotapplaus.

1957

‘Het was me het jaartje wel’. Zo luidt de titel van Wim Kans tweede oudejaarsconference, waarmee hij glorieus 1957 in stapt. Dit radiooptreden is het begin van een traditie die Kan en oudejaar verder onverbrekelijk aan elkaar verbindt. 1957 is het jaar waarin de Partij van de Arbeid bij de kamerverkiezingen de grootste partij van het land wordt en dr. Willem Drees wederom de opdracht aanvaardt een kabinet te vormen. Op het wereldtoneel duurt de koude oorlog voort. Nasser annexeert het Suezkanaal en het vreemdelingenlegioen probeert heftig Algerije voor Frankrijk te behouden. De wet op het kijkgeld wordt ingesteld (*ƒ* 30, - per jaar) en de zendtijd van de televisie wordt bepaald op tien uren per week. Wim Kan waagt zich op de televisie in een lang interview met A. Viruly en is blij dat iedereen dat snel vergeten is. Hij zegt zelf: *Televisie is een modern monster waar we nog mee moeten leren omgaan*. In de zomer vindt de première plaats van het tiende naoorlogse programma van Kans ABC-cabaret, ‘Engelen en Spoken’. De zeven engeltjes Nelly Wiegel, Marjan Berk, Sant Heijermans, Marlene Gobau, Dorien Mijksenaar, Mieke Kemmers en Margriet de Groot staan samen met Peter van Hattum onder de strakke leiding van Corry Vonk. Er is ook een gastengel. In de zomerbespeling in Diligentia, Den Haag is dat Cilli Wang, op de zware tournee die volgt is dat Albert Mol. Kan zelf laat zich voor de pauze niet zien. Hij komt meestal laat het theater binnen ‘een uurtje spoken’ waarbij pianist Ru van Veen hem begeleidt. Opvallend is dat Wim Kan ondanks de aanwezigheid van impresario Saks zakelijk erg veel zelf doet en zo nog volop in de dagelijkse realiteit staat. De telefoon rinkelt onophoudelijk, de dagen zijn vol afspraken en besprekingen en Kan verbaast zich dat het echte succes voor hem nu pas, na bijna vijfentwintig jaar, begint.

Dinsdag 1 januari

De spanning voor de oudejaarsavondopname is minstens net zo groot als die even voordat de echte uitzending op de radio komt. De punten van belang? De repetitie in 't Minervapaviljoen, toen de technische staf van de VARA zo enthousiast was. De ober, die na de opname met uitgestrekte hand naar me toe kwam: Kan, je bent me een nummer! De omhelzing van Ol[1], die uit de luisterkamer kwam. De staande ovatie van het publiek, de duizeligheid van de wijn, de emotie. 'Waar gaan we in het nieuwe jaar naar toe'-liedje met bril op gezongen! 't Gevoel dat het 'goed' was geweest... en dan in de nacht de opkomende twijfel. Dit vergeten ('komen al die ouwe kerels weer terug'), dat versprekinkje. Oudejaarsochtend naar Hilversum (glad, koud, katterig), om 10.30 uur luisteren in de bestuurskamer met Broeksz en Bakker en Arie [van Nierop] - en er werd geapplaudisseerd, maar 't was mij te nuchter! te koud, te vlug, te... enfin twintig aanmerkingen. En dan oudejaar, de uitzending. Zelf met Ol aan de radio en de taperecorder. Toch weer vol twijfel. Niet zo honderd procent tevreden. Dan: telefoon. De heer Philips: 'U kent mij niet, maar u hebt een geweldige prestatie geleverd' - twintig seconden blij - dan weer die twijfel. De Vosmaers bellen op - Jan en Lot [Kan] - Cor Lemaire en dan weer anderen niet... En dan... twijfel.

Woensdag 2 januari

Ol slaapt, ik schrijf. En de twijfel is even bij me op schoot komen zitten. Een klein miezerig kereltje is het, maar op den duur is ie vervelend, niet van je schoot weg te krijgen. En dan weer denken: waarom zou Ru [van Veen] niet even hebben gebeld? Fantastische kritieken in alle bladen, behalve Spierdijk in de Telegraaf. Om 11.00 uur de redactie aan de telefoon om te zegen dat ze er zo'n spijt van hadden. Ze waren het er helemaal niet mee eens. Enfin een soort belachelijk geleuter voor een groot dagblad. Kritiek was vanavond in het Nieuws van de Dag al vervangen door een andere kritiek. Nu heel gunstig... Vaderland slecht. Alle andere bladen prima!

Zaterdag 5 januari. Kudelstaart

Vloedgolf van reacties. Elke dag meer post. Meer telefoon. Meer kritieken. Ingezonden stukken en daar weer andere ingezonden stukken tegen in. Een dikke brij van brieven en kaarten. Van lof tot lafbek. Van bloemen en straatvuil. Van vrome mensen, rode mensen. Boze en bekrompen boertige en ploertige reacties. Van goede raad en van heel goed, maar één ding moet mij toch van 't hart...

Woensdag 9 januari. Arosa

Dinsdagmorgen nog op de grond gelegen om de veertig brieven uit te zoeken die de post nog net even had gebracht. Onder de hand voortdurend telefoon (Else Mauhs e.a.). Gauw gauw hapje boerenkool gegeten. Gauw gauw vertrokken, deviezen halen in Aalsmeer, vandaar naar [Eduard] Saks (langspeelplaat, Nico Boer, Philips). Om 17.15 uur met taxi naar 't Centraal Station. Alles zo berekend dat we één uur hadden om 't station te bereiken. Spitsuur! en waren toch maar 25 minuten te vroeg. Innig voldaan in slaapwagen (plaatsen 5 en 6 vooruit rijdend) geïnstalleerd. Kleedje op tafel, sherrybreiwerk-broodjes. Alle conducteurs feliciteren met oudejaarsavonduitzending. Witkiel droeg vijf stuks, maar rekende drie af wegens oudejaar. Zo feestelijk nog haast nooit op reis gegaan. Om 10.30 uur vanmorgen in Chur. 10.45 uur uit Chur. Feestelijk in (lege) rode treintje omhoog. Jons [Viruly] en Mary [Dresselhuys] al in Litzirüti (met slee). Echt wat je noemt schreeuwerig lacherige ontmoeting! Alle vier in zo'n gouden stemming dat het alleen maar minder zou kunnen worden. Direct gesprekken over hoe je nu het best op de slee kunt sturen... maar ook veel interesse voor oudejaar.

Om 12.00 uur in ontstellende hoerastemming naar Arosa. Bij zulk mooi weer met strakke blauwe hemelen worden snel de Alpenkalenders gemaakt.

Dinsdag 15 januari

Met sneeuw wakker geworden. Man's[2] verjaardag gevierd met fraaie cadeautafel versierd met dennegroen uit 't bos. Zeer fraaie doch nutttige geschenken, zoals Ol zegt. Overhemd, dasje, sokken, koe-bel wat niet al.

Zondag 20 januari. Arosa

Warm op het balkon. Alles wordt gereed gemaakt voor vertrek. Wel heel jammer, maar mag het nu niet meer zeggen van Ol. Alleen naar beneden om de slee weg te brengen. Koningin zien aankomen. Beetje zielig alleen voor 't raampje. Wandelde met hele stoet achter zich aan, toch heel alleen naar haar hotel. Vier grote arresleden reden er leeg achteraan. Beatrix enkel verzwikt - Bernhard thuis - andere kinderen ook thuis (of zo). Heerlijk om koningin te zijn. Wat een baan!

Woensdag 23 januari

Nar op reis. Met veel tamtam. VARA-opname. Televisie-opname, pl.m. acht fotografen, vier verslaggevers. Om 10.00 uur op Schiphol aangekomen en precies tot 11.30 uur gepraat, gefilmd, gezoend (voor 't afscheid). Veel lieve, aardige vrienden en kennissen. Simon en Tini Carmiggelt, Cor Lemaire, Wim Ibo, Jons (af en toe), Conny (SuperStuart), Ru en Rietje, Geert Lubberhuizen en vrouw.

Vraaggesprek met Jan de Troje. Na radio-opname 'kruisverhoor' met de pers. Ben nog nooit zo'n grote reis gaan maken met twee zulke kleine vrouwtjes. Zoudt u oudejaar '57 weer willen optreden? Jawel, als er een omroep is die mij (ongecensureerd) hebben wil.

Om half twaalf televisie-opname, lopend naar de 'plane'. Vraaggesprekje met microfoon als vaasje in de hand (om na te doen, bepaald wel leuk). Bekaf toen we tenslotte voor 't raampje in de machine zaten.

Donderdag 24 januari

Wij aten en dronken ons naar Afrika.[3] Aankomst Johannesburg verrassend. Honderden Hollanders waren van kilometers ver gekomen om ons te zien aankomen. Ze woven naar ons vanaf het platform. Om wat terug te doen, hebben we toen maar teruggewuifd.

Twee Engelse verslaggevers zagen ons kennelijk voor beroemder aan dan we zijn. Hadden mijn gebrekkige kennis van de Engelse taal te laat in de gaten. Het verbluffende resultaat staat binnenkort in de Daily Mail en de Star.

Dinsdag 29 januari

Na de lunch wat gerepeteerd in de High School for Boys. Aardige zaal wel met vriendelijke directeur. Lessenaar met de bijbel. Blauw gordijnendecor. Daarna 17.30 uur ‘cocktail party’ in de tuin van de consul-generaal! Op 't grasveld vol met de prachtigste bloemen van de wereld, kennisgemaakt met pl.m. zestig meneren en mevrouwen. Zestig handen geschud. Zestig maal gezegd: bijzonder goed tot nu toe.

Dinsdag 5 februari

Om 19.15 uur aangekomen in Durban. Moe, vies, stoffig. ‘Of u diréct de consul wilt bellen.’ Dacht: barst maar, ga eerst baden, eten en dan, zal wel zien. Helaas, niets daarvan. Roofbouwoverval. Nauwelijks droog uit het bad, eten besteld op kamer of klop klop op de deur en drie man sterk stormde een soort bestuur binnen (zonder voorafgaande waarschuwing). Bleven gelukkig maar tien minuten, gingen beneden wachten tot eten op was... Boe! Vlug gegeten. Tijdens dessert telefoon! Pers wacht beneden voor interview en foto. Consul Zwart had maar één zorg: Of we morgen kwamen lunchen.

Vrijdag 8 februari

Begin spijt te krijgen van hele Afrika-tournee. Als 't zo blijft ga ik ‘net zo lief naar huis’. Zondag en maandag zijn we vrij. Ga ik een beetje voor lijk liggen.

Zondag 10 februari

Tijdens daverend onweer naar Nederlands Centrum om te repeteren. Nog nimmer zag ik zo iets triests op zondag als dat morsige zaaltje. Wat verloren en verlaten Hollanders zaten moeite te doen zich over de muziek van de grammofoon heen verstaanbaar te maken. In de bovenzaal toen wat gerepeteerd. Daarna in de regen (somber) naar huis.... heel droef Vele lantaarnpalen boden zich aan voor ‘verhanging’. ‘Sombre dimanche’. Een neger en negerin telefoneren samen in een telefooncel. Porgy en Bess. Een blanke dame ging ook maar vast de cel in... Neger er (beleefd) uit. Gek gezicht als je er als buitenlander naar staat te kijken. Afrika: Op het uiterste puntje van dat zwarte werelddeel is een handjevol blanken dag en nacht bezig zich staande te houden.

Dinsdag 12 februari

Nog ziek gevoel. Nooit us alleen. Trapte boven op de slaapkamer mezelf een bloedneus. Komt ervan! Onzin-tournee. Niet meer doen. Kom trouwens nooit aan eten toe... Of de keukens zijn dicht óf ik neem net een hap en dan vraagt iemand ‘en hoe bevalt Afrika u?’ en dan rolt die hap weer uit mijn mond.

Dinsdag 12 maart. Nairobi

Geen opwindende dag geworden of het moest zijn met schrik kennisnemen van de ‘theaterzaal’ met serpentines door voorgangers in de pret lang geleden eens versierd. Een geschilderd landschap als decor. Geen enkele lamp, geen stukje rekwisiet en een ‘vleugel’ uit Mozarts tijd, maar sindsdien nooit meer naar omgekeken. Moesten de ‘vleugel’ zelf de zaal intillen. Klemde m'n handen. Om 11.00 uur repetitie met heer Weisz (aardige Hongaar) op afzichtelijk instrument.

Zaterdagochtend 16 maart. Ochtend 7.10 uur

Rijden door eindeloze jungle. Aankomst Mombasa 8.45 uur. Veel afhalers. Terstond naar The Little Theatre. Alles als altijd. Vuil, vies toneel. Moest nog veel gebeuren. De voorstelling werd een doorslaand succes, al waren de reacties af en toe wat traag. Na de pauze is het voor mij altijd extra zwaar. Je krijgt het dan ook in een temperatuur van om en nabij honderd graden zeker niet cadeau. Alles doorweekt van het zweet. 's Avonds na afloop met Ol op kamer voor 't open raam nog bier en sandwiches. In slaap gevallen bij volle maan en ruisende Indische Oceaan.

Woensdag 20 maart

We landen in Addis Abeba! Prettig zakelijke, snelle ontvangst (KLM). De keizer heeft hier alles te vertellen. Overal in 't land is een groot tekort aan kleingeld. Het schip met dubbeltjes en kwartjes zit vast in het Suezkanaal. Na een wandeling over de markt (viesvol-vlooierig) rijden we om 13.00 uur de stad uit, richting Wonje. Bij aankomst regent het een beetje. We gaan meteen naar de soos... (ouderwets, volop Indië van twintig jaar terug). De bar, de rotanmeubelen, de verhoudingen, alles wordt nog eens uit de motteballen gehaald. Toneeltje is geïmproviseerd en valt mee. De pianist valt

‘bar’ tegen. Kan au fond geen piano spelen, maar is prettig en bescheiden. We tobben met hem op tot kwart over zeven.

Donderdag 28 maart

Landing. Om 20.35 uur precies raken de wielen de grond. Ontvangst is zo mogelijk nog grandiozer dan het vertrek. ‘Conference’ gehouden van pl.m. dertig minuten voor twee microfoons, één televisiecamera en twintig verslaggevers. Inspiratie opgedaan? Antwoord van de koe, het gras en de melk. Hebt u nog iets te vragen? Stilte. Niemand had meer iets te vragen. Maar wel - na enige tijd - vond de pers en vonden enige lieden dat ik meteen over Zuidafrikaanse apartheidspolitiek mijn visie had moeten geven.

Maandag 8 april. Kudelstaart

Het leven begint opnieuw en de post gaat gewoon door. Drie meisjes solliciteren. Veendam en Blauwwit vragen een avond. Dierenbescherming vraagt een stukje voor donderdag. De Bezige Bij: Hè, schrijf nou een boek over Afrika. Koningin Wilhelmina Fonds vraagt een onderhoud. Ingezonden stuk van Otto Sterman in 't Vrije Volk als zogenaamde open brief aan mij. Of ik een grammofoonplaat met liedjes van Pisuisse, Davids en Speenhoff aan elkaar wil praten. De dagen gaan verloren in eindeloze telefoongesprekken.

In het De la Mar theater om 14.30 uur besprekingen met Nelly Wiegel, Marianne Berk, toneelmeester Simons, Saks, Lotte Gosler en Albert Mol.

Donderdag 11 april

Televisie (uitzending bij ons thuis).

Man: Ik zag u laatst nog op de televisie.

Ja da's waar, ik zag u ook nog zitten.

Jons vanaf 11.00 uur al in 't werkhuisje en maar (nerveus?) lachen om de onzin. Pl.m. 14.55 uur een kolos van een televisiewagen rijdt langzaam tastend voorbij. Keert na pl.m. 10 minuten terug (kan n.l. niet keren). Pl.m. 15.00 uur, er lopen mannen met hoeden op bij het hek; iets op te meten of zo... 15.07 uur, er kan niemand meer door. De televisieauto staat gewoon midden op de weg. Als mijn buurman, de burgemeester van Amsterdam Van Hall, nu maar niet in

snikken uitbarst van gut ik dacht dat 't voor mij was. 15.00 uur, Ol komt werkhuisje alarmerend binnen; er zijn tweeëntwintig mannen in de kamer en die moeten allemaal thee! Om pl.m. 17.00 uur Jons en ik naar binnen. Kamer vol enorme camera's op wielen, draden, lampen, mannen. We repeteren een beetje hoe we zullen doen. Corry zal de draad (van 't gesprek) tot slot doorknippen. Ik heb het gevoel duizend gulden te willen geven als 't niet door hoeft te gaan.

Er komt een reporter van Het Parool. Hij vraagt wat we denken en wat we vinden! Eigenlijk vind ik niet veel. Ik kom uit een school van dertig jaar geleden. We leerden elke zin en elk gebeuren - in 't openbaar vertoond - lang voor te bereiden, te wikken en te overwegen. Nu zegt een deel van het nieuwe medium, de televisie: niets voorbereiden, 't gesprek zo laten lopen als het toevallig loopt. Daar moet ik dan nog wat aan wennen. Ik heb het voortdurend erg koud. Dat zijn dan zeker weer die zenuwen. De Herenweg staat vol enorme auto's (Nederlandse Televisie Stichting, PTT). 't Is of er een circus zojuist is aangekomen. Een paar jongetjes uit het dorp kijken er nieuwsgierig naar. In de PTT-auto brandt een gezellig huiselijk licht. Acht mannen (erg echte mannen) zitten gemoedelijk bijeen, als spoorwegwachters in een seinhuis wachtend om op een sein handles te trekken, om wissels om te gooien. Ik ben opeens erg jaloers op hun beroep.

Als we geschminkt klaarstaan, moet ik opeens erg lachen, omdat ik me samen met Jons voel alsof we voor Sinterklaas en Zwarte Piet gaan rijden. We drinken wat wijn (stiekem) in de keuken, als stoute kinderen... Dan komt die stilte van nog twaalf minuten en dan opeens begint het. Komedie in je eigen huis.

De zogenaamde ‘intieme sfeer’ waarover lang is gezeurd en waarom het gesprek vooral niet in Bussum in de studio mocht plaatsvinden, is natuurlijk direct totale onzin geworden als je tenslotte in je eigen huis aan dat gesprek begint. Je huis is je huis niet meer! Je hebt het uitgeleend aan tweeëntwintig mannen, levensgroot in jassen gestoken met ontstellende grote camera's die op rubberbanden door je huiskamer rijden. Overal liggen enge, zwarte slangen op de grond, kronkelende, griezelige dingen waarop je niet durft te trappen. Je meubels zijn op een hoop gezet bij de open haard. Als ik een breed gebaar zou willen maken, zou ik mijn gesprekspartner in het

gezicht slaan. Opstaan en eens door ‘mijn eigen’ kamer lopen is er niet bij. Dan zou alles gewoon direct omvallen. De microfoon, de tafel, de extra elektrische verlichting. Je zou blijven hangen in de draden. Je zou het heel voorzichtig misschien kunnen proberen, maar da's nou niet zo van ‘lekker thuis...’.

Ineens zitten we midden in 't gesprek. Even denk ik nog ‘geforceerd’, dan denk ik 't valt mee, dan van wat kan mij 't ook schelen en dan praten we (geloof ik) echt. Over de apartheidspolitiek van Strijdam gaat het en ik meen dat ik me er gewoon over zit op te winden.

Dan opeens is 't gesprek nog maar drie minuten lang mogelijk (iemand steekt drie vingers op!). We moeten haasten, sprongen maken (twee vingers), één minuut (één vinger). Corry komt met een grote schaar. Wat kom je doen? Even nog, zeg ik, knip nou die draad maar door. Knip. Einde. In de kamer begint iedereen door elkaar te lopen, af te breken. Men zegt vriendelijke dingen. Ons televisietoestel gaat alweer gewoon door met z'n programma.

Hoe was het? Ik heb maar één indruk. Het was een gesprek, maar of dat nou leuk genoeg was om uit te zenden... Televisie is voor mij nog boren in de grond om te kijken of ergens olie zit... misschien. Erik de Vries belt op. 't Was prachtig, honderd procent televisie. 't Zegt me niets. Het oog wil ook wat. Ik vind televisie, geloof ik, toch nog steeds wat armoedig te hoop gelopen op een klein schermpje.

Vrijdag 12 april

De dag dat zeven jonge mensen auditie maakten. Zelf wat nerveus nog altijd voor hun prestaties, misschien beter uitgedrukt: een beetje gegeneerd, omdat ze soms zulke gewaagde dingen staan te doen.

Mieke Keumens (van Bennie Vreden) 21 jaar. Een beetje kwasi al met gebaartjes en lelijke trucjes. Net al geen meisje meer... met wat medelijden aangekeken.

Frieda de Zeeuw, 28 jaar, een klein mevrouwtje al, danste iets onbegrijpelijks met een staart en een masker voor. Later hoorde ik dat het een kat moest zijn.

Frans Weisz, klein, 18 jaar, niet zo ontalentvol, maar eigenlijk niet te plaatsen. Sprak wel goed. Zong niets. Gebaarde al vrij zeker. Echt talent zag ik niet.

Dorien Mijksenaar, meisje van 20, als type zeker de leukste. Of ze wat kan is een tweede vraag. Zong een beetje Frans en Engels, natuurlijk weer niets Hollands!

Hans van Efferen, lange, donkere, wat doorzetterige jongen. Later in gesprekje zei hij Duits te studeren, maar dat liet ie lopen voor de kunst... En als u nou niets bereikt? Als u mislukt? Hij keek me bijna stralend aan: u zult het gek vinden dat ik het zeg, maar ik misluk niet...

Tenslotte Marlene Gobau. Leek opeens precies d'r moeder (Miep van den Berg), die ik vijfentwintig jaar geleden nogal erg aardig vond. Dan ben je ineens stokoud als je zegt: ‘Jouw moeder, hoe maakt die het toch?...’ 's Avonds naar Engels stuk in het Nederlands bewerkt door Jan Teulings, ‘Ontvluchting’. Première Rotterdamse Schouwburg. Nel Koppen en Ton van Duinhoven in de hoofdrollen. Heel goed. Stuk tot de pauze bepaald spannend. Eerste tafereel sloot met een deel van mijn oudejaarsavondconference. Heel vreemde gewaarwording zelf in de zaal te zitten en de reacties onder het publiek te horen.

Zondag 14 april

't Is wat je noemt een rotdag! De hele ochtend verpest met het zoeken naar de band waar Ru en ik het liedje ‘Klaas Vaak’ op hadden gezet voor 't vertrek naar Afrika! Totaal onvindbaar. Totaal onbegrijpelijk. Wanhopig! Alles, alles afgezocht. Om één uur nog bezig. Nutteloze energie, hopeloze dag! Hoorde ‘ons’ gesprek van de televisie. Slecht. Ge-OH. Reuze de pé ook daarover in. Moet zoiets nooit meer doen. Stootte in mijn werkhuisje mijn hoofd voor de derde keer hard aan de lamp. Gevoel van totale geestelijke en artistieke machteloosheid is weer eens als een stolp over me heen gekomen. Zo'n pendule onder zo'n glazen ding, zo voel ik me.

Maandag 15 april

Vol goede ideeën en gevulde gedachten naar het werkhuisje gestapt en daar tot niets gekomen. Wat zitten lezen, knippen, denken. Tienmaal met iets beginnen en nergens iets tot een tweede regel kunnen brengen. Verwarde flarden hollen door m'n hersens. Dit is dat stadium waarin je denkt dat je duizend leuke dingen zou kun-

nen bedenken, alleen je moet er eens rustig voor gaan zitten (denk je). Maar als je rustig zit, weet je verder niets meer.

Dinsdag 16 april

Vreemde middag. Kees Stip gehaald van 't Heemsteedse station en om 16.45 uur bij heer Landré in een goed uur, met sherry, grammofoonplaten en twee kinderen, die af en toe even iets in 't midden kwamen brengen, de film dan maar afgesloten. Maken hem tussen pl.m. 15 september en 15 november. Manuscript: Kees Stip. Regie: [Anton] Koolhaas of [Kees] Brusse. Geld: of 20 000 plus aandeel in de winst of 50 000 ineens.

Glaasje erop gedronken (vier sherry's) en toen met Kees en Ol bij 't station Heemstede klein feestelijk ‘koek-en-ei-dineetje’ genoten. Iedereen (nu) tevreden. Thuis in bed kon ik toen ineens niet meer slapen. Dacht: alles gaat veel te makkelijk. Accepteer maar: voorspoed, gezondheid, geld, roem en eer!

Dacht aan Ol en aan mezelf. Vreemd leven: 20 000 gulden sluit je af in een uurtje praten. Er zijn mensen, die nog nooit zo'n bedrag bijeen hebben gezien.

Maandag 22 april. Tweede Paasdag

Mooi weer. Slecht humeur. Kan niet schrijven. Zag niet eens dat de kerseboom in bloei stond en schreef toen, de wanhoop van onmacht en onkunde nabij, onderstaand vers op:

Lente 1957

Hij zag niet dat de kerseboom in bloei stond langs de weg
Hij zag alleen zijn richtingwijzer was weer stuk!
en net op maandag en hij had het al zo druk!
Hij riep dan ook vertwijfeld ‘mij loopt alles tegen’

Zijn vrouw zei nog die morgen ‘kijk de kersebomen bloeien’
toegevend zei hij - om de wille van 't gesprek -
en denkend aan die richtingwijzer ‘ja niet gek’
Toen stond ie als Jan Klaassen zijn Katrijn te zoenen

Een half uur later is hij al tegen een boom gereden
Men zei dat hij te vroeg was heengegaan
Maar ach al waren er nog twintig lentes aan hem voorbij gegleden
hij had de kerseboom toch nooit in bloei zien staan

Caroline Hoeve[4]
22 april 1957

Woensdag 24 april

Daar zat ik dan met mijn vlijtig werkbegin... Vanmorgen lang met Ru gebeld. Komt (misschien) van 16 juli-16 september voor mijn nummer bij ons en van 1 oktober-31 december voor het hele programma. Dat zou een lichtpuntje zijn. Denken nu aan Albert Mol als gast, als Cilli Wang in ‘de States’ is. Moeilijkheden, denken. Gedachten. Wikken, wegen. Daar doorheen belt Mary dan goeiig op, echt zonnig en zonder iets van die artistieke beslommeringen te merken of te begrijpen...

Vrijdag 26 april. Caroline Hoeve

Dit zijn de dagen dat ik tot niets kom. Wikken en wegen en nooit een besluit. Zit nu al vier dagen te werken aan de proloog van ‘Engelen en Spoken’. Vind het dan wel weer even aardig, dan weer helemaal niets. De ‘pret’ wil niet komen. Het plezier van het maken. Vanmorgen voor Ols verjaardag naar De Steeg, Velp en Arnhem geweest. Veel herinneringen. Soms voel ik me een jongen die vier weken vakantie heeft en waarvan er nu drie voorbij zijn. Volop dat idee van 't is eigenlijk al afgelopen, dat hele leven. Verliefd zijn, hunkeren naar succes, het hebben van succes, geld verdienen, bekend, beroemd...

Nu weet ik het wel. Het is allemaal toch niet wat je er van verwacht. Wat overblijft is een wat ouwe brommerige heer (?), die met z'n wandelstok naar voetballende kinderen slaat. Arnhems nieuwe station heeft niet eens een klok... ze doen maar! Er komen geen loodgieters meer... ze doen maar! Iedereen begint maar een cabaretje... welja, ze doen maar. ‘In mijn tijd...’ enz. enz. De klok staat op bedtijd.

Zondag 28 april

We vieren Ols verjaardag. Prachtstemming. Het hele bos in vreemde zomergloed van de beginnende avond. Heel in de verte roept honderdmaal achtereen de koekoek. Voor mij heeft die vogel iets lokkends, iets vertellends van gevonden geluk ergens heel diep in het bos waar niemand komen kan. Met Ol aan de hand zou ik er vanavond naar toe hebben willen wandelen om nooit meer terug te keren, gevangen in een mysterieus sprookjesbos door de blauwe koekoek van 't geluk.

Vrijdag 10 mei

Zit nu voor de derde dag in mijn huisje eigenlijk niets te doen. Draai om mijn eigen as. Lees een stukje krant. Schrijf zinnetje op. Het werkhuisje helemaal op de plas gedraaid. Vandaag zeventien jaar geleden kwamen de Duitsers hier binnen. Zaten wij in Soerabaja. Heb nog maar zo weinig voor ‘Engelen en Spoken’; een proloog, een hoedenscène en een liefdesduet zijn de resultaten van bijna drie weken werken. Tob nu ontzettend wat ik verder voor Ol moet bedenken, om over mezelf maar helemaal niet te spreken.

Maandag 13 mei

Opeens zaterdag en zondag (vooral gisteren) snel en prettig gewerkt. Gek bedrijf. Schreef gisteren voor Ol ‘Mannetje met een hoedje op’. Leek me zelf erg leuk. (Weet je nooit.)

Vrijdag 17 mei

Er wordt slecht en langzaam gewerkt. Mijn ruggegraat is moe van het verzuimen. De gedachten duiken op uit het diepste van mijn ingewanden. Soms zijn het helemaal geen gedachten om de mens als broodwinning mee aan het lachen te maken. Dan zet ik ze meteen weer uit mijn hoofd.

> Soms zoek ik toch naar iets anders
> dan naar Tom Manders of de Heer [Johnny] Jordaan.
> Iets vagers, hier heel ver vandaan
> achter de horizon, heel ver,
> maar dan stuit ik weer op Lucebert
> en daar vind ik ook niks aan.

Zondag 19 mei. Kudelstaart, hek op slot

Wij die steeds in ernst met de humor omgaan. Zojuist de ‘Vier Dreeskinderen’ afgeschreven. Heb nu sinds één maand geschreven:
Proloog-Hoedensprookje-Mannetje met hoedje op-Dreeskinderen-Braaf, braaf, braaf-Bij ons op het Voorhout-Mag ik soms misschien iets voor u doen mevrouw?

Zondag 2 juni

Stront met Saks over voorschot twintigduizend. Na een soort crisis (niet slapen, trillen, overmoe hoofd, nergens meer wat in zien), brengt deze dag opeens een zekere rust. Gisteren programma dan zo'n beetje tot de pauze afgemaakt. 's Middags Ru en Wim de Vries (Cor Lemaire afgezegd).

Vrijdag 7 juni. Caroline Hoeve

Lees in krant: WIM KAN PRAAT MET ENGELEN EN SPOKEN. Wim Kan schrijft op het ogenblik een nieuw programma. De première daarvan is vastgesteld op 27 juli in Diligentia in Den Haag. De titel luidt: ‘Engelen en Spoken’. Het zal een cabaret worden van schijnfiguren en schertsgestalten. Behalve Corry Vonk werken in dit nieuwe cabaret zeven engeltjes en enkele losse spoken mee.

Eerst in werkhuisje conference gerangschikt. Om 14.00 uur ‘luns’. Zalig en dolgezellig gedwaald. Op heuveltje gezeten met uniek uitzicht op de blauwgroene bossen. Heerlijke, rustige avondstemming.

Zondag 9 juni

Schreef al vóór 10.00 uur (in Koepeltje bij mooi weer) ‘Het schip van staat vaart zigzag’. Belde naar Ru. Schreef daarna een tunnelliedje: ‘Welvaartsoep en Dreessie’. Ging om 16.00 uur fietsen. Posbank. Wandelde 's avonds weer met Ol op Middachten. Maakte onder de hand nog een versje:

De maan stijgt op als een ballon
Had ik haar aan een touwtje
en als ik er aan trekken kon
gaf ik haar aan mijn vrouwtje

Maandag 10 juni. Tweede Pinksterdag

Zat van 9.00 tot 13.30 uur in Koepeltje te schrijven. Bereikte niets. Ging koffie drinken met Ol. Om 14.30 uur weer schrijven en smeet om 16.00 uur de hele boel het huisje uit. (Twee boeken en twee ballpoints!)

Zaterdag 14 september

Zo begint het dan weer. Pl.m. drie maanden liggen achter het ogenblik dat ik dit schrift heb gesloten. Niets geschreven. Hard gewerkt. Vruchtbaar gewerkt. Vrij prettige repetities. Kritieken goed tot zeer goed. Succes direct eigenlijk enorm. Vechtpartijen om de plaatsen. Politie. Opkopers om 18.00 uur voor de deur van Diligentia. Om 17.00 uur, om 16.00 uur, 15.00 uur en (record) om 13.45 uur.

Altijd, op twee dagen na, uitverkocht voor twee dagen later. De grote emoties: auto-ongeluk van Ru van Veen in België. Wim de Vries hem tien dagen vervangen. Ol tijdens bedanken met man samen achterover gevallen, enkel eruit, publiek gelachen, maar niet één dokter die eens kwam informeren.

In algemeen heerlijke werksfeer.

Zondag 15 september

Slotavond Diligentia. Wat weemoedig. Vakantie? Waarom? Heb je dat nodig? Moet iedereen op een houtje bijten omdat jij zo ‘moe’ bent.

Vrijdag 20 september

Door Zwitserland rijden vermoeit mij veel minder dan dat geren over de autobaan. De overwegen zijn nogal eens dicht en dan mag je zo gezellig wachten voor de spoorbomen. Om 17.30 uur bij Station Spiez. In triomf naar Spiezenhof. Hartelijke ontvangst. Handen van de portier. Ben daar zeer gevoelig voor. Om 19.30 uur naar de stationsrestauratie. Handen!

Donderdag 3 oktober

Twee dagen Amersfoort. Bijna uitverkocht. ‘Wel aardig’ publiek. Wel ‘aardig succes’. Echt ‘wel aardig’, maar meer ook niet. *ƒ* 4000, - in twee dagen. Voel de hele voorstelling een beetje wankelen.

Vrijdag 4 oktober

Première Rotterdam Luxor. Slecht bezet (griep?). Pl.m. 420 betalende, rest gestopt. Slechte première. Let op: Rotterdam niet meer op vrijdag beginnen. Voordoek ging kapot. Licht ging niet goed. Toneelmeester vervelend.

Namen nog (volgens Saks) *ƒ* 1000, - mee naar huis. 't Zal me benieuwen of 't wat wordt. Mijn nummer begon wel goed. Zakte wat in en eindigde met veel applaus. Of dat wat zeggen wil...?

Vrijdag 11 oktober

Toch blijft Rotterdam moeilijk. Of de Luxor is moeilijk of het publiek. Het is vechten voor je succes. Soms gaat het en dan loopt het weer volledig uit de hand. Tot en met dinsdag dacht ik: We gaan de soep in met alle engelen en spoken. Nu loopt het op. Gisteren voor zaterdag al uitverkocht.

Maandag 28 oktober

Na afloop van de voorstelling ben je in Luxor meer alleen dan in een groot angstig bos. Het ijzeren brandscherm zakt zuchtend naar omlaag. Technisch personeel verdwijnt. Brandwachten gaan weg. De nachtportier. De lege pretruimte van de Belgisch luxueuze zaal Luxor; combinatie van luxe en lor.

Vrijdag 1 november

Aankomend in de Stadsschouwburg in Utrecht is het voor alle dagen al totaal uitverkocht. Het succes van de voorstelling is uniek. Zo'n avond zou je moeten toebetalen om te mogen optreden.

Donderdag 7 november

Achternagezeten door zes wilde zwijnen nabij de Haverkist. In paniek gevlucht.

Zaterdag 9 november

In Haarlem aangekomen. Voor alle vijf dagen volslagen uitverkocht. Ruzies, ingezonden stukken, gekkenhuis. Een man deelde valse volgnummers uit. Begon bij nummer 200 en liet iedereen rustig weggaan. Daarna volgde een ontmoeting van echte volgnummers met de valse en geraakte men enigszins slaags.

Zondag 24 november

Veel gezeur met Saks die de prijs van de bus verwart met het vertrekuur van de trein (17.15). Zit nu zelf dagen te schrijven en te rekenen over opgave van zogenaamde inkomsten en dagkosten. Wil daar zo vlug mogelijk vanaf, anders word ik een aktetasacteur.

Maandag 25 november

Het is overal uitverkocht als we aankomen. Soms zijn de affiches al weggehaald. Dat maakt een wat spookachtige indruk, alsof we plotseling dood zijn gegaan en de voorstellingen zijn afgelast en wij nu als spoken voorbij komen fladderen. Zo van: hier zou het vanavond geweest zijn, als ik die vrachtauto voorrang had verleend...

Vrijdag 29 november

Ruzie met die mevrouw in Haarlem, die op eigen houtje in mijn programmaboekje heeft zitten knoeien. Ruzie met Saks over bijzonder slechte boekhouding. Ruzie met onze toneelmeester, die een poeptoneelmeester is en alles vergeet. O, wat een leven. Plannen voor ‘met zonder Saks’ in 1959-1960.

Maandag 2 december. Davos

Heerlijke bergatmosfeer. Koud, kietelend weer. Geluncht in het sanatorium met de spruitjes en de plaatsvervangend directrice en een grote karaf water. Maar toch niet erg ongezellig. Hele middag ging verloren in repetities. Voorstelling begon om 19.30 uur, precies zonder pauze door tot 21.35 uur. Erg leuk succes. Na afloop bij geneesheer-directeur (een wel aardige gewichteling) nagezeten tot 24.30 uur. Aardig contact, maar niks te eten! (koekje, pindaatje, niksje.)

Vrijdag 8 december. Arosa

Stralend weer. Samen op het balkon tot 11.00 uur. Een sfeer alsof het lente werd. Man alleen afgedaald en geschaatst op vrijwel lege Obersee in de zonneschijn. Ol vroeg in bed. Man berg omgewandeld. Ol vroeg in slaap. Man Jons' boek uitgelezen. Was niet zo verrukt over dat ‘vrouwen nemen de tijd’. Die avonturen met al die vrouwen doen een beetje schooljongensachtig aan. De filosofie vind ik ook zo zwart op wit, niet wat ik zo vaak in een persoonlijk gesprek

vond. Misschien had Mary moeten zeggen: ‘Schrijf het maar niet.’

Maandag 9 december. Arosa

Zo, de dokter is geweest. Een kamer vol stille vertrouwenwekkende hartelijkheid. Sie hat Temperament, Ihre Frau. Allebei griep. Belde om 13.00 uur Saks op. Zou beginnen met drie avonden definitief te cancelen (bij de heks van Haarlem). Misschien ook Den Haag en Emmeloord.

Dinsdag 10 december. Avond 23.00 uur

Kan niet slapen. Ol slaapt wel. Wilde om 20.00 uur wat soep eten en werd daarvan zo moe dat ik haar hapje voor hapje moest helpen. Zag de naderende aftakeling ineens voor me. Dit soort oude dag is een hele slechte dag! Daarin zal ik mij nooit leren schikken. Gingen we dan maar in één seconde samen glorieus ten onder.

Zondag 15 december

Mooi weer. Ol niet gehoest vannacht, maar doet een poging dat nu in te halen. Zelf in zeer gedeprimeerde bui. Werkte wat aan oudejaarsavondstukje. Zie er niet veel meer in. Ru is vandaag jarig. We trachtten hem tevergeefs te bellen. Er stond in Parool van 12 december: Corry Vonk en Wim Kan ziek in Zwitserland. Interessant! Machtig interessant. Het zou leuker zijn als er stond gezond in Zwitserland. Maar kranten melden altijd uitzonderingstoestanden. Gezeur met Indonesië. 's Middags samen beneden geluncht. Over toekomst, pensioen en andere narigheden gepraat. De man met de zeis was er ook weer bij. Echt gezellig!

Woensdag 18 december. In de trein

Vannacht reed ons veilige slaapkamertje door de vijandige wereld. 's Nachts op de stations hoor je de Duitsers met vlijtige produktiestemmen over de perrons roepen. De Zwitsers roepen heel anders. Meer van ‘kan mij wat schelen’.

Vrijdag 20 december

Groningen. Voorstelling wat reacties betreft vrijwel behorend tot de allerbeste avonden. Dacht er overigens na pl.m. tien minuten in

te blijven. Geen adem, geen stem, het zweet brak uit aan alle kanten. Zelden had ik het zo benauwd. Kon mijn glas niet meer vasthouden van de zenuwen. Een nachtmerrie in de avonduren.

Dinsdag 24 december

Tweemaal koffie gezet en tweemaal uit het raam gegooid. Ol hele dag pakjes staan maken. Tenslotte hals over kop naar Arnhem, moest daar vóór 15.00 uur in de schouwburg zijn. Ol feesttafel in de kleedkamer gemaakt, man door de stad. Gefotografeerd voor het Vrije Volk. Horloge plus band voor Ol gekocht. Verdiende ze wel echt. Zo lief, terwijl man hele dag in poephumeur.

Woensdag 25 december

Zorgvuldig koffie gezet. Naar de koningin geluisterd. In het werkhuisje met de olielamp op zit ik nu te schrijven. Ga straks bij Ol op visite.

Maandag 30 december

Arnhem voorstellingen prettig geweest. Toon Hermans haalde een van de stomste streken van zijn leven uit door vorige week in Assen op een feest van de motorclub in zaal Geerts te weigeren op te treden. Laat ze maar dansen, zei hij en weg was ie. Tot zaterdag aan toe gooiden ze nog met paardevijgen in de kranten (Telegraaf zelfs). In Deventer hadden ze zijn affiche helemaal verknoeid. Vanavond Bussum. Schreef gisteren stukje voor het AD. Vond het zelf niet veel. Ach, 'k wee niet.

Dinsdag 31 december 20.30 uur

Het jaar loopt af. Het regent en het waait. Ik zit aan mijn nieuwjaarslied voor het De la Mar te prutsen. ‘'t Is mal, Van Hall’.

Eindnoten:

1 Ol, de troetel- en roepnaam van Wim Kan voor zijn vrouw, die hij zelden met Corry aansprak.
2 ‘Man’, een veelvuldig gebruikte aanduiding van Kan als hij het over zichzelf heeft.
3 De twee maanden durende tournee door heel Afrika werd een mislukking. De dagen werden door de organiserende Nederlandse verenigingen gevuld met officiële ontvangsten, cocktailparties en handen schudden. Voor natuurschoon en stilte was geen tijd. Op morsige toneeltjes worstelde

Kan zich in elk land met weer een andere onhandige pianist repetities lang door het repertoire heen. Nooit meer terug in deze koloniale tijd, liet hij weten in zijn wekelijks gesproken reisbrief voor de VARA-microfoon. Na deze tournee ging hij alles wat maar enigszins op bijeenkomsten met hoogwaardigheidsbeklederś en andere zichzelf belangrijk vindende personen leek, angstvallig uit de weg.

4 De officiële benaming is Carolina Hoeve. In deze afgelegen boerderij midden in de Onzalige Bossen achter Rheden huurde Wim Kan tientallen jaren een achterkamer bij de familie Dikker. Door het ontbreken van water en elektriciteit werd de kamer door Corry Vonk op de haar zo eigen wijze ingericht met veel olielampen en kaarsen. Tegenwoordig is de Carolina Hoeve een officieel pannekoekenhuis, door toedoen van Kan en Carmiggelt slechts wandelend te bereiken.

1958

Het is het jaar dat de dijk tussen Marken en de vaste wal wordt gedicht. De Verenigde Naties beginnen met grootscheepse bergingsacties in het Suezkanaal. De Nederlandse regering bepaalt dat de bouw van de IJ- en Coentunnel moet worden stopgezet. Corry Brokken wint het Eurovisiesongfestival met het liedje ‘Net als toen’ en de Taptoe Delft is weken van tevoren uitverkocht. Kan: *Een indrukwekkend machtsvertoon. Twee Russen die zaten te kijken werden bleek om d'r neus. Ik zei: en das alleen nog maar de meziek!* Het programma ‘Engelen en Spoken’ wordt doorgespeeld. Vijf maanden lang in Amsterdam. Eerst in het Nieuwe de la Mar theater en vervolgens nog eens een maand in de Kleine Komedie. Financieel blijkt er achter de schermen door Saks jarenlang veel op slordige wijze te zijn misgegaan en Kan is een vermogen kwijtgeraakt. Een nieuwe hulpvaardige impresario stelt zich voor: meneer Van Liempt. Na de traditionele zomerbespeling in Diligentia reserveert Wim Kan de herfst voor zijn speelfilm. Het kabinet-Drees valt, als Wim Kan midden in de voorbereidingen van zijn tweejaarlijkse oudejaarsconference zit.

Woensdag 1 januari

Première De la Mar. ‘Engelen en Spoken’ (nu weer met Cilli Wang). Tot de pauze kat-uit-de-boom-kijkerig. Na de pauze voor mij: bedje gespreid. Opstaan bij het slot.

Zaterdag 4 januari

Boe! Boe! Af en toe wel goed maar zwaar, langzaam, provinciaals. Voel me in De la Mar nog niet zo thuis. Vandaag even in Den Haag geweest. Diligentia. Juffrouw Wieringa rukte me uit de put waarin ik me toch alweer bevond (bevind). Onzekerheid. Dacht het programma nu wel in mijn zak te hebben. Weet niet of Amsterdam zo'n succes zal worden. Telegraaf en Parool zeer goed. Volkskrantje slecht. Handelsblad mooi voor mijn nummer, slecht voor mijn leiderscapaciteiten (?). De inzinking is daar weer aan te wijten (denk ik). Slecht geslapen, tobben over oud worden. Ol en zo. Pensioen. Onhoudbaarheid van dit tempo. Toekomst. Zou liever niet leven dan wel. Praktisch geen contact met de mensen. Vind ze allemaal vervelend. Interesseert me niets. Egocentrisch vind ik mezelf worden (of altijd geweest?). Op wacht, om te zien of ik al aan het zakken ben. Turend in de toren naar tekenen aan de wand. Direct volledig van de kaart als iemand zegt of schrijft dat ie het niet zo goed vond. Ik wou dat ik dat eens kwijt kon raken. Annie Schmidt heeft het ook, merk ik nu en Kees Stip (geloof ik) toch ook. Ik zou zo graag eens een jaar lang niet grappig in het openbaar willen zijn.

Maandag 6 januari

Gisteravond bij meepratend zondagavondpubliek alles op alles gezet en ze meegekregen. Tempo verzwakt. Alles wat nadrukkelijk gedaan. Het regent nu. Zit in mijn huisje. Toch wat down. Het wordt zo stil om me heen. Alleen 's avonds applaus, maar da's gauw voorbij.

Denk aan een nummer voor mezelf met een vleugel op het toneel.[1]

Donderdag 23 januari

Ongelukkige kritiek van Koolhaas in VN gelezen, gisteravond voor ik op moest. Niet begrepen waarom een man midden eerste rij zo

somber kritisch bleef zitten kijken. Raakte er steeds meer uit. Slechte, sfeerloze, wat vijandige avond. We hielden 69 plaatsen over. Vreemd. Slecht weer! Veel buitenmensen belden af.

Kort is de roem
Achter de bloemen en cadeaus
die wij vandaag nog krijgen
staat dreigend reeds de donkere doos
met paardevijgen!

Maandag 27 januari

Zinnetje. Na mijn verbittering werd ik criticus.

Dinsdag 28 januari

Gisteravond een zaal vol imbecielen (leek het). Ze lachten niet en klapten niet. Ertussen bevonden zich heer Pos, Han Bentz van den Berg, Karel Wunnink. Onbegrijpelijk. Alles op alles zettend dronk ik de hele karaf met wijn op en maakte er tot slot een soort keet van. Achterin stampten ze zelfs. Ging voor het eerst in Amsterdam de zaal in en zat naast Han Bentz van den Berg te klappen. Een vreemd soort overwinning. Ze lachten niet, ze klapten niet, ze zaten er heel somber naar te schouwen, de pointes van ons mooiste lied zijn weggehoest, want alles was verkouden. En iedereen had haast voor de vestiaire. Heel eenzaam stonden daar de sterren.

Waren vanmiddag even op de toneelschool. Het pakje margarine lag er nog net zo, half aangebroken, als van Ank [van der Moer] en mij. Op de trap zaten ze weer (nog), de leerlingen. Het oog gericht op de gouden horizon van de grote kunst. Eerbiedig fluisterden ze over ons om na ons vertrek (misschien) te zeggen: da's niks, zó ouderwets...

Er ging veel door mij heen toen ik dat alles terugzag.

Zondag 2 februari

Ol naar Fien de la Mar geweest. Hopeloze toestand. Mist. Ben schor. Hou het niet vol tot 4 juni of zoiets. Vandaag met Meerburg per telefoon besproken, krijgen een vrije maandag misschien.

Dinsdag 4 februari

Vreemde dag. Stem weer slecht. Worstelde me wanhopig door de avond heen. Zeer down van narigheid. Buziau is dood. Fien de la Mar in Paviljoen 3 van Wilhelmina Gasthuis. Weinig opwekkend geheel. Max Tailleur belde op: Heintje Davids knapt weer wat op. 13 februari wordt ze 70. Televisietoestel geven we met elkaar! De lach laat zich zo moeilijk combineren met de dood.

Zondag 9 februari

Het is elke avond uitverkocht. Ol vertrekt met chauffeur Hans Beuk 's avonds om 18.30 uur. Ik blijf tot 20.30 uur thuis. Net of ik uitgeschakeld ben. Ik lees wat, slenter wat door het huis. Kan niet geloven dat daar in de verte vijfhonderd mensen zitten te wachten. Vreemd leven.

Donderdag 13 februari

Bij de dokter en de accountant geweest. Keel nog niet over. NV nog niet opgericht. Ik geloof toch weer wel dat ‘Engelen en Spoken’ ook in Amsterdam een topper is; hoewel ik er voor de pauze wel nooit helemaal achter zal komen. Het loopt nu (afkloppen) fantastisch. Na het applaus sta je - heel alleen - onder de douche alles van je af te spoelen. Soms is het net of je een heel ander bent dan die man van die anderhalf uur op de planken. Fie Carelsen nam afscheid van het toneel. Ol heeft een zesdehands kastje gekocht. Het hoeft niet thuisbezorgd. De houtwurmen verzorgen het vervoer!

Woensdag 26 februari

Brief geschreven aan Saks om vóór '59-'60 definitief de samenwerking op te zeggen. Het inhouden van één dag salaris in februari had de deur dichtgedaan.

Donderdag 27 februari

Onderhoud met impresario Van Liendt[2]. Aanbieding voor twintig avonden in februari '59 als nummer in besloten avonden varietéprogramma ¾ uur tot 1 uur na de pauze... voor *ƒ* 1500, - per avond, totaal *ƒ* 30 000, - voor twintig avonden. Het zal me benieuwen of daar echt iets van zal komen.

Vrijdag 28 februari

12.00 uur bespreking met bestuur schouwburgdirectie en Wim Sonneveld en Meerburg. Gezellige bespreking, maar geheel nutteloos (dacht ik zo). 's Avonds in theater van huis weggelopen meisje met geverfd haar en niet-te-eten-gehad-achtig briefje, zielig bij deur staan te wachten. Later Louis Borel en een student uit Groningen.[3] Allen door Ol afgehandeld.

Zaterdag 1 maart

Vandaag is het stil weer geworden. Sneeuw ligt langzaam te smelten in de tuin. De reigers vliegen steeds dichter bij het huis. Onze twee witte eenden vliegen in de zon over een stil geworden plas. Het leven is vreemd. Gisteren opening boekenweek. Dacht ‘even’ binnen te wippen. Werd vier-, vijf-, zesmaal gefotografeerd. Voelde me toch wel weer gevleid, terwijl ik weet dat het onzin is. Tenslotte was ik niet in rok of smoking, maar gewoon in mijn blauwe toneelpak! Hein zou een plaats voor me zoeken, maar kwam niet meer terug. Na een gesprekje met de heer Den Doolaard (minister Staf is met de helm geboren[4]) liep ik plaatsloos de schouwburg maar weer uit, modderig, mistig Amsterdam weer in. Toch ineens een soort buitenstaander.

Donderdag 6 maart

Vreemd, als gek geworden voorbijsnellend leven. Elke avond uitverkocht. Anderhalf uur met Jan Tine op kantoor van Meerburg zitten praten en verteld waarom we bij Saks weggaan. Terwijl ik alles uitlegde, dacht ik steeds: Dit hadden we al vier jaar eerder moeten doen (breken met Saks!). Jan Tine huilde af en toe. Het was wel een triest gesprek.

Heb zojuist Ol (met zeer smal smoeltje) op d'r donder gegeven. Ze doet constant veel te veel. Pauze-theater, Fien de la Mar, broeikas, tuinhuisje, hele huis, koken en dan nog elke avond spelen en hele leiding in theater. Maar het helpt niets.

Zondag 9 maart

Zit, omdat we morgen om 12.00 uur die Engelse(?) film zullen gaan zien over de ‘railroad of death’, weer eens een beetje in mijn krijgsgevangenedagboek te lezen.

Maandag 10 maart

Belevenis. In privéstudio van Columbia Film van 12.00 tot 15.00 uur film gezien over krijgsgevangenschap-Birma-railroad. ‘Bridge on the River Kwai’. Een boze droom keerde gedurende drie uur terug in mijn leven. Een fantastisch knap gemaakte film, die voor het eerst de sfeer van die tijd wist op te roepen, die de nachtmerrie van die lang vervlogen jaren opnieuw tot leven wist te brengen. De herinnering die we al hadden opgeslagen in de diepste kelders van ons bewustzijn. De hele dag bleef de film door me heen woelen. Tot diep in de nacht kwamen de beelden opnieuw spoken. De bomen in het bos buigen voor de storm, bomen die niet buigen breken. De dappersten zullen het nooit kunnen navertellen.

Zondag 16 maart

Ben nu aan grote objecten bezig. Gisteren bespreking met heer Katan over NV ABC-cabaret (begrijp er niets van). Vrijdag a.s. bespreking met Kees Stip, Kees Brusse, Mieke en Ol over filmscenario. Elke dag bezig met speelseizoen '59-'60 (Cruys Voorbergh als gast).

Zag Italiaanse film in Calypso (‘Zo vaders, zo zonen’ met Vittorio de Sica[5]) nu voor de vierde keer. Een allerleukst draaiboek en alle figuren uitmuntend gespeeld. Het leven een beetje ten voeten uit. Maar belachelijk monumentaal volgens Ru van Veen.

Gisteren stierf Han Beuker. Het in memoriam dat ik om 13.00 uur door de radio hoorde was wel heel erg slecht en rommelig en kort.

Zondag 30 maart

Mistig, herfstachtig weer. Mimi, Maya, Marijke.

Mimi Kok gaat naar Amerika, want er is hier niemand die haar nog iets leren kan (zie interview Telegraaf 22 maart).

Marijke Hoving begint samen met haar man een eigen gezelschap.

Maya Bouma trouwt, krijgt kind, wordt moeder en wordt opgeslokt door de televisie.

Dinsdag 1 april

Vruchtbaar, interessant en stimulerend met Kees Brusse, Kees Stip, Corry zitten praten en lezen over aanstaande film. Het wordt

steeds duidelijker. Ik ga er steeds meer in zien. Ga me er zelfs (o, slecht teken) een beetje op verheugen.

Zondag 13 april

Gisteren Toon op televisie. Zag het ruim een uur. Viel me nogal tegen. Televisie geeft dan toch een vervormd beeld. De conferences vond ik in de lengte gerekt; het beeld in de breedte. Zelf moet ik er niet aan denken om een dergelijke uitzending te gaan maken. Televisie, niet doen! Nooit doen (voorlopig).

Maandag 28 april

Ol ging haar 57ste verjaardag lief in. In theater afscheidsavond en jaardag. Druk, druk, druk met de handjes. Zaken zijn prettig gegaan. De la Mar theater maakte in deze vier maanden de beste zaken van zijn bestaan! Fruitmand, bloemen, cadeaus. Vreemd leven. Veel hulde en toch een raar gevoel alsof je er met één been buiten staat.

Blasé? Ach, je kunt het niet meer allemaal aan. Later zal ik denken: Ik heb er niet genoeg van genoten.

Vrijdag 2 mei

Gisteravond in de Kleine Komedie gestart en de wanhoop meteen al weer nabij. Vreemd publiek (322 mensen en *ƒ* 689, - voor ons). Was prachtig weer! Met geen stok zouden ze mij het theater in krijgen. Veel technische lichtfouten. Slechte voorstelling. Onze meisjes schreeuwerig. Alles gehaast zonder echt tempo. Enfin niet over doorzeuren. Zit nu bij het water te schrijven. Het is 12.15 uur. De Kezen (Stip en Brusse) hadden er al moeten zijn. Filmbespreking dadelijk bij het bloemenhuis.

Van Liendt vanavond in theater voor februari (zie dat nog niet doorgaan twintig avonden voor *ƒ* 1500, - met Fred Kaps en Nicole Louvier vóór de pauze). Moe. Zie in serie Kleine Komedie niets meer.

Vrijdag 9 mei

Samen met Ol bij de notaris. NV-akte gepasseerd en getekend. Parodie op het leven. Gewoon totale onzin waarvan een zinnig mens niets begrijpt.

Zaterdag 10 mei

Een nachtmerrie die voorstellingen in de Kleine Komedie. Vanavond is het voor het eerst uitverkocht. Het is niks. Nooit meer doen! Vreselijk publiek. Wim Sonneveld heeft mooie aanbiedingen voor Hollywood en BBC. Toon gaat ook al weg. Idee voor liedje (oudejaars?). ‘Ik blijf wel hier. Ik blijf wel thuis’.

Dinsdag 13 mei

Matinee in het sanatorium in Laren. Sleutel verdienen voor de eventuele hemel. Toch moeilijk en nerveus werken. Een zieke, grijze man rolde door zijn bed van de lach.

's Avonds prinses Beatrix in de zaal (met bril incognito). Mooi succes. Eigenlijk de eerste echte succesavond in de Kleine Komedie.

Zaterdag 17 mei

Eindeloze dagen. Gedoe. Slechtverzorgd theater, de Kleine Komedie. Krakende toneelvloer. Kopjes koffie drinkende toneelmeester. Smerige kleedkamers. Slecht publiek! Soms begint het goed, zakt het langzaam weg. Dronken mensen boven op het balkon. Een vreemde gek stuurt mij steeds anoniem allerlei lasterbrieven.

Zag ‘Omzien in wrok’ met Kees Brusse. Dat is komedie spelen. Binnen tien minuten betrapte ik mezelf erop dat ik vergeten was dat Kees het maar speelde. Ik geloofde er volledig in. Het gebruik van het toneel en het één zijn met meubelen en rekwisieten frappeerde mij opeens. Een nieuwe stijl met een vervelend woord van ‘understatement’ wordt hier in directe toepassing gebracht. Grandioos!

Zaterdag 31 mei

Mijn lief is pas ontwaakt nu
en holt over de brug
Zij wordt wat oud en kraakt nu
maar is nog wáátervlug!
(Ol na middagdutje in het warme bloemenhuis)

Zondag 1 juni

Kleine Komedie gisteravond goddank voor 't laatst. De plas verstilt. Je maakt de balans op van de dag. Door je handen gelopen als water.

Maandag 2 juni

Lezing op vragen[6] in universiteit Oudemanhuispoort. Heel warme avond. Aula nog nooit zo vol geweest. Zeker vierhonderd studenten, veertien professoren en verder vele, vele 'belangstellenden'. Ze puilden eruit. Snikhitte. Bloeiende goudenregenboom op sfeervolle binnenplaats. Zeer bijzonder geladen sfeer. Inleiding van tien minuten slaagde wonderwel. Parodie op spreker die rede beëindigt en vraagt of er nog vragen zijn. Eerste paar vragen meteen schoten in de roos. Applaus, gelach. Na de pauze steeg het succes. Eén kuchje onder een grap maakt de grap vrijwel waardeloos. Zodra conferences ontaarden in uiteenzettingen, wordt het een lezing. Als alles zo erg intellectueel leuk zou zijn in een programma (bijvoorbeeld Frankrijk is een constitutionele anarchie), dan zou iedereen zeer ernstig met intellectuele hand onder intellectuele kin in de zaal zitten te knikken van 'verdomd geestig'. Massa reacties: finale alles weggeven. Kan voorspellen wie op eerste rij bakje met de twee appels[7] op zijn hoofd gaat zetten. Wat hebt u nu gestemd. Reactie te voorspellen. Jan de Bie conference. Na zes keer, je denkt niet meer aan Jan de Bie. En wie denkt u dat ik tegenkom? Goed publiek: Jan de Bie. Slecht publiek: zwijgt of roept Sinterklaas.

Door een haag van applaus stapten Ol en ik hand in hand de zaal uit. Buiten was de zomeravond. Ol en ik reden als een bruidspaar met open dak en dicht bijeen van het succes naar Kudelstaart.

Donderdag 5 juni

Journaal tv gezien. De Gaulle. Groot, lang. Maakt een indruk van iemand die in Velp op de Schietbergseweg zou kunnen wonen. Onhandig van gebaar, vermoedelijk omdat ie een man uit één stuk is. Cabaret van Jelle de Vries. De dilettanten holden over het scherm. Elk ogenblik dacht ik: Nu slaan ze mijn ruitje stuk.

Vrijdag 6 juni

Om 13.00 uur bij Saks binnengekomen waar Katan en Versloot ook al zaten. Binnen een kwartier zo'n daverende stront dat ik ben weggelopen. We zijn heel stiekem door Saks samen opgelicht. Niet meer over denken. Einde van Saksische tijdperk.

Zaterdag 28 juni. Spiez

We hebben het gehaald! Vijfentwintig jaar. Vreugdedans ingestudeerd o.l.v. niemand en uitgevoerd voor het bed. Kreeg zojuist van Ol één steiger, één ballpoint (zilveren) met datum van huwelijk erin, één prachtdas. Telegrammen: ANP, Wim Sonneveld, toneelpersoneel Schouwburg Arnhem. Om 11.30 uur wandeling begonnen langs glibberig, smal en af en toe zelfs griezelig paadje. Moest de zilveren Ol af en toe een hand toesteken. Eén keer met rug naar de afgrond over heel smal boomstammenbruggetje. Praktisch niemand tegengekomen. Eenzaam weggetje met unieke uitzichten. Beetje symbolische wandeling was het ook. Moest Ol op de moeilijkste punten helpen, zoals zij mij vijfentwintig jaar lang op de moeilijkste punten heeft geholpen. Als ik terugkijk is het toch wel een succes geweest, dat huwelijk van ons. Niet alleen voor de buitenwereld, maar ik denk in hoofdzaak voor de binnenwereld. Helemaal echt (als dat bestaat) zonder komedie, echt één zijn.

Tenslotte - humor van het lot - zaten we ineens heel feestelijk naast elkaar op een kleine zilveren lunch te wachten in een... alcoholvrij restaurant.

Zaterdag 5 juli

In Holland was een koe (volgens de Telegraaf) zo erg leuk op de tv (quiz). Alweer een bewijs dat koeien de lolprogramma's voor de tv dan maar moeten verzorgen.

Dinsdag 15 juli. Kudelstaart

Nou, de steiger plus terras is wel iets aparts. Dat maakt alles goed, want dat thuiskomen is niets. Eindeloos, uitzichtloos, gedeeltelijk vruchteloos gedoe van telefoneren, schrijven, uitzoeken en regelen.

Er is weer groot politiek gezeur en gelazer. Staatsgreep in Irak. Militairen (majoors en kolonels) grijpen de macht. ‘Irakkers’. Oorlogsmogelijkheden, olievoorziening. Laatste troeven in Midden-Oosten van de westerse landen. Enfin, 't oude liedje. Radio luisteren. Olietank vullen, afwachten, twijfelen.

Contract afgesloten met Van Liempt en Flinck voor ruim *ƒ* 30 000, - in twintig avonden in februari '59. Ol zal ook meespelen. We krijgen dan vóór de pauze driemaal Fred Kaps en tweemaal Ol

(met vijf à zes nummers totaal) en na de pauze ‘ikke’. Het is het duurste contract wat Ol en ik ooit in ons leven afsloten. Bovendien zal Ols salaris nog bekeken worden. Is nog niet inbegrepen bij de *ƒ* 1500, - per avond.

Woensdag 16 juli

Afgrijselijk weer. Stormachtig, regen, zeer donker en zeer somber. Irak blijkt iets opgeklaard nu Amerikaanse troepen in Libanon geland zijn en Rusland en Egypte tot op heden (18.35 uur) weinig reageren. Maar wat mij betreft is het weer radio aan en luisteren en machteloos afwachten of de een of andere onheilsboodschap misschien opeens een eind aan al dit aardse leven zal maken. Sliep er vannacht heel slecht tot haast niet van. Warm, misselijk af en toe en tobberig. Ook over dit soort leven wat nu weer begonnen is. Bracht Ol vanmorgen naar de kapper en autoode, respectievelijk drentelde door een langzaam onbewoonbaar wordend Amsterdam. Stampvol overal. Nergens mogelijk te parkeren. Winkels vol uitverkooponzin, domme mensen in stad. BRRRR!

Donderdag 17 juli

Het ergste van zo'n kouwe zomer vind ik nog dat je praktisch geen dorst hebt! Heel ongezellig.

Dinsdag 22 juli

Om 16.00 uur Kees Brusse en Mieke hier om te zeggen dat ze in Kees Stips scenario eigenlijk niet veel meer zien. Ik zag er terstond ook niets meer in. Gisteravond naar Hilversum voor Snip en Snap Revue (drie dagen uitverkocht) in Gooiland. Heb het weer eens gezien en hoef nu de eerste drie jaar niet meer. Om 20.45 uur dacht ik (echt!) dat mijn horloge stilstond. Toch viel er ook veel te waarderen. Sleeswijks organisatie achter Willy Walden en enkele scènes (telefoon, televisie en het wiebelend schip). Verder pompeus overladen, lang en burgerlijk! Heerlijk toen we om 24.15 uur in de stilte van de Westeinder kwamen met wat lichte, bedroefde regen om het weer goed te maken. Rubinstein speelde Chopin en dat klonk mooier dan Bill Stanfords orkest in de bak van Gooiland.

Woensdag 23 juli

Vandaag een denkdagje. Wij staan vaak bloot aan een soort eb en vloed van het dag- en weekblad, kritisch. Het mooist zijn we altijd als we vijfentwintig jaar bestaan, de duizendste voorstelling van iets geven of ons te pletter rijden tegen een boom!

Woensdag 30 juli

Weer ter repetitie naar Diligentia. Een soort vreemde moeheid valt over me als ik een half uur bezig ben. Veel echte 'zin erin' heb ik totaal niet. Als ik iedereen zo zie repeteren, begrijp ik absoluut niet dat dit leuk was of ooit leuk zal zijn. Een vage vreemde angst bekruipt me weer alsof alles een vergissing zou zijn. Alsof er nu ineens ook geen mensen naar zouden komen kijken. Dit is bepaald niet onder woorden te brengen. Soms denk ik: Stel je je aan of is het echt waar. Helaas is het echt waar. Ik zie er niets in. Ook in mijn eigen nummer niet. Denk voortdurend dat ik daar nu aan zou moeten gaan werken.

Merkwaardig lijkt het mij dat beroepsschrijvers zoals Carmiggelt, Annie Schmidt altijd tekort aan teksten hebben. Alle amateurs hebben altijd pakken vol ideeën, schetsen, gedichten, films en toneelstukken in de kast liggen.

Zit nu op steiger te schrijven. Ga dadelijk met Ol naar bioscoop 'Als de kraanvogels overvliegen' met de Rembrandt-film van Haanstra vooraf. Onze eigen film is op dood spoor geraakt. Het blijkt nu al hoe moeilijk alles toch is. 'Zelfs' Kees Stip kan het ook niet. Ach, er komt nooit van iets iets terecht, denk ik soms.

Vrijdag 1 augustus

Herhaling 'Engelen en Spoken'. Première en 27iste voorstelling. Dagen van tevoren het gevoel - het vage gevoel - ik moet nieuwe dingen bedenken voor mijn optreden, nieuwe liedjes en vooral nieuwe grapjes. Vage onrust. Weet er niets meer van en als me dan fragmenten te binnen schieten denk ik: Dat is niet leuk genoeg. Tenslotte toevlucht zoeken tot geluidsband van prachtige succesavond in het Kurhaus op 4 juli j.l. Draai de hele band af en zit er stil naar te luisteren, als naar een ander. Schiet af en toe in de lach. Begrijp het niet helemaal goed, ik bedoel, hoe ik zo kwam die avond. Denk dan: Dat breng ik straks niet meer op. Ben nu ouder

geworden, of zo'n vaag soort afstandsgevoel. Straks zullen er mensen zitten die dat niet leuk zullen vinden. Ik moet ‘iets nieuws’ erin brengen, dacht ik dan weer. Draaide tenslotte wanhopig geworden de band in totaal drie à vier keer af. Kende toen alles weer van buiten en stapte met een gevoel van als ik me nu straks maar een beetje bedrink is de avond zo om, naar Diligentia. Ongelukkigerwijs hadden we 's middags te zout gegeten doordat Ol maggipoeder over haar bord had laten vallen. Een gevoel van misselijkheid kwam over me, mede doordat Marijke Morley ziek gemeld werd. Ol, druk telefonerend, probeerde Dorien te krijgen om in te vallen. Marlene was er niet en Hil de Vries had ribben gekneusd. Enfin, dus misselijk naar Diligentia. ‘Aardig’ besproken, zeker over de vierhonderd plaatsen (het regende 's middags ook). Voor zaterdag nog niet veel, voor zondag niks...

Toneelmeester om 19.00 uur op toneel nog bezig met onzindingen, die allang gedaan hadden moeten zijn, maar hij had anders geen warm eten gehad en zo. Om 19.30 uur nog maar even naar Scheveningen en dan toch maar terug naar het theater. Melk zitten drinken. Geen trek in wijn, toch glaasje genomen en toen... een-twee-drie in godsnaam op! En mezelf zien lopen en staan en gebaren. En mezelf horen nadoen van de band (over kleed ‘legtut so recht’). Heel vreemde, erg onzekere gewaarwording. Alles klinkt zo raar. Toch lachten ze wel veel, maar zo gek. Kwam er pas beter in en werd rustiger bij ‘Enge vent met de pet’ en ‘Vaders’ (liedje van Annie). Maar toch een soort rare avond gespeeld, waarbij ik (geloof ik) door de band gehandicapt werd. Het geheel speelde pl.m. 1 uur en 35 minuten. Ging met liedje ‘Voorhout’ nog de zaal in. Veel, echt veel succes. Denk dat morgen alles beter, soepeler, minder geforceerd zal gaan en dat alles meer uit mezelf zal voortkomen. Om te onthouden! Raadgevingen voor over een jaar (en voor altijd trouwens).

Span je niet te veel in! Maak het korter, puntiger, breng het terug tot een ruim uur (zeventig minuten op z'n langst). Forceer je stem niet zo (direct in de eerste tien minuten was ik al schor door het schreeuwen, de diepe forcering, de zenuwen en de hitte in de zaal). Ik wou dat ik er moreel meer met de pet naar kon gooien. Dat ik meer zou denken: Ze vinden het sowieso prachtig, wat zal je je zo forceren. Ik wou dat ik wat evenwichtiger van binnen was. En meer

moest lachen (echt lachen) om mezelf of de situatie. Na afloop was ik niet in de put. Wel weer bereid om alles te geloven, van ‘'t was niet veel’ tot ‘fantastisch’ toe. Maar 't wordt psychisch voor mezelf steeds moeilijker.

Zaterdag 2 augustus 14.15 uur

't Succes! Nooit heb ik volop genoten van het succes; ik heb er meer met argwaan naar geluisterd. Ik zit op mijn steiger en heb zojuist gelezen wat ik gisteren geschreven heb wat ik meen te voelen, wat me remt, wat me hindert, wat me ziekelijk doet verlangen naar pensioen. Huisje in Zwitserland, zuiden van Frankrijk, maar in elk geval: weg! uit dit soort onbestendigheid. Dit roekeloze leven op die draad van het succes.

Zondag 3 augustus 17.30 uur

In het land van rustige Romme en bedrijvig Dreesje nieuw dagboek begonnen. Haastig en even zeggen: Gisteravond alles goed en ‘gewoon’ verlopen. Geen vuiltje aan de lucht. Kalm gewerkt. Niets geforceerd. Alles o.k. Het was praktisch uitverkocht. Een prachtzaal, enthousiast en gezellig, vóór de pauze ook! Iedereen blij en tevreden. Ikzelf inbegrepen. Optreden duurde ruim anderhalf uur... (zal 't korter maken).

Vandaag om 13.00 uur weer verontrustend nieuws over Chroesjtsjov, die topconferentie eist samen met Mao Tse Toeng. Zal me weer een weekje worden.

Maandag 11 augustus 13.40 uur

Ik kom weer terug op het oude idee: Je moet niet te veel met redenerende kunstenaars omgaan. Ze hebben allemaal zo volkomen gelijk met hun theorieën dat ze er praktisch elk leven mee doodslaan. Eerst heb ik altijd weer een soort enorm ontzag voor de theorie en dan ineens kijk ik er dwars doorheen en denk ik: Doe 't maar liever op je gevoel.

Gisteravond met Max Koot kopje koffie zitten drinken op de Kneuterdijk. Ben toch een beetje uitgepraat met hem.

Dinsdag 12 augustus 14.30 uur

Dacht je dat er één mens in de zaal zat die dat zag? Dat zeggen ze en dan laten ze iets weg dat best gemist kan worden: een kleedje, een vaasje, een stoel. Maar het voetlicht heeft 32 lampjes en als er nu maar 31 branden, dacht je dan dat er één mens in de zaal zat... En 2, als er 2 niet branden? en 3? en 11? En als er nu maar 19 lampjes branden van die 32...? Dacht je dat er één mens in de zaal zat die dat zag? Maar wanneer zit nou die man in de zaal die roept: 'Jullie voetlicht brandt slecht'?

Opnieuw gezeur met Saks. Kan geen nummer vinden voor december. 'Engelen en Spoken'. Zeurt over een Spaans danspaar en het blijkt weer dat hij geen flauw benul heeft waarmee hij twaalf jaar lang zijn brood heeft verdiend. Marjan Berk is nu drie dagen ziek. Niemand informeert nu eens hoe het er mee gaat. Versloot en Katan zijn vandaag met de financiële ABC-controle bezig. Het schijnt een janboel te zijn. We nemen nu maatregelen dat Saks niet aan de verdere Diligentia-recettes kan komen. Grote hemel, wat ben ik blij dat we van deze waardeloze prul af zijn. Een boekhouder die niets kan, een administrateur die oplichting rangschikt onder het motto 'zaken zijn zaken' en een directeur die op z'n reet zit niks te doen. Slapend zijn we geweest. Hoe het ook verder moge gaan, dit moet nu afgelopen zijn en nooit meer met die vent in zee.

Donderdag 14 augustus

Het weer is slecht (goed voor theater). Gisteravond uitverkocht. Prima succes. Succes is een taart waarvan iedereen probeert mee te eten. Als ie op is, zie je niemand meer.

Vrijdag 15 augustus 14.12 uur

Daarnet was het wat nevelig op de Westeinder. Stille, wat bedroefde motregen vertelde over de naderende herfst. Af en toe een scheepje van verregende vakantiegangers, die er het beste van trachten te maken. Gisteren is de KLM Super Constellation Hugo de Groot in de Atlantische Oceaan gevallen, 99 vermisten (doden).

Veel gezeur met afwikkeling Saks-ABC. Schreef hem een verzoenende brief. Die moet ie vandaag ontvangen.

Woensdag 20 augustus

Vreemde dag. Iets van het oud worden zit daar toch in. We gingen vanmorgen al op tijd van huis naar Maya Bouma. We wilden haar zo graag engageren voor ons nieuwe seizoen '59-'60. Ik heb haar ook in het hoofd voor Iris, het meisje in mijn film. Ongeveer vijf jaar geleden maakte ze 's avonds in Diligentia auditie met vlechtjes opgerold en pa Bouma in de zaal. Ze inspireerde tot het hoofdstukje in ‘Corry en Ik’. En nu was ze getrouwd en zou het voorstel om weer bij ons te komen werken met haar man bepraten... Maar ze leek aardig gebleven en niet over het paard getild... We gingen naar Peter van Hattum en spraken voor beide partijen vrijblijvend voor '59-'60 ook weer af. Dat zou dan Sant, Maya, Peter worden. Daar nog wat ‘sex’ tussen en we kunnen een goed ensemble hebben.

Vrijdag 22 augustus

NV ABC-cabaret. Ik werd op een morgen wakker en uit de mij omringende post bleek duidelijk dat ik directeur was geworden van een naamloze vennootschap. Naast mij, nog in diepe rust, lag de directrice! Toen zij ontwaakte en ik haar het heerlijke nieuws meedeelde, zei ze: Vijfentwintig jaar heb je gewerkt om een beetje naam te krijgen, nou is het zover en nou maak je er een naamloze beweging van!

Nu ben ik directeur van iets onbegrijpelijks. Eenmaal per jaar moet ik met mijn directrice vergaderen! Aandelen à pari. Wat is dat nou weer?

Zaterdag 23 augustus 12.30 uur. In werkhuisje

Was er maar een echt kantoor die ons alles uit de hand kon nemen. Was er maar een echte huishoudster die voor Ol het huis kon doen. Hadden we maar een echte toneelmeester. Hadden we maar echte artiesten aan de zaak. Grote God, van dit leven kun je praktisch alleen genieten als je de deur achter je dichttrekt en met vakantie gaat. Ik word hier moedeloos van en zenuwpatiënt. Moe, moe, moe (en kribbig).

Dinsdag 26 augustus

Voor mijn huisje ligt een schip met vissertjes, een boot vol sterke verhalen. Nu is het alweer 12.40 uur, in mijn gevoel heb ik nog niets

gedaan, maar op het lijstje staan alweer veel telefonen.

BPM (heer Leo) of we naar Nieuw-Guinea wilden? Ol sliep nog bijna, maar wilde meteen, hoewel ze niet precies bleek te weten waar het ongeveer lag. Mijn oude plan voor een reis om de wereld komt weer naar voren. Heer Van Liempt over februari-tournee. Gezanik over verkeerde publikaties over ons aanstaand optreden met Fred Kaps. Heer Dienske over een opname in theater. Heer Van Eysden over liefdadigheidsvoorstelling. Max Poons over Hilversum. Seth Gaaikema over zijn toekomst.

Wat zou dat zijn dat er zoveel sardines vlak voor de Nederlandse kust worden gevangen? Misschien is er een schip met blikjes vergaan!

Zondag 31 augustus

Vanmorgen al om 8.30 uur in de tuin. De kabouters stonden er nog. (Afscheids)brief aan Nel Wiegel geschreven van vijf kantjes. Opnieuw gezanik over Formosa en Quemoy. Oorlogsdreiging in het Verre Oosten. Internationaal congres van ruimtevaartdeskundigen in Nederland. Over twee à drie jaar kunnen we terecht op de maan. Alles verandert op den duur: vroeger hing de maan als een bleke godin in de lucht, tegenwoordig meer als schietschijf.

Maandag 1 september 14.50 uur

Slotconclusie Diligentia. Zondagavond (31 augustus) in een stampvolle zaal, gemakkelijk, soepel, rustig en zonder overdreven inspanning afscheid van dit nummer genomen in ‘Engelen en Spoken’. Ik had de zaal en mijzelf in mijn macht. Ik dacht, terwijl ik bezig was: Dit zal ik nog wel een tijdje kunnen volhouden. Ik dacht: Het was onzin om er eind juli zo (en op die manier) tegenop te zien. Ik dacht: Nu moet je goed onthouden dat je dit nu dacht. Straks komt het allemaal in honderdvoud terug, de twijfel, het gevoel van onmacht en onzin van dat kan ik niet, nooit meer zal ik echt succes hebben enz.

Je moet het opschrijven, dacht ik, dat je deze hele maand vrijwel elke avond met plezier hebt gewerkt. Dat je je vrijwel nooit hoefde te forceren om er lachsucces te behalen, dat je succes groter werd soms, omdat ik het tempo wat liet afzakken en de woorden weer duidelijker ging uitspreken daardoor. Ik wil nu zonder enige kome-

die opschrijven dat ik het nú, nú, nú jammer vind dat de serie in Diligentia ten einde is, dat ik graag nog een tijdje had willen doorspelen en dat er straks weer een moment komt waarop ik dit zal (moeten) lezen en waarop ik dan weer denken zal: 'Was dat echt zo' of 'schreef ik het op voor de show?' Het was echt zo. Ik zal het niet geloven!

Dinsdag 2 september

In het pakhuis/tuinhuisje staat nu goeiig uit z'n doen gehaald, oud en aftands, ons Dreespaard (van de schlager 'Vier Dreeskinderen'). Telkens als ik er langskom, moet ik er even naar kijken. Zo kijk je ook naar het tentje waar je drie weken in gekampeerd hebt als je van vakantie thuiskomt.

Woensdag 3 september

Grandioze voorstelling van 'The Entertainer' (de humorist). Koninklijk toneelspel van Paul Steenbergen en Ida Wasserman. Wist niet of ik huilen of lachen moest. De auteur (Osborne) weet de menselijke conversatie zo meesterlijk te observeren dat je je nog uren na afloop je eigen onzin hoort zeggen. De onvergetelijke avond van ongezien toneelspel. Doodmoe en half kapot reden we om 23.00 uur naar huis. Wat een vak, dat toneel. Als ik weer zestien jaar was, zeurde ik weer net zo lang tot ik toneelspeler mocht worden. Het is nu 14.45 uur. De wereld is weer aan het werk gegaan. Ik zit nog maar zo'n beetje. Ol werkt hard om onze toneelboel overzichtelijk te maken. Ik ga even wat zwerven, denk ik.

Zaterdag 7 september

Gisteravond gezellig en feestelijk met Ol naar Nöggerath Theater. 'De reis om de wereld in 80 dagen'. We mochten (net als overal) volstrekt niet betalen. We kregen bier cadeau in de pauze. We waren 'vorsten' op bezoek. Vreemde samenleving: allerlei mensen die geen geld hebben, zouden zoiets heerlijk vinden. Wij zitten er samen een beetje dommig bij te lachen. Weten niet precies hoe we erop moeten reageren. De film was leuk. Beetje Amerikaans druk, vol, luid en vermoeiend. Hij liep voor de 38ste week. Op het Thorbeckeplein stond Heintje Davids geannonceerd voor vanavond bij Tom Manders. O Heer, spaar mij voor zo'n ouwe dag. Om 20.00

uur bij Ol en de tv. Een beschamend programma. Niet om aan te zien! Ik voelde een soort onmachtige boosheid in mij opstijgen. Het was weer helemaal van ‘televisie, wachten of 't soms leuker wordt’.

Dinsdag 16 september. Caroline Hoeve

Ineens in de herfst. De dieren staan drijfnat in het land. Zit in m'n Koepeltje. 't Is 13.10 uur. Verslag van Prinsjesdag. Ook in Den Haag begint het nu te regenen, hoor ik nu net. Troonrede. Tekort van 1 miljard! Wat zal Hofstra nu gaan doen. Minister Staf met hoge hoed op. Hij was zeker bang dat de regen door z'n helm zou slaan. Het sprookje van de gouden koets gevolgd door het sprookje van de 1½ miljard tekort. En het volk maar juichen in de regen.

Zondag 20 september

Vanmorgen dan zowat oorlog. Ol bleef weer gewoon, opgewekt en optimistisch, rechtop in bed met haar koffie zitten. O God, als we dat maar niet nog een keer mee moeten maken. Dan ga ik liever dood op mijn eigengekozen manier. China verklaarde dat het niet opzag tegen een oorlog ‘hoeveel bloed dat ook zou kosten’. Rusland waarschuwde Amerika. Chroesjtsjov stuurde brief aan Eisenhower. Deze accepteerde de nota niet wegens de beledigende inhoud. Enfin, de keet is voor de zoveelste keer weer in volle werking, alleen, mij lijkt het nog gevaarlijker dan de voorlaatste keren (Iran, Suez, enz.). We wachten weer af (wat zou je anders willen doen?). Wel ben ik blij met onze militaire uitzichttoren op de Prins Willemberg. Daar zie ik veel, ja heel veel nut in...

Donderdag 23 september 9.35 uur. Caroline Hoeve

De zon op mijn hand (in het Koepeltje). Sedert gisteren in een zeer goed humeur. In elk geval (misschien) vrij goed aan de film gewerkt. Kreeg er voor het eerst zelf een zeker soort plezier in. Ben van plan de zaak straks te hervatten. 't Zal mij us benieuwen wat er van komt. Zou donderdag Kees Brusse bellen. Het is weer het oude liedje, nu er een soort stok achter de deur staat gaat het ineens beter.

Zondag 28 september

Naar Rotterdam geweest. Om 17.00 uur Basilea schip bekeken. Beviel ons zo best (hut C) dat we meteen besloten te zamen met Gods wil 18 oktober a.s. van Bazel naar Rotterdam te varen. Moet zien voor die tijd hele film af te hebben.

‘Dorp aan de rivier’ gezien. Navel van Jan Teulings plus open broek, Bernard Droog op (in) de plé zien zitten. Dat is gedurfd realistisch, geloof ik. Ik vond het onesthetisch. Maar smaken verschillen. Fons Rademakers heeft de tijd dacht ik, toen ik zag hoe langzaam alles ging. Log, loodzwaar en langzaam voltrok zich alles en wéér dacht ik, ik moest er niet aan beginnen. Filmen kunnen we niet.

Dinsdag 30 september

's Avonds naar circus Strassburger. Op eerste rij en alle paarden op schoot en de olifant op je lip. Zaten volmaakt gezellig te kijken naar ongeveer twintig mensen die à raison van 2 × *ƒ* 5,50 hun leven waagden in de nok van de tent. Beren op fietsjes met jurkjes van zieligheid en zaligheid aan. Vreemde wereld van zand en zaagsel. ‘Collega's’, dacht ik af en toe. Clowns niet onaardig, maar slecht in elkaar gezet. In de pauze: regen op de tent. Wanhoop, want ze moesten inpakken. In gesprek met mevrouw Strassburger. Bezwaarde vrouw. Over de dieren die zoveel kosten, de Buma zo duur, de belasting zo hoog. Circus is blijkbaar ook niet alles.

Donderdag 9 oktober

Wandelde al om 8.20 uur in het kletsnatte bos. Was vóór zevenen al op. Schrijf nu dagen lang aan film. Kwam tot bladzijde 69 (eigen handschrift). Gaan straks naar Kudelstaart. Om 17.00 uur Roem bij ons thuis over auteursrecht. Zie er niets van komen. Kees heeft nu al ruzie met Koolhaas over het draaiboek.

Zondag 19 oktober. Bazel

Ols visie. Toen we de auto op de trein zetten om de Gotthardpas niet over te hoeven rijden, zei Ol blij: Da's voor jou vooral leuk: kan je ook us om je heen kijken.

Om 15.30 uur door de tunnel. Langs Vierwaldstätter See. Vroeg invallende winterduisternis. Iets van lugubere, toch mooie aantrek-

kelijkheid. Overal ‘rook uit piepske’, zoals de majoor zegt!

Vrijdag 24 oktober

14.30 uur onderhoud met Kees Brusse in De la Mar. Duurde tot 16.45 uur. Tenslotte zei hij: We halen het niet meer vóór 15 december. Zaten Ol en ik na twee maanden van wikken, wegen, werken zonder film en zonder honorarium en zonder eigenaar te zijn van het door mij geschreven manuscript. Zijk was ik eerst... Maar woede zakte. Gingen door naar Wim Ibo (17.00 uur), over Maya praten die zich niet aan haar voorlopige afspraak met Wim Ibo had gehouden om in '59-'60 ‘Pension Hommeles’ op het toneel te gaan spelen. Bij ons contract had getekend voor dat seizoen, enz. enz. Maya blijft bij ons. Oudejaar '58 nu misschien toch...

Zaterdag 25 oktober

Half uur vroeger dan was afgesproken waren we in Hilversum, Polygoon, Steynlaan 3. Aanwezig: Roem, Van der Ploeg, Piet Buys, Koolhaas, Kees Brusse, Ol en ik. Soort verslagenheidsstemming van ‘we komen er niet’. ‘Speech’ van mij in het genre van dit heb ik aldoor gezegd. Kees zegt: Speel je nou die film ja of nee. Ik zeg: Nee.

Naar Antwerpen om Fred Kaps te zien in de Ancienne Belgique. Ontzettend dom etablissement. Niet te geloven dat zoiets bestaat op één uur gaans van Holland. ‘Daverend’ programma. Knal! Aan domme, lange tafels zaten we. Een juffrouw zong eindeloos vreselijke liedjes. Bittere tranen enz. In één woord jammerlijk. Persoonlijk viel Kaps mij iets tegen misschien. Hoewel hij er prima uitziet en zijn nummer prima verkoopt. In de pauze Ol en ik naar Kaps en afspraak met hem gemaakt.

Dinsdag 28 oktober 18.30 uur. Kudelstaart

Zit nog steeds in huisje te schrijven. De plas is aan het verstillen. Vanmorgen even genoten van dit huis en deze tuin. Wat zou ik hier graag eens met vakantie gaan. Om 11.00 uur Margriet de Groot met haar toekomstplannen. Ze krijgt *ƒ* 300, - van ons om het eerste jaar haar studie van te betalen. Bracht haar om 14.00 uur in Aalsmeer om de bus te halen. Wandelde met Ol in het dorp. Sfeer van even kalmeren. Voel mezelf namelijk ontzettend gehaast en nerveus.

Weet nog helemaal niet wat ik wil. Ben beetje moe. Jachtig gevoel. En waarom? 'k Weet niet. Rust moet je vinden. Rust. Om te genieten van een hoogtepunt in je leven... Ach.

Vrijdag 31 oktober 8.05 uur. Kudelstaart, kleine kamertje

Ol slaapt nog. Alleen, heel erg alleen zo zonder film die dan toch zeker anderhalf jaar of één jaar of zes maanden, maar in elk geval de laatste twee maanden in en om mij leefde. Nooit ging ik slapen zonder aan het scenario te denken, nooit stond ik op zonder te denken: Hoe gaat het nu verder. Nu is het voorbij. De film wordt niet gemaakt. Het stemt me weemoedig, maar ik geloof dat ik een goed besluit nam. Geen speelfilm! Het zij zo.

Woensdag 5 november 12.20 uur

Noorse waterhoenen drijven op de stille, vrijwel rimpelloze, plas. Gisteren naar Fien de la Mar in Santpoort. Zielig, niks, nutteloos. Eerbied voor Ol die er nog steeds heengaat. Zit nu ineens met heel andere plannen, gedachten, moeilijkheden. Denk me de oudejaarsavond alweer een beetje in. Heb er wel zin in (voor zolang als het duurt) en ook wel wat vertrouwen.

Donderdag 6 november

Lucie Baay aangenomen als secretaresse tot 1 juni. Het lucht me enorm op. Rustig gevoel. Het leven gaat anders ten onder in briefjesgedoe. Nam vanmorgen in onvolprezen goedheid nog een avondje aan: Boekenweek-optreden in Rotterdam 4 maart (dertig minuten). Heb je Lucie er weer zowat uit!

Vrijdag 7 november

Werkte wat in mijn huisje. Ging met Ol pl.m. 16.15 uur via Leimuiden (benzine) naar de Drecht. Dropte Ol bij kaktusbroeikasman en wandelde in unieke herfstsfeer naar de sluis. Zes meisjes fietsten me achterop. Sloegen alle zes op mijn schouder, riepen overmoedig van ‘dag meneer!’ en toen ze voorbij waren ‘jongens da's Wim Kan’. Allemaal terug met agenda's en papiertjes voor handtekeningen. Gekrijs, geduw, veel overmoed, veel stoom werd afgeblazen. ‘Bent u die zanger van de radio?’ Toch wel grappig incident. Zal het missen als het er straks niet meer bij is.

Donderdag 13 november

Weg zijn de dagen. Begrijp er niets meer van. Ze verzinken in de eeuwigheid. En schiet je op? vragen de mensen. Eigenlijk weet ik niet precies waarmee.

Vrijdag 21 november

Gisteren donderdag of nee woensdag 19 november dacht ik dat ik de titel gevonden had voor 't oudejaarsavonduurtje!

Na: Effe omkijken

't Doet je toch wat
Alles wat wenselijk is
enz. enz. dacht ik dan:
'WAARDIG OVER DE DREMPEL'

Zaterdag 29 november

Vanavond KRO-tv - Boe! Juffrouw[8] in quiz gezien die scènetjes met mij op tv wilde spelen. 'Ik kijk wel uit.' 'Goeiendag' (modewoorden voor radio en tv).

Dimitri Frenkel Frank (D.F.F.) schrijft tv-recensies in de Telegraaf en was de man van Mary's alles gaat naar wens-uitzending. Mij leek het een sombere zwijgzame kerel. Maar de Telegraaf schreef dat hij het programma op een bescheiden, maar uitnemende wijze had geleid! Een goed tv-programma moet niet langer dan een uur duren. Langer dan een uur houdt geen publiek het uit. Eerst stelde men de tv in handen van mensen die men bij de radio kwijt wilde. Toen men zag dat het een geweldige ontwikkeling tegemoet ging, wierp plotseling iedereen zich erop. De radio is de stiefmoeder van de tv ('t is een wonder dat het kindje niet vergiftigd is!).

Dinsdag 2 december

Zit steeds in mijn werkhuisje. Schrijf zinnetjes op die door mijn hoofd hollen. Verwerp ze weer. Urenlang. Mistroostig. Hoorde over Albert Mols 'voorstelling' zaterdag. Las ervan in Het Parool hoe fantastisch, geweldig, enorm het wel geweest was, terwijl ik weet dat hij er met z'n pet naar heeft gegooid. Zoiets ergert me. Ik voel me dan Oud en iesegrimmig met mijn eindeloze gewik en geweeg. Dat oudejaar spookt door mijn hoofd. Ik begin een liedje 'Weet je nog wel oudje', maak het niet af. Verwerp het weer. Begin iets

anders: ‘Goeie, ouwe radio’, twee coupletjes. Nee toch maar niet. Weer wat anders: ‘Waardig over de drempel, dan zal het warempel wel weer gaan’. Nee toch maar niet! Weer wat anders. Terug naar ‘Weet je nog wel oudje?’ enz. enz.

Woensdag 3 december 12.10 uur

Wordt steeds erger. Voel me nu gehaast, gejacht, nerveus. Heb nu weer een absoluut gevoel van ‘ik haal het niet’. Word er mee wakker. Denk van alles: Daar heb ik geen tijd voor. Vanmorgen veertig minuten telefoon met Wim Ibo over 31 december. Vertelde liedje van ‘Jazz bij de nozempjes’. Geweldig enthousiast. Het werd verder een vreemde dag. Was vanmorgen al gejaagd en geprikkeld. Wilde drukkerij laten weten, programmaboekje toch nog iets te veranderen. Schreef dat briefje tweemaal met dezelfde fout. Trapte het vloekend en tierend in een hoek van mijn (lieve) werkhuisje. Wilde ‘weg’, ‘oplossen’, dood of nog wat verder, maar begon ineens aan ‘Jazz bij de nozempjes’ verder te werken en schreef het - tot eigen verbazing - in een paar uur af! 't Beviel wel vijf minuten lang heel goed, toen iets minder en toen dacht ik: Ik heb het overschat. Enfin, ik ging per fiets (vrij goed gemutst) voor Ol naar Kudelstaart. Volle winkel. Wachten. Terug belde Goof. Incident.[9] Nimmer had ik gedacht dat zoiets zou kunnen gebeuren. Helemaal overstuur. Zwaaiend van zenuwen en narigheid om 18.00 uur naar mijn huisje terug. Om die tijd kwam Ru net om de pennevruchten voor ouwejaar (drie weken werk) aan te horen. Hele stemming naar z'n moer. Ging het incident uitgebreid aan Ru zitten vertellen. Dacht over niets anders. Ging om 3.00 uur naar bed en was om 6.30 uur weer wakker. (Nu is het namelijk al weer donderdag 4 december.) Tien regels krant gelezen en weet nu niet meer verder. Voel me uitgesproken rot. Over mijn zenuwen heen. Eigenlijk toch een vreselijk leven, dat wandelen op die draad van succes en echec. Altijd weer die belachelijke spanning. Altijd dat gevoel van ik moet werken. Nooit eens gewoon een paar uur met een boek zitten. Langer dan drie minuten naar de Westeinder turen geeft me een gevoel van schuld. Ik weet dat dit zo niet blijven kan. Succes hebben is voor geen tiende zo moeilijk als succes houden.

Maandag 8 december

(Zeventien jaar geleden Loeboek Lingan!) Werkte van pl.m. 11.00-17.00 uur in huisje. Schreef 'Goeie ouwe radio'. Ben er (tot nu toe) mee ingenomen. Gingen om pl.m. 17.30 uur naar Loenen, waar we weer eens echt gezellig met Mary en Jons aten. Werkelijk prettige sfeer. Het kostte *ƒ* 140, - maar het was me wel waard. Ol is heel erg lief. Ben zelf zeer onevenwichtig. Denk de hele dag dat ik iets mankeer. (Pijn op de borst, in de buik, in het hoofd en dan toch weer niet!)

Ben vol van mijn oudejaarsplannen. Telefoon met Sleeswijk over het waardig over de drempel stappen van de radio naar de tv[10]. Als het lukt (zoals ook S. wil) wordt het vast erg leuk (denk ik!). Het wordt een soort symbolische handeling en daarvan stel ik me veel voor (tot nu toe...).

Donderdag 11 december 23.55 uur

Sleeswijk en Siebe van der Zee zijn net weg. 'Het plan' zal doorgang vinden denken we. Hangt nu af van Broeksz, waar Ol en ik te zamen naar toe zullen gaan. Het kabinet is (bijna?) gevallen.

Woensdag 17 december 10.40 uur

Akelige dagen. Ol repeteert elke dag al met de troep. Komt doodmoe thuis, moet dan alles nog doen. Kostuums uitzoeken, veranderen, oppoetsen. Eten voor Ru (die met mij repeteert). Om 10.00 uur rolt ze doodmoe in bed. Een niet vol te houden leven! Maak me grote zorgen. Weet er niets aan te veranderen. Hulp is niet te krijgen. Daar sta je met je *ƒ* 1500, - per avond zelf af te wassen in de keuken. De mens is zonder meid zo klein.

Telefoon: Seth Gaaikema over zijn liedje. Telefoon: reclamebureau De la Mar (heel beleefd) of er op 2 januari in alle kranten advertenties mogen staan: 'Met Coca Cola waardig over de drempel.' Heb (zeer tot mijn spijt) nee gezegd. Nu is het nacht, 12.45 uur. Ik denk aan 31 december. Hoe ik nu 'denk' dat alles leuk zou kunnen worden. Steeds sneller leven we. Opname oudejaarsavond moet die middag zijn anders komt de actualiteit in het gedrang.

1954 opname 25 dec
1956 opname 30 dec
1958 opname 31 dec
1960 opname even na de uitzending (denk ik)

Donderdag 23 december

Voorverwarming voor 31 december. Interviews, foto's, reportages, enz. Brieven: Wilt u langzaam praten, mijn oude moeder enz. Mag ik uw tekst vooruit inzien, wij hebben een doofstom meisje in huis; Wilt u iets zeggen over de vrijgezellenbelasting; Wilt u iets zeggen over de lage AOW-uitkering; Over de Coentunnel voor Zaandam; Wilt u zich abonneren op Keesings Historisch Archief.

Toch geen prettige dagen. Overmoe, te veel voorbereiding, nooit tevreden, moedeloos, zeurderig over een woordje, niet opschieten, eigenlijk een halve nieuwe voorstelling daar nog us doorheen en steeds denken: Ik doe niks. Gezeur met kranten. In Leiden twee avonden stroom van fouten en een generale repetitie van 11.00-19.00 uur. Twee matige voorstellingen (‘ja, wel aardig, maar u was er een paar maal uit’). Kan slecht onthouden. Zie nergens veel meer in. Moet nu nog maken: ‘Waar gaan we in het Nieuwe Jaar naar toe?’

Eindnoten:

1 Ru van Veen zat in die jaren met de vleugel in de orkestbak of links voor in de zaal.
2 Van Liendt schrijft Kan hier, want hij heeft de naam niet goed opgevangen van Van Liempt, de man die zijn impresario zal worden voor de rest van zijn leven.
3 De student uit Groningen houdt vol. Seth Gaaikema is zijn naam.
4 Minister Staf van defensie was verantwoordelijk voor het aankoopschandaal rond afgekeurde legerhelmen.
5 Bedoeld wordt de film ‘Fietsendieven’ van Vittorio de Sica.
6 ‘Lezing op vragen’ is de formule die Kan hanteerde als hij inging op uitnodigingen, liefst van scholieren of studenten, om een lezing te komen geven. Zonder voorbereiding beantwoordde hij dan met veel plezier een uur lang vragen uit het publiek, waarbij de bijeenkomsten meestal uitliepen op een theateroptreden.
7 ‘Bakje met de twee appels’. In de finale van zijn conference gaf Kan een tijd lang in een balorige stemming de rekwisieten weg aan het publiek. ‘Neem de hele boel maar mee naar huis.’ Van de op het toneel staande fruitmand gaf hij twee dames op de eerste rij ieder een appel en de meneer die er tussenin zat het lege mandje. Door Kans timing zetten de meeste mannen dat mandje dan op hun hoofd.
8 De juffrouw is Elles Berger in een quiz geleid door Jan Blaaser.
9 Een incident van niks, maar neef Goof, tot dan Kans lievelingsneef, doorziet het gigantische spanningsveld voor oudejaar waarin zijn oom verkeert, niet en gaat dwars door alles heen het gelijk halen voor zijn relatie, de heer Mertens, die door Kan aan de deur in Kudelstaart zou zijn geweigerd.
10 ‘Zou je de televisie niet vast aanzetten, kan ie warm draaien,’ zeurt en jent Kan aan het eind van zijn oudejaarsconference. En in de introductie van zijn slotliedje spreekt hij over het nemen van de ene drempel die er ligt tussen radio en televisie en plotseling is hij ook op de televisie te zien, daar de laatste drie minuten van zijn programma volmakend. Verbijstering in honderdduizenden huiskamers.

1959

‘Laat je niks wijsmaken’ gaat op 29 juli in Diligentia in première. Zelden had Kan zoveel moeite met het schrijven van een programma als nu. Na drie oudejaarsavonden te hebben overleefd, zoals hij zelf zegt, vraagt hij zich af waarom hij niet voor een makkelijker leven gaat kiezen. Maar het programma vol wonderen en onwaarschijnlijkheden wordt een doorslaand succes. In het ensemble van Corry Vonk zitten Maya Bouma, haar zusje Annelies Bouma, Sant Heijermans, Margriet de Groot, Philippine Aeckerlin en Jacco van Renesse. De pauzefinale wordt verzorgd door wereldkampioen goochelen Fred Kaps, een idee van de nieuwe impresario Van Liempt. Privé wordt Kan getroffen door een uitermate pijnlijk incident, een arrestatie op Scheveningen. Dit onduidelijke gebeuren wordt de bron van een hardnekkige geruchtenstroom. In dit jaar geeft Eisenhower bevel tot landing van Amerikaanse mariniers in Libanon. Er komt een oproep voor Nederlandse vrijwilligers ter versterking van de verdediging van Nieuw-Guinea. De laatste stoomlocomotief maakt een afscheidsrit en Corine Rotschaefer wordt Miss World. De maximumprijs van de voetbaltoto wordt verhoogd tot *ƒ* 25 000, - en het sparen wordt aangemoedigd door de overheid. De PVDA-ministers stappen op. *Soms denk ik bij mezelf, als we nou eens geen regering meer hadden, wat zou er dan gebeuren?* Na Beel wordt Jan de Quay minister-president en Wim Kan host met een levensgrote pop van De Quay op zijn schouders over het toneel. Een groot deel van zijn publiek vindt dat hij nu de grens van het toelaatbare overschrijdt.

Donderdag 1 januari. Ochtend 8.00 uur precies

ANP: revolutie in Cuba. (Daar gaan we weer! Zet hem op jongens!) Vannacht om 3.00 uur in bed.

Flarden: Hoogtepunt? Bij de negende klokslag stonden Ol en ik in onze auto bij onze grote lamp van de oprijlaan. Laatste dagen: ontzettend. Praktisch vier uur per nacht geslapen. Elke ochtend 7.30 uur al in kleine kamertje. Steeds weer veranderd. Regeltjes geschrapt en herschreven. Twee à drie uur per dag gerepeteerd.

11.00 uur in Concertgebouw. Gerepeteerd en gefotografeerd tot 13.30 uur. Geschminkt. Broodje gegeten. Teksten uitgeschreven. 14.30 uur uitzending begon. Inzet (liedje) goed, tweemaal à viermaal goede pointes. 'Gerbrandy haar van ouwe snor'. 'Staf' gehouwen en da's een goeie! Dacht: gaat best (ontzettend zenuwachtig). Conference begon slecht. Met bril op geen contact met toch wat 'langzame' zaal. Zonder bril steeds bang iets te zullen overslaan. Vrij veel versprekingen, vergissingen in het begin en vrij veel uitgeprobeerde grapjes vielen (of laten vallen). Blij met te-elfder-uregrapjes. Ir Den Hollander weg - weemoedig idee, morgen wordt je kaartje geknipt door een vreemde man.

Vrijgezellenbelasting omlaag - anders: staken. Ik weet alleen niet waarmee. Dames partijleden van de PVdA hebben hun oppositiejurken al aan! (Op de band hoor je hoe langzaam deze zaal reageerde!) Vondeling - wordt door de partij weer in het portiek gelegd. Beel - ik wist niet eens dat we die nog hadden. Onthouden: Conference zonder bril doen met een paar groot geschreven woorden op papier. Er omheen praten. Beter dan dit nerveuze gedoe. Uitzending totaal 66 ½ minuut, 4 minuten moeten er direct na afloop uit. Volgens Broeksz en Arie moest er niets uit. Had zelf half uur lang tevreden gevoel. Zakte toen weer wat in, vooral na terugluisteren van beginconference. Tot pl.m. 19.00 uur gemonteerd. Grammofoonplaat in ene kamer, verkorting tot 62 minuten in andere kamer. VARA-Phonogram-Wereldomroep-gedoe. 19.15 uur weg. 20.15 uur AVRO-Sleeswijk-Siebe van der Zee. Gerepeteerd (drempel). Uit radiotoestel gestapt. Eindeloos gefotografeerd. Naar boven. Bij tv-journaal stukjes eigen programma gehoord (viel me tegen: wat langzaam en log). Leuke sfeer achter bij Sleeswijk. Meisjes-revue-orkestlawaai. Willy erg aardig. Sleeswijk zeer sympathiek. AVRO-directeur Repko kwam bedanken (dat ik de 'uitnodiging' had aanvaard).

Zo was het niet precies...

Alles in hoofdzaak van mij uitgegaan, ter voorkoming van door elkaar heen praten op oudejaar (radio-tv), één drempeltje genomen. Belangstelling voor de uitzending vooral van de pers te groot. Ook publiek (brieven van te voren!). Plan: vóór uitzending 1960(!?) geen interviews meer. Gevoel nu van: 't was misschien wel goed. Ben er niet zeker van. Broeksz en Arie vonden dit de beste van de drie... Maar... politiek kwam alles per (on)geluk nogal in de PVdA-lijn. Wind misschien toch nog mee gehad door kabinetsformatie, Beel en uittreden van de socialisten. Afscheidsliedje 'Dag Drees' (viel mij even iets tegen), wel mooi sloteffect. (Dit applaus is voor Willem!) Was er tijdens uitzending niet éénmaal echt helemaal in. (Dronk toch twee sherry's vooraf en één fles wijn onder de hand.) Het is nu bijna 9.00 uur. De lamp kan uit (doe ik).

Radio machtig wapen! Ru zegt: Tv was ontroerend. Rietje moest huilen. Wist niet waarom. Dus tóch dat symbolische drempeltje? Hele tv-optreden duurde... ik denk geen drie minuten. Eindindruk? Twijfel. Ru heeft prima tekstadviezen gegeven, maar... 'Weet je nog wel oudje' werd, geloof ik, wel een succes en hij raadde aan het niet te doen! Zag zelf 25 december niets meer in 'Jazz bij de nozempjes'. Seth Gaaikema's liedje 'Dat gekke ouwe jaar' schijnt tegengevallen te zijn. Ik vind het zelf toch wel een lief liedje. Verschil tussen optreden radio en tv. Radio kun je zelf verpesten, bij de tv kan een ander dat voor je doen.

Vrijdag 2 januari

Flarden. Kwart van de Telegraaf met foto's, interview, kritiek en tv. Algemeen Dagblad: Mooi (nog niet gezien). Parool: Verrukkelijk uur. Volkskrant zuur en weinig. Hele dag telefoon. Zaandam stuurt koektrommel met twee peddels. De uitzending wordt herhaald morgenavond om 2.15 uur. Uitzondering. Is nog nooit gebeurd. Heruitzending: we krijgen allemaal (alledrie) vijftien procent. Dat wil zeggen W.K. *ƒ* 150, -, Ru *ƒ* 30, - en Wim Ibo *ƒ* 45, -... Ik geef mijn extra aan Ru plus *ƒ* 70, - uit eigen 'beursje', dan heeft Ru dus totaal *ƒ* 250, -.

Geert Lubberhuizen over Marga [Klompé]: Al is zij minister, zij blijft altijd nog een vrouw en een mens en ik vond het niet helemaal lekker wat je haar aandeed. Iemand zei: Een beetje goedkoop om

Staf zo in de luren te leggen. Ja dat moet ik toegeven. Als hij ons in de luren legt, is dat veel duurder! Veel reacties op plat praten. NRC, Fie Carelsen (moet dat van de VARA?). Stemming nu bij mij op de rand van blij, boos, zeker en onzeker. Moe, kribbig, zigeunerachtig zwerfgevoel.

Drie versies ‘Waardig over de drempel’-refrein.

pl.m. 12 december:	Waardig over de drempel	
	zonder regering dit keer	
	Maar asseme slagen	bis
	ons waardig gedragen	
	dan mag het 't volgende jaar weer	
pl.m. 15 december:	Waardig over de drempel	
	Kallempies over de brug	
	Maar wordt het zo'n feessie	bis
	van maling aan Dreessie	
	dan komen ze morgen weer terug	
pl.m. 23 december:	Waardig over de drempel	
	niet schuchter, niet nuchter, maar zat	
	't Kan altijd nog slechter	bis
	een tikkeltje rechtser	
	dan had je Gerbrandy gehad	

(Deze laatste versie is uitgezonden, de twee andere bevolken de prullenmand, waarin pl.m. nóg een radio-uurtje ligt.)

Zaterdag 3 januari. Ochtend 8.00 uur

't Is weer (nog) zover! Was vannacht wakker van 2.30 tot 4.00 uur ongeveer, tobben geblazen. Je wilt allemaal de top bereiken, maar als je boven bent, valt het uitzicht zo tegen. Jan en/of Lot belden niet op. Wel erg veel mensen die me niet interesseerden! Maar lief bedoeld. Regen slaat tegen de ruiten. Koud rotweer. We moeten nu vlug weg - buitenland of zo.

Dinsdag 6 januari 9.40 uur

Ol kleedt zich aan in kabine 16. De sneeuw ligt hoog. Een ijzelachtige regen slaat tegen de ruiten van de Wagon Lits. Een zalig gevoel komt heel langzaam van diep uit mijn hart door m'n lichaam. Alsof ik toch nog eens één keer in m'n leven zou kunnen genieten.

Woensdag 7 januari 8.10 uur. Arosa

De krant schrijft: Wim Kans slachtoffers hadden geen last van lange tenen. Gehekelde staatslieden genoten van conference. De zoon van minister Samkalden heeft mij na de spannende weken die nu achter me liggen het eerst doen schateren. 'Mijn moeder is naar de Gijsbrecht in haar oppositiejurk,' zei hij.

Minister Beel hulde zich in stilzwijgen 'vanwege de consequenties', heb je altijd als je op zo'n smalle basis zit te regeren - één behoorlijk zetje ná en hij ligt weer in de frigidaire.

Drees jr: 'Mijn vader heeft natuurlijk naar Wim Kan geluisterd en genoten ook, maar een reactie geven, dat is niet mogelijk.' Drees is ook niet van de reactie. Wat ik van hem zong kwam niet van de VARA, maar gewoon uit mijn hart.

Burgemeester Quint van Velsen: 'Ik luister nooit naar die meneer.' Daar heb je het nou weer: geef je zo'n man een tunnel, heeft ie nóg geen verbinding met de buitenwereld.

Mijn broer: 'Volgende keer het politieke gedeelte wat korter maken op zo hoog mogelijk peil.' Ik zal het proberen. Als de politici dat dan ook doen. Vraag: Dat platte praten, moet dat van de VARA? Antwoord: De VARA laat mij vrij in het woord en ook in de uitspraak daarvan.

Donderdag 15 januari

Achtenveertig geworden! Gisteravond al jaardag gevierd. Vast de mooiste pakjes uitgepakt: das, pullover (blauwe angorawol). Vanmorgen verder gegaan: zakdoekjes, kammetje, mooie bloemen. Hoe voel ik mij in Arosa? (Niet om te zeuren, wel om te onthouden.) Eerste drie dagen: geweldig. Dan minder: moe, boem boem van het hart, soms urenlang. Aanvallen van machteloze moeheid. Ervaring. 'Dat mocht natuurlijk niet van de VARA,' schrijven de kranten en zeggen de mensen. Het is onbegonnen werk te melden dat noch vóór, noch ná de uitzending de VARA zich met mijn tekst

heeft bemoeid. We hadden 66 minuten en het moesten er 62 worden. ‘Territoriale wateren’, ‘Heilige huisjes (KVP!)’ en ‘esperantograpjes’ gingen er gedrieën uit, omdat ik (en niemand anders) ze niet helemaal geslaagd vond.

Maandag 19 januari

Het weer thuis zijn blijft een moeilijk iets. Vannacht weer vanouds begonnen met slecht slapen. Zat om 6.45 uur al in 't kleine kamertje. Wim Sonneveld viel van de troon. Zoiets maakt me nerveus. 't Is alles zo gauw ineens voorbij. Het is 17.50 uur. In mijn werkhuisje klaver vier door Ol neergezet daarstraks. Gezellig. Probeerde wat te werken. Weet niets. Ben moe. Niet veel zin meer in 't geheel. Komt wel weer (misschien).

Dinsdag 20 januari 7.30 uur. In 't kamertje

Wat een irritant vak is dit schrijven toch. Nou zit je er dan voor. Je hebt er tijd voor uitgetrokken en je kan letterlijk geen vier regels schrijven. Waarom nou niet? Na al die jaren van bedenken, afwachten, niets weten. Toch zou ik nog steeds niet kunnen zeggen wat er nu aan de hand is dat het gewoon (belachelijk) NIET GAAT.

Vrijdag 23 januari

Maar het is gewoon donderdagnacht 24.20 uur. We hebben VARA-feestje gevierd bij Bali (Broeksz, Arie, Wim Ibo, Ru, Rietje, Ol en ik). Rijsttafel met de VARA. Beetje vreemd, maar 't ging toch naar binnen. Alles goed bedoeld. Vanmiddag 16.30 uur onderhoud met Landré over de film. Wil in begin 1961 de film maken (Kees Brusse, Audrey Hepburn(!) en W.K.). ‘Zal wel’ zeggen ze dan in Aalsmeer. Gisteren met Van Liempt en Flinck over Amsterdam uitkoop gepraat. Ol en ik voelen er wel voor. Daarna met de ‘meiskes’ Jolanda en Loes op strand gewandeld. Pommes frites gegeten, gelachen, geschooierd, zorgeloos plezier, anderhalf uur lang! Dinsdag naar Leeuwarden. Is nu uitverkocht! Het is nu 24.35 uur. Lawaai om het landhuis van de wind. Zou Broeksz al slapen? En Arie? Misschien ook blij dat het erop zit.

Zaterdag 24 januari

Gesprek met Meerburg. Helemaal onthutst door Van Liempt en Flinck die Amsterdam wilden uitkopen. Meerburg wil combinatie vormen om zelf uit te kopen.

Woensdag 28 januari 9.30 uur. In bed in Oranjehotel in Leeuwarden

Wachten op het ontbijt. Gisteren 16.15 uur in Harmonie. Repetitie. Sfeerloos. Moedeloos. Nieuwe oudejaarspotpourri met Ru. Programma vóór de pauze had aardig succes. Kaps had het eerst zwaar, daarna steeds beter. Begon zelf om 22.00 uur met een gevoel van 'ik heb niet genoeg'. Het werd dan ook 23.30 uur!! Met steeds stijgend succes. Op het slot een soort ovationeel succes. Met bravogeroep (even, maar wel heel duidelijk)! Was er wel een half uur lang vol van. Heb nu zo'n gevoel van een goede première. Als dat zo blijft! Van Liempt bracht bloemen. En cadeaus toen het doek al dicht was. Er heerste die stemming van elkaar heel aardig vinden. Ben benieuwd hoe lang dat duren zal. Leeuwarden was dus uitverkocht (*ƒ* 2700, - voor Van Liempt). We gaan er 28 februari dan nog een keer heen. Vlaardingen zaterdag a.s. loopt nog niet. Er moet altijd een remmende factor zijn. Gewoon maar feest vieren, de hele dag, is nooit goed.

Woensdag 11 februari

Gisteren op sportpark Beekhuizen, al schaatsend, uitgenodigd om de prijzen uit te reiken aan de kinderen van een ULO-school in Velp, die om het hardst hadden gereden. Twintig prijzen moesten met toepasselijk woord worden overhandigd. Viel niet mee, maar school was hartelijk en de stemming ongekend gezellig. Alles op schaatsen op 't podium. Net een film. En het meest treffende voor mij, de interesse van kinderen van 13 tot 18 voor de ouwejaarsuitzending. Onbegrijpelijk eigenlijk. Tweede prijs. Het mooiste (in elk geval het prettigste) is tweede te zijn. Als je tweede bent, kan je altijd nog eerste worden. Maar wat moet je in godsnaam worden als je de eerste bent.

Vrijdag 20 februari 9.40 uur. In het bed van Dommering, Winschoten

Rothumeur. Ol ziek en wil 't niet weten. Strontverkouden! Hoest, snuit, proest, snurkt. Zeurt. Doet precies wat ze zelf wil. Liet gisteravond, na lang gezeur, toch Seth Gaaikema naar Winschoten komen. ‘Woordje gezegd’ daarover. Seth bleef in de zaal (door Van Liempt). Voorstelling van gisteravond was het enige goeie! Kleedkamer ijskoud. Verwarming uit. Ol halve avond blootgestaan in en aan die kou! Grote deuren telkens open voor (onnodig) changement. Nu nog weer zieker dan gisteren. Hotel is niks; het raam wou niet open, deur wil niet dicht. Kleedje breek je je nek over. Vreselijk om in het gebouw waar je speelt te logeren! Zo van de voorstelling je kamer in. Geeft mij een indruk van ‘u bent gearresteerd, u blijft voorlopig in het gebouw’.

Als een gevangene naar bed (met 1500 gulden). Niets heeft een mens aan al zijn geld als ie er niet datgene mee kan beschermen wat hem lief is. Nu heb ik in 21 voorstellingen een fortuintje verdiend en nooit voelde ik me zo'n kermisklant als nu met een zieke vrouw in Winschoten.

Zondag 22 februari. Kleedkamer Emmen

Ol heel erg verkouden. Eindelijk een echt hotel. In Gieten. Kamer 26. Maakt mijn hele humeur goed. Prachtomgeving. Wandelde al twee dagen lang in de Staatsbossen. Minister Kan-bank! Beetje eenzaam en vergeten. In het bos. Geen gedenkplaat met opschrift.

Tournee. Een leven van laat op en vroeg weg. Een leven van applaus en lachende, zwarte massa met direct daarop de witte stilte van de nachtelijke mistvelden, het rijdende, blikken huisje met de slaperigmakende zoemende motor. Contrast van de schijnwerpers op het toneel en die van een enkele tegenligger.

Maandag 23 februari 11.40 uur

Ol breit koortsachtig in bed aan mijn trui. Macmillan met witte bontmuts in Moskou. Teddy Scholten ingestort (van geluk). Het genieten van je succes is een kunst op zichzelf.

Vrijdag 27 februari

Prachtig lente(zomer)weer. Zon. Zacht. Vrij vanavond. De wereld zit weer eens vol dreiging. Voelde het al een paar dagen in de lucht hangen. MacMillans tocht naar Rusland is volkomen mislukt. Chroesjtsjov grote mond. Woede-rede tegen het Westen. Er wordt geschreven en gepraat over een komende atoomoorlog zonder (geloof ik) dat men zich werkelijk realiseert dat dit voor de halve wereld de absolute ondergang betekent. Diep in mijn hart kan ik niet geloven dat de mensheid zo stapel zou zijn een dergelijke oorlog te beginnen.

We wandelden vanmorgen ouderwets in de zon langs de Haverkist. En de hele weg die bekende sfeer van oorlogsdreiging, onontkoombaar noodlot van de laatste vijfentwintig jaar. Zo zaten we in november '39 met Prem[1] op het bankje bij de Lange Juffer. Zo werden we wakker bij Karoo destijds. Telkens in de unieke omgeving, de prachtige natuur om ons heen, denkend dat kan toch niet. Dat wil toch niemand. Blij dat we geen kinderen hebben. Dat we geen toekomst hoeven over te geven aan ons nageslacht. Tocht naar Rusland. Macmillan met witte muts op het hoofd kreeg de rode kous op z'n kop. Chroesjtsjov lacht als een boer die geen kiespijn heeft.

Woensdag 4 maart

Boekenbal in Rotterdam. Men heeft mij hiervoor vermoedelijk geïnviteerd omdat het algemeen bekend is dat ik lezen en schrijven kan. Er zijn in Nederland te veel boeken en te weinig feesten. Op naar de Rivièrahal! Alweer een avond waarop niet gelezen zal worden! Boekenweek Rotterdam Rivièrahal, daar was ik niet weg van. Ovationeel succes op het slot, maar dat was dan ook alles (bijna één uur gewerkt). Lieve mevrouw Henriette Holthuizen (van 't kookboek). Hartelijke boekhandelaren (mooie fles vermouth). Bezige Bij-Geert Lubberhuizen beetje beteuterd vanwege geen presentboek vanuit de oude draaidoos (Simon van Collem). Je kunt in die zaal niks echt spelen of confereren. Niet meer doen.

Vrijdag 6 maart

Kortenhorst (in een interview in de Volkskrant): Niet één conferencier in Nederland is voldoende op de hoogte van de politiek om werkelijk geestig te zijn.

De dag begint met gezeur. Twee inspecteurs Gemeentewerken komen zeggen: Pakhuisje en atelier magge niet staan daar. En de rietmat mag ook niet. En niks mag eigenlijk.

Woensdag 11 maart

Verkiezingen. Stemde gisteren PSP. Kreeg twee zetels. Eén voor Ol en één voor mij. PVdA won toch weer een beetje sinds de laatste verkiezingen. 't Gedoe om Berlijn begint weer. Eisenhower zo erg flink. Dat bevalt me niet zo.

Woensdag 18 maart 17.15 uur

Hele dag verloren in de post, gezeur en niks. Ben nu net klaar. Wat gelezen, wat gedacht. Niks. Hoe schrijft iemand ooit een programma? Brief van Landré: hij heeft een filmmaatschappij. En of we nu gauw gaan praten. Om alle ellende maar meteen de pas af te snijden schreef ik dat ik *ƒ* 100 000, - (een ton) wilde hebben. Ik zie er toch geen heil in. Leen Jongewaard (onbekend meisje) stuurt een wel bijzondere tekst. ‘Proefkonijn’. Helemaal begrijpen doe ik het niet. Vreemd cabaretnummer van vreemd meisje. Ik ben er nogal vol van. Benieuwd hoe Ol het zal vinden.

Donderdag 26 maart

Margriet de Groot en Philippine Aeckerlin komen allebei bij ons. Hoe zal het gaan? Wat denk je? Ik denk Margriet haalt het niet, maar blijft wel bij ons. Werkt hard en Philippine heeft talent, maar of ze makkelijk, lief en werkzaam zal zijn? 'k Wee nie... Philippine heeft dinsdag de brief geschreven met ‘ik neem het aan - ik kies de kostschool’.

Zondag 29 maart. Eerste Paasdag

7.00 uur weer wakker. Gevoel van ‘er is iets’, o ja, huisjes afbreken, rietmat slopen. Machteloos woedegevoel tegen de maatschappij. Nu schijnt de zon. We gaan dadelijk (lekker) eten. Het veldje voor onze kamer staat vol krokussen. Blinden voorlezen op de taperecorder mislukte. Band scheurde doormidden. Straks komen de Noormannen (Lot plus Jan plus kinderen). Allemaal ambtenaren, die huisjes afbreken (Siepkes[2]). Ik zal me inhouden, maar die zijkoudejaarsavond-kapittelbrieven liggen me nog zwaar op mijn

maag. Zouden ze vermoeden dat ik sinds enige tijd bepaald de pest aan Lot heb gekregen? Jan is meer iemand die onhandige brieven schrijft en zijn leven lang met alle winden heeft meegewaaid. Siepkes houdt zich in! Hij sprak zo plat. 't Leek wel Kan op oudejaarsavond.

Dinsdag 31 maart. Avond 20.35 uur

In de verte rijden treinen door het bos. De koekoek tikt vriendelijk en zeker van zijn zaak. Petroleumlampen branden. Onbetaalbare sfeer. Uniek. Uniek. Uniek. Reden vanochtend eerst naar te koop huis. De Wildwal. Schietbergseweg 10, Rheden. Prachtig gelegen. Eeuwig(?) uitzicht op het landgoed Heuven. Leuk, lief, klein, makkelijk huis (zegt Ol). Wij denken (nu): Dit is het. Dit zochten we. Dit is voor onze oude dag. In deze tuin kun je achter ongezien, ongestoord klooien. En als we niet meer bekend en/of populair zijn, kunnen we ook in de voortuin. Vraag aan de tijdsomstandigheden.

Wim: Olle, kan ik al in de voortuin?
Ol: Even nog niet.
Doek.

Vrijdag 10 april 22.30 uur

Ol slaapt al. Een slechte dag. Praktisch niet of slecht gewerkt. Ik zit niet goed. Stoot mijn rechterelleboog tegen de stoelzijkant. Wat zou ik toch hebben? Het huis in Velp is gekocht. Voel nergens werkelijk blijdschap. Dit soort dagen maakt me zo down. Zo machteloos. Zo'n gevoel van niets meer te kunnen. Was het altijd zo erg? Ben ik moe? Uitgerangeerd? Uitgeput? Ik weet het echt niet. Het maakt me zo moedeloos en ik weet er absoluut geen remedie tegen. Ik praat alleen in mijn huisje veel hardop. Zit mezelf telkens uit te schelden. Moet me voortdurend beheersen om niet na een uur al de boel in een hoek te smijten. Blinde (domme) woede tegen het boek, de ballpoint, de stoel, de dag, de toestand. Wat is er toch? Is het komedie? Hysterie? Gekte? En die stoel irriteert me zo (nu ook weer) met die zijleuning. Die hindert me bij het schrijven. Maar ik heb al mijn programma's in de stoel geschreven, denk ik weer. Om mezelf een beetje het gevoel te geven van toch nog iets gedaan te hebben, las ik ‘Corry en Ik’ voor voor de blindenbibliotheek. Nu is het dan eindelijk af. Van de bijna tweehonderd bladzijden lijken

vijftig min of meer geslaagd. Veel geleuter, veel gelul. Zou ik nog ooit tot iets echt behoorlijks komen? Vind nu nergens meer iets aan. Vreugdeloos geschrijf. Zo'n soort inzinking, bedenk ik me nu, heb ik ook gehad tot en met 1 augustus '58, herhalingspremière in Den Haag.

Ol is verdraagzaam en lief. Als ik 's avonds thuiskom, heb ik niet de minste zin in praten, drinken of eten. Langzaam gaat dat dan voorbij. Au fond schrijf ik dit allemaal op, omdat ik hoop dat het morgen ineens goed zal gaan, dat morgen het wonder zal gebeuren. En dat ik dan bij de volgende inzinking dit allemaal zal kunnen lezen om me ermee te troosten. Dat zit er toch achter. Zou ik gelukkig zijn, als ik dit niet had? Ben ik in staat gewoon te genieten van alles wat echt de moeite waard is? Zou ik echt uren stil in de zon kunnen zitten? Wat peddelen in de kano en wat slenteren over een stil, wit weggetje. Wie weet dat van zichzelf?

Titel: ‘Laat je niets wijsmaken!’

Maandag 13 april. Avond 19.30 uur

Zit nu aan de stille plas te schrijven. Deuren huisje staan nog wijd open. De zon is bezig onder te gaan. Er kwaakt iets dichtbij of in de verte. Ongekende sfeer. Hoorde zojuist om 18.00 uur dat Eduard van Beinum is overleden tijdens een orkestrepetitie. Een half uur later las ik dat Louis Gimberg zaterdag in alle stilte was begraven. Dan zit ik meteen verder te denken. Het leven is een voortdurend kiezen tussen werken of stilzitten en genieten. Wat heb je eigenlijk aan alle roem en eer? Nu, nu ik weer hoor van de dood, denk ik, nú, nú, nú. Daar gaat het om. De bloemen, de zon, de natuur, de sfeer. Het unieke geluk in de tuin. Dat moet het toch zijn, denk ik. Alle weinige gelukkige mensen die ik zo ontmoet hebben iets met de natuur te doen (geloof ik).

Dinsdag 14 april 22.00 uur

Ol al in bed. Heerlijk opeens weer het gevoel te hebben van ‘ik kan schrijven’. De ommekeer maakt de hele down-periode weer goed. Denk veel deze dagen over hoe je je leven zinvol kunt maken. Hoe je het in moet richten. Vanmorgen brief van Jons! Corry moest zich laten schilderen bij Willink. Ineens zie ik de kloof die er tussen ons is ontstaan als onoverbrugbaar. Wij die hier in volle ernst ons nieuwe

programma samen beleven, doorspreken, voorbereiden, onderbroken alleen door het adembenemende van deze nieuwe lente, nergens anders in gelovend dan in elkaar, de natuur, de zon en het ongelooflijke wonder van de vroege ochtend voor de deur en Jons die dan denkt dat we een paar uur in Amsterdam zouden gaan zitten poseren... voor een schilder.

Maandag 20 april. Avond 22.45 uur

De dagen gaan zo snel voorbij. Zo sta je met je koffie voor je bed en zo ga je er met je slaaptabletten weer in! Zat zojuist in Vrij Nederland een stuk te lezen over een dove man die foto's met handtekeningen verzamelt. Dacht: zou die man iets aardigs willen zenden. Las toen onverwacht laatste zinnetje (Bibeb): ‘Op de groene achtergrond lacht Wim Kan - en toen gaf hij mij, zegt hij, ook nog de groeten van Corry erbij.’ Daar moet ik nog steeds aan wennen: zo eenmaal per twee dagen iets over mijzelf in het Parool, Telegraaf, Elsevier, Vrij Nederland te lezen. Hoelang zal dit duren? Is het van enig werkelijk belang? Vind ik het leuk? (Ja!) Kan ik straks zonder dat? ('k Wee niet.)

Was vandaag zeer geconcentreerd aan het werk. Weet nu dat werken (schrijven) betekent alles afzeggen, met niemand uitgaan, praten, telefoneren. Alleen, alleen zijn, denken, wikken, wegen, vergaderen met jezelf en het nooit opgeven. Op zijn vroegst na drie uur vruchteloos denken in plaats van barst maar; liever nog een paar uur doorgaan, je kunt nooit weten.

Donderdagavond 23 april 19.10 uur. Werkhuisje

Mooi, stil, af en toe zonnig weer. Desondanks kost het werken nog meer inspanning dan ooit. Ik voel me een oude man van wie een te zware arbeid wordt gevergd. Begon vanmorgen moe, maar vol goede moed. Wist letterlijk geen woord te verzinnen. Smeet om pl.m. 12.00 uur het hele boek de tuin in en toen weer het huisje in. Wanhopig! Tantaluskwelling: midden tussen deze verrukkelijke lente - kano gereed om uit te varen, stille wondermooie omgeving en dan, kribbig en teleurgesteld in een werk dat niet opschiet. Om 13.00 uur goeiig opgewekt terug met armen vol cadeaus: wel erg vertederd meteen en hangerig aan Ol. Daarna nog wat gewerkt. Morgen wordt Tante Heintje begraven. Zo verglijdt het leven. Ze

zeuren weer over West-Berlijn. De grutto roept weer af en toe. Hakkepoef puft. Vogels zingen. Een mooie lente tot nu toe met een oude brommerige figuur tussen het bloeiend struikgewas.

Maandag 27 april. Werkhuisje

Gewerkt en toen dus naar Diligentia. Daar wondermeisjes voorgelezen en uitgelegd aan Van Liempt, Kaps, Vermeijden.[3] Het leek me wel een succes, dacht ik. De titel 'Laat je niets wijsmaken' sloeg ineens in boven elke verwachting. Zonder enige twijfel. Merkwaardig, toen we hem noemden (ik geloof dat Ol dat deed) klaarden alledrie de gezichten ineens op. Er werd niet, geen seconde, gediscussieerd. Dat is het, zei men algemeen, terwijl ik er nog bij zei... misschien.

Zaterdag 2 mei. Avond 22.30 uur. Weer thuis in Kudelstaart

Vanavond om 20.00 uur tv-journaal meteen midden in het leven zonder er een stap voor te doen. Montgomery terug uit Moskou. Telerecording van Teddy Scholten op tournee door West-Europa. Tenslotte de winnaar van het Cabaret Concours in het ICC: Rudi Carrell...! Mijn indruk: geroutineerde, brutale burgerjongen, die de s niet kan zeggen. Handig in het optreden en omgaan met een soort soldatenpubliek. Mooi? Nee. Gevoelig? Nee. Echt talentvol? Nee. Leek mij dus een foutieve keuze van de jury. Was blij dat ik voor de jury bedankt had. Had mij zeker in moeilijk parket bevonden als deze jongen de prijs had gewonnen. In de jury zaten o.a. Wim Sonneveld, Mary Dresselhuys en Hetty Blok. Zijn liedje 'Daarom houd ik van het toneel' vind ik nergens getuigen van echte originaliteit, zoals bijvoorbeeld Ramses Shaffy's liedjes. Het wordt niets (zou ik zeggen). Uitspraak over vijf of tien jaar...

Dinsdag 5 mei

Ik schrik me gek! Parool van vandaag: Rheden krijgt groot vakantiekamp. Bungalows, restaurant, sporthal en zwembad. (De mens lijdt het meest door het lijden dat hij vreest en nimmer op komt dagen!!) De dagen hollen niet meer, maar rennen nu. Hoe dat komt? In denken en piekeren en overleggen zit afschuwelijk veel tijd. Gisteren om 15.00 uur met Ol naar Den Haag om in de Parkstraat naar wat toneelmeubelen te kijken. Mooie dingen waar-

van vederlicht stoeltje[4] (Italiaans!) voor mijn nummer (?) diepe indruk maakte. Ook de prijs: *f* 115, -. Daarna door een halfstok bevlagd land naar huis. Droom van een zorgeloos leven. Dit alles, deze toestand is vol zorg. Mijn eigen nummer zie ik nog helemaal niet. En dan ineens denk ik weer... ach het zal wel lukken en van die gedachte, die zorgeloze Sonneveld-achtige gedachte schrik ik dan zó dat ik weer dagenlang tobberig ben.

Woensdag 6 mei 13.30 uur

Draai net als mijn huisje om mijn eigen as. Wil gaan werken aan nieuw nummer. Het boek ligt klaar. Op de gedachtenzolder boven in mijn hoofd liggen wat flarden van gedachten ongeordend door elkaar.

Vrijdag 8 mei 23.20 uur

Ol woelt in bed. Ik las en schrijf nu. Ontzagwekkend mooie dag. Weinig wind, veel zon. Twaalf jaar geleden stierf pap. Hoe is zoiets mogelijk? Soms lijkt het me uit een totaal ander leven, soms van gisteren. Schreef 'Striptease' af. Denk dat het wel geslaagd zou kunnen zijn. Wil het morgen nog eens herlezen en herzien. Ging daarna naar Noordwijk. Kapper een OH, maar knipt goed. Op het strand totale zomersfeer. Veel bloot. Gekleed stond vreemd nu. Weet niet of ik nu eigenlijk voldoende opschiet met het programma.

Zondag 10 mei. Avond 22.15 uur

Zit in stoel bij haard. Vandaag pas echt hard gewerkt. Van ongeveer 10.00-19.00 uur. Opzet gemaakt voor ensemble. 'Het wordt zo vol' (3x). Verder veel uittreksels gemaakt en aantekeningen doorgenomen. Heb nu toch wel een soort geïnspireerd gevoel, alsof het nu pas echt op gang komt. Wat gaat in dit alles een tijd zitten. Ik geloof dat iemand die schrijft nooit tijd heeft om een boek te lezen. Geniet van het weer, van Ol, de vrijheid. Geen klepzijkers aan de deur, hek op slot, geen centje pijn!

Donderdag 14 mei. Middag 17.35 uur

Lucie zeurderig. Ons eerste enthousiasme over haar is wat voorbij. Ze knijpt hem voor Van Liempt, geloven wij. Overigens niet geheel ten onrechte, want als Van Liempt zo blijft en hij wil, krijgt hij het hele nieuwe seizoen! Graag! Hij neemt ons veel uit handen (voor zolang het duurt).

Zaterdag 16 mei

Incident. Waren er voortekenen? Anonieme brieven in januari '59. Vuile jood. Viezerik, ik krijg je nog wel, enz. In feite komt het er op neer dat wanneer iemand op tientallen meters afstand beweert dingen te hebben gezien, een politieagent zomaar de door deze getuige aangewezen man meeneemt naar een politiebureau, waar enkele agenten een houding aannemen van 'kom, er is natuurlijk wel wat gebeurd'. Een levensgevaarlijke situatie. Ik breng soms uren door op het strand of in de bossen. Het is zeker niet de eerste keer dat ik met kinderen in gesprek raakte. Ik heb daar veel plezier aan beleefd en nu door dit geval voel ik me een soort 'vieze man' met snoepjes.

Incident sloot na kort gesprek met heer Smit. Er is niets aan de hand. Vergeet s.v.p. de zaak. Zaak vergeten! Niet aan Ol verteld op advies van heer Smit.

Woensdag 20 mei. Avond 23.00 uur

Ol slaapt al. In slechte down-mineurstemming. Geen zin meer in het leven en vooral niet meer in mensen. Wil zo vlug mogelijk stoppen met optreden. Vandaag eerst niet, tenslotte toch gewerkt aan 'Het wordt zo vol'. Hoogtepunt van de dag? Met Ol bij stil, rustig weer opzij van het huis sherry gedronken. Tv was weer afgrijselijk. Sjah van Perzië op bezoek. We kleden ons aan, we tuigen ons op.

Vrijdag 22 mei. Ochtend 8.00 uur

Zit al vanaf 6.00 uur hier. Kan weer niet verder slapen. Las uitgebreid de krant. Eis tegen de musicus C.L. één week celstraf en één jaar intrekking van het rijbewijs. Het maakte veel indruk op mij. Achter de bloemen en cadeaus die wij vandaag nog krijgen, staat dreigend reeds de donkere doos met paardevijgen. Droom van

ophouden met dit soort leven. Het bevredigt me niet.

Dinsdag 26 mei

Dagen van hard werken, veel schrijven, slecht slapen. Om 14.15 uur met Ru samengewerkt. Agentjes doorgenomen. Ols nieuwe nummer van Gerton van Wageningen op de band gezet. Leek heel leuk! 'Het wordt zo vol' doorgenomen en ter plaatse bekort. Leun nu tegen het slot aan. De middag vloog om. Om 17.45 uur met Ru en Ol naar De la Mar theater. Albert Mol was niet gekomen op de afspraak. Ru naar huis. Met Meerburg gesproken. Titel verteld. Was zeer enthousiast. Wim Sonneveld slecht gelopen, vooral april. Alles loopt terug. Wim gaat in seizoen '60-'61 'My Fair Lady' spelen. Was me 't dagje wel. Goed humeur, maar doodmoe. De Quay legde regeringsverklaring af. Hoorde stukje. Droog als gort.

Vrijdag 29 mei. Ochtend bij achten. Caroline Hoeve

Nare dagen. Dinsdagmiddag reed Jan Retel mevrouw Van 't Schip dood bij Aalsmeer. Ol en ik allebei wel heel erg van onderste boven. Het leven is eigenlijk zo'n enorm risico. Vandaag is de begrafenis. Schreef brief aan die arme Van 't Schip. Ben er voortdurend met mijn gedachten bij. Ook bij Jan Retel. Cor Lemaire kreeg *ƒ* 750, - boete en twee maanden voorwaardelijk. Valt dus mee. Toen we gisteravond 19.00 uur hier aankwamen, waren Cor en Iris al met de auto hier geweest. Hoop ze vandaag even te zien.

Zondag 31 mei. Ochtend 8.30 uur. In bed

Deuren wijd open. Velp. Klein woordje. Weinig letters. Veel inhoud. In de verte roept de koekoek. Vind het hier prettiger dan ooit. Een soort lieve rust. Ol studeert Libelle. Cor Lemaire gaat 'Het wordt zo vol' 'componeren'. Ol bood aan tegen betaling van Cor zijn boete *ƒ* 750, -. Dat sloeg goed in. Het leven kan toch aardig zijn. Blijf groot plezier houden in Sinterklaas spelen.

Maandag 22 juni. Middag 17.30 uur

Zit op steiger in zwembroek. Net gezwommen, voor het eerst dit jaar. Het heerlijkste, ook van deze vakantie, vind ik (vond ik, want ik schrijf dit op nu we thuis zijn) het weer 'vinden' van elkaar. Het samen wandelen met Ol. Het verkennen van weggetjes, het kleine

tochtjes maken, het moegewandeld ergens gaan zitten eten (maar vooral drinken). Dorst! Samen dorstlessen dat is geluk, in een kleine herberg koele wijn drinken of helder bier. Ol glimmend van voldaanheid over het volbrachte. Man blij met Ol aan de hand weer verder stappend zorgeloos door een zonnig land over een wit weggetje naar de volgende pleisterplaats. Thuisgekomen begon meteen in mijn ogen de ellende weer. Eindeloze post en de keet van de telefoon alsof het nooit was stopgezet. Heb nu erg het gevoel dat ik heel erg graag dit jaar voor het laatst een nieuw programma zou uitbrengen en daarna rust, iets anders gaan doen, iets zonder die eeuwige spanningen.

Zaterdag 27 juni 15.45 uur

Mattijsen pakte hier vanmorgen alles al in voor maandag. Het wordt echt angstig. Ik zit best. Daar ligt het niet aan. Wat is er dan? Morgen zesentwintig jaar getrouwd. 's Avonds 22.30 uur. Tuin in geweest en alle vorstendommetjes gesloten. Ateliertje, bloemenhuis, broeikas, klink! Zie ontzettend tegen maandag op, maar het zal wel zakken. Ol zegt: Wat wil je dan? Ik zeg: 'Niks.' En dat is nog waar ook. Ik zou niets meer willen, alleen wat leven met Ol, wat naar de vogels luisteren en naar de gouden rietvoorns kijken, die voorbij zwemmen in de sloot als we op het nieuwe terras zitten. Ik zou met de boswachter van Heuven willen praten. 's Winters het wild naar de Wildwal lokken. Ik zou de zon nog wat keren willen zien opgaan en wat zwerven langs onbekende witte weggetjes in de Vogezen. Ze denken dat ik dat domme applaus zou missen. Ach, het was mooi, maar nu weet ik het wel. Vandaag weer slecht gewerkt. Ik weet het nu echt niet meer. Andrea Vonk (17 jaar) gaat maandag alleen naar Londen bij vreemde mensen in huis op de kinderen passen. Ik heb daar de grootste bewondering voor. Denk aan mijzelf op die leeftijd. Alleen in Parijs. Wat vond ik toen? Sprak ik Frans? Was alleen in een hotelletje (vies). Ging tweemaal per dag naar een voorstelling. Voelde me wel erg eenzaam. Oeh! Vreemd. Nu? Ach, er is zoveel in mijn leven gebeurd en ik heb zoveel in mijn leven gedaan, waarvan ik denk: Was ik dat? Deed ik dat?

Zondag 28 juni

Weggaan met applaus is moeilijker dan ermee opkomen. Ol haalt regelmatig adem. Het is bijna 23.00 uur. Ik voel me als in de nacht van 12 op 13 maart 1942. Verlang naar de (eeuwige) slaap. Zie nergens meer iets in. Heb werkelijk heerlijk leven achter de rug, maar ben nu te moe om verder te vechten. Morgen 'lezing'. Denk aan al die jonge mensen die nu vannacht gaan slapen met de gedachte dat het geluk (succes) van ons moet komen... Misverstand.

Vrijdag 3 juli. Avond bijna 23.00 uur

Ol is, zoals elke avond sinds maandag (lezing) omgevallen in bed... Ze slaapt. Ze kan niet meer! Mij lijkt dat we dit soort werk toch niet te veel moeten doen. Deze dagen zijn enerverend, vermoeiend, nerveus, overladen, verbrokkelend. Van leven komt niets. In theater de gewone keet van iedereen die iets wil vragen, wil weten, wil hebben. Van echt repeteren voor jezelf komt niets. Lezing met twintig à dertig mensen daverend (te groot?) succes. (Van Liempt, Flinck, Albert Mol, Kees Stip, Max Koot, Fred Kaps, Ank Vosmaer, Lucie Baay, kortom velen.) Applaus, gelach, waardering. Wat angstige indruk. Donderdag Albert begonnen mise-en-scène te maken. Geniaal meestal. Vervelend flikkerig gedoe af en toe. Ongeorganiseerdheid bijna voortdurend, maar als je het 'af' ziet, ben je dan toch wel weer enthousiast. Franse mie met baardje moest vanmorgen repetitie meemaken. (Elk jaar is het een ander!) Jacco [van Renesse] is nu mikpunt. Nieuwe vijf meisjes lijken bekwaam. Zit 'boven' met Ru mijn nummer door te praten.

Vrijdag 10 juli. Avond 22.15 uur

Schreef 'Hoger Jan' (minstens 3×). 'Laat je niets wijsmaken' slotliedje. Bleef laatste dagen 's morgens thuis, kranten lezen, werken, denken en vlug even zwemmen. Ergerde mij aan Albert (was poeppretentieus en vervelend!). Repeteerde en OHde met Ru. Bereikte wel wat resultaat. Zag stukjes repetitie. Moet maandag zelf gaan regisseren.

Donderdag 16 juli 9.15 uur

Nergens meer tijd voor. 9.30 uur deur uit - 19.00 uur thuis. Zwemmen, iets drinken, eten, omvallen, bed in. Weet dat ik niet tevreden ben over eigen nummer. Vaag gevoel van heb niets, prettig 'geregisseer'. Kan goed met nieuwe troep overweg. Heerlijk contact met Maya en haar talent. Alles vóór de pauze lijkt leuk te worden. Ru engelachtig vol animo en inspirerend enthousiast. Na de pauze zie ik er nog niets in. Rustig blijven. Nummer precies één uur maken. Denk ook aan brandweer begin en slot met pilaar, Jan de Quay en Beel. 'Rustig' afwachten.

Zaterdag 18 juli

Zeer warm. In zwembroek. Word nu pas echt 'wakker'. Repeteerde hele nummer op de bandrecorder. Honger, slaap, draai er omheen. Belde Annie of ze nog wat wist. Nee, haar eerzucht slaapt (zei ze) en dat is een heerlijk rustig gevoel.

Dinsdagavond 21 juli

Fred Kaps won eerste prijs internationaal goocheltournooi in Enschede. Daardoor meer vertrouwen in alles. Première heden vastgesteld op woensdag 29 juli a.s. Troep is tot nu toe uniek heerlijk. Steun van allen. Een zorgvolle gedachte is nu weer dat ik er veel in zie. Sprak op de weg ongeveer vijftien minuten met Amsterdams burgemeester Van Hall. Weet niet of ik dit nu een uniek figuur vind. Sloeg voortdurend de muggen weg en zeurde over een schommelstoel in Texas met een negerbediende en gestampt ijs met een bepaalde drank. We willen na de première nog even in Diligentia 'nazitten'. Initiatief van mij. Ik leer nog dagelijks van mijn fouten. Verslaggever Parool op repetitie. Tegen Ank Vosmaer gezegd hij moest ons spreken. Had gehoord dat de première was uitgesteld want W.K. was gearresteerd! (zat in de gevangenis). Sprak nog met Ol, die hem het tegendeel kon melden.

Zondag 26 juli 17.30 uur

Het was warm. Nu niet meer. Lang en diep en ver geslapen. Moe, steeds heel moe van binnen. Gisteravond voor mij pechavond. Spiekborden lagen in de verkeerde volgorde. Wist niet dat ik er daardoor zo uit zou kunnen raken. Was volkomen in de war. En net die zure Gomperts in de zaal!

Woensdag 29 juli. Première

Bij aankomst voor woensdag, donderdag en vrijdag uitverkocht. (Zonder een lettertje recensie dus!) Goeie première vóór de pauze, alhoewel mijn gevoel van ‘alles raak’ bij de proloog al iets inzakte. Met prachtig succes de pauze in. Zelf slechte première. Vond pas laat enigszins mijn vorm. Entreeliedje valt wat tegen. Hoedenliedje wordt langzaam goed. ‘Hoger Jan’ onverwacht daverend.

Dinsdag 4 augustus 17.20 uur

Het loopt storm. Tot op heden steeds in ongeveer twee uur uitverkocht voor over twee dagen. Pers viel me mee. Bengelt tussen goed en zeer goed. Volkskrant zeer goed. Parool: vóór de pauze hbs-fuif, na de pauze begin goed en slot van W.K. hoogtepunt (ha! Gomperts). Telegraaf goed. Algemeen Dagblad juichehd. NRC: geweldig vóór de pauze, na de pauze moet het nog groeien. Haags Dagblad: je moet er vooral naar toe, maar het was toch niet zo bie! Critici (kranten) hebben er toch echt weinig of geen kaas van gegeten.

Vrijdag 7 augustus

Heer Smit (tijdens de voorstelling) komt vertellen, heeft nieuws. Zogenaamde getuige bleek nazorgpatiënt. Alles kwam uit toen dame zich meldde bij politie. Had iemand in huis gehad, die zulke rare praatjes vertelde over W.K. Ze had zoveel bewondering juist voor die W.K. dat ze de politie mengde in de zaak. Deze man bleek de zogenaamde getuige van 16 mei te zijn. Nazorgpatiënt. Hij werd opnieuw verhoord en viel tenslotte door de mand. Raakte in verwarring enz. enz. (alles volgens mededeling heer Smit). W.K. kon nu wel een aanklacht indienen, maar... (de argumenten mij enigszins ontschoten!). Alles aan Ol (op thuisrit 's nachts) verteld en brief aan heer Smit geschreven waarin ik zei te overwegen de driestrepen-agent, die op 16 mei op het bureau zo'n vreemde houding aannam, schriftelijk excuses te willen laten aanbieden en gevraagd wie verantwoordelijk moest worden gesteld voor vreemde gang van zaken op 16 mei op politiepost. Wie is verantwoordelijk voor het meer dan een uur lang te kijk zetten van een verdachte? Wie was de al wat oudere agent die, terwijl hij niets met de zaak te maken had, zijn mond niet kon houden en letterlijk zei: Wie bent u ook weer?

Oh, W.K. Waarom zit je hier? Nou voor niks brengen ze je toch niet hierheen? Had men ook niet sneller in de registers van de politie de antecedenten van de zogenaamde getuige kunnen nazien?

Maandag 10 augustus. Ochtend 12.00 uur

Fien de la Mar belt een à twee keer per dag. Daardoor alles geblokkeerd. Ook Karel Prior en Seth Gaaikema horen tot de vlijtige bellers. Seth kreeg laatst erg op z'n lazerij. Vind hem zeer Sethcentriek. Belt alleen op als hij iets van ons nodig heeft en is zeer vervuld van zichzelf. Iets wat ik ook ben, maar veel beter weet te verbergen. Eigenlijk moet je na zo'n première meteen veertien dagen met vakantie. Ik voel me nu al over mijn toeren en we zijn nog niet eens begonnen.

Donderdag 13 augustus 14.00 uur

Heer Smit in soort paniek gisteravond in Diligentia. Wat gaat u nou doen? Ik krijg zelf allerlei moeilijkheden. Mond voorbij gepraat. Had u deze gegevens niet mogen verstrekken. Kan drie-strepenman geen reprimande geven zonder de hoofdcommissaris erin te betrekken. U hebt beiden zo'n geweldige naam bij ons politiekorps. Vergeet die hele zaak. Bood aan het allemaal nog eens met ons drieën te bepraten of met Ol alleen, maar ik had daar (samen met Ol) weinig zin in. Na lang overleg met Ol besloten zaak te laten rusten en dat per brief aan heer Smit gemeld. Einde (hopelijk) van het hele vieze zaakje.

Zondag 16 augustus. Ongeveer 14.00 uur

Voorstelling groot succes. Vóór de pauze acht à tien keer halen. Slot ook prima. Juffrouw Puck (die gek is) zeurt over mensen, die zouden vallen over Jan de Quay op de schouders en/of pop in het algemeen.[5] Geloof er niet zo erg in. Ook al omdat geen enkele krant iets in die richting (tot nu toe) heeft geschreven. Als ze ergens over vallen, is het over die rotdrempel van Diligentia (zei ik). Heer Van Liempt elke avond om ons heen en met hart en ziel erbij. Iets ongelooflijks. Elke avond fles wijn cadeau. Hele dozen Deens bier. Te mooi om waar te zijn. Ach, als dat zo bleef. Ol nu elke avond in evenwicht (afkloppen). Ze heeft echt veel succes. Ben gedeeltelijk

tevreden met mijn eigen nummer dat nu drijft op brandweer, veel politieke conferences, hoedenliedje en Jan de Quay. Een toch wel kwetsbaar geheel. Denk als ze zouden zeggen: Kan was twee jaar geleden toch beter, dan heb ik tenminste in 1961(!) weer een kans(je).

Kregen gisteren ontwerpcontract seizoen 1961-1962 (vijfentwintigjarig bestaan ABC-cabaret). Driehonderdvijftig avonden *ƒ* 350 000, -. Als we *ƒ* 100 000, - kosten maken, is het een aanbieding voor een netto bedrag van een kwart miljoen. We bespraken het vanmorgen samen even in bed met koffie, koek en een kwart miljoen op schoot. Verder aanbieding van Landré om begin 1961 ‘de’ film te maken: *ƒ* 50 000, - bood hij en dertig procent van de eventuele winst. Ik zei echter beleefd nee, zal wel nooit meer wennen aan dit soort leven. Wie had nu ook geloofd in zulke aanbiedingen? Niets is toch voor niets in dit leven. Het vijfentwintig jaar serieus werken brengt eigenlijk nu pas z'n werkelijk ongelooflijke rente op (drie dagen uitverkocht vóór iemand ook nog maar iets heeft gezien of erover heeft geschreven!). Nemen nooit meer telefoon aan. Hek op slot. Er is maar één werkelijkheid en dat is ‘onze’ voorstelling. Als ik 's avonds met Ol bedank, gaat er toch steeds veel door me heen.

Maandag 24 augustus 14.00 uur

In zwembroek in ligstoel in zon! Gomperts (voor de tweede keer), Hofstra en Mansholt in de zaal. De spiekborden lagen verkeerd, raakte er daardoor af en toe uit. Vervelend. Bij slot De Quay toch ovationeel succes. Seth Gaaikema vond het ‘nu’ zo heel erg goed... Ach, dat slaat helemaal nergens op. Seth stuurde bij première niets, later niets en nooit iets. (Mocht de hele repetitiemaand hospiteren.) Ik zei: Drie madeliefjes met een touwtje van je onderbroek tot een boeketje en een vers van je geest. Meer hoefde niet.

Donderdag 27 augustus

De dagen tuimelen in tomeloze vaart voorbij. Om 4.00 uur 's nachts staan de eerste mensen voor Diligentia. Om 7.30 uur staan er mensen, die niet meer aan de beurt komen. Heerlijk voor ons. Triest voor hen. Zo is het leven op het Lange Voorhout.

Vrijdag 28 augustus

Gisteren Drees op de eerste rij midden met vrouw en zoon. Midvoor. Moeilijk. Lukte toch wel. Na afloop heel aardig in de kleedkamer staan praten. Gelachen. Zei zo ongeveer alles wat Pap tegen Buziau zei: 'Hoe houdt u het vol' en 'Hoe doet u dat elke avond.' Mevrouw Drees heel lief en grijs. Sprak Ol aan met kindje. Foto's voor Vrije Volk en Haagse Courant. Ol sprak met Fie Carelsen, die nu verklaarde De Quay als pop op première beneden waardigheid te hebben gevonden, maar haar woorden introk na voorstelling tweede keer te hebben gezien. Thans vol lof.

Zondag 30 augustus. Avond 18.00 uur

Deelde gisteravond Lucie mee dat we vanaf 1 oktober a.s. alle betalingen door Van Liempt zullen laten doen. Viel in slechte aarde. 'Dan kan ik wel ophoepelen en wacht maar, over vijf jaar zal je die Van Liempt wel anders beoordelen.'

Zaterdag 5 september

Mooi, zonnig, strak weer. Twee dagen van tevoren uitverkocht. Gisteravond lood- en loodzwaar. Niet te doorbreken. Al vier dagen zo zwaar. Wat zou dat nou zijn? Stemming in de troep zeer goed. Iedereen vindt iedereen wel aardig. Brief van jonkheer O. Repelaar: Dat gesol met De Quay moet eruit! Antwoord hem: Voor prof. dr. J. de Quay is mijn waardering zo groot dat ik hem elke avond, hoe zwaar ook, met het grootste plezier op de schouders neem. Beel heeft het voornemen eens te komen kijken! Toxopeus komt 17 september a.s. Brief van De Quay waarin hij beleefd maar positief meldt maar niet te zullen komen.

Maandag 7 september

Het fijne van anonieme brieven ontvangen is dat je ze niet hoeft te beantwoorden. 'Ik heb mij geërgerd en velen met mij...' Ze hebben zich nooit als enige geërgerd. Een bewijs van persoonlijke zelfonderschatting (naar ik aanneem). Gisteren lunch met Niek en Liesje [Rayer]. Gezellig. Kosten *f* 137,50... mag ik misschien? 's Avonds Simon en Tini in de zaal. Al ongeveer vijf zeer, zeer zware avonden. Voor mij in elk geval. Stil, loodzwaar monster hing om mijn nek. Toch niet ontevreden. Belangstelling enorm. Verwonder me dage-

lijks om dit vreemde leven, waaraan ik nooit zal wennen. Verwondering in de nacht en de Herenweg ligt daar zo kuis om 1.00 uur. Sterren. Stilte. Eenden in de sloot slobberen kroos. Weg is het applaus. Een eenzame bromfietser bromt nog voorbij. Maar 's avonds in het theater dan al die mensen, die zoveel moeite deden om aan plaatsen te komen. De DC 8 (straalvliegtuig) was zaterdag even op Schiphol. Vliegt 875 km per uur. In ongeveer zes uur Amsterdam - New York. Wij leven op de drempel. Oma Grijs kwam op Kerstmis 's avonds met rijtuigje in de Cornelis Jolstraat. Brandende lantaarn. Paard dampend. Verkleumde koetsier. Toen kwamen de auto's, de vliegtuigen. Oma Grijs is lang voorbij. Vreemd onze vijf meisjes met hun leven, hun zorgen, hun eigen mening. Maya, Flip, Sant, Annelies, Margriet en Jacco, ze leven, maar de drempel hebben ze niet aan weerskanten gezien. Vreemd, vreemd, vreemd. Bid tot God dat voor Ol en mij alles zo mag blijven als het nu is (gezond, succesvol, rijk, gelukkig, noem maar op).

Dinsdag 15 september

Zag Gouden Koets op de televisie. Om te lachen en te huilen. Als je daar nu eens commentaar op mocht geven zonder in de gevangenis te komen. Koningin driemaal omkijkend naar haar prins, in doodsangst hem in het gedrang kwijt te raken. Koninklijke marechaussee met pluimen op de mutsen van *ƒ* 300, - per stuk. Wie betaalt dat? Zij, die acht rijen dik staan te juichen. En dan de oude, dikke baronnen, die zich in de statierijtuigen laten zakken, vermoeid, lusteloos het vaandel groeten. Als dan eens één soldaat teruggroetend zou roepen: ‘Hai!’ Troonrede voorbeeld van onbenullige nietszeggendheid, voorgelezen door de koningin met bril op als moeder de gans, die ons sprookjes vertelt. Het was weer een sprookje, maar de omroeper (Dick van Bommel) vermeed angstig dat woord. Zover heb ik het dan toch gebracht, dat de omroepers twee jaar geleden (volgens Arie van Nierop) de opdracht meekregen niet meer te zeggen: ‘Het is een sprookje,’ naar aanleiding van mijn parodie daarop.

Donderdag 17 september 15.00 uur

Gerijsttafeld met Ol en daarnet bij Van 't Schip geweest. Toen de hele familie, vier kinderen en vader, ons achter het raam van de

totaal verbloemde woning ‘vrolijk’ nawuifde, ging er toch wel even veel door ons heen. Overal op de wereld woont wel een Jan Retel, in staat om de moeder dood te rijden.

Woensdag 23 september

Ganzen en duiven voor de deur en onder het raam. Franse stemmen. Ontbijt op kamer voor open raam. Met Tu, Pé, Ol en Peugeot zeer feestelijke autotocht gemaakt in het genre van bij elke dikke boom halt. Met Pé nog wat gewandeld. Berg over waar Tu sliep en uniek uitzicht. Wat gezeten, gepraat en ons verwonderd over het geheel. Vogezen met mooi weer, daar kan niets tegen op. In bijna donker thuis. Met Tu en Pé aan tafel in La Bonne Auberge kwam gesprek op roddel. Ik vertelde over mijn onaangename ervaringen op politioneel gebied. Zegt Tu ineens: ‘Dat weet ik.’ Ene woord haalde het ander uit. Toen bleek dat een vriendin van Tu haar ongeveer veertien dagen geleden vanuit Groningen(!) had gebeld: ‘Wat vreselijk voor je broer, die moet de gevangenis in.’ De kinderen waren met dit verhaal uit Amsterdam thuisgekomen! Echt gezellig. Door dit boeiende verhaal nog tot ongeveer 24.00 uur op onze kamer zitten praten. Zeer opgewonden Ol. Zeer goede Pé. Praktisch en ondanks wijntje zeer nuchter. Overweeg nu toch weer ‘stappen’ te doen. Denk aan een vierde brief aan heer Smit.

Dinsdag 29 september. Prille ochtend 7.45 uur

Mooi weer in de herfst is heerlijker dan in de lente of in de zomer! Hetzelfde geldt voor een huwelijk.

> Mijn vrouw heeft reeds haar lepel neergelegd.
> Ze zei ik heb genoeg.
> Mij zegt dat niets.
> Ze heeft dat al zo vaak gezegd,
> terwijl ze om een tweede hapje vroeg!

Zondag 4 oktober. Middag bijna 17.00 uur. Werkhuisje

Amsterdam is de hoofdstad, in Den Haag wordt geregeerd en in Rotterdam gebeurt het. Gisteren première Luxor. Toch tenslotte nog vrijwel uitverkocht. Eerste deel viel me mee (zat in de zaal). Tweede deel, dat van mezelf, viel tegen. Brandweernummer had op de eerste rijen wel succes, maar de achterlinies deden niet of nauwelijks mee. Conference daarna voor mijn gevoel vreemd. Lach was telkens te kort om er goed in weg te lopen, wijn in te schenken en weer terug te keren tot middenvoor, waar de verstaanbaarheid en het contact het beste is. In de pauze hele Nederlandse elftal op het toneel. Magge we de stallen effe bezichtigen, vroegen ze. Van mij wel, maar de diertjes zijn er al uit. Holland-België net beluisterd: 9-1. Ze moeten altijd de avond tevoren maar bij ons komen. Nou begrijp ik ook waarom die Belgen die wedstrijd niet op de televisie wilden uitzenden.

Dinsdag 6 oktober

Eenentwintig woorden over Annie M.G. Schmidt. Annie Schmidt is voor radio en televisie wat de dijken zijn voor Nederland; zij beschermt ons tegen hoog water van de praatprogramma's. Rotterdam loodzwaar. Je doet het voor je brood, maar die bak van een balkon verpest te zamen met de bioscoopachtige mentaliteit van het publiek (zuurtjes en zo) toch elke avond de pret. Had gisteravond ook weer mijn avond niet. Elke nuance gaat verloren. Alles moet leunen op dikke grappen. ‘Fotoalbum’ (het zogenaamde bekkentrekken volgens Rotterdams Parool) is hier ook niet veel. Kunstenaars die regelmatig produceren staan vaak bloot aan een soort literair eb en vloed van de heren critici. Dan zijn we weer een tijdlang niks en dan opeens worden we weer zo reuze best gevonden! Veel kranten hebben een kunstcriticus in dienst, zoals alleenwonende, brave boeren een valse waakhond houden. Als hij je verscheurt, kom je tenslotte bij de baas (de hoofdredacteur) terecht. Toen wij onze kleedster en toneelmeester, omdat ze allebei een zinnetje mochten zeggen, in het programmaboekje bij name vermeldden, schreef een criticus: Guusje Hoek en Bill Blok kregen geen van beiden gelegenheid hun talenten te tonen!

17.40 uur. Louki belt op. Alarm! Ik moet u iets heel ergs zeggen. Niemand zegt het u. Heel Amsterdam weet het. Al maanden is dit

aan de gang. Mary hoorde het in juli al op Curaçao. Telkens en telkens dook het weer op, dat gerucht. Maar nu is het zo erg, u kunt zich er geen voorstelling van maken. Heel Amsterdam spreekt over niets anders. U zou helemaal niet met vakantie zijn geweest; tussen 21 september en 3 oktober zou u in de gevangenis hebben gezeten wegens een zedenmisdrijf. Deze zomer zou u ook al hebben gezeten. U moet er wat aan doen. Aangeven bij de politie? Nee, nee. Kunt u er geen conferencegrapje over maken? In auto naar Luxor Rotterdam blijkt dat Ru van Veen niets weet. Niets heeft gehoord. Ook bij de radio niet waar hij drie dagen geleden nog was en wat een groter roddelnest is dan de kringen waarin Louki zich beweegt. Van Liempt 's avonds gevraagd. In juli had journalist opgebeld tijdens onze repetities om te vragen of het waar was dat W.K. in de gevangenis zat... (ik heb hem juist een kwartier geleden nog gesproken; hij staat te repeteren). Verder niets meer gehoord. (Wat ik niet helemaal aanneem.)

Woensdag 7 oktober

's Avonds is Ol even in gesprek geraakt met de meisjes en Jacco. Sant had gisteren gevraagd of mevrouw Kan vooral meneer Mol wilde bellen. Dat had Ol gedaan en Albert vertelde dat ‘Wim er vooral niets tegen moest doen’. Een vriendelijke, niet-alarmerende boodschap van Albert. Corry zei tegen de meisjes, ja, het ging natuurlijk over die roddels over mijn man... en toen bleek wel dat iedereen het wist, behalve Annelies (Den Haag?). Fred Kaps in apart gesprek bleek het ook al in juli(!) op de AVRO te hebben gehoord. Heer Van Liempts definitieve raad: niets tegen te doen. Je kunt vechten tegen de onderwereld, maar nooit tegen vage praatjes, laster, geroddel. Om 16.30 uur Louki gebeld. Gevraagd mij vijfentwintig namen en adressen te geven van mensen die menen te weten dat ik deze afgelopen vakantiedagen in de gevangenis heb gezeten. Slot van het gesprek een beetje ruzieachtig. Louki is een alarmist, heeft de zaak niet handig behandeld, is wel te goeder trouw, als enige met Albert naar mij toegekomen om me te waarschuwen, maar heeft evenals vele andere ‘vrienden’ maandenlang nooit iets gedaan dat een beetje op optreden leek. Hij heeft net als de anderen maar gelachen en gezegd er is allemaal niets van waar. Slap gedoe. Trieste ervaring. Weinig zin meer in de hele rest...

Donderdag 8 oktober 14.20 uur. Op de steiger

Stil, wazig weer. Herfst. Ben nu wel langzaamaan in erg sombere bui aan het komen. Wist gisteravond mijn hele nummer ondanks alle narigheid tot een ongekend Luxor (et emergo) succes te maken. Gevoel van die grote zaal met ruim achthonderd mensen erin volledig in mijn macht te hebben. Gisteren naar Den Haag geweest. Om 12.50 uur in Zorgvlietkerk. Pauze dienst. Vroom, bidderig, zangerig, onwezenlijk onnuttig gedoe. Lief, maar ver van het leven staand. Zij geloven niet, de ongelukkigen, hoorde ik zeggen in de preek. Ik vind het een beetje alsof je tegen beter weten in staat te roepen: Hij bestaat (zesmaal achter elkaar) en dan moe van het roepen weer verder gaat tobben. Na afloop gesprek met dominee Heering en dominee Van der Plas. Heb vrij kribbig gemeld dat ik dit 14 oktober in geen geval zo zou doen. Ik leid geen dienst. Ik ben een afgezant, uit een totaal andere wereld, die iets komt vertellen over zijn werk. Ik geloof dat zij echt geloven dat ik zou bidden. Oh Heer, zegen onze partij van de arbeid en maak Luxor elke avond vol gelovigen. Kwamen overeen dat ik 14 oktober wel zou spreken, niet zou preken. Ru zei: In auto zeggen ze straks weer: Zie je, nou wordt ie nog vroom ook, nou ie regelmatig in de gevangenis zit. Stuurde nooit een prentbriefkaart gedurende elf stille dagen... verdacht. Wil begin december kaarten sturen vanuit Arosa of Rivièra met tekst: we genieten hier veel vrijheid. Mogen doen wat we willen. Het valt allemaal erg mee... Enfin, ik lach erom (maar niet zo erg hard).

Zondag 11 oktober 12.30 uur. In werkhuisje

Gisteravond Luxor totaal uitverkocht. Burgemeester Van Walsum stond als eerste op om te applaudisseren bij het slot met Jan de Quay. Rinus Ferdinandusse schrijft in Vrij Nederland kritisch over ons nieuwe ABC-programma. Hij probeert thans als student-cabaretier het vak te leren. Blijf verder nog steeds achterdochtig en onzeker over de walgelijke roddelpartij achter mijn rug. Krijg steeds meer het gevoel dat onze zogenaamde vrienden niets deden! Vijf maanden lang!

Woensdag 14 oktober 14.15 uur

Stil weer. Gisteravond thuiskomend van Luxor brief van Jons Viruly. Vertrouwelijk plus lakzegel. Niet geopend. Rot geslapen. Van-

daag brief van Simon Carmiggelt. Beide brieven nu geopend en gelezen. Niet te geloven! Achterdocht. Als meneer in Velpse herenmodezaak zegt: ‘Wat bent u mager geworden,’ denk ik, hij denkt zeker: Zou je in zo'n gevangenis te weinig te eten krijgen!

Dinsdag 15 oktober

Gisteren dan in Zorgvlietkerk, overvol, ‘gepreekt’ en ze waren van verre gekomen om hem te horen. Veel fotografen en verslaggevers. Schijnt gisteravond op de voorpagina van het Parool al een soort verslag te hebben gestaan. In ziekenwagentjes waren ze gekomen en stonden in de gangpaden en tot buiten op de straat. Na eerste zin werd al geroepen ‘harder’. Na tweede alweer. Liet me er toch niet uitbrengen. En schreeuwde tenslotte nuanceloos als een dominee mijn tekst naar de ‘schare’. Sensatie? Ja. Beetje ontroerd toch ook. Kon het niet goed thuisbrengen.

Zaterdag 17 oktober 13.00 uur

Jons en Mary. Gematigd leuk. De zaak weer besproken. Koolhaas trok een uur nadat Jons zijn brief aan mij had gepost alweer een beetje terug. Ingrid Valerius beweerde kort geleden op de dansles bij Albert Mol zelf gelezen te hebben dat ik veroordeeld was wegens een zedendelict met een tienjarig jongetje(!) in een bootje op het IJsselmeer. Directie Schouwburg Enschede informeerde hoe het toch zat met W.K. Frisse boel!

Zondag 18 oktober 16.00 uur

Bij heer Van 't Schip. Alleen maar doodzielig. Of ik zijn advocaat eens wilde vragen hoe de zaak nu staat... Alle blonde kinderen voor het raam. Belde om 14.30 uur Kees Stip om inlichtingen. Het is gezegd op de redactievergadering van Polygoon. De heer Lücker, hoofdredacteur van de Volkskrant, was juist uitverteld toen Kees Brusse binnenkwam. Hij had het volgens Kees verteld in de zin van zo erg voor Kan en de kranten proberen het geheim te houden. Stip bereid (maar niet gaarne) een en ander onder ede te verklaren. Oh God, wat gaat er veel liefs en moois verloren als alles zo moet gaan!

Maandag 19 oktober. Caroline Hoeve

Dagen en zelfs nachten gaan verloren met ‘de’ gedachten over ‘de’ lastercampagne. Heb vanmorgen van 11.30-12.40 uur gefietst over Duivelsteen en daar welhaast een half uur stilgezeten. Bomen piepten, bladeren ritselden. Helemaal alleen in het grote bos met gedachten aan wraak en laster en leven en nuttelоosheid en machteloosheid en elke minuut een ander plan. Om 14.15 uur Tini en Simon gehaald bij de Engel. Lang vriendschappelijk gesproken.

Om 18.30 uur met elkaar naar de ‘Gebraden Haantjes’.[6] Werkelijk veel aan elkaar gehad. Simon rustig en weinig of niet alarmerend. Johnny Jordaan (zei Simon) heeft twee jaar geleden precies zoiets gehad. Raadde aan om alles op zijn beloop te laten of mijn advocaat met Kees Stip verder te laten praten en zijn verklaringen over redactievergadering Polygoon op schrift te stellen.

Dinsdag 20 oktober 11.40 uur. In de zon bij 't Koepeltje van de Caroline Hoeve

Was gisteravond helemaal op het punt van ‘ik geef het op en laaa maar’. Maar twijfel nu (helaas) vanmorgen weer. Voel me nu weer beurtelings moedeloos en machteloos. Brief van Jons ontvangen. Het is allemaal gekomen door een rechtbankverslaggever Lammers van het Algemeen Dagblad.

Maandag 26 oktober 12.00 uur. Koepel Carolien

Zag Toons film. Ik hoef niet, dacht ik telkens. Met een kanon kon je door de zaal schieten. Een half uur leek mij beslist toch wel leuk. Toon is filmisch zeker tien keer zo goed als ik zou zijn. Maar de medespelers, het geluid, de belichting, het scenario, neen. Dat lijkt armetierig. Wat is het toch allemaal moeilijk. Zolang grote mannen als Chaplin de plank zo mis kunnen slaan (a king in New York!), zolang denk ik, doe het maar niet, waar is het voor nodig? En de pers? Gooit met paardevijgen (de Telegraaf). Op de eerste vrijdagmiddag was het al beslist. Het publiek kwam niet. Waarom niet? Weet niemand. De titel? ‘Moutarde van Sonansee’. Heeft zes ton gekost.

Vrijdag 30 oktober

Zwaar publiek gisteravond. Ol was met Van Liempt naar ‘Moutarde van Sonansee’. Ru had 's nachts aanrijdinkje. Cor van der Lugt vraagt of we veertien dagen bij hem in Rotterdam Zuid willen komen spelen! Ik voel er voor. Huub Wilson, financier van Toons film, reed zich te pletter bij Oegstgeest.

Woensdag 4 november. Avond 17.30 uur

In bed met kou. Ol gaat, hoop ik, met Ru naar Luxor in Simca. Ik om 20.00 uur pas. Belde met dr. Schierbeek over gerucht(!) dat ik in 1961 niet meer in Diligentia zou komen. Zou naar Kurhaus cabaret gaan. Juffrouw Annie wist het ook al. Toen kwam er weer een vertrouwelijke mededeling. Heer Van Liempt zou bij afrekening met cabaret Tingel Tangel heer Lignac en juffrouw Wieringa hebben gevraagd hogere rekeningen uit te schrijven dan in werkelijkheid waren betaald... om deze dan te overleggen aan Sieto Hoving. Geloof persoonlijk geen woord van dit verhaal, omdat ik heer Van Liempt eerlijk vind en te slim, veel te slim om zoiets stoms te proberen en dan nog wel in samenwerking met de directeur van Diligentia.

Vrijdag 6 november

Op het ogenblik heb ik het gevoel bedreigd te worden door een soort springvloed van Nederlandse nieuwe cabaretiers. Het zij zo. Toon heeft bij De la Mar al laten informeren of ze vrij zijn voor zijn ‘one man show’. Wim Sonneveld gaat musical ‘My Fair Lady’ doen. Sieto Hoving Tingel Tangel. Jaap van de Merwe in Leidsepleincabaret. Seth Gaaikema Gronings studentencabaret. Rinus Ferdinandusse, Haags studentencabaret. Hans van den Bergh, Amsterdams studentencabaret. Luc Lutz droomt van een Haags cabaret.

Zondag 8 november

Veertien jaar geleden: Bangkok! Kabouters uit de tuin gehaald. Alles naar binnen. Winter komt.

Ol gaat 's avonds met Ru naar Rotterdam. Om 20.00 uur volg ik alleen. Gemiddeld aantal Luxor-bezoekers in 33 voorstellingen 31 744 bezoekers, dat is 961 per avond! Behalve in het begin van de serie toch zwaar, log, stil, moeilijk burgerpubliek. Vóór de pauze

vijf van de zes avonden lood, na de pauze drie van de zes hijsen geblazen. Het blijft moeilijk werken.

Maandag 9 november 19.40 uur

Om de hoeve heen morrelt de wind. Gisteravond in half mist (tot Utrecht) hierheen. Met reerug en Ol tot 2.30 uur gezeten en gefeest. Heerlijk Carolina-achtig geslapen! Om 10.00 uur zette Ol koffie, maar ik deed de luiken wegens koude wind in versneld tempo 'Leg jai d'r nog in?'.[7] Alles hier weer uniek. Zat boven in mijn koepeltje van 12.30-14.30 uur en schreef echt boze brief aan jullie Jan, als reactie op zijn zakachtige opmerking over mijn kerkoptreden. Hoop dat het nu eens een beetje buigen of breken wordt. En dat het eindelijk eens uit zal zijn met die zijkopmerkingen, waar ik nog nooit om gevraagd heb. Bedacht gisteren in de mist dat ik mijn testament ook wilde veranderen. Liever geef ik 'al mijn geld' aan misdadigers dan aan profiteurs. Zo nu is het 23.10 uur en nog zijn we op. Man las Ol de sage van de Rouwenberg, in toon, voor. We bekeken de prenten van het boek.

Donderdag 12 november

Gesprek met Ol, Wim Sonneveld en Meerburg gehad. Krijgen nieuwe gordijnen in De la Mar, mits wij november 1960 nog een maand komen spelen. Laatste avond Luxor. Zwaar! Misschien in september '62 pas terug.

Zaterdag 14 november

Las juist artikel in Parool over plan van Haagse en Nederlandse Comedie om volgend jaar niet meer te doubleren. Kan Guus Oster er misschien nog een quiz bij aannemen! Telefoongesprek met prof. Van Soest. Van valse handtekening, die Van Liempt van juffrouw Annie Wieringa gevraagd zou hebben, is geen sprake. Het ging meer om het anders opstellen van rekeningen. Gaat u akkoord om een streep onder de hele zaak te zetten?

Zondag 22 november. In werkhuisje

Zag na zes dagen Carolien een droeve, eeuwige, witte postsneeuwberg op tafeltje liggen. Was zo verstandig het vervelendste deel niet voor de nacht te lezen en zo onverstandig dat wel te doen de

volgende dag. Zure recensie uit het Nieuw Utrechts Dagblad deed, te zamen met een chronisch zeurende pijn achter mijn rechteroor, de rest. Ging naar première Haarlem volkomen in mineur met een combinatiegevoel van ik zal wel geopereerd moeten worden aan m'n oor en ik ben op mijn retour en speel veel te geforceerd grappig. Dat drukte dan ook weer meteen op mijn hele optreden, toen ik mezelf voortdurend zag en hoorde als een kwasi vrolijk kwetterend vogeltje, waarvan de hele zaal nu wel doorhad dat het eigenlijk allemaal niet echt was. Enfin, kon wel huilen na afloop. Vond zelf niets meer leuk en wist tevens dat het aan mij lag. Slotapplaus (staande) acht keer halen vermocht de stemming niet breken. Ging geheel downgeslagen naar huis. Zat daar voor het haardvuur met reumatiek, oorpijn en nerveuze depressie als de grootvader van de Kleine Lord met een glas wijn... te peinzen. Tobde tot ongeveer 19.00 uur. Knap nu weer wat op, doordat ik deze onzinnige dingen allemaal opschrijf... Zou me eigenlijk helemaal 'willen' terugtrekken met Ol en verder niemand.

Dinsdag 24 november 16.00 uur. Werkhuisje

Stil, donker winterweer. Gisteren snikheet in theater. Ru akelig, Kaps beroerd en ik na afloop rillerig, misselijk, ellendig. Was gisteren op spreekuur bij dokter wegens klachten achter mijn oor. Niet erg, wel vervelend. Wandelde voor het eerst weer eens alleen over een vrijwel verlaten hard ongerept strand. Meisje met hond en bal. Wat losse zwervers. Ze bouwen nu aan de nieuwe pier. Eisenhower gaat naar Franco. Corine Rotschaefer werd Miss World. Haarlem is een groot succes. Uitverkochte zalen. Prachtige recensie van David Koning, Haarlems Dagblad. Lieve brieven van Myra Ward en Ida Wasserman als reactie op de ringen die wij hun gaven als troost, omdat de Theo Mann-Bouwmeesterring naar Caro van Eyck ging.

Donderdag 26 november 14.00 uur. In werkhuisje

Amsterdam nauwer en voller dan ooit. Nergens kun je parkeren. Naar Frans ter Kuile, contract met Van Liempt (zonder Van Liempt) voorbereid en doorgesproken. Administratie heer Saks kwam nog even ter sprake. Daar waren de bladen gewoon uit de boeken gescheurd (vertelde de heer Katan nu pas). Het oorspron-

kelijke concept-contract staat nu volledig op z'n kop. Ik luister erg goed naar de adviezen.

Woensdag 2 december. Kleine kamertje

Op weg naar Arosa. Mocht wel! Zit tussen de koffers en rotzooi en ruzie. Nu heb ik tenminste voorlopig geen privé-secretaresse meer.

Donderdag 23 december 13.20 uur. Arosa

Zon! Zon! Zon! Slee gehuurd. Feestelijk met veel hoera ingehaald. Eigenlijk had ik me thuis, toen ik zo moe was, hierop verheugd. Gisteren om 16.45 uur op het Centraal Station. Kwamen restauratie binnen, eigenaar op ons af. Uw tafel is al gereserveerd, ik wist dat u kwam, wilt u vanavond mijn gast zijn. Goed begin! Kwam aan onze tafel zitten, schrik sloeg even om m'n hart, maar het werd allemaal geslaagd. Mary klokslag 18.00 uur erg feestelijk, blij, lief (echt lief vonden we) met leuke kaars in bloembakje. Jons erg hartelijk. Feesteten met sherry's en rode dikke wijn. Om 19.30 uur fotograaf en verslaggever Telegraaf (had Jons verzorgd, anders zou 'het weer beginnen' vond hij). Enfin, een beetje beschamend vond ik het wel, maar voor we het wisten hingen we uit het raampje van de verkeerde slaaptrein (Milano) gedag te wuiven. Fotograaf en verslaggever excuseerden zich dat ze een borreltje op hadden... 'Jongens onder mekaar,' zei ik joviaal en het sloeg nergens op. Om 20.00 uur reden we. (In Arnhem er even uit. Hand van conducteur. Had laatst Caterina Valente 'gereden'. Hadden 's morgens om 9.30 uur d'r plaatjes keihard afgedraaid op het perron. Vond ze 't mooi? vroeg ik. Ja, ze sliep nog, maar toen ze het hoorde, was ze er zo uit.)

Vrijdag 4 december 2.45 uur. Op bed Arosa

Alles zit dicht en... het sneeuwt... Recht, stil en eerlijk valt het uit de witte lucht. Iets waarnaar ik nu allang zo heb verlangd: een soort dodelijke, witte stilte. Gevoel van als we hier nu eens een maand bleven... ingesneeuwd en iedereen ongerust over ons en wij met veel wijn, eten en warmte gewoon hier. Onvindbaar.

Dezelfde vrijdag 4 december in bed om 22.20 uur. Woorden met Ol. Zo gaat het nu al weken. Iedereen is boos, ontzet, ontdaan,

teleurgesteld. Er zal dus toch wel wat ‘loos’ zijn aan mij. Een beetje psychopaat, waarmee misschien moeilijk om te gaan. Gauw in de put, teleurgesteld over en om mensen. Zou zo graag eens heel hoog, heel eenzaam, heel alleen klimmen en kijken wat ik dan zou vinden van de anderen en mezelf. Vanuit mijn bed lokken de verten, maar of het daar nu wel te vinden is, dat betwijfel ik dan toch weer. De ruzie heeft geen goed gedaan aan mijn juist herstellend evenwicht. Ach, ik weet ook niet wat ik eigenlijk nog wil en of ik nog wel wat wil en dat is nog erger. Langzaam en ongemerkt vervreemd ik van alles. Net iemand die wel zwemt, maar steeds verder van de kust afdrijft. Maar is die kust nog wel de moeite waard?

Donderdag 10 december. Avond 22.00 uur. Thuis Kudelstaart

Mooie terugreis met brandend kerststukje in nachttrein. Coupéverlichting uit en Züricher See met duizenden lichtjes voorbij zien trekken. Vier koffie in Arnhem. Bank in Amsterdam. Ol naar kapper gebracht. Alleen naar huis, half uitgepakt, voor mijn doen vlug en correct. Om 12.10 uur voor bespreking naar Katan. Hele verhaal over contract ('61-'62) met Van Liempt. Stapel post, maar mooi gesorteerd. Verhaal over Lucie (die Katan belde, K. met hoorn los in de lucht, net Ol!). Niets meer mee beginnen, dacht ik. Trieste mislukking geworden. Brief van Cor Lemaire over de roddelaffaire, die me toch weer te denken gaf. Zou het weer opnieuw zijn begonnen in deze negen vakantiedagen? Lief bedoelde brief zaait nu laat in de avond weer onrust in mijn hart.

Zondag 13 december 15.00 uur. Werkhuisje

Slecht bezet. Gisteravond halve zaal. Slechte reclame? Weinig initiatief van Cor van der Lugt. Had al veertien dagen lang lopen roepen: 't Is uitverkocht. Mij lijkt Zuid meer een Rooie-Sientheater en de Franse revue met blote tieten, dat liep enorm (zo vertelde Cor...). Rotterdam-Zuid valt tegen. De twisten met Lucie zetten zich voort. Er zit nu zo'n zee van tijd in dat ik vandaag een soort opzegbrief schreef. Als het doorgaat, spaart dat eenendertig uur telefoongekibbel uit. Dat zou wat zijn. Donderdag overleed nog vrij plotseling de vader van Maya en Annelies. Ol en ik hoorden het in onze autoradio op weg naar Rotterdam. Even later haalde taxi ons in met blij wuivende Maya. Ze riep Ol apart. Uw man mag het

pas na de voorstelling horen. Het is anders zo'n zware avond voor hem. De meisjes werkten gewoon blij, goed en opgewekt. Van sentimentaliteit geen spoor. Nieuwe generatie? Of waren 'we' altijd zo? Had er wel bewondering voor. Zat gisteren in de zaal en zag alles zo eens aan... Vreemd veraf leven, waaraan ik nooit zal wennen. Wat doen we toch eigenlijk? Is alles gewoon onzin? Of is er iets dat zin heeft? Waar moet een niet-gelovig mens op mikken? Waar richten wij ons op? Op de toekomst van ouderdom, ziekte, verval en tenslotte dreigende eenzaamheid als een van tweeën sterft? Kun je je nergens tegen wapenen?

Zondag 27 december. Ochtend 10.30 uur. Caroline

Bij Ol bij koffiepot (die nieuwe van bijna *f* 75, -). Spirituslichtje brandt. Gisteravond in Arnhem grote avond. Kerstfeest in bovenkleedkamer. Enorme verrassing voor alle medewerkers. Ol had het erg geniaal gedaan. Voorstelling tot de pauze daverend. Daarna eerst ook, toen zakte het in mijn gevoel wat af. Of zij werden moe of ik. Was zelf niet volledig tevreden. Ru zei dat het onzin was. Ze stonden bij tweede keer halen al. Van Liempt bespaarde veel geld. Liet geen vijftig biljetten met twee vrijkaartjes verspreiden (spaarde honderd vrijbiljetten uit) en adverteerde niet in VVV-blaadjes en Doetinchems Nieuwsblad.

Donderdag 31 december. Ochtend 10.00 uur. Caroline Hoeve

Stil, somber, donker weer. Ol slaapt nog. Ben in trieste, onzekere stemming. Hoorde gisteren in Zwolle van Van Liempt: Amsterdam voor nieuwjaarsdag nog niet uitverkocht. Gaan de mensen niet kijken naar 'vieze man'? Weet nooit wat dat smerig geroddel in die zijkstad voor uitwerking heeft gehad. Arnhem vier dagen, praktisch zonder advertenties en biljetten, totaal uitverkocht en eigenlijk soort feestvoorstellingen. Directeur Schouwburg blijkt anti Toneelgroep Theater te zijn. Niets dan ruzie met en in de groep. Feesten na afloop premières, duur doen, smijten met subsidies. Decors van zesduizend gulden en de meubelen staan na enkele avonden spelen bij de directeur!

Gisteravond in Zwolle teleurstelling. Buitensociëteit op de zwarte lijst. Scheit aan de artiesten. Snikheet toneel, grote gaten in het achterdoek. Koude kleedkamers. Obers die steeds iets wilden afre-

kenen, wat ik nog helemaal niet had gehad... *ƒ* 2,25 voor een uitsmijter op een vieze, houten tafel, *ƒ* 0,65 voor een glaasje bier! Niemand om je te ontvangen. Alleen een spreker, die veel te lang stond te lullen (acht minuten). Om 20.22 uur begonnen we pas. 21.45 uur sfeerloze pauze. Trein ging om 22.03 uur. Meisjes weerspannig. Maya in het genre van ik haast me niet. Margriet en Flip, die om sejours vroegen. Geen bloemetje, geen bedankje. Niets. Zijkavond. Werd nog ineens misselijk omdat ik drie kwartier in vieze verf-rommel kamer (kleedkamer) had gezeten. Voorstel Deventer zes avonden doen en Zwolle laten lopen.

Oudejaarsavond. Het is 22.15 uur thuis in Kudelstaart bij de tv. Om 20.30 uur begon het journaal, 21.00 uur sport, Jan Cottaar. 21.20 uur de ergste armoedigste show, die ik ooit nog op tv zag. Niet te geloven. En dit duurt nu al tot 22.20 uur en het is nog niet uit... Nummers van vóór Christus met teksten van de Batavieren. Gelukkig is de mens van vandaag met zijn televisietoestel.

Eindnoten:

1 Prem, de moeder van Kan.
2 Siepkes, in Kans Scheveningse jeugd de buurman die de tijd had zich overal aan te ergeren; later echte Wim-Kan-taal: ik maak mij verschrikkelijk kwaad, maar dat moet ik eigenlijk niet doen.
3 Niet de naam van de journalist verkeerd gespeld, maar Vermeijden, de impresario van goochelaars.
4 Het daar aangeschafte verderlichte stoeltje zou het beroemde rode stoeltje worden dat nooit meer van het toneel verdween.
5 Na enig voorbereidend gestoei met de strenge, in plechtig zwart geklede magistraat raakt Wim Kan tenslotte door het dolle heen. Hij slingert Zijne Excellentie met een forse zwaai op zijn schouders en rent met grote bokkesprongen zingend over het toneel: Hoger, Jan! Het is stijlloos en schandelijk voor het aanzien van ons land om het hoge ambt van minister-president belachelijk te maken met dergelijke vertoningen die bovendien de voorstelling tot een kermisachtig gedoe devalueren.' (uit een van de vele ingezonden brieven in het Handelsblad)
6 Gebraden Haantjes, de benaming van Kan voor het nog altijd bestaande restaurant Bronckhorst op de provinciale weg even voor Rheden rechts.
7 Het kleine toneelspel dat Kan veelvuldig voor zijn vrouw opvoerde. Als Veluwse boer scharrelde hij buiten voor de ramen, naar binnen roepend: Leg jai d'r nog in?

1960

Sartre en Sagan mogen van De Gaulle niet meer op radio en tv verschijnen. Fidel Castro stuurt zijn broer naar Moskou en Chroesjtsjov hamert in een vergadering van de Verenigde Naties met zijn schoen op tafel. John F. Kennedy is kandidaat voor het Amerikaanse presidentschap. *Zijn vader zegt: Jongen, als jij geen president van Amerika wordt, koop ik een ander land voor je*. In Groningen wordt zestig miljard kubieke meter aardgas gevonden. Henk van der Meyden krijgt een eigen rubriek in de Telegraaf en een rel rond het nationaal televisieprogramma op 5 mei leidt tot de schorsing van o.a. Wim Ibo. Aan het hek van Kudelstaart meldt zich een zeventienjarig meisje Joanna Klarenbeek, door Corry Vonk snel van een artiestennaam voorzien: Jenny Arean. Nog dezelfde zomer wordt ze samen met Floryth Polak, Loeki Wink en Vicka Borg opgenomen in het ensemble. Margriet de Groot, Philippine Aeckerlin en Maya Bouma verlaten namelijk na de vier maanden durende serie in Amsterdam het gezelschap voor respectievelijk ‘My Fair Lady’, de Sleeswijkrevue en het gezin. Het grote contract met Van Liempt wordt eindelijk ondertekend. Wim Kan trekt zich geleidelijk aan terug uit de dagelijkse beslommeringen, temeer omdat Van Liempt hem steeds meer werk uit handen neemt. In het najaar wordt er weer gereisd, een overbelaste tournee dwars door het land met gemiddeld één vrije dag per maand. Terwijl de tournee gewoon door gaat, begint Kan te werken aan zijn tweejaarlijkse oudejaarsconference. Maar niet voordat hij aan zijn astroloog gevraagd heeft hoe de sterren in december voor hem staan. *Ze zullen het me toch niet aandoen*, verzucht Kan, maar slechts acht dagen voor oudejaarsavond sneuvelt er weer een kabinet. De regering-De Quay gaat naar huis en Kan moet in korte tijd zijn hele conference omgooien. Als de kerstbomen staan, vallen de kabinetten.

Zondag 3 januari 13.30 uur. Ramen open van werkhuisje

> Welkom in de stad van de klinkklare munt
> Het aller aller beste 't is u uit het hart gegund
> Ik wens u lieve mensen nog net precies bijtijds
> een heel gelukkig nieuwjaar en een zalig Ouwe Zijds
> En dat we dit jaar niet voortdurend met z'n allen
> met onze auto's in de grachten mogen vallen
> maar dat de tijd eens eindelijk komt in 't teken
> dat we lekker in de tunnel blijven steken.

Amsterdam, die grote stad, die is gebouwd op plannen. Acht ministers zaten vrijdag aan de overkant naar de ondergang van de stad te kijken (Gijsbrecht in Stadsschouwburg) alsof ze dat niet iedere dag kunnen zien.

Première niet geheel je dàt voor de pauze, maar daarna fantastisch ouderwets Amsterdams. Enorm. Eigenlijk ongelooflijk na alles wat ik er diep in mijn hart van had gedacht. Als een berg tegen opgezien. 't Is nu tot en met maandagavond uitverkocht. De pers is goed.

Cees Laseur is 1 januari op nieuwjaarsfeest van de Haagse Comedie plotseling gestorven. Kranten schrijven er rustig over. Het leven is altijd maar even een succes. Het gaat alles zo vlug voorbij.

Woensdag 6 januari. Nacht bij 't haardvuur

Voor drie dagen uitverkocht toen we kwamen. Maar o zo zwaar. Hele avond. Sant noemde het streng publiek. Moest om uitdrukking lachen, maar was het er niet mee eens. Seth, die wol ophoudt voor Ol, voorwaar een boeiend tafereel van dressuur, Albert Mol, egocentrisch maar wel aardig en Peter Lohr op de brandweerstoel, waar politie op staat en waar je af moet als de burgemeester komt. Gisteren naar Den Haag geweest en met Jolanda en Loes op het strand gewandeld. Ouderwets en zorgeloos gezellig. Loes uitgelaten. Pakte mijn mooie, dure alpino af en holde ermee de zee in! Was binnen tien minuten tot d'r navel nat. Duwde Jolanda erin die niet eens boos werd. Gaf mij een zetje. Enfin veel pret bij paal 97. Terug vergist in opgang trap. ‘Meiden’ wilden door verboden duinterrein. Bedacht te elfder ure de mogelijke consequenties en vluchtte door

prikkeldraad terug. Of ze het door hadden? Even dacht ik het... 'k weet ook niet... Pommes frites gegeten, alles volgens traditie!

Zondag 10 januari 1.00 uur. Laat aan 't haardvuur

Vanavond vier nieuwe regeltjes entreeliedje Amsterdam.

> En het operagebouw waar we van dromen
> dat zal dit jaar dan toch eindelijk gaan komen
> Na een jarenlang en vruchteloos gepingel
> komt het diep in Zuid... heel diep in Zuid... op de Coolsingel

Vanavond Deense regisseur voor 'My Fair Lady' met Meerburg in kleedkamer. Waren verrukt van Margriet de Groot, weg van Ru van Veen, opgetogen over Seth en bevredigd over Jacco (respectievelijk voor Elisa, begeleiding, vertaling en Freddy). Ol denkt: Als Larsen en Meerburg het voor het zeggen hadden, was Margriet vanavond nog geëngageerd. Nu (Sonneveld in Parijs zit) mag Margriet blij zijn als ze de doublure mag zijn. Teun Mattijsen over Larsen: Hij is maar een pion. Het paard staat in Parijs. (De man van Ingrid Bergman, Schmidt of zoiets.) Het geheel trekt een gezicht dat ik al jaren ken. Gewichtige regisseur, belangrijke producer. Iedereen in theater een beetje koorts. Het geluk ligt op de loer. Let op! Let op!

Woensdag 13 januari. Ochtend 11.30 uur. Canapé thuis

Suikersneeuw. Van 14.00-16.00 uur geschaatst in Amsterdam, Sintelbaan. Muziek. Zon. Jeugd. Niet veel last van herkenningsgezeur. 's Avonds in theater lang gesprek met Meerburg over lastercampagne. Zou nu pas aan het luwen zijn. Voordat elke serie begon, was er steeds grote roddel. Bij Arosa-foto in Telegraaf begin december stak het gerucht weer de kop op. Hij gaat helemaal niet met vakantie. Hij gaat gewoon de gevangenis in. Onbegrijpelijk. Vóór het begin in Amsterdam ook weer. Zo erg dat Verburg (die uitkoopsom Amsterdam heeft gegarandeerd) er Meerburg over opbelde. Vertelde hem van Lücker, Volkskrant. Daar wist hij niets van. Meerburg gebruikte als argument dat mijn zaak uitsluitend laster was, de directeur van de Rotterdamse Schouwburg, die al weken in de gevangenis zit. Kranten (Vrije Volk bijvoorbeeld) hebben het compleet met kop geplaatst. Nu ziet u weer hoe je zoiets

geen week geheim kunt houden. Hoorde van hem ook dat de Telegraaf (Stan Huygens) volkomen op de hoogte is van die roddel over mij, maar zich wel heeft gehoed er geen letter over te schrijven. Ze weten gewoon dat er geen woord van waar is.

Overigens in mineur. Wraakgevoelens kwamen opnieuw naar boven. Gisteravond Guus Oster in de zaal. Wij weigerden toegang toen ze na afloop achter wilden komen. Guus (geloof ik) zeer gepikeerd... Fijn. Hopelijk vraagt hij waarom we ze niet wilden ontvangen. Overigens theater vol 'My Fair Lady'. Margriet de Groot uitverkoren voor titelrol. Jacco wordt diep in de ogen gekeken door heer Larsen. Iedereen zeer onder de indruk. Alles doet me denken aan de film 'Pygmalion' toen dr. Ludwig Berger de grote man was en Ol en ik met hem dialogen mochten bewerken. Ik in kamer Amstel Hotel compleet met lunch. Seth mag nu de liedjes vertalen. L'histoire se repète.

Vrijdag 15 januari 12.15 uur

Jarig. Vannacht met Ol gevierd. Goed voornemen. Nu ga ik proberen vijftig te worden. Gisteravond VARA in theater. Een minuut verjaarsconference op bandje opgenomen. Werd vanmorgen om ongeveer 8.30 uur al uitgezonden. Niet gehoord. Vandaag een beetje overstroming (Tuindorp Oostzaan), een beetje ijs (lid van Amsterdamse ijsclub geworden) en een beetje antisemitisme (hakenkruizen in Keulen geschilderd). Ruzie met de Telegraaf. Vroegen gisteravond laat nog interview aan. Moest in zaterdagochtendblad. Zei: morgenavond (vanavond dus 20.30 uur). Dat was te laat. Bedacht foto op ijsclub dan maken om 13.00 uur, maar had vanmorgen spijt. Leek me te veel publiciteit op de baan, waardoor het echt gezellig rijden van de baan zou zijn. Vroeg via Van Liempt om een 'onopgemerkte' fotograaf om 14.30 uur en geen interview. Vroeg foto voor publikatie nog even te mogen zien. Toen meneer Henk van der Meyden boos! Werd nooit gedaan. (Handelsblad deed het overigens laatst wel en het werd een succes.) Nu gaat het niet door...

Vrijdag 22 januari 15.00 uur. Werkhuisje

IJs weg, storm weg. Alles weer rustig. Gisteren beste avond in theater. Eindelijk weer. Voor de zoveelste maal opschrijven: vreemd leven, verdienen veel geld, zijn samen gelukkig en gezond.

Zijn enige gezelschap dat avond aan avond overal uitverkocht is. Iedereen is beleefd en buigt en vleit en toch weet ik zeker dat er achter mijn rug enorm wordt geroddeld, gelasterd, gepraat, gekleineerd. Ik voel het. Ik zie het aan de gezichten. Maar ik denk wacht maar, mijn kans komt nog wel. Begrijp niet goed waaraan we eigenlijk die enorme toeloop te danken hebben. Zo bijzonder vind ik mijn eigen prestaties zeker ook weer niet. Wat zou er toch zijn? Kreeg gisteren brief van Mieremet over mijn horoscoop. 'U denkt over uitscheiden,' schrijft hij... Gek!

Maandag 25 januari 16.30 uur

Terug van 'Pygmalion'. Of je dood bent en je leven nu op de film even mag aanschouwen. Veel viel me erg mee. Veel was machtig ouderwets. Verkade enorme persoonlijkheid. Mezelf? Toch erg cliché Cor-Ruysachtig. Beetje eng. Talent? Nee, ik zou het er niet in gezien hebben. Weinig gevarieerd. Weinig van binnen uit. Van Liempt sprak gisteravond (nacht) met Maya en haar man over nieuwe vijf maanden. Ze vroeg *ƒ* 750, -. Maar ze doet het wel voor *ƒ* 600, -.

Woensdag 27 januari 12.30 uur

Gelazer. Maya ziek. Zonder haar gisteravond toch groot succes. Philippine fladdert naar Sleeswijk haar ondergang tegemoet. Sloot contract af en zei er niets van, totdat Ol het haar gisteravond op de man af vroeg. Jammer. Jacco en Margriet gaan eind mei weg. 'My Fair Lady'. Saks overleden.

Donderdag 28 januari

Dag vol opwinding! Om 11.00 uur telegram van Maya: Protesteer tegen het in studie geven van mijn solo-striptease binnen de termijn van het met mij afgesloten contract stop zal uitvoering hiervan niet accepteren. Maya Bouma. Van Liempt had ook z'n telegram. Conclusie: een stapelgek, over de pony getild secreet. Dat is de tweede keer dat ze zich zo in haar kaarten laat kijken. (In Groningen: ik wens niet dat Sant in Amsterdam een solo krijgt, ik heb dat nou op tournee goed gevonden, maar Sant is nog lang niet waar ik ben en als er nog iets in Amsterdam bijkomt, heb ik daar recht op. Ik heb toch al te weinig te doen enz. enz.) Van Liempt haar opgebeld,

meteen na overleg met ons en haar man en zij zullen excuses aanbieden. Ik zal ze niet accepteren. Bij mij ligt ze er voorgoed uit! Wil haar niet meer voor die vijf maanden, niet voor 't nieuwe seizoen en nooit in een film. Och, was ik maar minder gepassioneerd, opgewonden, in de put en zo.

Zaterdag 30 januari 14.00 uur. Werkhuisje

Heden niet meer zo in zak en as, alleen nog maar in zak! Had zelf drukke dag, om 13.00 uur bij Mieremet. Dacht eerst charlatan, maar alles leek me zeer reëel tenslotte; zo van even nazien in het telefoonboek van de sterren. Saturnus invloed niet gunstig momenteel (al van november-laster?). Nu weer wat beter. Maar tot november geen nieuwe dingen ondernemen (contracten niet afsluiten, gaan dan toch niet door). Augustus '61 (oh, wat een zorgen maakt u zich dan weer voor dat programma! zei hij lachend). Toch interessant.

Maandagavond 1 februari 22.30 uur. Carolien (uit duizenden)

Iedereen heeft plotseling een oude, dove moeder, die zaterdagavond met al haar acht kinderen, voordat die zondag voor eeuwig naar Canada vertrekken, op de eerste rij midden wil zitten. Hoorde zojuist door telefoon van Ru: Margriet vanmiddag aangenomen voor Elisa in ‘My Fair Lady’. Voor haar een prachtige, eerste kroon op haar doorzettingsvermogen en grenzeloze energie. Heb volgend gevoel: ze zal succes krijgen met deze rol, want ze kan zingen, uiterlijk is ze het geschikte type, ze heeft de energie om door alle tranen heen naar het doel te zwemmen en de musical zal haar naar het succes dragen. Nu zet Margriet haar tweede voetje op de ladder. Maya haar achtste ongeveer. Wie is het eerste boven? Gisteravond, zondag in De la Mar, alweer een grandioze avond gehad! Zo maar. Enorm publiek en zelf ook in beste stemming. Langzaam. Langzaam zou ik mij met Amsterdam kunnen verzoenen...

Vrijdag 5 februari 13.45 uur. Werkhuisje

Stil weer. Alles gaat voorbij. Zag gisteravond in De la Mar foyer mevrouw Van Liempt en Lya van Liempt zitten net zoals, even geleden, Jan Tine met Mady... Vreemd, er verandert nooit veel, alleen de namen.

Dinsdag 9 februari 14.30 uur. Werkhuisje

Gisteravond Maya onder ‘De Bennema's’ miskraam gekregen. Was zelf bij Meerburg op kantoor, heb van de hele toestand niets gemerkt. Ol alles geregeld, geniaal! Volgende programma omgegooid. Ol beval dat vrucht, bloed enz. bewaard moesten blijven voor dokter. In plastic zak nam Maya alles in taxi mee. Maar ze speelde toch nog in ‘'t Wordt zoveel’ en kwam nog bedanken op 't slot. Een taaie is ze wel. Vanmorgen via Van Liempt telefoon: Mevrouw Bouma moet enkele dagen rust houden. Hele apparaat dus weer in werking. 18.30 uur repetitie voor allen...

Vrijdag 19 februari

Moe. Ga gebukt onder eindeloze serie. Begin van schor. Gewone verschijnselen; vind er niets aan, gevoel van zouden ze het nog wel leuk vinden. Gisteren van 14.00-16.00 uur in VARA-studio gerepeteerd met Teddy Scholten en Ru voor schrikkeljaarprogramma van Wereldomroep. Theater loopt enorm. Maya weer present. Ik sprak gisteravond lang met Wim Sonneveld over Frankrijk en er mee ophouden. Daar is durf voor nodig (zegt de vader van Friso [Wiegersma]). RAI geopend. Wil er wel eens heen. In theater loodzware sufferds. Amsterdam is een slapend stadje geworden, geloof ik.

Donderdag 10 maart 8.40 uur. Werkhuisje

Zat gisteravond om 19.30 uur in theater met Wim Ibo. Gaf hem goede (?) raad in al zijn tot obsessies geworden conflicten. Zei: Je bent een Don Quichot, die tegen de windmolens vecht, maar jij bouwt die windmolens zelf ook nog op. Hoorde dat Annie Schmidt voor dertig minuten ‘Doorsnee’ dertig maal *ƒ* 8, - kreeg, oftewel *ƒ* 240, -. Een ongelooflijke schande, maar... kreeg toch het gevoel dat Wim Ibo niet goed kan onderhandelen. Bijt zich vast in dingen die er niet op aan komen. Arie van Nierop en Broeksz samen zoekend in de teksttarieven. Van Liempt zou 't wel anders hebben gedaan, geloof ik. Wim Ibo had de VARA ook al gezegd: W.K. wil voor oudejaarsavonduurtje *ƒ* 10 000, - (stomme verbazing) en geeft dat honorarium dan meteen aan een liefdadig doel weer weg (nog stommere verbazing).

Voorstelling gisteravond voor goed publiek. Magda Janssens op

eerste rij, Dora Paulsen op de tweede. Kreeg kistje van haar met drie flesjes champagne. Was laatste twintig minuten erg moe en schor. Ongelukkig van binnen. Het kost me zoveel inspanning.

Zondag 13 maart 12.00 uur

Het heeft geregend. Stille omgang door de tuin gemaakt. Heden achttien jaar geleden fietste ik's morgens weg van Ol in Bandoeng. Reed drieëneenhalf jaar krijgsgevangenschap tegemoet. Ellende, ontbering, ziekte, vernedering, onrust, onmacht.

Maandag 14 maart 13.30 uur. Werkhuisje

Gisteravond stem veel beter. Maar was niet erg in vorm. Teunke en Arend Hauer in de zaal en Roland Holst. Ze deden alsof ze het mooi hadden gevonden. Roland H. (70) zei: ‘We hebben het onderste uit de Kan gehad.’ Ik weet niet of ik die uitspraak briljant genoeg vond voor de ‘prins onzer dichters’.

Dinsdag 15 maart. Avond 20.35 uur. In de kleedkamer

Een comité stelt een datum vast, huurt een theater, neemt de pers in de arm en bedenkt dan plotseling dat er ook nog artiesten gevraagd moeten worden om die avond te vullen. Dan komen ze soms een week van te voren vragen of u belangeloos uw medewerking zoudt willen geven. Vanavond besloten voorstelling voor joodse vereniging ten bate van Keren Jaldenoe. Te laat begonnen en twee sprekers vooraf waaronder Israëlische ambassadeur. Willen eindeloze tombola houden in de pauze.

Zojuist om 18.00 uur auditie gehouden, tweede meisje leek beslist leuk. Jenneke Bordon, zeventien jaar. Zong ‘Wat een geluk’ en zei een kinderversje op van Annie Schmidt. Iets over Klaas Vaak of zo. Beslist wel een soort oertalent misschien. Verder twee mevrouwen van het journalistencabaret. Mevrouw Werner, eenendertig, française en mevrouw H. d'Ancona, tweeëntwintig. Was niet zo reuzeenthousiast.

Donderdag 17 maart 15.15 uur. Werkhuisje

Gisteravond bloemen van de vijf meisjes, Ru, Fred Kaps en Jacco: 't Was de tweehonderdste. Maya had ook meegedaan. Ol kwam gisteren terug van vogelmarkt Haarlem. Ik kwam zelf terug van

Utrecht (Peugeot). Zag dat Ol er was: er stonden twee nieuwe kabouters op het terras. Tien blauwe parkieten van het geluk en een wonderlijk vreemde tok tok vogel. Zat goeiig onwennig alleen in ijzeren kooi. Vreemd exotisch dier van ergens ver weg. Rook naar zeeman en ontduiking van invoerrechten. Vatbaar voor vriendelijk woord. Tok, tok. Gezellige atmosfeer in de broeikas...

Donderdag 24 maart 13.50 uur. Werkhuisje

Rassenrelletjes in Zuid-Afrika. Het State Department van de USA is 'bezorgd over het optreden van de Zuidafrikaanse politie tegenover negers'. De pot verwijt de ketel dat ie zwart ziet. Om 13.30 uur tekenden wij (eindelijk) het grote contract met het Nederlands Theater Bureau. D.w.z. Van Liempt en Flinck moeten nog tekenen. Heeft wel veel voeten in de aarde gehad. Als het nu maar waterdicht is en succes heeft. Sprak gisteren in theater lang met Wim Ibo. Aardig, maar kleine brave burgerman. Voorstelling gisteravond wat lawaaiig maar toch wel leuk. Bij aankomst voor dinsdag, woensdag en donderdag alweer uitverkocht. Uniek in de geschiedenis van het De la Mar theater.

Vrijdag 25 maart. Avond 20.30 uur

Thuis alleen bij de tv. Het journaal heeft pauze. Net Chroesjtsjov in Parijs gezien. Hij ging met De Gaulle samen naar de opera 'Carmen'. Toch machtige tijd. Rechtstreekse uitzending uit Parijs. Mijn vader heeft het niet meer beleefd. Die keek op de jaarbeurs Utrecht op de bovenverdieping naar wat wij beneden deden. 1937? Met Erik de Vries, Han Beuker en Wouter Denijs. Macaroni aten wij liggend op de grond. Vanmorgen regen. Gezellig. Tikte op dak van werkhuisje. Veel gelezen, veel in dagboek gewerkt, conferences opgeschreven. Hele dag zoet bezig. Om 15.00 uur even de tuin in, naar Ols paradijs. Ol daar zo goeiig tevreden bezig tussen de duizenden kabouters. Het leven glijdt soms zo vreemd voorbij. Ah, de NTS gaat weer door.

Zondag 27 maart 13.15 uur

Er komt wat zon. Ga het werkhuisje een beetje draaien. Gisteren stukje tv gezien. Frans Voons (Nederlandse Opera) zong mijn regenliedje. Hulpbehoevend! Gewoon belachelijk. Loodzwaar. Uit

zijn verband gerukt en fout door veranderde woordjes. Het regent er fel, waait als de hel, mocht niet van de NCRV. En hij hield van de ‘wiend’ en zo. Enfin! Erg! Hoe kom jij zo bij de NCRV? Is dat een overtuiging of een misstap.

Donderdag 31 maart 14.45 uur

Ramen van het werkhuisje open. Af en toe wat kille mist. Na de zondeval kwam al spoedig het songfestival.

Maya weer ziek. Griep. Voorstelling, ondanks dat onze ster te bed lag, een daverend succes. Paul Steenbergen kwam in theater even langs. Wim heeft zich toch nooit iets aangetrokken van die roddel? Hij wou een uurtje met mij praten. Jammer, zat thuis bij vogels en tv. O.a. vlucht van de Albert Plesman naar Madrid in één uur vijftig minuten. DC 8. Straaltijdperk KLM begonnen. 's Morgens 11.00 uur in Alhambra. Kees Brusses nieuwe film gezien: ‘Het gerucht’, vijfendertig minuten. Was er bepaald zeer door getroffen. Beklemmend, snel, goed, nieuw. De Telegraaf meldde echter vanmorgen dat het niet goed was. Die zien meer in ‘Wat een geluk’ en het songfestival. Inhoud film: meisje van vijftien blijkt verhouding met een getrouwde man te hebben (van de man zien we alleen zijn hoed). Ook leuk om te zeggen: Dat was nu die film van Brusse en Kan. Maar ik heb W.K. nergens gezien? Nee, alleen z'n hoed kwam even in beeld. Ik moet er toch om lachen.

Zaterdag 2 april 18.00 uur. In de bedstee

Denk nu weer veel en lang over ophouden in midden 1963. Maar Katan zegt: Een half miljoen is nog niet genoeg om er mee uit te scheiden.

Maandag 18 april. Tweede Paasdag 12.00 uur. Met open deuren in werkhuisje

Tuin in beginnende bloei. Geluksgevoel. Heerlijk geen visite. Rust, ook diep van binnen. Zocht alle Michelin-kaarten die ik bezat vanmorgen op. Gisteravond daverende avond met enorm slot. Werkelijk iets aparts. Wist niet waar het vandaan kwam, want voor de pauze stil en zo. Was de honderdste voorstelling in De la Mar. Kregen allemaal mooie bloemen en ik een grammofoonplaat (Wim Sonneveld met Davids-liedjes, maar heb die al). Ol gaf alle techni-

sche mensen, ook de buffetdametjes, kop en schotel plus zilveren lepeltje. Sloeg goed in. Wandelde gisteravond tijdens de voorstelling uurtje door (paas)ei-vol Amsterdam. Ontzettende beestenboel. Sprak heer Punt van de Telegraaf. Vertelde dat er eeneneenkwart miljoen vreemdelingen in Holland waren. Wat zou u willen wensen, vroeg hij mij voor zijn rubriek luchtkastelen. Ik zei niets, want ik vind die rubriek niet zo geslaagd. Ruimte, eenzaamheid en tijd, bedacht ik later... Wim Sonneveld was al eerder kardinaal de Richelieu en Toon bouwde zich ook een kasteeltje door zich te laten fotograferen in Oranje-shirt van het Nederlands elftal. Boe! Grapjes voor vanavond. Wat een Duitsers in ons land! Was vanmorgen prompt m'n fiets weer kwijt. Sommige Duitsers, dat kon je goed zien, waren echt hier met vakantie. Anderen meer op herhalingsoefening. Vandaag waren ze naar de bollenvelden, de voedselvoorziening inspecteren. De Telegraaf - het dapperste blad in vredestijd.

Dinsdag 19 april 18.20 uur. Thuis in de bedstee

Ol is al met Van Liempt naar het theater. Margriet is ziek. Jenny zal opnemen (misschien). Ben brandend nieuwsgierig of dat lukt. Straks komt Henk Elsink contract tekenen voor '61-'62.

Vrijdag 22 april. Avond 17.40 uur. In werkhuisje

Hele dag van huis. Naar lunchshow met Ol in de Kleine Komedie. Niet te parkeren daar, niet te lopen, niet te passeren. Maar de show met o.a. Donald Jones, Shireen Strooker, Rob van Reyn, Ruud Bos (aan de vleugel) en Albert Mol en Greetje Kauffeld, was beslist leuk. Tempo en afwisseling. Alleen Rudi Carrell een vlegel. Kwasi verveeld staat ie erbij. Wordt nooit wat groots (denk ik).

Zondag 24 april 13.45 uur. In werkhuisje

Zit al hele middag te plakken, te schrijven, te knippen, uit te zoeken. Vanmorgen vruchtbaar met Ol in bed. Legde haar vaag idee uit voor oudejaarsavondpotpourri. Corry Brokken verkoopt duizend grammofoonplaten per dag van ‘Mylord’. Over Jan de Quay dan zoiets van:

> ‘Jij bent voor mij een lord,
> zo op en top een heer
> dat ik KVP-er word,

wanneer ik jou passeer.
Jij kent mij niet, De Quay,
ik kom niet uit Den Bosch,
maar sinds jij ons regeert,
laat jij mij niet meer los.
En als jij eenzaam wordt,
op de regeringsschuit,
kom dan bij mij, De Quay,
en huil dan maar us uit.'

Zat het net even uit te werken. Nu is het 14.20 uur. Oudejaar. Fijn dat we elkaar weer eens rustig spreken. Je vervreemdt zo vlug van elkaar. Soms word ik midden in de nacht wakker en dan denk ik: wat liggen we nu toch weer te vervreemden.

Nu is het nacht. Ol ter bedstee, de grammofoon deelt Tsjaikovski uit. Om weg te dromen. Nu bijvoorbeeld een roep uit een ver en onbekend land. Vertelde Ol daarnet hoe ik dertig jaar geleden op het voorbalkon van de tweede klas wagon Amsterdam-Den Haag het besluit nam alleen voor haar te leven en het niet uit te maken. Als ieder mens een ander mens gelukkig zou maken, was de hele wereld in een mum van tijd gelukkig. Zie dat ogenblik, die wagon, dat balkon en alles nog zo vaak voor me.

Vanavond Enny Mols de Leeuwe in de zaal, die zich een engagement trachtte te lachen. Ontzettend. Ze is nu 'free lance'. Rot woord. Hebben jullie al een gast voor 1961? vroeg ze.

Maandag 25 april 11.40 uur. Werkhuisje

Net daverende stront met Ol. Over de serie vrijplaatsen die Ru in De la Mar heeft gehad. Hij beweerde gisteravond niet meer dan tien(!), wat een leugen is. Een typisch voorbeeld van Ols karakter, een tank die over elk tegenargument heenrijdt. Deze mensen bereiken zo veel, doordat ze nooit op zijwegen of omwegen terecht komen. Alles wat in de weg staat wordt in een rechte lijn genomen. Maakte me zeer driftig.

Donderdag 28 april 24.35 uur. Ochtend op de bedsteerand

Tot nu toe jaardag groot succes. Radio in auto sloeg even voor Kudelstaart twaalf uur. Auto stilgezet bij tiende slag en Ol op

twaalfde slag negenenvijftig keer gekust. Thermosfles met babyroosjes aangeboden. Toen reden we naar huis waar de nieuwe buitenlantaarns zo feestelijk brandden, dat Ol in ernst vroeg, waar zijn we hier?

Gingen vannacht om 2.30 uur tevreden naar bed. Om 7.00 uur nieste en hoestte Ol mij wakker. Ze moest een rennie en ineens kwam ik weer in een lang vergeten paniekstemming. Van Ol ziek op haar verjaardag tot kou gevat, oud geworden, dood en zo aan toe. Iets onberedeneerds, maar zo vol alarm dat ik er een uur lang rechtop in bed van moest zitten.

Zaterdag 30 april 15.30 uur. Werkhuisje

Hele dag met dagboek bezig. Denk nu ineens heeft dit nog enig nut. Weet niet waarom ik dit alles eigenlijk wil bewaren, vasthouden. Ik heb meer geschreven dat in de prullenbak ging dan wat op de planken kwam. Het meest geïnspireerd om te schrijven ben ik altijd als ik er absoluut geen tijd voor heb.

Maandag 2 mei 13.00 uur. Caroline Hoeve

In de zon voor de nieuwe deuren. Gisteravond afscheid van Amsterdam. Ging me vooral door de laatste weken met prima publiek toch even aan het hart. Kleedkamers werden uitgeruimd. Toneel ineens weer zo leeg. Handjes gegeven. Bloemen. Zilveren speldjes voor Ol en mij, hoogste onderscheiding van de stad Amsterdam. Enorm publiek. Daverend succes. Onbegrijpelijk na toch ook zoveel weken van boerenlullen, rovers, valsemunters en imbecielen in de zaal. Nu opeens de laatste weken een soort stijgende lijn. Nooit zul je hiervan iets leren begrijpen. Enfin, het is voorbij alweer. We gingen 1 januari in het pikkedonker het theater in, met sneeuw, ijzel en de laatste maand met vogelgefluit en naderende zomeravonden. In de zaal Bert Haanstra (van Glas) en Peter Diamant (van Holland Festival). Ook Ank van der Moer met dochter (achttien jaar - Anne Marie [Oster]). Sprak ze vóór de voorstelling even voor het theater en toen nog even in de pauze. Ank een beetje een stevige mevrouw geworden, de dochter een dreigend gevaar voor zichzelf en haar directe omgeving (dacht ik zo oppervlakkig gekeken). Een beetje verbitterd en wat teleurgesteld leek Ank mij ook wel. Toch met haar lintje op de fraaie borst, een beetje van dat had ik al lang voor

Mary het kreeg. Vertelde van haar toneelschoollessen die haar leven vullen en mooi maken, meer dan avond aan avond spelen. ‘De Dievegge van Londen’, met Guus en Ank in de hoofdrollen, is trouwens net gevallen. Kreeg zelf erg een gevoel van ‘Weet je nog wel oudje’ over me. Vandaag vrij. Morgen Enschede.

Woensdag 4 mei 13.15 uur. Carolien, op Koepel

Warm, winderig weer. Dodenherdenkingachtig. Speelden gisteren voor de Oldenzaalse kunstkring in de Enschedese schouwburg. Ideale situatie?... Als Hengelo het zou betalen. Grapje dat het goed deed. Voor de pauze kreeg niemand een voet aan de grond. Een fraaie, nieuwe schouwburg zonder sfeer. Meer een moderne congreszaal, waar sprekers in microfonen hun wereldovertuiging uitroepen. Cabaret gaat er verloren en misschien wel veel toneel ook. Wie bouwt toch die dure dingen, waarbij het eerste beginsel van theatercontact tussen speler en publiek wordt verwaarloosd. Wijzend op de witte muren gezegd: en de architect heeft aan alles gedacht. Als ie spijt krijgt van zijn schepping, kan ie rustig met zijn kop tegen de muur lopen! Na afloop rechte bloemen en eerlijke fruitmand. Sfeerloos opgebracht. Een keiharde douche (letterlijk) knapte mij lekker op. In een stille Enschedese straat werden we uitgelaten door de oude huisbewaarder van de nieuwe schouwburg. Geen mens. Een beetje zomernacht. Je voetstappen hoorde je klinken, maar het applaus allang niet meer. Ze waren al terug naar Oldenzaal, denk ik.

Vrijdag 6 mei 15.10 uur. Op Koepel Carolien

De hoeve ligt loom in het zonlicht. Werkte wat aan nieuw Enschede-entreeliedje. Beter dan het vorige. Wandelde met Ol met zonder trui ontspannen uurtje in verlaten bos. Ergens in mijn ziel of hart of lichaam voel ik me wat vermoeid en zie met weinig vertrouwen de wereldtoekomst tegemoet. 19 mei moet de topconferentie beginnen, maar de heer Chroesjtsjov is boos en gaat te keer. Amerikaans vliegtuig boven Rusland neergeschoten. Incident. Protesten over en weer. Dreigementen. Het oude lied. Indonesiërs halen in Djakarta de Nederlandse vlag omlaag. Singman Rhee is naar huis. Turkije revolutieachtig. Russen leggen op Cuba vliegvelden aan en de kranten staan vol over prinses Margarets huwelijk met een fotograaf.

Wordt hij nou prins of zij fotogravin? Toon Hermans adverteerde vanmorgen groot en dik in de Telegraaf. Een teken aan de wand, ‘loopt niet’. Centraal Theater? Mooi weer in mei? One man show toch niet zo attractief meer? Wie weet dat ooit? Enschede gisteravond viel mij niet mee. De anderen wel! Grote, eindeloze zaal. Ben je vlug, kunnen ze het achterin niet bijbenen; ben je langzaam is de intelligentsia niet tevreden te stellen. Sfeerloos is het daar in elk geval. Ook viel weer op hoe desinspirerend toneelknechten kunnen werken als ze ‘dienstplichtig’ tussen de coulissen zitten, kop omlaag, blik gericht tussen de eigen benen. Zoals Ol zei: Hé, die pisang heeft er toch altijd gezeten, dacht ik. Een lachende brandwacht in de coulissen inspireert mij soms meer dan zeshonderd lachende mensen in de donkere zaal.

Donderdag 12 mei 14.30 uur. Koepeltje Carolien

Welkom in de mooiste schouwburg van het land
De zaal is niet bijzonder, maar de ingang is frappant
De atmosfeer is zo apart gezellig en gezond
Straks gaat ie met de halve stad helaas tegen de grond
Maar de burgemeester recht en ongebogen
wil proberen hier de spoorlijn te verhogen
Daar zou Tilburg wel geweldig veel mee winnen
want dan kunnen wij tenminste op tijd beginnen.

Gisteren Tilburg. Viel honderd procent mee. Onmogelijk gebouw ‘Centrum’ (Metropool). Leek wel de entree van de gevangenis in Rangoon. Treinen reden dwars door de teksten heen. Eenmaal stopte ik, keek op m'n horloge en zei: Ja, hij is op tijd. Dat had veel succes. ‘Mylord’ in de ban. Mag nu van de VARA niet meer in 't Nederlands en zelfs niet meer in 't Frans gezongen worden. En een orkest mag het ook niet meer spelen, want dan kunnen de luisteraars er zich de tekst bij denken...! Nederland is een land vol sympathieke bemoeials.

Zondag 15 mei 15.00 uur. Werkhuisje

Welkom in de mooiste schouwburg van het land
De zaal is niet bijzonder, maar de ingang is frappant
Van alle zalen waar wij spelen op onze tournee

heeft 't Gulden Vlies alleen die typisch middeleeuwse entree
Hier in Alkmaar kun je lekker ronduit praten
want de mensen zijn zo open als hun straten
En ze slikken met genoegen wat ontbering
voor 't vijfjarenplan van Alkmaarse riolering

Gisteravond Alkmaar daverend! En helemaal uitverkocht. Vanavond weer. Alles voor de deur van 't Gulden Vlies was opengebroken. Stank. Riolering lag weer eens open. Kwam in de pauze journalist met gegeven. Vond die zo leuk dat ik er in tien minuten nog een liedje van maakte. Alkmaar bouwt aan z'n toekomst, maar u moet me wel waarschuwen als het af is.

Dinsdag 17 mei

Er zit een gat van verdriet in mijn buik. Rotavondje met Van Liempt, zijn vrouw en Ol. Te naar om allemaal te beschrijven. Het, helaas, zeer oude liedje. Tenslotte met Ol half dragend over de steiger van Dragt naar de auto. Grootste moeite Ol zonder ongelukken in bed te krijgen. Huilen, gedoe. Kon zelf geen oog dichtdoen tot 4.30 uur. Helemaal in de put. Associeerde me met oud, beroerte enzo. Was heel eenzaam in de nacht en eigenlijk vanmorgen nog. Bedacht dat er eigenlijk niemand is, die ik zou kunnen (durven) opbellen om te vragen of ie een beetje kwam helpen troosten. We moeten maar zien dat we precies gelijk sterven, Ol en ik, desnoods een beetje geforceerd, want anders wordt het niets. Vanmorgen lang met Ol zitten praten. Beiden erg in mineur en onder de indruk. Van Liempt bleek bij Dragt toch wel echt ‘een prol’. Was niet weg te krijgen en beweerde dat hij die likeur niet hoefde te betalen, omdat Dragt de koffie had aangeboden. Enfin, een soort toestand die ik de meest vreselijke vind die ik ken. Met Ol in 't genre van ‘proost meneer’ en ‘an me hoela’ en nog veel naardere conversatie.

Nu is het 13.30 uur. Nieuwsberichten slecht. Chroesjtsjov gaat morgen naar huis als Eisenhower geen excuses aanbiedt over het vliegtuigincident. Gedreig met Berlijn. Sabelgerammel.

Woensdag 1 juni. Op Koepel Carolien

Vogels zingen. Alles erg mollig, vettig in 't groen. Heerlijke sfeer. Ol reed gisteren met Van Liempt naar Emmeloord (16.15 uur vertrek), laatste dag van 't hele seizoen. Ik stiekem om Ol te verrassen een kwartier later naar Carolien. 18.30 uur daar alleen in die lieve kamer. Maakte me ineens triest van binnen. Eenzame man. Wist ook niet hoe ik in half uur de kamer weer een beetje 'Ols' kon maken. Lukte dan ook niet erg. Jammer. Over Deventer, Kampen naar Emmeloord. Leek eindeloos. Noordoostpolder uitgestrekt, platgeslagen land. Nieuwe boerderijen en nieuwe bomen en nieuwe wegen. Ver, ruim, nieuw. Schouwburg Het Voorhuys. Zei in conference: Dit is de historische plaats waar eeuwen geleden die muis 'piep' heeft gezegd (open doekje). Leuke, hoopgevende avond. Een publiek van 'werkers'. Kleuren op de wangen, werkhanden in de schoot. Een prima contact. De hele meimaand was trouwens, met uitzondering van Den Bosch, prettig. Balansje van ABC-ensemble aan einde seizoen:

Ru - blijft ondoorgrondelijk. Prima kracht. Hart voor het geheel, maar gaat schuin door zee.

Kaps - internationaal niveau als artiest, ontzaglijke burgerman. Bruut tegen Maya en tegen anderen af en toe leuk, af en toe nors. Staat voor zijn werk.

Maya - goed voor d'r werk. Moest veel regie hebben. Over 't paard getild en doet tenslotte wat ze wil. Bij ons ging het nog net goed.

Sant - individualiste tot en met. Erg op zichzelf, maar niet gek.

Margriet - energiek, doorzettend, evenwichtig in 't ensemble, maar groot zal ze nooit worden.

Philippine - ongeorganiseerd. Chaos in 't hoofd. Af en toe wel heel lief, af en toe ineens d'r kop kwijt. Is nu met Harry Mooten (accordeonist) en verwacht daar alles van.

Zaterdag 18 juni 19.50 uur. Bon Auberge Col de Martinpré

'Figaro' gekocht. Eisenhowers reis naar Tokio gaat niet door. Soort revolutie in Japan. Uiterst linkse elementen trachtten premier Kishi te doden. Parlementsgebouw omsingeld door enorme menigte. 'Ontwaakt, verworpenen der aarde'. Ik zing het nog wel eens, maar zachtjes. Ze zijn al zo wakker! Vervelende Hollander uit

Amersfoort sprak mij bij 't hotel aan, toen Ol al naar boven was. ‘Vindt u 't vervelend?’ vroeg hij hoopvol. ‘Gedeeltelijk,’ zei ik voor mijn doen nogal flink. Toen duurde het gesprek maar een kwartier. Anders was 't vast een uur geworden! Bij het diner zat ie dichtbij ons met z'n vrouw. Ze zeiden geen woord tegen elkaar. Daar is ie nou voor uit Amersfoort gekomen, zei Ol.

Donderdag 7 juli. Middag 16.00 uur. In ligstoel voor het werkhuisje

Dag is al om voor ie begonnen is. Brief van Annie Schmidt: geheim: Wim Ibo voor een jaar bij alle omroepen geschorst. Wat kunnen zijn vrienden voor hem doen...? Dat wordt een moeilijke situatie. Dacht ik al!

Zondag 10 juli. Ochtend 8.20 uur

Regen. Slecht weer op komst. Zit weer gekluisterd aan de radio. Evacuatie van Kongo in volle gang. Loemoemba heeft verklaard met Oost-Duitsland... Eisenhower heeft gezegd dat de Verenigde Staten de vestiging van een Internationaal Communisme op Cuba niet zullen dulden. Dit naar aanleiding van Chroesjtsjovs rede, die gisteren zei dat als Amerika op Cuba zou durven ingrijpen, Rusland raketten zou gebruiken die 13 000 km ver kunnen schieten... Wat is dat allemaal hopeloos. Eindigt het dan nooit? Moet dit tot de dood of tot de ondergang van de aarde (14 juli a.s.?) dan zo doorgaan?

Avond 18.15 uur. Telefoneerde vanmorgen ongeveer half uur met Ru over liedje ‘De nozem van mijn dromen’. Wilde gevuld met veel goede moed toen gaan werken in de rustige regen. Ben nu weer geheel terneergeslagen. Weet niets. Het schrijven valt mij elke keer moeilijker. Wist ik maar hoe dat kwam. Irriteert me grenzeloos. Dagen vliegen op deze manier totaal nutteloos, produktieloos voorbij. En waarom al die moeite. Sant was hier vanmorgen. Moet onverwacht geopereerd worden. We moeten haar zeker voor zes weken afschrijven. Ol belde Maya. Vroeg haar sans rancune voor augustus. Heeft het heel erg druk met tv. Ol zei: Heeft dus niets te doen. Zal morgen antwoorden. Zie er niet veel in. Dag bijna om, terwijl ie in mijn gevoel nog nauwelijks begonnen is. Werkhuisje op de plas gedraaid. Rimpels in mijn hoofd, mijn ziel en het water.

Moet zien er vroeg mee uit te kunnen scheiden. Ik wilde dat er iemand was die voor mij schreef. De Russen hebben een raket die kost drie miljoen en de Amerikanen hebben d'r één van vier. Als ze 't elkaar eens per giro overmaken. Chroesjtsjov: Wij zijn nu zover dat we met één raket heel Amerika kunnen vernietigen. Eisenhower: en dat kunnen wij uitzenden op de kleurentelevisie.

Donderdag 14 juli. Ochtend 10.15 uur

Er is een kans dat Kennedy president van Amerika wordt. Hij is pas 43 jaar. Dat is zijn grote troef. Hij is zo vanuit de wieg in zijn auto gestapt. Als die president wordt, zie ik er nog minder in dan ik er al in zag en dat is wel erg weinig! Kennedy? Ken ik die?

Zagen gisteravond Conny Stuart op tv met Joop Doderer. Teksten van Annie Schmidt. Viel me allemaal ontzettend tegen. Vooral de teksten. Annie is wel erg ver weg. Allemaal nogal banaal en weinig geïnspireerd. Slordig en rommelig. Conny af en toe als een negerin zo zwart. Dacht toch ineens weer: Nee, geen tv.

Vrijdag 15 juli. Avond 23.00 uur

Ol leest nog even. Haardvuur brandt. Fonteintje spuit. Hier is 't lekker. Om 17.00 uur Seth. Eerst leuk liedje van hem gehoord over Loesje met wie hij wel zou willen douchen. Was nog niet af, maar vond het speels en stout en talentvol. Wat gepraat over Seths toekomstplannen en mogelijkheden. Heeft ‘My Fair Lady’ nu af en al weer aanbieding voor nieuwe musical, en voor tv enz. enz. Ben benieuwd wat ie er mee doet en wat ie er van maakt. Om 19.00 uur naar Dragt. Gegeten, gedronken en gezellig. Jachthavensfeer op zomeravond. Om bij half tien Seth naar de bus voor Amsterdam gebracht. Zal ontspanning missen, als we met de voorstelling weer in de maat lopen.

Maandag 18 juli. Nog vóór 7.00 uur

Radio ademt al, maar spreekt nog niet. Altijd weer dat gevoel van vandaag naar school. Zie altijd weer zo ontzettend op tegen: a. al die mensen (artiesten om mee te gaan werken, technisch personeel) en b. de voorstellingen. De radio was weer fijn. Er is een Pools schip op weg naar Kongo met wapens en munitie. Belgen en Belgische vliegtuigen worden beschoten door Kongolese militairen. Kongo

zou, als de Belgen niet binnen drie dagen weg zijn, militaire bijstand aan Rusland vragen. Hadden ze die Loemoemba maar z'n nek omgedraaid.

Diligentia, bijna 15.00 uur. Ol repeteert in de zaal met de mensen. Over mij hangt nu weer een zekere moedeloze sfeer. Heb het gevoel van hier komt allemaal niets van terecht en het kan allemaal veel leuker. Denk maar niet eens aan mijn eigen nummer. Daar zie ik totaal niets in. Maya is heel erg hard aan het repeteren. Doet geweldig lief en haar best. Ben blij als een kind dat alles nu vergeten en vergeven is. Arme Sant in 't Binnengasthuis. Floryth [Polak] maakt een indruk of ze eigenlijk hier niet hoort. Jenny heeft haar haar als kokosnoot geknipt. Staat haar leuk. Goed bruikbaar toneeltype lijkt me.

Vrijdag 29 juli 18.45 uur. Werkhuisje

De boot is weer an. (Iets vroeger dan andere jaren!) Vicka [Borg] vanmorgen vond het zo belachelijk dat er geen foto's van haar en de nieuwe mensen hingen. Ze deed toch drie nummers. En Sant en Margriet en Flip hingen wel in de fotokastjes. Ol heeft haar even terecht gewezen...! Ru wilde zo graag een eersteklas abonnement vergoed hebben. Of ik us met Van Liempt wilde praten. En de dans moest er weer in als Sant terug was, vond hij. Ik zei: Wel ja, laten we er meteen een one man show van Sant van maken. Af door de middendeur. Heer Van Liempt hele dag al bezig met mijn spiekborden. Nog niet klaar. Generale repetitie vond ik niet veel. Besloten Jan-de-Quay-pop weg te laten.

Zondag 31 juli 15.15 uur. Werkhuisje

Welkom in de stad van de betere stand
De adel en de kleine man die gaan hier hand in hand
Welkom lieve mensen, welkom hier
Welkom in de burcht van De Quay en de pier
In de stad van Cals en van zijn wankele mammoet
waar een sloot subsidie jaarlijks bij de tram moet
Welkom in het centrum van de mooiste benen
van de korte poten en de lange tenen

Bedekt, stil, nog droog. Bedenkdagje. Gisteren dan de tweede pre-

mière in Den Haag. Toch nog uitverkocht geraakt. Maar voor vanavond waren er pas ongeveer honderdvijftig plaatsen weg. Hopelijk loopt het nu wat bij. Was zeer tevreden met gedeelte voor de pauze. Mooi compact. Met Maya is alles nu weer goed. Ze omhelsde me ineens in de pauze en zei: Fijn dat ik u nou weer us mag knuffelen. Vond het wel mooi gevonden (moment en tekst) en was zelf ook blij dat het weer goed was. Gevoel van nooit meer oorlog nu. Over eigen nummer weer niet tevreden. Hoofdzaak pop Jan de Quay weggelaten en voelde me eenzaam. Al tien minuten voor het slot raakte ik mijn zekerheid kwijt. Enfin, de gewone toestand van er zelf niets aanvinden en denken dat iedereen door Ol zou zijn opgestookt om tegen mij te zeggen dat ik ook zo goed was.

Maandag 1 augustus. Ochtend 8.40 uur

Loemoemba in Amerika met negentien saluutschoten ontvangen en allemaal mis. We zouden straks naar VARA gaan. 12.00 uur bij Arie. Weet niet waar het over gaat. Oudejaar? Wim Ibo? 31 augustus? Gisteravond 325 mensen. Van balkon af leek het mooi bezet en uniek leuk publiek. Liet al snel borden in de steek en sprong gewoon midden in het diepe bad. Bleef veel beter drijven dan zaterdag op de kurken van de spiekborden. Heeft toch grote voordelen om niet volgens dat systeem te spelen. Volgorde vrijlaten, hak op de tak met gevaar voor overslaan van net het beste grapje. Het is veel beter dan dat angstvallige volgen van de kartonnen borden. Alles is natuurlijk ook psychologisch logisch. Dacht zaterdagavond tien minuten voor ‘Hoger Jan’ kwam: ik ben de pop kwijt, wat nu. Versprak me vanaf dat ogenblik een paar keer en was in feite al verloren. Gisteravond had ik bedacht: Ik doe die pilaar pas na ‘Hoger Jan’ en dat was een geweldige steun. Gevolg daverend succes met dat lied. Kon ruimschoots bisseren en toen weer doek! Dat was fout, zei Ol, die lief bedoeld, maar angstig somber in de coulissen stond te kijken. Ik voelde mij juist zoals je je moet voelen om tot iets nieuws te komen. Zeker van de overwinning! Ging zeggen dat het nu afgelopen was. Zette een stoeltje op de tafel, klok waarop het uit moet zijn met de pret. Zei: Gaat u nou maar weg, want er komt niets meer. Ging de zaal in tussen de mensen zitten. Languit liggen. Zeg nou us eerlijk, ziet u echt iets in die politieke partij van u. Gelooft u er echt in...?

Nee, riepen ze. Val d'r niet af, zus, tegen een dame, die tot over d'r boezem over het balkon hing. Hebt u een pyjama bij u? Blijven we gewoon slapen. Pakte tenslotte in een snelle ruk die pilaar en was weer op 't toneel. Maar het was een avond om gewoon met elkaar pratend de deur uit te gaan. Moest dat toch eens een keertje proberen...

Tot slot: Laat je niets wijsmaken met:

De wereld is nog niet vergaan
die blijft wel in zijn baan
maar dat hij op zijn ruimtereis
op weg is naar het paradijs
laat je niks wijsmaken
dat maakt geen mens mij wijs.
(langzaam donker en doek)

Mooi succes en zelf tevreden en dat is tenslotte toch de bedoeling(?). Een conference kun je niet aan een schrijftafel maken. Je kunt ook geen tenniswedstrijd instuderen. Je moet een tegenstander hebben (publiek) en dan maar kijken hoe dat afloopt.

Donderdag 11 augustus 11.00 uur. Kleine kamertje

Gisteravond praktisch uitverkocht. Gesprek met Wim Ibo in Diligentia. Lijkt ons wel dat hij bijzonder ‘onheus’ is behandeld, vooral door de VARA. Blijf er echter bij dat hij een moeilijk soort Robespierre is. Zou misschien wel bereid zijn voor de opmerking ‘spruitjesgeur’ excuses aan te bieden. Zoals hij zei: ‘Om mijn genoegen.’ Daar voel ik ook weinig voor. Belde gisteren met Kees Brusse en daarna met Annie, die vinden dat Wim Ibo hoe dan ook door de VARA niet rechtvaardig is behandeld. Willen nu met z'n allen iets in het redelijke bij de VARA gaan bespreken. Maar wat weet niemand nog precies. Wim zei overigens een beetje dramatisch: ‘Doe je oudejaarsprogramma maar zonder mij.’ Straks om 12.00 uur naar Broeksz.

Woensdag 17 augustus 16.05 uur. Werkhuisje

Stil, betrokken. Om 11.00 uur bij de VARA. Broeksz, Rengelink [NTS], Arie van Nierop, Simon Carmiggelt, Kees en Mieke, Corry en ik. Tot 13.15 uur. Broeksz deed het conflict met Ibo nogmaals uit

de doeken en wel zo dat wij er weinig, zeg maar niets, tegenin wisten te brengen. De heer Ibo doet niet anders dan bij ons in dienst zijn en in het tv-blad slecht over ons schrijven. Dat is zijn goed recht, maar mogen wij dan misschien ook zeggen: die meneer nodigen wij voorlopig niet meer uit. Alle omroepen, ook de VPRO, hebben voor schorsing, i.v.m. nationaal programma 5de mei of hoe noemen ze dat? van Ibo gestemd. Karel Prior is niet gehoord in die vergadering van de zuilen. Heer Broeksz stuurt mij (W.K.) een brief waarom ik mijn oudejaarsavondprogramma niet met Wim Ibo kan doen. Niemand had voldoende argumenten voor handen om lang stand te houden.

Zondag 21 augustus 13.05 uur. Kleine kamertje

Soekarno heeft de betrekkingen verbroken met Nederland. Nog een telefoongesprek met Wim Ibo, die vanavond vertrekt. Hij schrijft me nog een brief. Ook zijn standpunt is formeel. Minstens net zo als dat van Broeksz. Zal me er verder niet in begeven. Als oudejaarsavond doorgaat, dan streef ik naar VARA (Arie desnoods voor de technische organisatie), Kees Brusse voor de tekstregie en Wim Ibo gewoon in de tweede Phonogram-luisterkamer. Hij deelde mij namelijk mee dat hij een Phonogram-contract heeft. Overigens hangt dit hele tragedietje me nou wel meters m'n keel uit.

Vroeg gisteravond voor de zoveelste maal aan de Diligentia-zaal: Is burgemeester Kolfschoten aanwezig? Riep er iemand boven luid: Ja! Waarom zit u dan op het zijbalkon? (Open doekje. Ik denk en hoop voor mijn antwoord.)

Woensdagmiddag 24 augustus 16.30 uur

Warm, stil weer. Ging gisteravond nog even naar Scheveningen. Vreemd avontuur. Meisje in Deux Cheveaux keek naar me. Bleef wachten tot ik klaar was bij de drogist. Sprak me aan. Wou aan het cabaret. Er werd diep in de ogen gekeken, geloof ik. Begon te regenen. Komt u even mee onder het afdak, zei ik. En zij: Ik heb een liefdeshuisje. Hield deurtje open van de Deux Cheveaux. Ging er toch maar niet in. Vond haar waardeloos, maar wel leuk. Ondeugend, dacht ik. Bijzonder leuk pak aan. Kon het geheel ook niet zo precies thuisbrengen. Na enige tijd was de grillige rivier ingedijkt tot een tam stroompje, wat wel eens in maart a.s. een briefje zou schrijven om te solliciteren (zei ze).

Zaterdag 27 augustus. Middag 16.30 uur

Daverende regen. Lekkage hier en daar in huis. De hele dag al vechtend tegen vaag gevoel van haast, achterblijven bij anderen, niets weten, geen talen spreken. Iedereen doet maar en volgt maar in Amerika een cursus Shakespeare. Ik weet niet eens wat die stukken inhouden. Zou ze in het Hollands al matig begrijpen. Iedereen weet alles van iedereen in de wereld. Ik weet niets. Gisteravond Diligentia uitverkocht. In conference twee dagen lang, naar aanleiding van netelroosachtige verschijnselen bij mensen die Planta hadden gegeten, gezegd: Ik zag Van den Bergh nog lopen met z'n vriendje Jurgens... nou... m'n handen jeukten! Er zijn vandaag twee doden gevallen na het eten van Planta. Daarmee is dan het grapje ook meteen gestorven. Wie Planta zegt, zegt niets meer.

Zondag 28 augustus 15.00 uur. Op mijn eigen terrasje

> Op heden 28 jaar geleden
> begon op 26 twee
> de ontucht in ons grijs verleden
> wij zeiden ‘ja’ en 't wetboek ‘nee’

Kreeg vannacht van Ol (voor 28/8) het boek van Buziau met o.a. een brief van Pap aan Buziau, vermoedelijk ter gelegenheid van Buziaus verjaardag. Bedacht dat ik ook in die buurt woon nu... 15/1 moet ik vijftig worden. Alles is zo vergankelijk en eigenlijk zijn er per vierentwintig uur maar vijf kwartier dat ik nog vertrouwen in eigen mogelijkheden heb. Als het doek gezakt is, rijst de twijfel. Zie er vooral de laatste tijd helemaal niets meer in. Gisteravond uitverkocht en mooi succes. Maar hoor mezelf dan ‘zingen’ en zou voorgoed en hard weg willen hollen.

Donderdag 1 september 17.00 uur. In de tee-trein

Ol tegenover me aan 't raampje. Alles wordt nu langzaam weer prettig, lichter en zorgelozer. Gisteravond laatste avond in Diligentia. Opvallend irriterend druk. Aankomst Seth (terug uit Italië). Ik gaf meteen vol gas en reed naar zee. Behoefte alleen te zijn en niet te hoeven praten. Vecht weer erg tegen een gevoel van bedreiging. Wat dat precies inhoudt, is niet goed uit te leggen. Ja, het is een gevoel van niets kunnen onthouden, achteruit gaan, vijanden, einde

van het succes, nieuwe mensen die je voorbij gaan, die talen spreken en alles weten wat er op ons gebied gebeurt. Daartegenin denk ik dan weer: Ze stonden gisteren te klappen, we konden acht à tien keer halen. De betalende (echte) mensen vonden het toch leuk. Maar vlakbij zit dan mijn eigen schorre stem, die ik hoor en die me in de weg zit, die me irriteert. En in de spiegel zie ik een gejaagde man. Hoe lang nog? En als een berg opzien tegen die oudejaarsavond. Vaag gevoel van ik weet niets of juist zoveel dat het een grote, rommelige boel bovenin mijn hoofd wordt. Oudejaar valt vroeg dit jaar!

Woensdag 7 september 15.20 uur

Het is ineens een stille herfstdag. Moeten nu dadelijk weer naar Rotterdam. De plas is groen en rimpelloos. Er roeit een bootje vol meisjes in de richting van Van Hall. Dat is Wim Kan daar, hoor ik een meisje zeggen. Er komt geen enkele reactie op. De boot houdt haar zelfde tempo. Ach, over enige tijd zijn we allemaal dood. Daar woonde Wim Kan, zeggen ze dan misschien nog wel eens, maar vermoedelijk niet.

Op mijn tourneelijst staan dreigend eenzaam en ver namen als Treebeek, Veendam en Geleen. Al mijn afspraken moet ik maar weer op de lange baan schuiven.

Woensdag 14 september 14.30 uur. Zit in de Staatsbossen Gieten te schrijven

Hebben hier nu net weer een uur door de wijde stilte gedwaald. Gisteren Winschoten. Ineens weer dit vak, dit werk op z'n treurigst. Half bezet, oude, viezige, wankele provincieschouwburg. Matig succes. Directeur meer gericht op de meisjes, de bar en 't nazitten. Alles wat armetierig. Dacht vaak: hoe lang nog? Kleedkamers waar geen blind paard iets zou kunnen bederven. Het was de oogst, die binnengehaald moest worden en daarom was het niet vol. Het circus was ook al een dag eerder vertrokken. Toon begint zaterdag zijn one man show in Wenen. Toon in Wenen en Wim in Drachten. Ik heb in mijn leven alles klein gehouden: mijn vrouw, mijn werkterrein, mijn mogelijkheden. Er is zo overweldigend veel in deze wereld, dat een bewust kiezen belangrijk wordt. Ik ken de paadjes van de Veluwe, maar niet de grote wereldcentra. Ik weet de weg in

de Drentse bossen waar ik dit nu zit te schrijven, maar niet in de nachtclubs.

Donderdag 15 september 13.15 uur. In het staatsbos

Dit is zo'n hardnekkige regering, uitgegleden in de margarine, gevallen over de voetbaltoto, verstikt in een cocktail en nog blijven ze zitten. Kreeg gisteren de grootste aanbieding financieel ooit een cabaretartiest in Nederland gedaan. Een uur optreden in Groningen op 12 april 1961 voor de autoriteiten (Jan de Quay c.s. en Groningse industriëlen) op een middag voor *ƒ* 10 000, - (tienduizend gulden). Gaan nu naar hotel voor lunch met de Gaaikema's (twee dominees en één student).

Dinsdag 4 oktober 10.15 uur. Naar Ol in bedstee met koffie

'Fair Lady' gezien. Toch wel iets aparts. Overrompelde mij niet onmiddellijk maar verderop toch wel. Wat overgeregisseerd. Artiesten worden dan gauw tot dingen, opgewonden poppen, die op bevel aflopen. Een zogenaamde overspannen regie. Wim Sonneveld en Johan Kaart de enigen die gewoon praatten. Margriet beslist even ontroerend in haar liedje op de canapé. Weinig of geen humor als het bloemenmeisje, later op het feest bij de ambassade allercharmantst. Elegant, vol jeugd. Veel eerbied heb ik voor de enorme prestatie. Ondanks groot opgezette produktie geluid slecht (dan weer aan dan weer af, helemaal weg of zacht), totaal onverstaanbaar en belichting ook niet vlekkeloos. Ongeveer 800 mensen binnen. In totaal al voor *ƒ* 100 000, - verkocht.

Dinsdag 18 oktober 13.30 uur. Koepeltje Carolien

Hammerskjøld was twintig minuten op de receptie van Chroesjtsjov in New York en al die tijd heeft ie geen duimbreedte toegegeven. Jan de Quay was nog geen kwartier op die cocktailparty, toen waren we heel Nieuw-Guinea al kwijt.

Stort- en stortregen. Schoenen staan te drogen voor de kachel. Wandelde alleen anderhalf uur door het bos. In varenvallei opeens groot hert met gewei! Grote sprongen. Was er wel door gegrepen. Overigens al dagen heel erg in mineur. Zie nergens meer enig uitzicht. Pieker 's nachts veel over kanker en dood. Over elkaar tenslotte moeten missen, nuttelоosheid van het hele bestaan. Zie

dan alles wat we bezitten als een teveel, als een nutteloze overvloed. Vind mezelf niets presteren. Dat alle anderen vooruit gaan. Ze leren dansen, talen. Voel me opeens hopeloos vastgelopen en totaal ongeïnspireerd. Zie ontzettend tegen ouwejaar op. Weet geen titel, geen liedjes, niets. Gevoel van oudejaar afzeggen. Ik zal maar ophouden en iets anders gaan doen. Weinig contact met Ol op dit gebied. Gisteren in Harderwijk was het helemaal mis. Hoorde mijzelf praten en leuk doen. Ontzettend. Wat wil je nou, zei Ru na afloop. Je legt jezelf maatstaven aan, die niet te verwezenlijken zijn.

Donderdag 20 oktober 13.30 uur. Koepel

Gisteren met Simon en Tini in Beekhuizen gegeten. Grote lunch, gezellig, mooie wijn en weinig geld. In de Engel een sherry gedronken. Beeldig Kijkje[1] gevierd bij de rivier. Werkelijk uniek. Jammer die grote weg ertussen. Over ‘de drank’ als probleem voorzichtig gesproken. 's Avonds Utrecht. Boe. Geluid was weer niets. Straks voorstelling Ede. Plotseling heel plan voor een paar dagen Zwitserland. Zag de D-trein in idiote vaart het station voorbijstormen. Kan me niet indenken zo roekeloos daar in te gaan zitten en te gaan slapen. Buitenstaanders zien alles anders dan binnenzitters.

Zondag 23 oktober. Avond 17.45 uur. Koepel Carolien

Gisteren dagje wel! Om 16.30 uur naar Assen (134 km). Stortregens. Ol ruzie met vervelend schreeuwerige Ru, natuurlijk weer over het geluid! Ging met de pest in op en speelde slecht, ondanks uniek leuk publiek. Na afloop ruzie met Ol en met Ru waar Seth beetje zielig tussenin stond. Om 1.40 uur thuis op Carolien. Na uurtje prettig zitten, laaide de ruzie weer op. Ol sprong weer uit bed, terwijl ze er al in lag. Toestand. Helemaal in de put. Geen enkele mogelijkheid haar van een gedeeltelijk ongelijk te doen begrijpen. Gingen tenslotte om ongeveer 4.00 uur slapen. Vandaag trieste regendag. Wandelde uurtje met Ol door de vallei, beredeneerde alles nog eens rustig. Kreeg de indruk dat ze zoet luisterde, maar weet zeker dat het essentiële deel van de zaak haar toch ontgaat. Het zal zeker over enige tijd weer oplaaien. Vervelend. Maar Ru is ook intens vervelend, kan er nooit eens rustig over praten. Schreeuwt direct. Overweeg nu een brief te schrijven met

voorstel de samenwerking tot 31 december nog voort te zetten en dan eens een seizoen te stoppen. Vind het persoonlijk wel jammer, maar al die kibbelarijen van Ol met hem wijzen op een toenemende geïrriteerdheid en het is jammer om het dan te ver te laten komen.

Zaterdag 29 oktober 10.12 uur. Lorelei Expres

De trein stopt nu in Oberhausen. Leven van grootvorsten, maar dan in 't leuke. Gaan naar Zürich. Gisteravond Nunspeet. Zaaltje in het Veluwehotel voor geneesheer-directeuren. Alleen met Ru en Kaps. Ol lief tussen de coulissen. Bouwden samen het geheel wel tot een succes. In Zwolle Sant vervelend: hoorde nu pas dat zij niet in Nunspeet hoefde op te treden en tot 5 november vrij was. Het was menselijker geweest als u het ons van te voren had verteld. Wie volgt? Ik ben zo graag in stadjes en dorpen waar eigenlijk niets meer te doen is. Een badplaats, die bezig is te sluiten. Een station, waar de laatste trein is weggereden. Een café, waar ze de stoelen op de tafel gaan zetten. Een ober die op de fiets naar huis gaat. Het spel is uit. De feestgezichten worden vervangen door de echte hoofden. Het hoeft niet meer.

Vrijdag 4 november. Avond 21.25 uur. Thuis

Ol gaat slapen. Ik ga nog wat tobben. Geen goeie dag deze dag. Gisteren een beetje geklooid in regenachtig Locarno. 15.30 uur in de trein. Sombere treinreis. Aten samen op station Zürich. Stille witkiel, brommerige Brit. Dronken twaalf deci wijn. Daarna even naar Centraal Hotel, waar Albert Mol nog niet was gearriveerd. Kribbige stemming tussen Ol en mij, omdat ik niet geloven wou dat het er vol flikkers zat. Bijna ruzie. In de slaapwagen wilde de stemming niet komen. ‘Des anderen daags’ Ol niks goed. 8.00 uur. Overgegeven. Ellendig. Hoesten. Bezweet. Echt ineens einde van het grote feest. Wat ben je dan ineens alles kwijt. Je hebt niets meer over. Vreemd, triest gevoel. Een zielig hoopje ellende. Arnhem binnenrijdend kon ze echt haast niet meer staan. Voerde haar voetje voor voetje mee over het koude perron. Gauw auto gehaald die aan de overkant zeven dagen had gestaan. In stortregens naar Aalsmeer gereden. Ol zei precies vier woorden onderweg. Voelde me zo eenzaam opeens. Wist nu weer ineens hoe wankel alle geluk au fond is.

Thuis Ol in bed gelegd met twee kruiken. Knapte direct alweer wat op. Ging alleen naar repetitie in Amsterdam. Dood, naar en ongezellig. Repeteerde vlijtig van 11.50-14.35 uur. Zonder pauze of gelul. Voor vanavond was het afgelopen donderdag al uitverkocht. Sant blijft vervelend in de regie. Denk dat ze weg wil. Maya wil (mag) nog niets beslissen van d'r man. Flip? Ik denk toch niet. Wordt weer een fijne troep op deze manier. Om 14.45 uur interview Van der Meyden, Telegraaf. Vervelend, maar het moet wel.

Donderdag 10 november 10.15 uur. Kleine kamertje

De winter is zo'n beetje begonnen. We staan weer erg in de belangstelling van de Telegraaf. Had me juist voorgenomen uit haar 'actieradius' te blijven. Maar al die principes zijn op latere leeftijd toch niet meer na te komen. Zodoende zaterdag enorm onzin stuk en grote foto van Ol en mij. Maandag jubelkritiek van Spierdijk. Woensdag groot stuk over Sant (met groot W.K.) en heden enorm stuk over Henk Elsink naar Wim Kan. Matig plezierig, maar ach, zwijgen en een omheining om je huis geeft aanleiding tot vieze praatjes. Dus dan maar weer in de publiciteit. Kennedy is president van Amerika. Ik zie er niet veel in, behalve dat Moskou nu kan suggereren: we beginnen met een blank blaadje. Het zal me benieuwen na hoeveel tijd de ruzie weer oplaait.

Zondag 13 november 13.08 uur. Werkhuisje

Gisteren lacherig, luid publiek. Met Henk Elsink gepraat van 19.15 uur tot over 20.00 uur. Leek me toch nu al misgreep (van mij). Weinig contact. Wel aardige vriendelijke (onzekere?) persoon. Om 20.30 uur met Van Liempt en Lya naar Lurelei Cabaret. Slecht bezet, ongeveer 50 mensen. Niet onaardig. Verrassend leuk was Jasperina de Jong. Zou wat voor ons zijn. Verder alles goedbedoeld, maar erg pril, onrijp (vooral de jonge mannen). Zou graag mezelf een tijdje oplossen en ongemerkt meewerken. Ben nu overdag moe en vooral 's avonds na afloop voorstelling bekaf. Nooit meer denken Amsterdam lekker thuis. Net zo vermoeiend als de grootste tournee.

Woensdag 23 november 12.30 uur

Beetje mistig zonnetje. Even aan zee gewandeld. Alleen. Bevrijdend. Gisteravond 20.15 uur conferentie met heer Meerburg. Vier of vijf maanden De la Mar? De Carmiggeltjes binnen. Simon, Tini, [dochter] Marjan. Enig publiek. Na afloop nog even gepraat. Gingen ze met hun drieën naar huis lopen. Gearmd. Marjan tussen hen in. Hielden haar vast als een vogeltje dat even uit de volière is weggevlogen en zich wat heeft verpoosd en bezeerd. Doorgaan waar we gebleven waren. Uithuilen en opnieuw beginnen. Betraand maar welgemoed, zoals Simon varieerde op mijn titel. Zoek nog iets anders. Daar in de buurt.

Zaterdag 26 november. Middag 14.45 uur. Werkhuisje

Ga net zitten in mijn dikke, blauwe stoel en denk: Ol is gezond en ik ben gezond en ons werk heeft succes. We zijn goed met elkaar. Houden van elkander. Hebben prettig leven en toch... ruim een uur geleden stond ik hardop te vloeken in ditzelfde huisje, smeet alles op de grond. Waarom? Schoot weer helemaal niet op. Kon naam van een auteur nergens vinden. Zocht in brievenklapper. Was toen ineens de hele klapper weer kwijt. Zocht toen programmaboekje. Vond alles, behalve dat. Tenslotte toch, maar... het middenblaadje was eruit. Smeet boekje weg. Huilde zowat. Ze zijn me weer aan 't pesten, riep ik machteloos in m'n eentje.

Vrijdag 2 december 13.00 uur. Werkhuisje

Daar zit je dan met je ouwejaar. Hoe voel je je nu, vroeg Ol. Als een konijn gevangen in de schijnwerpers van een auto. Gisteren gebruikt om veel af te doen. Vandaag denken en draaien om eigen as. Overweeg:

Hoger Jan
Kleine mens met je grote ideeën
Grammofoontje(souvenir)
De nieuwe modellen zijn uit
De vader zegt wat ga je doen
Alles is gisteren geworden.

Het is nu 16.35 uur. Het schemert. Heb praktisch hele dag besteed aan kranten lezen en wat aantekeningen maken. Heb het gevoel ‘te

veel' te hebben. Hoofd wat rommelige gedachten. Schiften, wikken en wegen zal het grootste en moeilijkste werk zijn. Toestand verder: gaat wel. Wim Ibo belde. Afgepoeierd door Ol. Arie van Nierop. Dito. Van Liempt: Maya heeft getekend, Sant zal tekenen, Jacco ook, Henk Elsink allang. Annelies doet ook weer mee.

Zaterdag 3 december 11.00 uur. Thuis

Vanmorgen titel aan Arie van Nierop doorgegeven. Was erg enthousiast. Mocht niet meer veranderd, zei hij. Belde Ru vanmiddag dit refreintje door. Goedgekeurd door Ol en Ru. Beiden nu enthousiast.

Uithuilen en opnieuw beginnen
Snikkend aan de voet van vader tijd
Uithuilen en opnieuw beginnen
we zitten weer zo boordevol met spijt
Van de cocktail tot de Planta
zijn we allemaal spijtoptanten
Van Loemoemba tot aan Luns
zitten we vol met spijt en puns
Uithuilen en opnieuw beginnen
da's het ouwejaarrefrein
Wat zullen we morgen (3×) mooi van binnen zijn.

Dinsdag 6 december 14.20 uur

Krant staat vol water. Bootjes varend door de straten. 't Is weer zover. Het jaar begon met Tuindorp Oostzaan en eindigt met half Holland. Vanmorgen om 7.00 uur al kleine, geslaagde(?) tekstverandering aangebracht in 'Uithuilen en opnieuw beginnen'.

Uithuilen en opnieuw beginnen
snikkend aan de voet van vader tijd
Uithuilen en opnieuw beginnen
we zitten weer zo boordevol met spijt
Van de cocktail tot de Planta
zijn we allemaal spijtoptanten
Van Mylord tot aan de zuilen
staan we allemaal te huilen - dus

Uithuilen en opnieuw beginnen
vergeven en vergeten is zo fijn
Wat zullen we morgen mooi van binnen zijn.

Donderdag 8 december. Avond 23.50 uur

Vandaag en gisteren in mijn gevoel werkdagen van niets. Steeds aan die potpourri bezig (‘In Holland staat een flat’ en ‘Lief zijn voor Luns’). In mijn gevoel gaat het eindeloos langzaam. Er zitten te veel dingen in m'n hoofd. Eigenlijk wil ik alles tegelijk maken. Telefoneer elke morgen een uur met Ru. Dan zie ik er daarna wel weer wat in soms. Was vandaag om 12.30 uur in mijn huisje en stapte er node om 19.10 uur weer uit. Gaar en bleu. Geen kranten gelezen, alleen ‘gewerkt’. Vreemd woord voor een vreemde bezigheid.

Zaterdag 10 december. Nacht 24.45 uur

Zat vanmorgen alweer om 6.10 uur in 't kamertje te werken en te schrijven. Veel post met de gebruikelijke oudejaarsaanvragen. De Telegraaf: wilt u foto maken met Judi Garland. Elsevier: interview alstublieft nú. Wilt u in de conference iets zeggen over de spijtoptanten. Wilt u iets zeggen over de bond van mobilisatie invaliden. Had gisteren Ru en Seth hier vanaf 18.00-22.30 uur. Seth liedje geschreven, kort en krachtig over Kennedy (Vader van K.: 't Zou leuk zijn voor John als ie het won - nou is 't al meer in 't stadium van zou leuk zijn voor John als ie 't kon). Leek me mooi liedje. Moet nog wat aan gedaan worden en dan goed. Judi Garland nu op de radio. Zingt in Tuschinski. Ze zingt een beetje met de aardappel in de keel en zo. Maar iedereen vindt het prachtig. En al die mensen in gala lachen als ‘Judi’ iets in 't Engels zegt wat niet zo reuzeleuk is. Om te bewijzen dat ze 't verstaan. En als ze 't niet verstaan lachen ze ook, anders denken de mensen: zij verstaat het niet. Ol zegt nu vanuit haar bedstee dat ze daarvoor twee mannen en twee kinderen in de steek heeft gelaten, voor dat gegil in de nacht.

Dinsdag 13 december. Avond 22.30 uur

Vanmorgen Ol met Van Liempt om 12.00 uur naar repetitie in Amsterdam. Man thuis. De dagen gaan voorbij met denken, schrijven, afluisteren van banden met conferences. Heb nu voor de

zoveelste maal het gevoel van ‘ik heb niks’. Geen enkel mooi, gaaf liedje. Mooi, nieuw en rond. God geve me nog bijtijds de ware inval. Er zitten wel tien tot twintig liedjes in mijn hoofd, maar net niet zo dat ik ze maken kan. Na dertien ‘vrije’ (?) dagen, per dag zeker acht à tien uur gewerkt, d.w.z. gepiekerd, is dit het resultaat: refrein en couplet van het titelliedje, drie van de potpourri. Veel viel er in de prullenmand. En verder. Ach, aantekeningen genoeg voor twee programma's.

Zondag 18 december 23.00 uur. Kamer 6 Hotel Beekhuizen

Donkere dag. Ol breit in bed. Gisteren om 17.30 uur naar Hengelo. Splinternieuwe schouwburg. Van Ru, Kennedy-muziek en couplet uithuilen gehoord. Hardop uitgesproken dat ik toch niet tevreden ben. Publiek in Hengelo goed. Bij liedje ‘De grote en de kleine landen hebben dezelfde moeilijkheden’, ongeveer vijftien minuten voor het einde, geroep in de zaal om een dokter. ‘Stop even’ enz. Vervelend. Bleef eerst maar even zitten. De zaal doodstil, deed hetzelfde. Verroerde zich niet. Ging tenslotte de zaal in. Stond er met ongeveer twintig mensen zo'n beetje bij te kijken. Toen werd de zieke eruit gedragen. Ging voor de show even mee de gang in. Keerde toen terug. Ru vroeg wat ga je nu doen? Ik had echt geen flauw idee. Op toneel schoot me het verhaal van Jo Spier te binnen (meneer Jansen in de Maasstraat die de krant leest en waar de radio rampen rondroept, het deert hem allemaal niet. Tot er een jongetje in de Maasstraat is overreden, dan staat ie op en roept: Vrouw, er is een ongeluk gebeurd.). Dit verhaal vertelde ik, wat zachtjes en wat in een berustende mineurtoon en het maakte in mijn gevoel precies de aansluiting die ik nodig had om te komen op: zo zitten we nou allemaal tegen de wereld aan te kijken. Laos, Ethiopië, de negers weg, de negers weer terug. Ha daar is ie weer. Z'n zoon staat op de stoep van het paleis, de grote en de kleine landen enz. enz. In mijn gevoel had de voorstelling er niet in het minst onder geleden. Binnen drie minuten lachen ze weer net zo hard als vroeger.

Woensdag 21 december 17.15 uur. Kamer 45 Hotel West End in Helmond

In bed. Ben niets goed. Gisteren reuzezijkhotel in Eindhoven, twee-

hoog achter kamer. Eerst leek het nog wel wat, maar 's morgens 6.15 uur begonnen ze te tikken, te bonzen, te breken, te roepen en te gooien. Verbouwing. Stond driekwart van de nacht rechtop, dan in bed, dan op koude zeil van de badkamer. Dacht echt dat ik gek zou worden. Alle teksten van het oudejaar draafden door m'n hoofd. Geen minuut zonder gedachte. Vreselijk. Misselijk. Benauwd. Enge gedachten en sombere voorgevoelens, dat het deze keer echt niets zal worden. Geen tijd om rustig te denken, te schrijven en te repeteren. Altijd achter je eigen schaduw hollend. Oudejaar zie ik niks meer in. Ondanks horoscoop van Mieremet.

Kerstnacht 24-25 december 24.30 uur. Thuis in Kudelstaart

Unieke kerstnacht met vrouw Olle gevierd. Zij hele dag met heer Van Liempt op stap naar Arnhemse schouwburg enzo. Man i.v.m. kabinetscrisis sinds eergisteren hele dag aan het werk. Ben van plan (als het doorgaat) hele programma te annonceren als ‘Uithuilen en opnieuw beginnen’, een programma dat werd bedacht, geschreven en veranderd door W.K. Hoorde het 22 december na afloop voorstelling Hilversum. Meteen stond het hele toneel vol pers. Telefoon van Jan de Quay! Telegrammen. Radioreporters en gedoe. Broeksz van de VARA en Henk van Stipriaan. Moest meteen iets zeggen. Geen commentaar. Gaat oudejaar toch door? vroegen ze. Ik ben net als De Quay - ik hou het in beraad!

Eindnoten:

1 In het sjieke hotelpension De Engel, favoriete plek van Simon Carmiggelt en eerder van Couperus, logeerde in Kans jeugd iedere zomer zijn oud-tante Aatje. Als ze met Kans moeder uren in de glazen serre over de IJssel had zitten staren, verzuchtte tante Aatje iedere keer weer: Toch wel een heel beeldig kijkje, Ellll!

1961

Nederland is aan een vijfdaagse werkweek toe. De jeugd wordt massaal melkbrigadier. In Apeldoorn slaan de Blue Diamonds op de vlucht als nozems de AVRO-landdag tot een veldslag maken. In Rusland wordt een superatoombom tot ontploffing gebracht en in Nederland gaat men voor het eerst de radioactiviteit meten. Die blijkt wel gestegen, maar geeft geen reden tot ongerustheid. Chroesjtsjov en Kennedy ontmoeten elkaar in Wenen. Minister Luns gaat bij Kennedy op bezoek. Soekarno wil Nieuw-Guinea bevrijden. *Ons Nieuw-Guineabeleid wordt in Madurodam gemaakt*. Wim Kan krijgt geen regel op papier. Toch moet er een nieuw programma komen. Hij realiseert zich dat bij het schrijven van een heel voorprogramma zijn eigen conference in de verdrukking komt. In de lange aanlooptijd naar het nieuwe programma treedt hij af en toe op zo ook voor het boekenbal waar hij Carmiggelts idee 'Ik zag twee beren ...' aan overhoudt. Op 15 augustus gaat dan 'Herexamen' in première. De titel sluit aan op het dan vijfentwintigjarig bestaan van Kans ABC-cabaret. In het ensemble voor de pauze treden naast Corry Vonk, Jenny Arean, Maya Bouma, Annelies Bouma, Sant Heijermans, Eva Gosler, Philippine Aeckerlin, Jacco van Renesse, René Frank en Henk Elsink op. Na de pauze doet Kan herexamen, want wie op zijn lauweren denkt te rusten voelt plotseling dat hij harder ligt dan hij had gehoopt. Naast Ru van Veen aan de piano maakt Kan gebruik van trompettist, bassist, accordeonist Kees Vlak met wie hij als straatzanger de zaal ingaat. (*Je moet niet zo tegen die doos tikken*). Grote charme van dit programma zijn de tekst- en regiebijdragen van Toon Hermans en Wim Sonneveld speciaal voor het jubileum geleverd. Het programma is een ongeëvenaard succes. Kan staat nu op een hoogtepunt in zijn carrière. En terwijl hij overvloedig bedeeld wordt met prijzen en onderscheidingen, bouwt men in Zwitserland gestadig aan Wim Kans droom: een eigen huisje hoog in de bergen.

Zondag 1 januari. Ochtend 8.40 uur

't Zit erop, 1960 en de oudejaarsavond. Dagen waarin je jezelf zocht. Zoekgeraakt, onder de voet gelopen door de tijd en de haast en de overstelpende hoeveelheid belangstelling, medeleven. Toch had de Carolien iets van rust. Vooral 's nachts doodmoe thuiskomend bij de kerstboom, de kaarsen, de zware, rustige, groene gordijnen. Zalig. En kon daar goed slapen (zonder middelen). Leiden vrijdag 30 was de grote, vermoeiende, eindeloze dag. Goed onthouden: volgende keer... 1962... vrijhouden om te werken minstens van 1 december (1962) tot bijvoorbeeld 18 december. Daarna alleen Arnhem voor inspelen conferences. Geen echte microfoonliedjes gaan uitproberen. Vroeg beginnen aan de liedjes, dan 30 december in Leiden en daar weer twee achter elkaar spelen en opnemen. Zonden gisteravond tweede opname uit, die ook naar mijn smaak goed was. Het is geweldig om zo'n werkstuk een keer voor publiek te doen en binnen het half uur nog een keer. Dat geeft de ontspanning er aan van ‘kan mij wat schelen’.

Gistermiddag Amsterdam, was het weer helemaal niet, vond ik! Jammer, weinig contact, wat langzaam, log. Klappers, maar geen lachers. 't Waren wel dagen anders. Leiden van 14.00 uur 's middags tot 1.00 uur 's nachts. Zat nog conferencepointes op te schrijven tot 19.45 uur! Prima publiek, beide voorstellingen. Honorarium naar Koningin Wilhelmina Fonds. Die hoog in de wolken. Meer doen!

Lagen vrijdag om 2.00 uur in bed. Zat om 5.00 uur rechtop. Pil ingenomen. Om 9.30 uur met schrik wakker. Duizelig. Kon haast niet wakker worden. Om 11.30 uur in Concertgebouw Amsterdam. Tien fotografen maakten honderden foto's. Net echt. Gerepeteerd tot publiek kwam. Toen de derde opname, die me na tien minuten spelen niet meer beviel. Kon weer m'n draai niet vinden. Gevoel nu van 't was misschien wel goed. Ru vannacht (23.30 uur) in telefoon uitzonderlijk enthousiast. Had iemand van de Telegraaf gesproken die het mooi had gevonden en die nu iedereen aan het opbellen was (De Gaay Fortman o.a.) om te vragen hoe ze het gevonden hadden. Zaten in de geluidswagen Radio Unie van 16.00 uur tot bijna 19.00 uur nog te kopiëren en een stukje derde voorstelling weer in de tweede te plakken. Had namelijk de VARA dertig jaar laten bestaan en het moest vijfendertig jaar zijn. Waren 19.30 uur thuis. Hek op

slot. Om 21.00 uur samen om de radio heen. Tot 22.12 uur gevoel van het leek wel leuk. Hits aan de spits met ‘Flat’, ‘Effe waait’, ‘Kom maar prima’ en ‘Kennedy’ leken wel hoogtepunten. ‘Lief zijn voor Luns’? mmm, ‘Lijmen Jan’ moet ik nog aan wennen! Denk nu al weer aan boekenweek april en 29 juli première ‘Herexamen’. Gauw beginnen maar...

Middag 16.45 uur. In werkhuisje

Om 12.00 uur tv op de Herenweg opgenomen. Arie Kleywegt auto-ongeluk gehad. Was er daardoor niet bij. Hebt u nog naar de radio geluisterd gisteravond? Nee, waarom? Hebt u W.K. niet gehoord? Nee! Waarom niet? Ik had het al eens gehoord! (hoed af, bril af, lachen en weg op de fiets). Tot op dit moment alleen nog maar goede reacties. Koningin moet in de NCRV-studio hebben gezegd dat ze zo'n medelijden had met W.K., omdat ie zijn conference over moest maken. Als het waar is, is het lief. Seth vroeg *ƒ* 750, - voor zijn tekst en medeleven. Gaven het hem meteen. Maar het leek ons toch wat veel. Kreeg twee jaar geleden zelf nog maar *ƒ* 1000, - (nu vijf, contant in envelopje).

Maandag 2 januari. Nacht 24.30 uur

Regen en wind morrelen aan het raam. Een tevreden gevoel. Voor zo lang als het duurt.

Donderdag 5 januari

Iedereen nog vol van de uitzending. Cals had na vijftien minuten radio afgezet, zei die, maar de rest van de tijd heeft ie alleen geluisterd of hij er nog in voorkwam. Woedende brief van [G.B.J.] Hiltermann in de Telegraaf. Programma van Kan was waardeloos! Mopjes over Haagse Post al anderhalf jaar oud. Post. Anonieme brieven. Niet te geloven. Merkte overigens dat het mij niets deed. Lucie wel. Dacht alleen één procent van de mensheid is wel een beetje gek. Merk je niets van. Hopen 11 januari naar Zwitserland te gaan. Biljetten besteld voor slaapwagen met een tussendeur, dus echt een eigen coupé. Ben nu zelf wel erg in hoera-hoera-stemming. Wandelde, slenterde, holde, liep ongeveer twee uur op het strand. Zonder directe zorgen, zonder schuldgevoel. Zalig. Ongekend. Eenzaam. Gelukkig. Heel Nederland heeft geluisterd. Nu los je weer op gewoon tussen de mensen op het strand.

Zondag 8 januari. 't Is al weer avond, 23.30 uur

Gewandeld op het strand. Donker, zwart dreigende wolken. Wind, buien, eenzaamheid. Gelukkig gezond gevoel. Stappend tegen de harde wind. Ik hou van de zee. Gevoel van bevrijding en toch weer zin in al het nieuwe. Gevoel dat het toch wel echt een succes is geweest. Erg gelukkig voel ik mij: we zijn gezond, ontvangen meer dan ik in mijn kinderjaren heb gedroomd, geld, roem, eer! Iedereen kent ons nu. En dan nog geen anderhalf jaar geleden. Wat zeiden ze toen ook alweer? Kon gisteravond vanuit Parkzicht de lichtjes in de cellen van de gevangenis Weteringschans zien branden... Geluk kan zelden steen verduren, schreef Vondel. Maar... nu, nu, nu. Nu is het er. Dat geluk waar de mensen van dromen en over schrijven zonder te weten hoe het te krijgen. Nu!

Zondag 15 januari 19.00 uur. Davos kamer 20

Vijftig jaar. Wat vindt u ervan. Ach niks. Ik zag dit al jaren lang aankomen. Dag begonnen met VARA-radio. Bert Garthoff. Liedje Jules de Corte. Alles heel ver, onduidelijk, maar toch te volgen. Heel aardig en vriendelijk. Met Ol heerlijke ochtendwandeling in stil landschap naar Schatz Alp. Sjoukje Dijkstra reed beneden op de ijsbaan. Vijftig jaar worden gaat vanzelf. Vijfentwintig jaar bestaan met cabaret niet!

Na een oudejaarsavonduitzending wordt er minstens twee weken nog nagekaart door vooraanstaande en achterstaande journalisten. Hoe groter het publieke succes, hoe groter de afstand van de avond, hoe meer op- en aanmerkingen voorzichtig naar voren worden gebracht in het genre van we lachen nou wel, maar...

Dinsdag 24 januari 9.45 uur. Arosa in bed

Eindelijk een leven zonder haast. Rustig gevoel in het hart. Slapen nu elke nacht zeker tien uur. Moet wel gezond zijn. Drinken minder dan thuis. Gisteren heerlijk klooidagje. Geluierd op de kamer. Van Arosa tot voorbij Litzirüti gesleed. Moeilijk wegens gebrek aan sneeuw. Verijsde stukken. Veel vaart en met Ol op de duo moeilijk. Toch gelukt. Even voorbij Litzirüti samen op de slee tegen een hutje geluncht. Ols voetjes gewarmd in mijn handen. Groot succes. Ol in gesprek met aardig soort Aarsen. In Langwies schijn je mooi te kunnen wandelen. Vooral 's zomers. Via grote weg naar Langwies.

Veel lopen. Weinig sleeën. Wegens weinig verval en weinig sneeuw om 15.40 uur in Langwies. Is niks zei Ol. Je hebt niet goed gekeken (zei man). Hier is ergens een lief hotelletje. Even later stonden we voor de deur. Café-pension Brüesch. Als er weer sneeuw bij zou komen, willen we hier nog wat gaan zitten. De weg naar Davos over de pas begint hier. Handwijzer staat even buiten het dorp.

Zondag 29 januari. Middag 17.45 uur. Roze kamer café- pension Langwies

Fantastisch geweest. Om 13.30 uur weggewandeld richting Strela Pas. Om 15.15 uur in Sapün. Werd het koud. Boven Sapün Berghaus Heimeli. Reuze sfeer. Warme ovomaltine gedronken. Alles om te onthouden. Vandaar nog twee uur naar Pashöhe Davos. Onderweg niemand tegengekomen. Geheel lijkt onnavolgbaar gezellig. Waren 17.15 uur beneden. Zag in Ols kamer al een ferm lichtje branden... of je er jaren woonde. Erg gevoel van dit is ‘het’. Lekker stil. Wandeling met voortdurende uitzichten richting Chur, een van de mooiste wandelingen die wij tot op heden gemaakt hebben. Uniek!!!

Dinsdag 31 januari. Avond 18.10 uur. Buiten sneeuwstorm

Glaasje sherry, stukje kaas. Ol op 't ene bed ik op 't andere. Radiootje speelt. Lampje brandt. Sfeer. In Telegraaf heel stuk (met foto) dat we straks na deze wintersportvakantie naar Afrika gaan! Op tournee!!! 't Wordt wel een beetje te gek. Er gaat praktisch geen dag meer voorbij of er staat een onzinstuk over ons in de krant. Na de lunch met Herr en Frau Brüesch aan de tafel huisje zitten bouwen. Naast zijn ‘Ochsen’. Huis komt volgens hem op *ƒ* 50 000, -, willen we het werkelijk goed hebben. En dat willen wij. Daarna historisch moment: met Herr Brüesch de sneeuw in en met ons drieën het huis in felle sneeuwjacht staan uitmeten.

Zondag 5 februari. Avond 23.40 uur. Thuis

Twee dagen besteed aan a.s. boekenfeest en post. Gisteren om 16.00 uur bijeenkomst in Concertgebouw. Simon, Seth, Ru, Geert Lubberhuizen, (later Ol) en ik. Simon geweldig. Vele, vele goeie (prima) conferencegrapjes. Van louter enthousiasme vanmiddag om 16.30 uur alweer naar hem toe. Had inderdaad alles opgeschreven,

uitgewerkt, bijgevoegd. Leek me goed geslaagd. Belde vanmiddag Annie, die ook een liedje klaar zou hebben. Jan Blokker had ook iets, tweederde liedje leek mij leuk. Seth, wat moe en bleek, had nog niet zo veel. Zie er wel wat in en denk nu weer: hoe leer ik dat alles uit m'n hoofd...

Donderdag 9 februari 18.40 uur

Ben nu echt weer ouderwets dagen aan het werk en daardoor aan de telefoon. Gisteren bij Annie. Om 18.00 uur gekomen. Om 20.00 uur gegaan. Nieuwe weg voor het eerst gereden met aquaduct over de ringvaart heen, voor ons alweer een enorme tijdsbesparing. Bij Annie Flip nu negen jaar, groot, leuk, knap, kwam al pratend de kamer binnen, zoende Corry en mij en vertelde meteen: had mij voor de radio gehoord en gelachen, maar niet meer precies geweten hoe ik eruit zag en zo. Net de tweede akte van een stuk met een draaitoneel. Speelt vier jaar later. Flip is nu negen jaar oud. Alles onwezenlijk en helemaal niet te geloven. Annie had leuklijkend liedje bijna af. De rijmen lagen wat ver uit elkaar, maar idee en slot leken prima. Werkte gisteren en vandaag aan niets anders dan Jan Blokkers 'Hoe staan de dichters van morgen erbij'. Veel werk aan een totaal nieuw derde couplet en een bekorten (en weer verlengen) van één en twee. Las het nu net aan Ru voor door de telefoon. Die vond het goed. Wee nie. Verder een liedje gemaakt ('Dag koningin') en 'Se [The] pocket is een bestseller' doordringend zitten bekijken. Viel me niet mee. Dacht nu op het slot van de middag het misschien te hebben.

> Se pocket is een bestseller (2x)
> het maakt de grote verteller
> beroemd en net niet rijk
> maar goed dat dat zo is
> want daardoor blijft ie fris
> Se pocket is een bestseller (2x)
> Se pocket staat op het Leidseplein
> en ook bij Albert Heijn

Enfin dit nam dan alles bijna de laatste drie dagen volledig in beslag. Belden met Simon die het neerlandicus-slot, (allemaal levenslang voor de klas) van 'Hoe staan de dichters' verwierp.

Uitzonderingsgeval, zei hij. Jons (domme man) deelt mij per brief mee dat ik niet geschikt ben voor het boekenbal.

Zaterdag 11 februari 18.25 uur

Eduard Verkade (82) in Breukelen gestorven. Over Corry zei hij eens in 1939: Ze zal een jongensrol tot haar honderdste kunnen spelen, want ze is het van binnen. De Sovjetunie lanceert een ruimteraket met een tweede aan boord bestemd voor Venus. Moet ongeveer mei a.s. bij of op Venus belanden. Loemoemba (Kongo) zogenaamd op de vlucht uit gevangenschap vermoord... Om te onthouden: Wim Ibo vroeg Ol (met 'Mannetje hoedje op') op te treden in een tv-programma op 4 maart (zaterdagavond) met Kees en Mieke Brusse. 'Comeback' van Wim Ibo. Is nog niet eens 'come heen' geweest. Geboden salaris... *ƒ* 300, -. Iedereen doet het er voor, want ze doen het voor Wim Ibo, zei Wim Ibo, maar Corry zei neen. Vandaag per telefoon heer Van Liempt bericht dat ik de Mercedesadvertentie en gesproken reclame in ons jubileum ABC-programma voor *ƒ* 10 000, - (aangeboden) niet kan accepteren (na lang beraad), wegens: te dik Duits! (der Führer reed al in een Mercedes).

Zaterdag 25 februari 11.50 uur

Dag Koningin. Dag, dag ministers
Dag sprankelend volk van Nederland
Hebt gij de vreugde in uw harten
en het feestprogramma in de hand?
Dag welgestelden! Dag cliënten
Dag enkele highbrows op uw peperdure plaats
Ik groet u vluchtig, want de prominenten
de groten van dit feest, groet ik het laatst
Wij zijn maar klein, wij mensen van de tijd
wij zijn geen blijvers...
Maar u, u groet ik uitgebreid
Gij mannen van de eeuwigheid...
Dag - schrijvers!
Dag - schrijvers!
Dag - schrijvers!

Boekenfeest achter de rug. Indruk: toch vrij moeilijke, verdeelde zaal. Afschuwelijke generale repetitie, waarbij voortdurend gezeur over niet te verstaan. 's Avonds zelf tevreden. Geen geweldige ‘dikke’ grappen. Liedjes Jan Blokker en Annie toch niet helemaal je ware. Op het bandje van optreden, achtendertig minuten, vind ik mezelf teveel geforceerd lachen. De clou van alles: Concertgebouworkest gedirigeerd. Twijfelde zelf geen moment. Een lid van het orkest wees met z'n strijkstok de plaats aan waar ik zou moeten gaan staan om te dirigeren en toen was het gebeurd ook. Als we tevoren alles zouden hebben afgesproken, was het of helemaal niet gebeurd of lang niet zo leuk en spontaan. Nu kwamen er nog mannen met bekkens aanhollen op het laatste moment. Had tijdens optreden het gevoel van ja het lukt. Tevoren eigenlijk niet. Drie sherry's op en halve fles wijn. Beetje lacherig overmoedig.

Ongeveer tien minuten alleen met de koningin staan praten, nog na ons officiële gesprek. Allerliefste indruk. Vond haar helemaal niet zo'n ‘dame’. Had meer iets jongemeisjesachtigs. Ze zei o.a.: Ik sta hier maar alleen. Er komt niemand. Liet haar het programmaboekje zien met de conferencewoorden. Ze zette haar bril er voor op. Erg lief geïnteresseerd. U maakt het ons wel moeilijk (zei ze). Vandaag alle kranten mooi, met foto's van de koningin en Ol en mij. En met koppen over het dirigeren van het Concertgebouworkest. Dat was toch wel echt het hoogtepunt. Na afloop hele trap opgegaan tot op de gang en toen nog eens helemaal terug.

Zondag 26 februari 11.50 uur

De bus heeft bij ons huis gestopt. Jenny (Arean) is zojuist aangekomen, denk ik. 12.55 uur terug van Jenny. Deed twee gedichtjes. Jac. van Hattum ‘Kerstkonijn’ en Annie Schmidt van 't meisje dat nooit wilde gaan slapen. Talentvol gedaan, dacht ik. Er gaat werkelijk iets leuks van haar uit. Gaat al beter praten. (IJ en oo's nog niet zo best en zeker als ze er even niet op let, maar ik zie er nu wel echt iets in.) Tweemaal een half uur spraakles per week en drieëneenhalf uur ballet (Jack Bow) en banjoles.

Vrijdag 10 maart. Middag 17.00 uur. Op Koepel Carolien

Katan in Arnhem van trein gehaald. Hij zwaaide vrolijk met het koopcontract. Zijn nu Zwitserse grondeigenaren. Heb gevoel dat

heer Katan alles veel beter en goedkoper gedaan krijgt, als wij er niet bij zijn. Nu... huisje ontwerpen, begroten, bouwen. Vanavond 20.15 uur NCRV-'reportage' optreden Concertgebouw. Kreeg vanmorgen brief, wel vriendelijk, maar zeurderig. Wilde toch conference Lucebert er ook nog in doen. Was woedend eigenlijk. Kun je weer drie telefonen eraan spanderen om het uitdrukkelijk te verbieden. Dat deed Ol dan! Die hele NCRV-uitzending heeft mij bij elkaar een dag telefoneren, brieven schrijven en confereren gekost. Gedoe waar je niets aan hebt (financieel tenminste, want Ru en ik doen het voor niets).

Avond 21.00 uur. NCRV-reportage beluisterd. Boos! Hadden zonder verder iets te vragen 'Gij mannen van de eeuwigheid' in het beginliedje geschrapt, waardoor het liedje praktisch geen zin en samenhang meer had. En uit 'Se pocket is een bestseller' Albert Heijn weggelaten, waardoor er gewoon een hele regel kwam te ontbreken. Bovendien had ik meneer Van Dulst daarop nog per telefoon attent gemaakt: Albert Heijn mag er vast niet door. 'O nee,' zei Van Dulst, 'dat neem ik dan wel op m'n verantwoording.' Verder had ik zwart op wit geschreven maximum tien minuten en het werden toch veertien tot vijftien minuten. Schreven in een 'slimme' brief: er zit wel vier minuten applaus in, wat ook niet waar is, want slotapplaus werd afgeknepen. Enfin. Goede les! NOOIT MEER NCRV! En altijd tot de laatste komma erbij blijven om te zien of ze de boel niet verminken.

Maandag 13 maart. Ochtend 12.45 uur. Koepeltje Carolien

Gisteren Simon en Tini hier. Wandelden naar ons toe. Simon heeft z'n droge tijd, na een natte moesson van een week, zoals hij zegt. Met Simon 'op koepel' tot het donker werd vruchtbaar van gedachten gewisseld. Hij denkt aan conference voor mij met woorden als: Gemenebest, ruilverkaveling, de beurs was flauw, welingelichte kringen.

Nieuw-Guineapolitiek: in de tijd van Van Heutsz was het probleem: hoe krijgen we ze klein. In de tijd van Luns hoe krijgen we ze groot. Aan Seth opgegeven per telefoon voor zijn liedje 'Hoe groeien we naar elkaar toe'.

Simon had leuke ideeën. Beloofde ze op te schrijven. Wanneer wil je het hebben? Gisteren, zei ik, meteen. Aten bij de Gebraden

Haantjes. Heel erg gezellig en prettig contact, al zou ik graag hun hele leven willen veranderen. Drinken te veel, slapen te weinig, roken te veel. Bracht hen om 22.30 uur naar de trein in Arnhem. Las Ol in bed stukje dagboek van twee jaar terug voor. Ga ik nu toch in elk geval mee door (zou vandaag aan het werk gaan. Weet niets. Waar moet dat programma over gaan 13 maart '59). Zie mezelf als 'persoon' duidelijk, hinderlijk duidelijk af en toe.

Vrijdag 17 maart. Alweer 16.00 uur

Heb even geslapen en direct daarna teksten van vanmorgen weer een beetje veranderd. Weet niet of ik nu tevreden ben met deze werkdagen. Gisteren Seth met liedje: 'Hoe groeien we naar elkaar toe'. Viel me enorm tegen. Vond het een mooi, geïnspireerd begin en dan nog een beetje leuk en daarna vrij grof, plat en niets meer. Hij had er hard aan gewerkt. Was kennelijk z'n kijk erop geheel verloren, iets wat ik ook altijd heb. Hij vatte zijn verlies sportief op. Probeerde hem zo goed mogelijk te helpen. Bleek moeilijker dan ik verwachtte. Onder het eten bij de Haantjes van Bronckhorst verklaarde hij het zelf nu ook niets meer te vinden. Besefte weer hoe moeilijk schrijven is. Seth worstelt nu al bewust met alles waarmee ik onbewust jaren vocht. Moeite om echt te beginnen. Om 21.30 uur Seth weer op trein naar Groningen gezet. Ga er in een vrijwel verlaten restauratiewagen lekker weer aan werken, zei hij.

Zondag 19 maart 11.00 uur. Koepel

Besprak vanmorgen met Ol in bed ABC-jubileumboek.[1] Legde haar mijn idee over de eerste drie bladzijden uit. Zij zag er niets in. Nu is het avond 20.15 uur. Zit ik met Ol. Werkte ruim drie uur aan een begin voor het ABC-boek (vijfentwintig jaar cabaret). Enorm werk en bereikte eigenlijk niets meer dan een hele vage schets. Zie het als een 'levenswerk' dat ik nu toch niet af zou kunnen maken. Wandelde net in een soort ijskoude poolnacht even om de hoeve. In een wereld waarin Winnetou op de tram staat, is zo'n nachtwandeling ineens romantisch en machtig interessant. Vlakbij de hoeve, het licht was al te zien, sprongen kennelijk reeën weg in het donker. Ik hoorde ze geschrokken nog ver achterin in het bos blaffen als boze honden uit een voorbije wereld. Angstaanjagend, luguber, maar mooi. Oerinstincten wakker maken. Wie houdt er eigenlijk nog van zoiets? Ik!

Donderdag 23 maart 11.40 uur. Koepeltje Carolien

Donker weer. Om 7.00 uur wakker. Kachel aan. Om 8.00 uur nieuws. Laos is weer spannend. Kennedy wil ingrijpen. Koffie met Ol en veel plannen bepraat. Grammofoonplaten maken (Willem O. Duys) samen met Toon. Hij op de andere kant. In september moet ie uitkomen. Collectieve Grammofoonplaten Campagne. Idee liedjes. Nooit zie ik Toon, nooit hoor ik hem, nooit spreek ik hem, da's zo fijn juist van dit plaatje. 's Nachts kijk ik door het gaatje en dan hoor en zie ik Toon. Verder 'Grammofoontje (souvenir)'. Meneer Van Liempt zal vandaag *ƒ* 10 000, - vragen... Onderwerpen voor conference, scènetjes: Starfighter-drama, Onzedelijke fiets in 't Stedelijk Museum, Jhr. Sandberg bekeurd-bekeerd, Hou je aan je woord (tv). Antwoorden voorbereid! Onthulling in een landelijk dagblad, Henk van der Meyden, Emigratie? (werkkrachten te kort in Nederland), Spanning in Laos, Spionage in Hengelo (Holland Signaal apparaten). We proberen vanmiddag echt iets te doen. Eigenlijk is de grootste kunst dit soort leven leuk te (blijven) vinden. Want het is zo overladen dat je nergens echt rustig aan toekomt.

Dinsdag 28 maart 11.10 uur. Carolien Koepeltje

Was om 7.00 uur op. Ol ook. Zette kachel op zes. Oliedamp. Nam om 7.05 uur de werktas in bed. Beschuldigde Ol dat ze mijn ritme in de war stuurt. Ging zelf om 7.20 uur haastig stappen. Zag eerst driemaal de wielewaal en toen twee reeën.

Donderdag 30 maart 7.20 uur

Dikke regen. Ol slaapt of doet alsof. 'Mag het ritme niet verstoren.'

Dinsdag 4 april. Avond 23.15 uur

Inzinkingsdagje. Om 13.00 uur huilend uit werkhuisje. Stapelgek geworden van de spanning. Constant hoofdpijngevoel. Van 14.00-18.15 uur met Ru gerepeteerd en gewerkt, geblokt, gemarteld. Als het nog iets wordt, is het voor vijftig procent Ru zijn werk, geduld en aanmoediging. (Je hebt het vrijwel - 't is logisch - nog een paar zinnen - je bent er.) Voel me als een onervaren jongen die met een fatale vrouw is meegelopen en nu vastzit in een labyrinth. Kan er gewoon niet meer uitkomen. Wat een vak. Ik ben doodmoe en nog

niet eens begonnen. Ik kom er niet. Ik haal het niet. Twintig minuten tekst geschreven in een maand. Simon zwijgt nu weer. Seth doet gotisch. Kees Stip is stiller dan ooit. Je zult het alleen moeten doen, denk ik nu weer. Nieuw-Guinea (van Seth). Leuke opseth, midden vervaagd, goed slot. Ik zou er nog dagen aan willen werken. Perfectionisten zijn misschien de ongelukkigste mensen op deze wereld. Meneer Van Liempt sloot Willem O. Duys (grammofoonplaat) af voor *ƒ* 10 000, -... Een dag ben ik blij met zoiets. Een dag vergeet ik het en de derde dag ga ik erover tobben, tot de laatste! De vis wordt duur betaald!

Woensdag 12 april

Onvergetelijke datum! Eerste mens, de Rus Gagarin, in de ruimte, anderhalf uur lang en behouden op aarde teruggekeerd. Wim Kan speelde in Groningen tweemaal ruim een uur alleen over Groningen en keerde behouden in Gieten terug!

Zondag 16 april. Avond (bijna) 22.30 uur

Donkere dag. Hek op slot. Werd vannacht om 4.00 uur in paniek wakker. Daar was 't weer. Het nieuwe programma. Doodsangst, ik haal het niet, zelfs niet vóór 15 augustus en wat dan. Gevoel van ziek worden van narigheid en niks aan je leven hebben. Luisterde vandaag naar de band van Groningen (één uur en twee minuten) en vond het toch wat eentonig. Veel succes. Erg veel open doekjes, maar was er niet helemaal weg van. Dacht, hoe moet het nu verder. Het meezingen van zo'n zaal vind ik altijd weer opnieuw stimulerend en inspirerend. ‘Grammofoontje’ te netjes, te weinig een andere man. Heb erg het gevoel als ik het nu zo hoor, beetje vastgelopen te zijn. Maar wie niet, na vijfentwintig jaar? Sprak lang met Ol over première uitstellen tot 15 augustus. Ze zag er eerst tegenop, maar geloof toch haar een beetje te hebben omgepraat.

Donderdag 20 april. Ochtend 9.15 uur. Vlissingen, kamer 44

Balkondeur hele nacht open! Zeegeruis. Even los van de ondragelijke zorg van dit nieuwe programma. Gisteravond wel tevreden. Honderd procent meegevallen. Zag er, toen ik het publiek zag komen, helemaal niets in. Voorprogramma met Dave Parker (Kaps moest in Parijs optreden) mooi succes. Iedereen vond iedereen

aardig. Prettige sfeer en niemand eigenlijk veel zin in groot ensemble nieuwe seizoen. Nou ja. Dat is altijd even: versuft, verdoofd door twee onverwachte succesdagen in Middelburg. Henk Elsink? Daar zie ik toch, in onze voorstelling, wat in. Lijkt me dat hij met grote hongerkunstogen luisterde naar een paar dingen, die ik hem zo zei over een enkel gebaar en zo. Ol is wat (onredelijk) tegen. Misschien mag ze in de toekomst gelijk krijgen, hoewel ik het niet direct geloof, want hij heeft toch iets jongens-nozemachtigs van deze tijd. Hij moet te plaatsen zijn, lijkt me. Maar Ol is nu (al of nog) op alles tegen, wat ie doet of zegt. Ru is bijna net zo onredelijk vóór (voel daar iets in, omdat Ru tegen Jacco is). Moet er niet aan denken gisteravond op Elsinkplaatsen in het programma tweemaal Jacco te hebben moeten verkopen! Speelde zelf lekker en losjes en lang. Dit is toch wel minder vermoeiend dan de hele dag in dat huisje.

Cuba nog spannend en onoverzichtelijk. Castro zit hoog op de bok. Valt ie, dan komen de Russen in actie, blijft ie rechtop staan, dan zal Amerika wel iets moeten doen. Het geheel vind ik een onhandige Kennedy-manoeuvre. Invasie op Cuba was geen invasie. Het was zomaar een (slechte) inval van Kennedy. De (Marilyn) Monroeleer voor Amerika.

Zondag 23 april. Avond bijna 19.30 uur. Met Ol in draaikoepel Carolien

In Algiers grepen Franse generaals vandaag naar de macht. Het lukte. In Frankrijk zijn ze bang voor een aanval van de parachutistengeneraals op Parijs! Hier zingen nu de vogels hoog, luid en lief. Reed vanmorgen nog naar Latumse veer. Heel aparte sfeer. Boten tuften voorbij. Overzet vee, bij hoog water dubbel tarief. Klachtenboek in het veerhuis. Ach, hoe lang nog dit alles? Ga maar gauw nog us kijken, zei meneer Teunissen, straks is 't allemaal weg. [Kasteel] Biljoen lag daar groots en machtig, verdedigend, een lang voorbije tijd. Nu wordt het hier steeds stiller. Ol aaide over mijn knie. In grijs jasje, vertebril op: ‘Kan ik ze voorbij zien komen hollen’, in de bruine laarsjes, sigaretje tussen de vingers. Evenwichtssymbool.

Woensdag 26 april. Avond 22.45 uur

Burgemeester Aalsmeer belde vanmorgen Ol op: we moeten zaterdag om 11.00 uur bij hem komen in oude stadhuis. Krijg een lintje (Oranje-Nassau) en geef er niets om: a. omdat elke onzin-meneer ook een lintje heeft, b. omdat Ol geen lintje krijgt. Verder is het lente. Kwamen gisteravond thuis uit Leerdam. Voor de pauze slecht! Zette na de pauze alles op alles en... succes. Ze stonden te klappen op het slot. Ging heden om 12.50 uur naar Den Haag. Van 13.30-15.00 uur bij Van Liempt en Flinck. Getracht lintje ongedaan te maken. Kan niet, zeiden F. en v.L. Onbeleefd, lekt uit, zakelijk slecht. Toon Hermans heeft twee nummers voor Ol geschreven (nou en...?). Werkt in Grand Hotel, Scheveningen. Morgen daar even heen?

Vrijdag 28 april. Radio slaat 7.00 uur ochtend

Lieve Ol jarig. Rechte regen valt in stille sloot. Ben al vanaf 5.00 uur wakker. Vierden gisteren van 20.00-23.00 uur op grootse wijze Ols jaardag. Had zelf voor haar ‘gekookt’: blikjes en paling schoongemaakt en garnalen in het bakje gedaan en brood en zo klaargezet. Heel feestelijk.

Zondag 30 april. Ochtend bijna 6.00 uur

De overheid moet kiezen tussen verbieden en iets geven. Toen hebben ze maar het laatste gekozen. Stil staat de tuin voor het raam. De keet is voorbij. Om 11.00 uur gisterochtend op het oude raadhuis... gedoe. Politie voor de deur. Gouden Peugeot-koets geparkeerd. Fotografen en NTS-filmjournaal. Meneer Van Liempt. Burgemeester Loggers met ambtsketen om! Fotografen en verslaggevers in 't zaaltje. ‘Plechtige’ overhandiging met speech ‘van het ding’. Journaalopnamen. Nog een keer over. Lintje in knoopsgat. Verzetster, veel mooier, moet er tijdelijk uit... Alles duurde met elkaar ruim een uur. Er werd veel sherry gedronken. ‘Lief zijn voor de regering’ hebt u oudejaarsavond gezongen en denkt u dat de regering nu een keer lief voor u wilde zijn? O ja, ik zie het als een reactie (vraaggesprek voor de tv). Over Toon Hermans en Wim Sonneveld gesproken voor 't journaal. Dat ze vermoedelijk allebei mee zouden werken (Toon met een scène voor Corry en Wim met een regiescène) in het jubileumprogramma. 't Geheel? Ach, ik had

het best willen missen, maar de reclame die er vanuit ging toch niet.

Daarna naar Toon op Zandvoort. Scène ‘Nonnetje’ voorgelezen. Sfeervol, licht, wel leuk, moeilijk realiseerbaar misschien, met een paar lieve effectjes en een paar gevaarlijke(?) momentjes. Misschien toch wel even een beeldje gevend van zo'n nonneleven. Toon (gelukkig) sprak over ‘uitproberen’ hier en daar en wegdoen als het niet zou slagen. Waarmee ik het volkomen eens ben. Kans dus of gelijk goed. En dan hebben we allemaal wat: Toon een goeie originele bijdrage in ons programma, Corry een leuk speelscènetje en ik vijf minuten succes! Amen.

Prettig contact overigens. Als vroeger. Rietje erg veranderd (ten goede), acht ik. Toon ook rustiger misschien. ‘God, ik dacht de laatste tijd als ik je op foto's zag, die Wim wordt oud, maar je ziet er goed uit, niet dik.’ Corry is leeftijdloos. Corry is niet zo maar een vrouw. Zij is een verschijning. Alle grote nummers in het buitenland liggen vast, niets wordt aan het toeval overgelaten! Zelden of nooit wordt een woord of gebaar veranderd. Ik zie het als een zwakte van mezelf, als ik m'n stijl wil gaan veranderen. Je moet niets veranderen. Perfectioneren misschien. Alles aldus Toon. Totaal ander leven dan het onze. Praatte druk met ons tot 15.30 uur, kreeg toen de wielrenner Jan Derksen op bezoek en moest tenslotte in Den Haag (West End) spelen. Tweeëneenhalf uur in z'n eentje. Geen spoor van moeheid of gedeprimeerd-, ongeïnspireerdheid.

We gingen vroeg naar bed. Tobde over het programma en dacht na over dit soort zonderlinge leven. Hoe onmogelijk en onverantwoord het geweest zou zijn die onderscheiding te weigeren. Dan zouden de mensen misschien denken... enz. enz. Zou alles wel eens opnieuw kunnen beginnen! Zelfs Ol liet zich dat onder een glaasje ontvallen! Mooi! Zo is dat dan en is nu alles weer voorbij. Langzaam wordt het aquarium weer helder. Het vuil zakt naar de bodem. 't Is nu 6.35 uur. Lekker stil in huis. Nu in evenwicht zien te komen. Rustig genieten van gezondheid, lente, rust, alles lichter zien en nemen.

Dinsdag 2 mei. Ochtend 7.00 uur

Meest gedeprimeerde stemming van de laatste jaren. Hopeloos verwarde toestand in mijn hoofd. Heb het gevoel nooit meer te

kunnen schrijven. Machteloosheid, lusteloosheid, verwarde, vermoeide gedachten. Afgrijselijk soort huldiging met dat onding. Hek moet op slot, de weg kun je niet op tenzij met de losse hand van de koningin van Lombardije. Dat komt er nu van! Toen we vannacht bijna beiden dommelden, gebel, geklop tegen de ramen. Mensen om het huis! Revolver gepakt en wat gewichtig gedaan. Tenslotte ging alles weg. Woedend was ik. Zonet briefje gevonden in het portaal. Was de familie Visser. Wilden zogenaamd feliciteren met dat rotding. Gisteren ook al dat gelazer. Was op het strand van Noordwijk. Het bleek dat ik geen stap meer kon zetten zonder dat men elkaar op de aanwezigheid van deze interessante kameel[2] wees. Breng die ongeluksmedaille zo vlug mogelijk weg naar de safe! Wil hem nooit meer zien.

Zondag 7 mei. Ochtend, vermoedelijk 6.00 uur

Zelden is een mens zo alleen als op de eerste dag bij het schrijven van een nieuw programma. Je moet nog eens zoiets schrijven als ‘Mannetje’, ‘Hoedje’ of ‘Lichtekooien’, zeggen de mensen, maar De zoon van Dik Trom is altijd minder dan Dik Trom en dat vergeten de mensen.

Zondag 14 mei 13.20 uur. Werkhuisje

Dit is Bergen
Dit is nou Bergen
dorp van louter kunstenaars
met Jani's jaardag eenmaal 's jaars
hoofdzakelijk om Alkmaar te tergen
Dat - is Bergen

Het gaat om Roland Holst
Alleen om Roland Holst
Geen dichter staat zo los
van Clinge Doorenbos
zijn fraaie dichterskop
wekt de toeristen op

A. Roland Holst - en niemand weet of dat zijn voorletter is of vreugde over de ontmoeting. Totale indruk: fijne avond met lekker

contact. Losjes wat geïmproviseerd hier en daar en daverend succes op slot. ‘Jani’ sprak de medewerkers toe. Een absolute persoonlijkheid. Een dorp waar ze, met elkaar, bewust een glazen stolp overheen hebben gezet. Iedereen heeft meebetaald aan het glas. Eigen wereldje van Jani en de zijnen. Hele avond in Bergen (belangeloos zoals dat heet) heeft me wel twee volledige werkdagen gekost. Repeteren met Ru in Minervapaviljoen en knoeien met m'n borden, grapjes en liedjes. Om 2.30 uur naar bed... Dat was Bergen!

Zondag 21 mei. Ochtend Eerste Pinksterdag 12.00 uur. Werkhuisje

Rotste weer van de wereld. Lang met Ru getelefoneerd. Inspirerend. Opbeurend. Gisteren met Ol naar Scheveningen. Op nieuwe pier uniek gewandeld. Was die morgen door prins Bernhard geopend. Leuk om zoiets in de buurt te hebben. Met Ol en Van Liempt na pierpassage bij de Rotonde gegeten en zaken gedaan. Oploop voor de deur van ongeveer veertig jongens in opleiding voor nozem. Tenslotte mochten ze even binnen. Met z'n veertigen douwen om de tafel heen om de handtekeningen. ‘Ook van die vrouw, ja en ook van die man,’ schreeuwden ze (waren Ol en Van Liempt). Toch wel mooi. Om 21.00 uur even alleen de boulevard op. Tussen de tieners om de taal te leren en de lucht te proeven. Om 21.30 uur vuurwerk. Mooie, prachtige prollenboel. Roland Holst schreef prachtbedankbrief voor de avond in Bergen en daarin: ‘Als ik voor mijn rijmpapier zit, heb ik in hoofdzaak geduld.’

Zondag 28 mei. Avond 22.45 uur

Ol slaapt al. Net gewandeld onder een grote maan. Hele dag gewerkt. Gooide tot viermaal toe boek zo hardhandig weg, dat het gelijmd moest worden. Als iemand nu voor *ƒ* 25 000, - het programma wilde schrijven, zou ik het onmiddellijk accepteren. Ik geloof ook voor *ƒ* 100 000, -. Het is haast een niet uit te voeren opdracht. Het neemt je geest en lichaam in beslag. Ik ben er echt ziek en kapot van. Zat vanmiddag, mistroostig, om 16.00 uur even in de zon voor het huis. Viel in slaap, wilde opstaan en zakte door mijn benen. Lag ineens in het natte gras op mijn knieën. Vreemd, onmachtig, beroerdachtig gevoel. Zag het wagentje al voor me. Ol duwen! Ideaal van mijn jeugd. Nu toch een schrikbeeld.

Donderdag 1 juni. Middag 15.40 uur. Werkhuisje

Heerlijk geslapen vannacht. Met tabletjes en druppeltjes dat wel, maar echt lekker. Om 4.00 uur even wakker, meteen weer aan liedje, maar tabletje geslikt en... geslapen weer. Ol zo ontzettend lief geweest. Zei gisteravond ineens: als het je echt te veel wordt, zo'n programma voor al die mensen schrijven en te bedenken en te regisseren en als je liever alleen wilt gaan werken, vind ik het best. Laat het niet om mij. Ik hoef helemaal niet zo nodig te spelen. Als ik maar met je mee mag reizen en alles voor je in orde mag maken, souffleren mag, een heel klein rolletje spelen, dan ben ik volledig tevreden. Welke vrouw zou zoiets zeggen en het menen en vooral welke actrice...

Zaterdag 3 juni. Ochtend 12.30 uur

Gisteren van 13.00-16.00 uur bij Toon geweest. De scène van de non is bijzonder leuk, menselijk, licht en speelbaar geworden. Ben heel erg benieuwd hoe alles verder zal verlopen. Ik moet alles niet zo zwaar nemen, zei Toon nogmaals. Niet het ‘te’ goed willen doen. Niet zo krampachtig. Ging met duizend goede, lichte voornemens naar huis.

Zondag 4 juni. Ochtend 11.15 uur

Alles omgedraaid als een blad op een boom! Blauw meer, witte zeilen en witte ziel vol hoop. Ineens... sinds misschien gisteravond 18.15 uur, toen ik ellende ten prooi, toch nog even doorging met Ols nummer, vond ik ineens één coupletje wat me goed beviel en vond dat wat ik al had leuk. Naar huis om 19.40 uur, waar Van Liempt goeiig scène van Toon zat te typen (Lucie is met vakantie). Enthousiast was hij erover! Wij ook! Glaasje gedronken, wat gepraat en vannacht goed geslapen en ineens vanmorgen in bed bedacht hoe Ols entree te maken. Zie er (even?) alles in. Doorbreekt m'n impasse (misschien). Als, als, als hiep hiep hiep hoerastemming.

Dinsdag 6 juni. Ochtend 4.45 uur

Blij gevoel in 't hart. Nu het gevoel impasse doorbroken! Grootste downperiode uit mijn schrijversbestaan voorbij(!?!!!). Mieremet schreef ‘vooral in juni gaat alles gemakkelijker. U improviseert vlot’ (of zoiets). Gisteravond op terrasje (mooie avond) hele fles

witte wijn opgedronken. Ol drie flesjes bier. Toe maar.

Woensdag 7 juni. Ochtend 7.10 uur

Gisteren veel post persoonlijk afgedaan en begonnen aan nummer voor Jacco en Henk Elsink. Om 20.00 uur thuis. Tv-journaal gekeken met begrafenis Paul Huf. Emmy Huf wierp schepje zand op de kist. Zou dit nu echt zin hebben? Waarom doet men zoiets? Om het verdriet nog groter te maken? Om dat echte afscheid voor altijd nog eeuwiger te voelen? Waarom blijft zo'n vrouw niet gewoon thuis? 't Is al verdrietig genoeg. Begrafenissen? Uit den boze. We moesten een geheel ander protocol opstellen daarvoor.

Woensdag 14 juni. Avond 23.22 uur

Minister Luns is vanmiddag in de Tweede Kamer onwel geworden. Zielig. Gelukkig maar dat we vanavond niet speelden, want dan moesten alle Luns-grapjes eruit. Goed om op weg naar het werk altijd nog even naar de zes-uur-radio te luisteren.

Donderdag 15 juni. Avond 18.00 uur

Hele dag gewerkt (alweer) aan vijfentwintig jaar ABC. Jenny Arean kwam wat geluiden imiteren. Viel me niet mee. Speelde wel leuk iets op de blokfluit. Verder schaap wel leuk, kikker ging wel, kip, kat en hond, maar zo kan ik het ook. Geloof niet er nummer van te kunnen maken.

Zondag 18 juni. Middag bijna 13.00 uur

Vol goede moed en met een geïnspireerd gevoel, hoewel de radio nu alweer begint met gesodemieter. Soekarno, aangemoedigd door Rusland en China, zal in September een poging doen Nieuw-Guinea met geweld te veroveren. Crisis om Berlijn steeds scherper. Straks naar Hiltermann luisteren. Heb het gevoel dat er in de wereld enkele onmogelijke situaties bestaan, die conservatieve lieden ongewijzigd tot in de eeuwigheid willen laten voortbestaan. Gisteravond Ru van 15.20-20.00 uur. Niet zo, afgeleid - ver weg met z'n gedachten. Dit moet echt wel de laatste keer zijn dat ik het op deze manier doe. Geloof dat het voor Ol te veel is en voor mij is het zeker te veel, vooral omdat ik nu pas zie hoe al mijn energie in het voorprogramma zit. Nu ben ik doodmoe, nerveus en uitgeschreven

als ik aan mezelf moet beginnen. Maar wanneer moet dat dan?

Donderdag 22 juni. Ochtend 6.30 uur. Thuis Kudelstaart

Ben al van 5.00 uur af op. Stille, donkere ochtend. Somber ziet de wereld er uit en ikzelf (daardoor?) van binnen. Chroesjtsjov dreigt niet meer, maar kondigt nu definitief aan voor eind van dit jaar vredesverdrag met Oost-Duitsland. Staat al iets van nog geen algehele mobilisatie van de NATO. Was gisteren weer hele dag met slotscène ABC bezig. Lukte heel slecht, bijna helemaal niet. 19.30 uur slot(?) aan Ol in bloemenhuis voorgelezen. Ze zei dat ze het heel leuk vond, maar gaf geen krimpie. Werd nog boos ook. Aan tafel een beetje zitten ruziën. Enfin, terwijl ik het opschrijf denk ik: er zijn belangrijker zaken, straks vliegt de hele wereld de lucht in, want zoals ik gisteren op mijn bandrecorder een fragment uit ‘De wereld van zeven minuten’ hoorde:

> En iedere klap kan het einde zijn
> precies op het toppunt van de pret,
> maar het kan ook natuurlijk de buurman zijn,
> die z'n schoenen wat te hard op de overloop zet
> en dan mogen we nog even leven (drie à viermaal herhalen)
> even...

Het maakte beslist indruk op me. Vond de hele scène een van de beste, zo niet zeker de beste van de laatste tien jaar.

Donderdag 22 juni. Avond bijna 22.30 uur

Gisteren om 16.00 uur stond Sant ineens voor de deur. Hek op slot. Belde bij Botje om haar te vragen Corry te bellen en te zeggen het was heel dringend. Dat was het ook. Ze is drieëneenhalve maand zwanger... van een getrouwde man. Wie? Dat kon ze niet zeggen en of ze nu toch in oktober mee mocht doen.

Maandag 26 juni 15.40 uur. Terug in werkhuisje

Vanmorgen ons geheel op lezing en vertrek ingesteld, maar tenslotte toch om 14.30 uur van Minervapaviljoen nog even rustig naar huis. Lezing leek wel leuk. Iedereen heel enthousiast en blij met het programma. Er werd veel gelachen en veel geapplaudisseerd. Eigenlijk had alles succes. Alleen Sant zat er hysterisch, dom,

koeienogenachtig, tussenin, in een witte, Maria-onbevlekte-ontvangenachtige jurk vervelend te doen, door als enige nooit te reageren. Ging na de lezing ineens tussen Ru en Rietje een beetje symbolisch(?) zitten. Eindindruk: dit wordt niets! Dat is binnen drie weken helemaal mis. We zullen haar rustig wegsturen als ze echt hinderlijk vervelend wordt. Ik wil geen Heijermans-stuk opvoeren met zijn kleindochter in de hoofdrol.

Maandag 3 juli. Ochtend 8.50 uur. Pension Brüesch, Langwies

Stralend. Raam open. Vergat gisteren mijn horloge op te winden, symbool van goede vakantie. Geen krant, geen radio. Wereld kan inmiddels al wel afgebroken zijn. Gisteren bij wandeling hele dag geen levend mens gezien: eenzaamheid bevrijdend geluksgevoel. Telefoon van Rietje van Veen. Een enig troepje, leuk onder elkaar, zeer enthousiast. Iedereen vindt het een enig programma en repeteert met animo. Prettige methode (dat jullie er even niet zijn, ook hartelijk!). Geen zorgen! Veel groeten. Alles goed.

Donderdag 6 juli 7.45 uur. Op het bordes thuis

Na moeiteloze nachttreinreis om 10.00 uur in Amsterdam. Oude leven van vroeg kranten lezen weer begonnen. Vanmorgen al lange telefoongesprekken met Ru, Seth, Wim Sonneveld en Katan. Ru tevreden en blij met Sonneveld-regie. Seth raadde meerdere ‘regie’ af. Wim wilde solo's regisseren. Maya en zo. Maya wilde zelf niet! Enzovoort. Elk uur een andere moeilijkheid en au fond is het allemaal onzin om er langer dan één minuut bij stil te staan. Heer Katan raadde bouw huisje in Langwies erg aan. Zou vandaag nog met Brüesch bellen! Bioscopen adverteren nu ‘Pygmalion’, vierentwintig jaar na de première, groot met mijn naam. Eduard Verkade (in de rol van Pickering) deed zeker niet meer mee.

Zaterdag 15 juli. Middag 15.00 uur. In werkhuisje

Alle dagen druk gerepeteerd. Moeilijke regie. Zodra je even niet precies weet wat je wilt, valt alles uit elkaar. ‘Taboe’ eruit. Zal ik nu als liedje ‘Tam-tam’ doen. Seth werkt alleen als je de hele dag samen met hem werkt. Werk zelf nu griezelig vlot en snel. Vanmorgen in anderhalf uur een leuke bis gemaakt, waar ik in mei drie dagen voor nodig zou hebben gehad. Conclusie: je werkt viermaal

zo vlot en geïnspireerd als het programma over de helft is. Vanaf dat ogenblik 'zie' je het. Geloof je erin. Kan het niet meer helemaal niets worden. Dus voortaan over de helft beginnen. Henk Elsink? Niets voor ons! Niets voor mij. Een, twee, drie hoera acteur. Brengt niets mee dan uitsluitend zichzelf. Echt hem iets bijbrengen is verloren moeite. Is me te joviaal, te gemakkelijk, te studentikoos. Ziet geen moeilijkheden, juist daardoor, denk ik, wordt het niks. Te benen-op-tafelachtig. Neen!

Zaterdag 23 juli. Avond 22.35 uur

Entree geschreven voor eigen nummer ('Kan die dit, Kan die dat, Kan die daadsexamen'). Bijgepraat en gerepeteerd met Ru in Minervapaviljoen. 'Taboe' doorgesproken. 'Nieuw-Guinea' nieuwe versie gerepeteerd. Ru had accordeon gekocht voor Kees Vlak met wie ik de 'Straatzangers' en 'De Doos' wil gaan doen. Stukje voor het programmaboekje geschreven over Toon en Wim. Moet alles nu weer zonder Seth doen. Deze donderdag standje gegeven, omdat hij na twee leuke zinnen naar Ru of mij loopt en dan verder op ons parasiteert. Niets is ooit eens helemaal gewoon af. Alles is half, meestal zelfs een derde, met veel geniale invallen zonder enige lijn.

Zaterdag 29 juli

Vannacht weer eens ouderwets slecht geslapen. Om 4.15 uur op en om 4.30 uur aan het programmaboekje zitten werken. Getracht, vóór 3 augustus en verdere besloten-kring-inspeelavonden, nog iets leuks te fabriceren. Niet meer met al die mensen een programma spelen. Denk aan oudejaar, boekenweek, Groningen, denk aan jezelf. Je komt zelf tot niets (ben hopeloos achter) en alle anderen staan met de mooie, zorgvuldig geschreven teksten van je te pronken. En jij staat met niets (van jezelf).

Zaterdag 5 augustus

Nu drie dagen gespeeld voor besloten kringen. Succes bij de pauze en het slot enorm! Twaalf keer halen. Kribbige conflictachtige discussies wegens de vele regisseurs. Toon, twee Wimmen, Albert en vaak Ru daar ook nog bij! Moeilijkheden met Sant. Elke dag weer. Ol ziet bleek en moe. Wel lief. Ze is de ster van de show en dat

is nog echt waar ook (‘Kruier’, ‘Zuster Coriola’, ‘Soldaat’ en ‘Fokkema’). Gevoel dat, mits alles in de hand kan worden gehouden, het programma een goed programma wordt.

Zondag 13 augustus. Avond

De Oostduitse regering heeft de toegangswegen naar West-Berlijn vannacht geblokkeerd. Radio en televisie zijn in een soort oorlogssfeer geraakt. Zojuist werd het tv-programma gewijzigd ‘in verband met gebeurtenissen rondom Berlijn’. Hiltermann viel vanmiddag nog mee, maar dr. L. de Jong was somber... Enfin, de sfeer van augustus '39.

Hele dagen lang bezig met niets anders dan de première en ik weet dat het onzin is en zeer onbelangrijk in het grote gebeuren. Zeven inspeelvoorstellingen achter de rug. Indruk: we hebben voor de pauze een uitzonderlijk goed programma. Vooral Ol een ongekend succes. Nu even in het dagboek schrijven, hoewel ik omval van de slaap en de desillusie. Zou er nu echt weer oorlog komen? Dat is dan m'n derde!

Woensdag 16 augustus

Première is zeer apart. Komt nooit meer terug. Honderd van onze topartiesten in de zaal. Toch ‘rijden met de handrem aan’. Dat wel. De zeven inspeelvoorstellingen hadden wij in het algemeen steeds meer lach. Maar niemand die dit zal geloven. Bedolven onder de bloemen, cadeaus, telegrammen. Gevoel van ‘la ma’, kan het niet meer aan. Over hele voorstelling goed te spreken. Ol echt (nu echt echt echt) de ster van de avond! Zalig voor ons allebei zo'n jubileum met een echt nog lang niet op retour Corry Vonk. Heintje Davids, Lily Bouwmeester in de zaal. Ook de echte groten: Caro van Eyck, Guus Hermus en vele, vele anderen (zoals je zegt als je niemand meer te binnen schiet). Avond om nooit meer te vergeten.

Maandag 21 augustus

Ik heb u lief, m'n hoogconjunctuur. Gisteren weer de dinsdag in drie kwartier uitverkocht. Moet morgen ‘Grammofoontje’ op grammofoonplaat zetten. Vijf minuten tegen een honorarium van *ƒ* 10 000, -. Meneer Van Liempt sloot nog even af met de Nationale Levens Verzekeringen. Achttien voorstellingen à *ƒ* 3600, - per

avond. Dat was nog eens een tijd, zullen we straks zeggen en je vond het maar gewoon, maar dat is dan fout. Want ik vind het niet gewoon. Zal het nooit gewoon vinden en zit vol verbazing elke dag te staren naar dit vreemde gedoe dat wij leven noemen. Er is gewoon geen tijd om van het succes te genieten. Ze staan te klappen, ik sta onder de douche, ik sta buiten in de kou, waar niemand is behalve een eenzaam handtekeningenmeisje en ziezo, 't was de volgende morgen en we gingen weer naar het theater. Las vandaag ongeveer veertig juichkritieken. Berlijn lijkt even iets rustiger. De meeste mensen verwachten geen oorlog. Dat is wel griezelig, vind ik.

Zaterdag 26 augustus

Het loopt storm. Ze staan 's morgens 4.30 uur al in de rij op het Voorhout en toch... De Berlijnse crisis, ik weet het niet. Vanmorgen de berichten iets minder ongunstig. De meeste mensen hopen dat Chroesjtsjov bluft. Maar je kunt niet blijven bluffen, eens moet een bluffer ook iets doen, anders wordt hij belachelijk. Gevaarlijke situatie. Zelf doodmoe, uitgeput. Slaap slecht, zo'n vijf à zes uur. Warm op toneel. ‘Grammofoontje’ gisteren opgenomen voor de plaat. Men (Ol, Ru, Van Liempt) was er niet weg van. Zij hoorden het in de luisterkamer vrijwel zonder reacties. Zelf dacht ik, in de zaal, het is goed. Dus... mis! Gedoe. Daar gaan de 10 000 je weet wellen. Jammer. Te veel hooi op vork. Motief: ach, hadde ik twee levens, ik gebruikte het tweede om te leven!

Maandag 4 september. Ochtend 7.15 uur

Ging om 2.30 uur slapen, werd om 6.30 uur daarnet wakker. Moet naar de ‘arts’ (wij soort mensen kunnen een dokter niet betalen). Leven is uit de rails: benauwd, duizelig gevoel af en toe. Gisteren uit de Cineac komend dacht ik: Ik val flauw op straat (een man onwel geworden). Doodmoe in theater gekomen om 20.30 uur. Aldaar grote opwinding. Luns met zoon en vrouw in de zaal. Nerveus van zo'n melding. Vooral omdat Toon er ook was. Werd overigens voor ons allemaal een topavond. Speelde boven op mijn zenuwen staande een mooie voorstelling. Toon was geweldig inspirerend, enthousiast over de hele voorstelling. Fijn. Maar ja, nu weer zo ingezakt. Tobberig... voel me 's middags na het eten moe... ga dan slapen met of

zonder alcohol en dan is het helemaal mis. Tegen 18.00 uur is het of ik sterven zal van moeheid. Zou dan vierentwintig uur kunnen slapen. Kom langzaam bij in de auto. Dit is niet lang meer vol te houden. Katan zegt (zonder oorlog) ook in 1963 nog niet 'binnen'. Ga dan maar steun trekken. Vreemd. Om 20.00 uur toen Luns incognito binnenkwam, stond de zaal op. Om 20.02 uur kwam Toon binnen en de zaal begon te applaudisseren! Dat is nu democratie, zei ik gisteravond tegen het einde van de voorstelling. Het sloeg beslist nergens op, maar de mensen lachten en klapten!

Zaterdag 9 september 3.45 uur

Wakker met vaag onrustig gevoel. Telegraaf zeer zeer somber (kop: Chroesjtsjov wil koppig doorzetten). Minister Strauss (Duitsland) heeft gezegd de toestand is als in 1939, vlak voor het uitbreken van de tweede wereldoorlog. Dat wist ik zonder Strauss ook al! 700 000 man troepen in Oost-Duitsland. Tweede kernbom ontploft van de Russen. Dit is de wereld waarin wij leven! Gauw, gauw, gauw wat genieten. Morgen komt de vijand op visite. Wie weet of de hemel wel bestaat. En dan mogen we nog even leven. Even. Belde Van Liempt op. Anonieme brieven (afgegeven aan lange ober in Diligentia) met 'Zitten Willem' gaan naar grafoloog in Rotterdam.

Vrijdag 15 september. Ochtend 7.50 uur

Tot nu toe. Tot nu toe ben ik langzaam rijk en langzaam beroemd geworden. Dat heeft misschien als voordeel dat je leert langzaam met geld te smijten en je langzaam over het paard te laten tillen. En alles wat langzaam gebeurt, kun je onder controle houden. Drie avonden geleden (dinsdag), vier weken na 'galapremière' voorstelling voor het eerst weer gezien. Geschrokken en teleurgesteld. Van een derde was niets of weinig meer over. Woedend. Woensdag bespreking gehad. Hielp wel wat en gisteren gerepeteerd. Resultaat?... niet daverend. Juffrouw Wieringa: Donderdagmorgen kwamen de eerste mensen om 4.00 uur al voor Diligentia staan. Elke dag brieven van boze mensen: we kunnen niet aan kaartjes komen. Gisteravond weer hopeloze invasie in kleedkamer. Jonkheer Van den Berg van Heemstede (eerste rij midden, oude lul). 'Uw vader nog zo goed gekend', moest en zou ons even de hand drukken. Niet

weg te krijgen na afloop. Onbeleefd tegen Ol. Kapot was ik erover. Zeurde maar steeds dat dat meisje Bouma zo goed was. Of Ol niet zou hebben meegedaan. Jonkheren, burgemeesters en commissarissen kennen vaak de eerste beginselen van manieren en beleefdheid niet. Met Lucie nu definitief gebroken. Bijna met daverende ruzie, tenslotte gisteren met kalme brief van haar: Laten we niet als kleine kinderen kibbelen en de zaak rustig afhandelen. Een visie waar ik me bij neerleg.

Zondag 24 september. Avond 20.55 uur. Diligentia

Om 12.30 uur vanmiddag opeens Cor Punt in mijn draaihuisje. Laatst gezien in oktober '45 in Bangkok.[3] Heet nu Cornel d'Lumière. Correspondentieadres Palace Hotel, Montreux, Zwitserland. Logeert hier in kasteel Oud-Wassenaar. Ouderwets contact. Hij had eerst vijf minuten de pé in. Was bijna over het hek geklommen, maar tenslotte omgevaren... Had zijn allerbijzonderste vrouw bij zich (Engels?) uit Jamaica. Juwel, juweel heet ze. Enfin gelachen, gepraat, zegt elke vijf minuten iets wat de moeite waard is. Het was dus niet Birma wat het em deed (vergelijk dagboek uit die dagen!). Schreef introductie voor Cor bij Geert Lubberhuizen. Had boek (Engels) over onderwatervissen bij zich. Of ik 't ontvangen had. Zei ‘nee’, maar toen ie allang weg was, bedacht ik ‘ja’. Vanavond Margriet de Groot in theater. Haar met auto naar K. en W. gebracht en even gezellig zitten praten. Heeft het niet zo makkelijk met de grote Wim S., die zijn eigen manier van spelen heeft en tegen Larsen en Margriet in gaat. Troost haar, dit gesprek is honderd jaar oud, zolang het toneel bestaat zullen deze conflicten blijven. Het theater is een groot, geweldig compromis.

Wandelde in herfstige mist om 20.30 uur nog wat over stille Voorhout. Ambassades gesloten. In een ijverige brandde nog een licht. Een vooruitstrevend land zeker! Paleisje op slot. Een stil punt in een druk geworden stad. Maar Des Indes heeft iets onaantastbaars gehouden. Toch mooi in zijn soort. Ik moet me nu gaan schminken!

Dinsdag 26 september. Ochtend 9.00 uur

Gisteravond zeer stil voor de pauze, daarna voor mij bijzonder heerlijke avond. Lag aan mezelf misschien. Hoorde een minuut

voor opgaan dat Cor Punt in de zaal zat. Zestien jaar geleden was hij er altijd. Om 19.00 uur alle meisjes in mineur wegens regeringsvouwblad in de bus wat te doen bij een kernbomaanval. Beetje zielig. Maakt je al ongeveer veertien jaar zorgen en zij nu eindelijk één dag. Zei hen met grote overtuiging er komt geen oorlog. Lekker zinnetje. Direct daarna gingen ze door in angst en mineur wegens anti-griep-injectie, die dr. De Haan in pauze kwam geven. Wat daar over gezeurd is, vult een dagboek. Rapport grafoloog! Brieven en kaartjes praktisch zeker van een en dezelfde man. Advies: niets doen. Volgens hoofdcommissaris van politie is het de vraag of de inhoud van de brieven wel smaad of laster is...

Woensdag 27 september. Middag 17.35 uur

Gisteravond via Ol en Van Liempt gehoord: ik heb een Edison gewonnen voor mijn... oudejaarsplaatje. Beste vocalist!!!... Nou moe en Max van Praag dan? Verder van Toon en mijn plaatje al 100 000 exemplaren verkocht, dus... een gouden plaat voor ons?

Zondag 1 oktober. Bijna 13.00 uur

Pracht van een weer. Gisteravond dr. Drees in de zaal. Na afloop in galop naar Grand Gala du Disque en daar een minuut na aankomst Edison in ontvangst genomen. Wim Sonneveld deelde uit. Geheel au fond onzin. Won prijs in klasse beste vocalist. Informeerde of Jo Vincent in de jury had gezeten. Hilariteit. In vijf minuten was alles voor elkaar. Edison de uitvinder van de grammofoonplatenprijs (zei ik ook nog). Er is een tijd in je leven dat alles in je schoot wordt geworpen. Als je het maar beseft. In roze stemming nu. Diligentiaperiode heerlijk geweest. Altijd twee dagen van tevoren in een uur uitverkocht. Avonden daverend succes. Heerlijk programma om te spelen.

Vrijdag 13 oktober. Ochtend 10.10 uur. Thuis

Politieke conferences houden, meninkjes, verhoudingen, gevestigde begrippen slopen, moet je zo vlug doen, dat ‘men’ over het algemeen aan het kwalijk nemen niet toe kan komen. Haarlem gisteravond fijn. Lekker slot in handen! Stonden te klappen al direct bij eerste maal halen. Slechts één affiche aan schouwburg geplakt. Vijf van de zes plaatsen gewoon wit gelaten. Irritant. Directeur beetje hart-

kwaalachtig, zijn assistent niks. De bureautiste heeft daar geloof ik alles te vertellen. Ondanks enorme druk op de kassa voor premièreavond, veertig(!) onverkochte plaatsen. ‘Ja, da's altijd in Haarlem.’ Belachelijk. Doe je niets tegen... In gemeentedienst. Vast loon...

Zondag 22 oktober. Ochtend 12.30 uur. Werkhuisje

Gisteren penning van De Leuve ontvangen in uitverkocht (bijna?) Luxor. Succes zeer behoorlijk. Voor de pauze ging wel. Zeer tevreden met eigen succes. Staand applaus op slot. Daarna naar foyer. Radioreportagewagen van de VARA, fotografen. Burgemeester Van Walsum en zijn vrouw, heer Vlug (voorzitter Rotterdamse Kunststichting) hield speech. Wij zaten zoet op rijtjes, gehoorzaam lachend bij de ‘pointes’. Duurde ruim tien minuten. Bedankte in twee minuten (moest wel iets zeggen zei de VARA). ‘Ik ben de laatste maanden zo verwend met penningen, beelden en linten, dat ik geen regering, gemeentebestuur of kunststichting kan zien of ik kijk hebberig naar hun handen of er wat voor me in zit.’ Daarna het gewone, domme, lacherige gepraat. Hoofdzakelijk omdat ik zelf nooit een zinnig woord weet te zeggen. Wil te beleefd zijn. Zie niets, hoor niets, proef niets. Denk alleen: Wanneer zou ik nu naar huis mogen.

Dinsdag 24 oktober 16.45 uur. Werkhuisje

Gedoe aan de grens van West- en Oost-Berlijn. Als ik bij enen de radio aanzet en ik hoor plechtige muziek, denk ik: ‘Oh God, het is zover!’ Laten we maar gauw onder de trap gaan zitten met de emmer met turfmolm als privaat en de noodrantsoenen van groene erwten (zie het boekje van de BB), wat voor Ol en mij zou betekenen in het gangetje. Met de vier deuren, vier ontsnappingsmogelijkheden bij instortingen. Fijne gedachte. Ga glazen deur dan ruilen tegen een houten deur. Zo wil je dan toch nog proberen te rekken. Voort te leven wat geen leven meer is. Kwam gisteravond om 24.30 uur thuis, reed het hek binnen en zag hoe plotseling de heg dor en bruin was geworden. Leek plotseling gebeurd. Dacht in onderdeel van seconde aan radioactieve mogelijkheden. Vreemde tijd.

Zondag 5 november 12.30 uur. Werkhuisje

Gisteren 'Irma la Douce' in Rotterdam gezien en overrompeld door Lia- Dorana-talent. Heeft iets gekregen, wat je maar zo zelden ziet, iets ontroerend liefs, iets om op te eten, om je aan te koesteren. Iets in haar lopen, staan en kijken. Talent, het woord waaromheen de meeste misverstanden ontstaan. Het geheel pakte me trouwens zo dat ik weer dacht: Heerlijk beroep, fijn vak en dan gaan de lichtjes branden.

Vrijdag 17 november 16.30 uur. Werkhuisje

Er lijkt een lichte ontspanning in de wereldsituatie te zijn ontstaan. Chroesjtsjov spreekt over concessies. Henk (niet te) Vermeyden van de Showpagina van de Telegraaf, die geen drie artikelen over ons vak kan schrijven zonder dat er vier grandioze fouten in zitten, vertelde voor 'onze bladen' over Rusland. Sant sinds gisteravond niet meer opgetreden. Kindje begint erg zichtbaar te worden. Talentje van Jenny viel me weer eens erg tegen.

Zondag 26 november. Middag 14.00 uur. Werkhuisje

De dikke mist trekt op. Ik blijf gezellig thuis, post afdoen, kranten lezen. Ben alweer erg achter. In theater nu alles veel prettiger sinds we niet meer worden vergiftigd in de gewelven. Bovenkleedkamer prima. Veel succes met Staphorst-conference. Hopen vanavond naar de Veluwe te gaan. Morgen om 13.30 uur komt Seth. Ru af en toe zo vervelend dat ik erover denk hem eens 'weg te doen'. Prompt was Ru gisteravond ineens veel aardiger. Liet zich weer eens zien. Maar blijft moeilijk (met opzet) voor het ensemble.

Woensdag 6 december. Avond 17.45 uur. Arosa

Sneeuw, sneeuw, sneeuw. Hollanders (hij uit kamp 108) zeiden al da's thuisblijven vandaag. Lekker aangekleed. Ol zelfs met pluutje op. Door hevige sneeuw over de sleeweg naar Litzirüti. In wachtkamer station boterhammetjes opgegeten. Alleen met Ol. Oliekachel brandde. Sneeuw ontaardde zelfs in sneeuwstorm. Om 13.00 uur weer door. Glad, glad, glad. Hielden telkens vallend elkaar op de been. Bij Langwies nog steeds sneeuw, maar opmerkelijk milder. Konden door sneeuw en nevel wel Pension Brüesch zien, maar niet ons châlet. Toen bij allerlaatste bocht, daar was het ineens! Arbei-

ders waren op het dak bezig. Op het dak! Zag er fantastisch leuk uit in die dikke sneeuw. Voor Ol te veel sneeuw om er bij te komen. Lijkt me enorm te worden. Echt iets wat je je in je leven droomt. Fantastische ligging te midden van de mooiste wandelingen van de wereld met een schitterend uitzicht. Een golf van rust kwam over me. Je voelt de stilte en eenzaamheid van het dorp.

Zondag 10 december 12.55 uur. Thuis werkhuisje

Direct bij aankomst gevoel van waren we maar in Langwies gebleven. Grote postrotzooi. Voor avond Simon gaan werken. Uitreiking Constantijn-Huygensprijs. Als berg er tegen op gekeken. Entreeliedje gemaakt. Conference in elkaar gezet. Avond viel mee en tegen. Tv-journaal en Polygoon, KRO, Wereldomroep, kabels, microfonen (drie op m'n berentafeltje). Om 21.30 uur op. Liedje viel. Conference haalde alles(?) op. Belastingambtenaar van de accijnzen gespeeld, die toespraak hield (hoopte dat heer Carmiggelt die velen liet lachen, straks niet zelf dat gelach zal moeten betalen) en man van de horecabedrijven (Carmiggelt bedanken, dat zijn pen heeft meegeholpen velen over de voor onze bedrijven met volledige vergunning zo gevaarlijke drempelvrees te helpen). Lang applaus, maar ‘van binnen’ toch niet veel reacties. Tenslotte ‘Beertjes’ (vooral voor Simon). Slotliedje in de war. Jammer. Mijn schuld. Enfin... ingestort naar huis. Moe, onvoldaan. Gisteravond in Utrecht op tv-journaal gezien (sprak de omroeper over hoogtepunt was het optreden van W.K.). Nieuwe moed voor Utrechtse première die toen al aan de gang was. Was bij begin eigen nummer zo nerveus, kon glas haast niet stil houden in de hand. Utrecht is de stad van wereldkampioen Anton Geesink (5 december in Parijs) en burgemeester De Ranitz. Ik weet niet voor wie ik het bangste ben. Uitverkochte zaal. Voldaan gevoel bij het slot. Zaal stond meteen. Bloemen en doos chocolade van directeur. In dikke, dampige nacht voorzichtig naar huis. Om 1.00 uur voor de deur. Doodmoe. Hoe lang hou je zoiets nog vol...? Langwies wacht.

Donderdag 14 december 12.45 uur. Werkhuisje

Gedachten over de conference:

Het enige berekenbare is de onberekenbaarheid van het publiek. De bereidheid van het publiek tot lachen wordt bepaald door de

prijs van het entreebiljet gevoegd bij de hoeveelheid moeite die moest worden gedaan om een plaats te bemachtigen.

De actualiteit wint het vaak van de geestigheid. Een opmerking zonder pointe over een gebeurtenis van vandaag is vaak (diezelfde dag nog!) een succes. Drie dagen later moet het grapje eruit, als het nooit verder kwam dan een opmerking.

Er zijn technieken om een zaal die 'niet te tillen is', lichter te maken bijvoorbeeld door het tempo sterk te vertragen waardoor alles begrijpelijk wordt, of het tempo sterk op te voeren waardoor alles lichter lijkt. Minder gaan bedelen om reacties van de zaal. Duidelijk laten merken dat het grappig is en niet ernstig moet worden genomen. Zogenaamd subtiele grappen zo lanceren dat het publiek voelt dat er een hoeveelheid intelligentie voor nodig is om het te begrijpen. Dan kan men zelfs door spits en olijk kijken, intellectuelen aan het lachen krijgen met iets dat gewoon nergens op slaat.

Er is weinig marge voor improvisatie. Helaas is op een première vrijwel alles improvisatie en daardoor wordt het vaak rommelig, onevenwichtig en gerekt. Na enkele dagen worden de sterke grappen naar begin en slot geplaatst en komt er tekening in de zaak. Na ongeveer vijfentwintig dagen staan de grote lijnen vast. De improvisaties worden in het 'bouwwerk' aangebracht op plaatsen die zo sterk in elkaar zitten dat ineenstorten uitgesloten schijnt. (En desondanks gebeurt het nog wel!) Echte versprekingen nemen (vermoedelijk) iets van de glans weg, tornen aan de onfeilbaarheid van de man die het weet en laten dan merken dat het een moeilijk vak is...

Dinsdag 20 december 20.15 uur. Utrecht, kleedkamer 6 even lekker alleen

Als we Luns eens even onder de kerstboom zetten? Gisteren geschaatst op Amsterdamse ijsclub van 13.30-15.30 uur. Ging eerst uitzonderlijk slecht, houterig, niks. Verhard ijs, prachtig zwart. Lege banen in het begin. Daarna leuk soort mensen. Veel tieners, twens en nozems. Viel ook nog. Daarna ging het opmerkelijk beter ineens. Had weer erg de smaak te pakken. Zalig zwieren. 's Avonds wat tam publiek, maar toch wel goed. Staand slotapplaus nu al weer heel gewoon. Na afloop spiegelgladde wegen. Kwamen goed thuis met God, zand en behoedzaamheid.

Dinsdag 26 december. Tweede Kerstdag. Na schaatsen 16.00 uur Caroline Hoeve

IJsclubdialoogje:

Jongetje van acht jaar: Hebt u gisteravond Toon Hermans gezien?

Ik: Ja.

Jongen: Hoe vond u het?

Ik: Grandioos.

Jongen: Ja hè? Mag ik u wat zeggen, meneer. Ik vind Toon Hermans leuker dan u.

Ik: Jongen, waarom verknoei je nou mijn hele Tweede Kerstdag?

Jongen: Ach meneer, weet u wat het is...? U bent 'moeilijker'.

Eindnoten:

1 Het herinneringsboek kwam er pas vijftien jaar later.
2 Volgens Kan: de eenvoudigste manier om een bekende Nederlander te worden is op een kameel door de Kalverstraat te gaan rijden.
3 De ontmoeting staat uitvoerig beschreven in Wim Kans 'Burmadagboek 1942-1945' uitgegeven door de Arbeiderspers (1986).

1962

We zijn nu zo ver, we cirkelen in een neuskegel driemaal binnen vijf uur om de aarde, maar tegen verkoudheid zitten we nog steeds met driemaal daags vijf druppels te knoeien. Adenauer gaat op bezoek bij De Gaulle en pleit voor één Europa. Nederlandse soldaten worden in burger via Tokio naar Nieuw-Guinea gevlogen. De regering houdt vast aan het zelfbeschikkingsrecht voor de Papoea's. Radio Veronica moet de lucht uit en de Nederlandse televisie wil een tweede kanaal. ‘Herexamen’ wordt het hele jaar doorgespeeld. Het programma is zo'n succes dat het bijna onmogelijk is om aan kaartjes te komen. Af en toe is er voor Kan gelegenheid om de drukte te ontvluchten en kort van zijn nieuwe huis in Zwitserland te genieten. Op 27 november verschijnt hij onverwacht op de televisie in het marathonprogramma ‘Open het Dorp’ van Mies Bouwman. In een tamelijk vroegtijdig stadium neemt Kan een besluit: hij doorbreekt de tweejaarlijkse traditie en slaat het oudejaar over.

Dinsdag 2 januari. Nacht (eigenlijk al 3 januari)

Ik wens u alles wat wenselijk is. Au fond zijn wij een volk van sprekers. Wij weten ons eigenlijk het hele jaar nog enigszins te beheersen, maar bij de jaarwisseling zijn we ineens niet meer te houden.

Vreemd, vreemd leven. Nooit zul je het leren begrijpen. Nu weer een première die in drie kwartier was uitverkocht en een tweede en derde voorstelling die eigenlijk, toen wij op 1 januari in De la Mar kwamen, nog maar matig besproken waren. Toen een soort daverend vreemde première. Een soort publiek dat herhaaldelijk uit de hand dreigde te lopen. Een benauwd zaaltje. Een op ovatie lijkend slot.

Donderdag 4 januari. Ochtend 11.30 uur. In bed

Dikke keel, pijn in het hoofd, moe. De-la-Mar-symptomen. Alle avonden toch steeds een vreemd gevoel. Geen eenheid in het publiek. Ben zelf niet geïnspireerd. Nieuwe grapjes doen niets, ook al doordat een klankbord ontbreekt. Aankomend bij het theater, uitverkocht. Dat weer fijn. Kritieken vielen mij en onze mensen wat tegen. Beetje zuur over dat we nu pas in Amsterdam komen, geloof ik. Telegraaf prima. Handelsblad moet slecht zijn, zei Meerburg. Heb gelukkig zelf nog niet gelezen. Ben steeds doodmoe als het doek valt. Je weet niet waarop je mikken moet.

Dinsdag 9 januari. Ochtend 6.00 uur. Kleine kamertje

Spoorwegongeluk bij Woerden, Harmelen. Drieënnegentig doden. Algemene verslagenheid ook gisteravond in de zaal. Daarbij nog kwart van mijn stem over. Ook vandaag. Toch een kou misschien? Kon geen noot meer zingen. Zei liedje ‘Herexamen’, liet Nieuw-Guinealiedje weg, zei ‘Tam tam’. Na elke tien woorden dacht ik: Dat haal ik niet. Deed met m'n laatste stemmiddelen de ‘Beertjes’ en liet toen het doekzakken. 22.50 uur. Publiek is hard en wreed. Ze bleven gewoon zitten. We haalden geloof ik zeven keer. Toen zaten ze nog en gingen naar huis als dineerders, die hun dessert tekort waren gekomen. Ru zei in kleedkamer: Zo kan het niet. Was terstond in paniek. Maar Ol wil alles organiseren om maar te zorgen dat niemand iets merkte. Dat is ook niet goed. Weet nu niet wat te doen. Moet duidelijk tegen publiek zeggen dat ik kou heb

gevat, niet kan zingen. Komt u over een tijdje nog eens terug, als ik beter ben, dan kunt u constateren dat ik dan ook niet kan zingen.

Woensdag 10 januari. Nacht 1.15 uur

Een wonder leven. Vanavond geweldig succes. Alles stond meteen op bij het slot en toch geen bedelaar, geen liedjes, geen slotpotpourri. Werkte 65 minuten! Zat in het voetlicht (op de 'Kanonnen van Navarone'). Vanmiddag zoals dagelijks bij dokter Fernandes. Wereldje op zichzelf. Dat sombere oude huis, spreekkamer, onderzoekkamer, maar wel rustig vertrouwenwekkend. Hij zei: U hebt mij gisteren voor een van de moeilijkste beslissingen in mijn carrière gezet. Ik moest de verantwoording nemen voor uw stem. Toch nu blij gevoel van te hebben doorgezet. Heb nu een hele medicijnkast. Stroop, pillen, codinova, neusdruppels, antihoest. Collega's! Wim Sonneveld stuurde zijn keelspuit naar het theater. Toon zei: Als het moet kom ik je vervangen. Een onbekende collega uit de Stadsschouwburg stuurde tabletten. Iedereen hielp mee. Mooi voor de ruzieachtige showpagina van de Telegraaf.

Vrijdag 12 januari. Ochtend 12.50 uur. In bed

Stem wat beter. Stemming wat beter. Gisteravond Ellen Vogel op tweede rij. Na afloop zeer enthousiast even achter. Kreeg twee zoenen van haar. Een van de liefste, knapste, leukste vrouwen van ons Nederlands toneel.

Donderdag 18 januari. Middag 15.45 uur. Werkhuisje

In De la Mar met Willem O. Duys over optreden tv zitten praten. Alle drie in 'Muziekmozaïek' over de betekenis van lied voor het cabaret. We zouden het nog even geheim houden... Hoeft al niet meer. Toen we 's avonds praatten, stond er dus 's morgens al in de krant dat ik mee zou doen. Wist zelf nog van niets. Krijg geloof ik *ƒ* 1100, -. Gek bedrag. Had Wim Sonneveld uitgemaakt. Leen Timp en juffrouw Weller (mooi stukje speelgoed) waren er ook. Timp is man van Mies Bouwman. Wist ik niet. Meldde dat ik haar charmant vond, maar heel slecht (helemaal niets) in het oudejaarsnachtprogramma. Toen werd het bedrukt stil.

Nacht 1.35 uur

Dag met een gaatje. Om 11.25 uur weg naar De la Mar. Tv. Hele dag zoet met Willem O. Duys. Leen Timp. AVRO. Vraaggesprek. Liedje (‘Ik lig zo vaak te denken’). Wim Sonneveld. Seth. Ru van Veen. Zelf het gevoel van alles: wachten of het soms leuker wordt. Gelul om de tafel. Vond het niet veel. Sommige welwillenden zeiden: Het was erg leuk. Meneer Van Liempt beetje anti uitzending. Ol was pro. Ru ook. Ikzelf niet echt tevreden. Ook gevoel van televisie is veel mensen in touw, weinig resultaat. Gedoe! Gewichtig! Niks. Hou daar toch niet van. Ol gooit net een krant met ‘Lachen met Wim Kan’ op het vuur. Het brandt lekker. Weg is het al. Een soort versneld afgedraaide film van de roem.

Donderdag 1 februari 15.15 uur. Werkhuisje

Gisteravond lang onbeduidend gesprek met goeiig burgerlijke Henk Elsink. Plannen voor eigen cabaret in 1963. Café met hapjes. ‘Goeie hapjes,’ zoals hij artistiek meedeelde en ook moesten er goeie fauteuils komen en goede wijn en ook... goeie artiesten. Beter nog dan hijzelf, leek hem. Waar hij die vandaan zou halen werd (nog) niet geheel duidelijk. De goeie hapjes kwamen van een vriend van hem, een zakelijke man die er geld in stak. Enfin, alles heel best bedoeld, maar ik zie er niets in. Een burgerlijk, rot gedoe, wat weinig of niets met kleinkunst te maken zal krijgen.

Donderdag 8 februari. Nacht. Thuis met Ol bij het open haardvuur

Drinken nu elke nacht champagne. Zo zie je weer. Leert hieruit, lieve kinderen. Wij willen niet dik worden, maar eventueel wel dik doen. Vanavond bij voorstelling zwaar publiek, maar wel succes. Vooral Annelies met ‘Liftend meisje’. Flip weer nergens. Jenny nog even in tranen omdat ze nu weer een andere stem in de ‘Tieners’ moest zingen. Getroost. Verknoeide vanavond zelf: ‘Kom bij Werkspoor’, laat je niet afschrikken door de naam! Doodse stilte.

Abonnement op Propria Cures aangeboden(?) gekregen van Nico Scheepmaker. Lees in nummer van 20 januari wat ze vinden van Toon en de Wimmen. Eigenlijk wel een mooi stuk. Ik had lintje moeten weigeren, geen stukjes in Elsevier mogen schrijven en zou partij moeten kiezen en die walgelijke propaganda op oudejaars-

avond in de kranten. Henk van der Meyden de deur moeten uittrappen in plaats van interview. Ach, er zit echt wel iets in, maar we worden tam, tam-tam. (Zijn we aan het verwilderen of aan het vertammen?)

Zondag 18 februari 15.10 uur

Ga dadelijk naar Noordwijk. Kijken naar wat storm heeft aangericht. Gisteren op Scheveningen sloeg bij de vuurtoren het water met bakken over de boulevard. Schoolmeisjes holden telkens naar de zee en lieten al het water over zich heen komen. Lachend en kletsnat kwamen ze dan telkens weer bij ons, bedachtzame volwassenen, terug. Doet u mee meneer? riep klein meisje. Maar dat deed ik niet, want ik ben zo ontzettend volwassen tegenwoordig.

Vrijdag 23 februari. Middag 16.00 uur. Werkhuisje

Net terug van gezellige VARA-lunch bij Loenen. Met Broeksz en Arie. Er zijn drie mogelijkheden zei Broeksz: 1. Op Tweede Kerstdag. 2. Ruilen één uur zendtijd met de NCRV. 3. 's Nachts van 24.30-1.30 uur. Broeksz, Arie en Ol meteen wild enthousiast. Ik niet zo. Vind dat de avond dan over zijn hoogtepunt heen is. Het wat weemoedig tintje is er dan af. Het wordt me op die klok te feestneuzerig. Voorlopig voorstander van zendtijd ruilen. Over geld is niet gesproken. Op slot zei Arie: Nou is er nog iets... de heer Van Gelder van de AVRO zegt dat hij door iemand is benaderd dat W.K. voor de AVRO zijn oudejaarsavond zal doen... Hij wist ook al dat wij hier vanmiddag met ons vieren zouden lunchen. Hebben ‘ze’ dus weer de zaak op zijn kop gezet. Niemand weet nu meer of Van Liempt het eerst naar de AVRO is gegaan of de AVRO het eerst naar Van Liempt. Wel weet ik dat er dus enorm wordt ‘geluld’ in die contreien... Maar, de AVRO kan barsten. Er is een traditie. Er zijn toch VARA-banden die ons binden. En die banden bestaan niet uit geld. De naam Radio Veronica werd ook nog even genoemd... Rode lap op de VARA-stier!

Donderdag 1 maart. Ochtend 9.15 uur. In keuken

Meneer Van Liempt sprak gisteravond met Henk Elsink. Bood hem aan dat hij 31 mei weg mocht, als hij engagement bij ons werkelijk onvoordelig vond. Maar hij dacht er niet aan! Atmosfeer van alles

wordt duurder en loonronde wel weer even opgeheven. Nel Wiegel in kleedkamer bij Ol. Wilde bij ons terug. Zo'n spijt van alles. Ontevreden over Ru (geen echte animo meer?). Komt op een repetitie voor Maya, die na haar ziekte weer terug is, pas om over zevenen wat achterin de zaal zitten. Is direct boos over alles. Zegt steeds dat ie hier in De la Mar in zo'n pishoek zit. Maar alle cabaretpianisten hebben daar tenslotte toch gezeten. Speelt af en toe niet na, maar holt dan weg. Loopt driekwart van de pauze op straat. Is toch wel een erge intrigant. Gisteren voor de pauze uiterst stug, stil publiek. (Koud en winderig in de zaal, schreef brief naar Meerburg over de verwarming.) Zelfs Ol zei: niet mee te krijgen. En toen voor mij ineens een soort unieke geïnspireerde avond. Waar komt toch zoiets vandaan? Geen woord viel onder tafel. Alles kwam als nieuw en voor het eerst bedacht over het voetlicht. Voelde het zelf als een vreemd wonder aan. Zoiets lukt één keer per dertig avonden, zou ik denken. En geen mens weet waarom nu juist die avond. Er is niet iemand in de zaal voor wie je speciaal goed wilt zijn. Het is juist die tussenfase misschien van 't kan me niet zoveel schelen vanavond en 't is toch stil publiek en die overschrijding van die drempel tussen hen en jou. Ineens is het er en alles lukt. Zo is dat dan. Nergens kwam dan deze keer de bekende inzinking in die anderhalf uur durende monoloog. Valt me steeds weer op dat de mensen om me heen geen idee hebben van wat je eigenlijk doet. Praktisch niemand van de ABC'ers kan het ook iets schelen. Totaal ongeïnteresseerd verlaten ze het theater... die cabarettoekomst van Nederland: dag meneer Kan, veel succes! en weg de trap af naar huis. Vlug naar huis, meestal niet eens naar een film of naar een café voor een gesprek - nee, naar huis!

Maandag 19 maart. Ochtend 11.15 uur. Kleine Wildwal

Las van Sjoukje Dijkstra. Wereldkampioen. Heb je (ook) niets aan je leven. Las van Soekarno, van Luns. Ach, 't is de kunst om van je leven een succes te maken. Als je succes hebt wordt dat elke dag moeilijker. Repeteerde zondagmiddag Jenny en Jacco's nummer ‘Twist’ met Hans van Manen in Bellevue. Viel me toch niet zo mee. Hele middag tot 16.20 uur. 's Avonds voorstelling. Ik doe constant te veel. Je moest niets doen eigenlijk dan alleen 's avonds spelen. Anderhalf uur op het toneel op topsnelheid en concentratie is een

levenvullende bezigheid. Och, kan dat zelf niet geloven, maar het is toch wel echt waar.

Top. Dit vak bevredigt me alleen als je anderhalf uur lang heerser bent over de zaal. Als je er anderhalf uur lang precies mee doet wat je wilt. Meester over de massa. Dan ga je pas moe maar bevredigd naar huis. Al het andere is toeval, zijn probeersels, stuntelige pogingen.

Vrijdag 30 maart. 's Morgens 10 uur

Zag gisteren Louis Borel in de P.C. Hooftstraat. Een eenzame, ouderwordende man. Liep met hem naar De la Mar. Sprak nog even in de kleedkamer met hem. Heeft niets in het vooruitzicht. Ontzettend. Wat eindigt zo'n loopbaan dan triest.

Zondag 1 april. Avond 21.10 uur. In kleedkamer

Achterna gezeten door Engelse dame van de BBC, die met alle geweld met mij wilde praten (have a talk!). Gevlucht de zaal in. Daar zat ze precies op het klapstoeltje. Zat haast bij haar op schoot. Nu is Seth er heen om een beetje beleefd de zaak te sussen.

Stuurde Hans van Manen ongeveer week geleden lieve brief, prachtige bloemenbak en *f* 100, -, maar... hoorde niets meer. Woont aan de overkant van theater. Onopgevoede wereld!

Donderdag 5 april 13.15 uur

Regen gutst (onthutst) tegen de ramen. Opgezweept door westerstorm die van ver over de plas komt. Down. Toch het gevoel van het is allemaal niet zo leuk meer. Te lang al gedaan, te veel al gezien. ‘Bekend’. In De la Mar weinig tot geen enthousiasme meer van het publiek. Lui, log, niet reagerend. Zelf inzinking. Al veertien dagen. Moeilijk. Gevoel van uitgekeken en op mijn retour. Terwijl ik dit schrijf, denk ik: Als ik het opschrijf, zal het niet zo zijn. Het spelen in het theater blijft moeilijk. Ik ga er nu mijn oude dagboeken eens op naslaan. Was dat altijd zo? Zoek het in duizend dingen. Denk dan weer Carmiggelt, Bomans, Annie Schmidt, en noem maar op de grappenmakers, allemaal uitgeschreven. Het feest is afgelopen. Het wordt tijd de neuzen nu eens af te zetten. Balmasqué, démasqué. Hoop dat oudejaar niet doorgaat.

Zondag 8 april. Avond 21.50 uur. In kleedkamer De la Mar

Dit is de wereld waarin wij leven! Met Ol om 17.50 uur naar Amsterdam. Concertgebouw voor Cliff Richard. Van Liempt heeft hem uitgekocht. Een zaal vol tieners, uitverkocht! 'Shadows' op, daverend lawaai. Cliff op, nog daverender lawaai. Gefluit, getrap, geroep, geklap, geschreeuw. Van optreden of nummer opbouwen is geen sprake, daar komt hij helemaal niet aan toe. Als hij even bezig is, dansen de tieners tussen de stoelen met elkaar. Af en toe zien ze hun idool niet eens meer (prijzen van *f* 7,50 tot *f* 3,50). Mooi moment: alles rent ineens naar voren naar podium. Massahysterie. Een meisje sprong op het podium en werd er meteen weer afgesmeten, viel terug in de woelige mensenzee beneden, zoals je een vis teruggooit in het water. Leerzaam middagje!

Zondag 15 april. Middag 13.40 uur. Werkhuisje

Al dagen lang grootste rotweer van de wereld. Gisteren naar het strand om 14.00 uur. IJskoud. Leeggewaaide vlakte. Hardgelopen en daarna op alle golfbrekers gestaan. Bussen vol verkleumde buitenlanders. Bloemencorso een week uitgesteld. De bollen zullen veertien dagen later bloeien dan gewoonlijk... Een vuile bollenstreek! Een Duitser bij de bollenvelden tegen zijn vrouw: Kijk Frieda, als je ze niet opeet, komen er bloemen uit. Honderdduizenden Duitsers waren er dit weekend in ons land, maar deze keer gingen ze vanzelf weg. Voorstellingen ineens weer een fantastisch publiek. Voor mij weer ouderwets, lekkere avonden waarin alles lukte. Toen we gisteren in de auto reden, stopte een levensgrote wagen, zwaaiden meisjes met programma. Het was fantastisch, riepen ze door het opengedraaide raampje. Een feestelijk gehoor.

Maandag 23 april. Ochtend 7.15 uur. Kudelstaart

Voorlopig is dat vijfentwintigjarig huwelijksfeestcadeau een grote sof. Artikel van Dagboekenier in Parool: liedje van de Damrakkertjes een misbaksel. Artikel in Telegraaf: het Nederlandse volk wordt overal buiten gehouden. Na afvallen Wim en eerder al Toon, moet plaatje alleen maken. Dinsdag de derde opname voor mij bij Phonogram. Een 33 toeren. Kost *f* 7,50 in de winkel. Titel: 'Dag Koningin, Dag Prins'. Gisteren (onder voorbehoud) geaccepteerd. Wilde proberen 45-toerenplaatje te maken. Had dan nog maar drie

minuten repertoire nodig. Maar hoorde van Phonogram matrijzen zijn al gemaakt (weet niet eens wat dat eigenlijk zijn), labels(?) zijn ook al klaar en de cover(?) (da's de hoes denk ik) ook. Met Lot en mijn neefjes getelefoneerd: Willen jullie dinsdag de opname van de achterkant van de koningin bijwonen? Neen, dat willen we niet. Einde bericht!

Maandag 30 april. Avond 23.48 uur. Kleine Wildwal

Zagen op televisie om pl.m. 16.40 uur Van Hall het Nationaal Huldeblijk aanbieden: een oorkonde, een servies en... 'het' grammofoonplaatje van W.K. Van Hall deed het prachtig uit een reclameoogpunt voor mij. Noemde duidelijk mijn naam en zei dat het veel voeten in de aarde had gehad, doordat ik zoveel te doen had of zoiets. Toch mooie bekroning voor mijn werk. Koningin en prins kregen een zilveren exemplaar en lachten goeiig. Zij 'met bril op' om het zogenaamd goed te kunnen zien.

Vrijdag 4 mei 14.40 uur. Carolien

Kachel aan. Ol nog op Kleine Wildwal. Juist getelefoneerd met meisje van Nationaal Comité. Volgens haar en heer Viersma mocht mijn grammofoonplaat op 30 april's avonds in het Concertgebouw niet worden gedraaid, omdat Sieto Hoving in dat geval dreigde weg te lopen.

Maandag 7 mei. Nacht 1.15 uur. Kleine Wildwal

Wie Deventer tegen het vallen van de avond zo braaf tegen het IJsselrandje ziet liggen, begrijpt niet dat er 's avonds ook maar één inwoner zo ondeugend zal zijn om naar een cabaretvoorstelling te gaan kijken. Straten, als je 's avonds om 23.30 uur uit de schouwburg komt, zijn uitgestorven. Doodstil staat de kerk. Sssst, zeg ik tegen Ol, Deventer slaapt. Avond van moeilijkheden. Het gezelschap, de troep hangt me weer eens mijn keel uit. Vanavond Maya, Annelies en mevrouw Berkmans: 'Dat tweede klas reizen was geen doen.' Waar drie leuke tieners (die later minstens net zo vervelend zullen worden) bij stonden. Ineens allemaal tegelijk tegen Ol. Ze moesten nu eerste klas reizen en zo. En Maya kwam op 'voor d'r zusje' (nu ineens) en het was geen doen en je moest elke avond staan. Enfin de Franse revolutie. Ol gaf, terecht, toe! Ze krijgen nu

eerste-klasabonnementen. Tournees zijn altijd slecht. Of ze gaan met elkaar naar bed of niet en in beide gevallen ontstaat steeds een wat kribbige verhouding.

Dinsdag 8 mei. Ochtend 12.00 uur. Kleine Wildwal

Vijftien jaar geleden stierf pap. Het was toen snikheet. Waar zijn onze doden? Bestaan ze nog?

Vrijdag 11 mei 16.45 uur

Ziezo, nu is Annelies weer ziek. Kunnen we weer om 17.30 uur in Deventer repeteren. Sant geplukt (met veel moeite) uit het Heidehuisje. Ru (thuis) onbereikbaar... Maya alweer zowat in tranen: geen oppas voor 't kind. Flip onbereikbaar. Nel Wiegel paardrijden... Ik wens je veel personeel. Wandelde goddank vanmorgen van 9.00-9.50 uur op Heuven. Fijn. Alleen, met één ree.

Zaterdag 12 mei. Nacht bijna 1.30 uur. Op Kleine Wildwal

Terug uit Zwolle. Geweldig succes, alhoewel ik geheel buiten mijzelf stond. Onzeker, vergisserig, versprekerig. Sant invallend voor Annelies, had haar kindje met zeer blauwe ogen en zeer dunne lippen, meegebracht. Lag zoet en stil in grote zijkamer. Stond even voor de wieg... er ging veel door me heen. Wat? Ik weet het echt niet. Een golf van melancholie kwam over me heen, toen ik in de wieg keek. Hoe willen mensen zoiets? Hoe willen mensen dit mensen aandoen? IJdelheid der ijdelheden. Stapelgek. Wie zal het zeggen? Ontzettend is het. Vreemd, zo'n nieuw mensje dat daar ligt. De kaarten zijn geschud en gegeven. Hij heeft een vreemd spel in zijn handen, deze nieuwe Herman Heijermans. Een naam, ook voor mij, als een klok. Daar ligt ie nou. Z'n vader zit voor de deur waarachter z'n wieg staat, een boek te lezen. Z'n vader verloochent hem. Moet hem wel verloochenen! Wat zou ie anders moeten doen? Z'n gezin verloochenen? Het is wel heel erg.

Maandag 21 mei 14.00 uur. Werkhuisje

Gisteren hier thuisgekomen om 13.30 uur en meteen diep onder de indruk van het vorstelijk verblijf, de paradijsachtige tuin met het zonnig blauwe water, met de witte, zondagse zeilers. Met alle feestvreugde van bloemen, bloesems, nieuw, zalig, groen riet,

slootjes met spelende goudkarpers. Zitjes, hoekjes, heggen. Wie bezit zo'n bezit? Hek op slot en één hectare absolute rust en zelfs stilte hoort ons beiden!

Naar Alkmaar om 17.50 uur. Bij kruising Schipholweg zat alles vast. Stapvoets in de file van overbevolking. Waar wachten we nu weer op? vroeg Ol bij de tiende stop. Op Ella's vierde kind, bromde ik somber. Alkmaar een fantastische avond. Een enorm ovationeel, sensationeel succes. Daverend. Speech, kaars, beaujolais op slot. Jacco op z'n lazer gehad. Geluidsband van de 'Twist' brak. Jenny en hij stonden klaar. Jacco liep af en liet Jenny alleen twisten. Ol riep 'op' en 'doorgaan', maar meneer besliste anders. Heel vervelend. Komt voort uit de volkomen overschatting van eigen kunnen en talent. Jammer!

Dinsdag 22 mei. Ochtend 8.40 uur. In de nieuwe keuken

Reden gisteren eindeloos heen en weer naar... Hoorn. Van 17.50-19.15 uur. Over Amstelveen. Berlagebrug en dan eindeloos door een zich steeds (te weinig nog) uitbreidend Amsterdam (Noord). Brug over en daarna moeilijke, slechte wegen. Parkzaal in Hoorn van pl.m. vijftig jaar terug. Hoefde bij begin conference niets anders te doen dan rond te kijken en toen braken ze de boel al af... Jongens, hier verandert ook niks. Je kan wel goed zien dat Hoorn een oud stadje is. Jullie zijn veel te netjes op je schouwburg. Op zo'n manier krijg je nooit een nieuwe... Ik vroeg aan iemand kunt u mij ook zeggen hoe ik naar de schouwburg kan? Zei die: Ja, dan gaat u bij het badhuis de spoorwegtunnel door en... Verder hoefde niet, allemaal wensdromen op het verlanglijstje van Hoorn. Straks om 13.00 uur naar matinee in Kurzaal Scheveningen voor 75-jarig bestaan Albert Heijn.

Maandag 28 mei 21.00 uur. Stadsdoelen in Delft

Ze zijn aan de finale bezig. Gesprek met Jacco in de auto over zijn rol in die musical 'Free as Air'. Die rol krijgt ie niet. Doublure kan ie worden en eenmaal per week die rol spelen. Meneer Van Liempt en Ol voelen er niets voor. Ik... ach, ik ben zo moe, niets kan me meer veel schelen. Keek even naar de voorstelling. Meteen twee lichtfouten. Liep door lentepogingachtige Delft. De harmonie van de kabelfabrieken marcheerde door de stad. Mensen zijn toch pri-

mitieve wezens. Totale nutteloze, machteloze onzin. Kwasi stoer, dom gestap. In die uniformen kun je gelukkig nooit oorlog voeren. Het is nu pauze hier.

Donderdagnacht/vrijdagochtend 31 mei/1 juni 2.30 uur

Terug uit Den Helder (om 1.15 uur thuis). Het zit er op. Tweehonderdvijftig voorstellingen. Mei 1962. Een moeizame, koude, winterachtige tournee (koudste maand mei sinds 1888 of zoiets). Met elke avond weer ander gelazer. In het begin met de spelers, later met het technisch personeel, tot slot met allebei. Voedsel heb je niet nodig zo'n maand, want 'je freet je eige op' (zogezegd).

Bloemen van Maya (bedankt voor het heerlijke jaar). Gescheld in de gang van Philippine (omdat ze zoveel voorschot had gehad dat ze nu geen cent salaris kreeg). Ru in gouden humeur. Kreeg achtendertig composities uitbetaald (schreef 'Tam Tam' tweemaal en eenmaal 'Taboe' = driemaal 'Tam Tam' op lijst enfin). Er werd gezoend en vette handen werden gegeven.

Zaterdag 2 juni. Avond 22.45 uur

Een dame uit Eindhoven zond aangetekend(!) een matig liedje. moest er twaalf kilometer voor rijden om het op postkantoor Aalsmeer op te halen. Deelde haar dit wel mede. Dat u geen talent heeft maakt mij niet zo weemoedig, wel dat u dat aangetekend aan mij doet weten.

Maandag 11 juni. Ochtend 9.15 uur. Langwies

In bed voor het eerst in het nieuwe châlet. Veilig tussen de houten muren. Gewoon of het zo hoort. Vanaf 8.55 uur staat er een reebok te grazen (voor 't reeënvenster). Hebben met raam open er lang van zitten genieten. Hij is er nog... Regen. Ol zit gezellig te breien. Koffie uit nieuwe serviesje is op.

Vrijdag 22 juni. Ochtend 7.20 uur. Langwies

Geweldig humeur! Stralend weer. Ga mooie wandeling maken. Feestelijk gevoel, al zijn er nu twee van de drie weken om. Huisje is tot droompaleis gemaakt dank zij Brüesch, Mattijsen en Ol (zeker niet dank zij mij!). Het is iets heel, heel, heel bijzonders aan het worden. Ben er tot in het diepste vezeltje van mijn hart zo intens

gelukkig mee! Zet nu net het raam open. Brüneli loopt. Litzi ligt in de zon te dromen. Bergen statig en zeker van hun zaak. Geluksgevoel. Hoeveel mensen hebben nooit één uur in hun leven dit geluk gehad?

Zaterdag 7 juli 7.15 uur. In de keuken

Gewone moeilijkheden van het weer moeten beginnen. Vind het hele programma niets en kijk tegen mijn manuscripten aan als iemand die geen Frans heeft geleerd tegen een Franse roman. Kan me totaal niet begrijpen hoe je ooit zo'n programma schrijft. Hoe kom je ooit op een idee? Hoe begin je een scène, een liedje op te zetten? Zit zeer eenzaam voor schut in mijn huisje, peinzend over pensioen, veel geld en Langwies. Waar haalt ie het vandaan? vragen de mensen vaak. Nou, ik weet het ook werkelijk niet.

Vrijdag 20 juli. Middag 17.05 uur. Werkhuisje

Deze dagen veel en intens gerepeteerd. Ook voor mezelf en met ensemble. Of 't iets geeft? Wee nie. Het was weer zeer slecht besproken, terwijl er, toen we repeteerden, de hele dag om plaatsen werd gebeld. Oude liedje met hopelijk de oude bekende slotmelodie. Zie, zoals steeds erg tegen dit eerste begin op. Heerlijke, stille zomernamiddag, ik geloof de derde van deze zomer. Nu moeten we dadelijk weg. De wissel wordt omgelegd. Het (lieve) leven begint weer. s Nachts laat thuis. 's Morgens lang slapen. Heb er niet de minste zin in. Hoorde dat Snip en Snap er na dit seizoen mee ophouden. Sleeswijk gaat met Corry Brokken. Ach, ach. 't Is me 't wereldje wel... We zullen zien. Tot morgen dan maar weer.

Zondag 22 juli. Middag 14.00 uur

Vrijdag en zaterdag twee uitstekende voorstellingen gespeeld over de gehele linie. Voorlopig vóór de pauze eigenlijk nergens meer een inzinking. Mijn eigen nummer vrijdag groter succes dan gisteren, maar bevredigde me wel enigszins. Alleen meteen weer in precies dezelfde stemming gekomen van altijd: moe, kribbig, vaag gevoel van haast. Niemand om me heen willen hebben. Boos op Seth omdat hij donderdag ineens kwam. Boos op iedereen die iets ‘vindt’. Onhandelbaar. Nerveus. Beverig op het toneel. Glas trilt, wijn morst. Doodmoe na afloop. Als een berg tegen de avond opzien.

Alleen één uur en twintig minuten per dag volledig ‘los’ zijn, los van mezelf en los van alles, misschien ook door de hitte, de zaal, de drank.

Donderdag 26 juli. Middag 13.50 uur. Werkhuisje

Regen. Onweer in de verte. Diligentia uitverkocht. Gisteren topavond voor en na de pauze. Toestand in de wereld: weer groeiende crisis in Berlijn. Begin burgeroorlog in Algerije. Omwenteling in Peru. In Nieuw-Guinea evacuatie van vrouwen en kinderen. Gaan we ontruimen of gaan we vechten? Hij moest er met de Zuiderkruis heen, maar hij was liever met de noorderzon vertrokken. Zo sneuvelde hij op het veld van eer met een radiootje van de Telegraaf in zijn ransel en een pakje sigaretten in zijn hand, vrij van invoerrechten.

Dinsdag 31 juli. Ochtend 9.30 uur. Keuken

Somber nevelig herfstweer. Voorstelling wat mij betreft een van de allerbeste. ‘Men’ zei: 't was zwaar publiek. Had echt zin er al mijn plezier tegenaan te gooien en het werd geweldig (vond ik). Max Croiset in de zaal. Nelly Wiegel met een ‘Brits-Indische’. Speel nu 's avonds zo heerlijk en verbeeld me dat dit uitsluitend komt door de ontspanning op het strand ervoor. Ben nu van plan vanaf 19.00 uur 's avonds geen enkele afspraak meer te maken, met niemand, tot ook dit plan de vivre niks blijkt te helpen. Maar tot nu toe werkt het enorm!!!

Zondag 5 augustus. Nacht 1.05 uur

Kruikje Portugese rosé vrijwel op. Ben in mineur. Erg in de downs. Vanavond zeer slecht bezet (240 mensen geloof ik). Veel succes, maar 'k wee nie. Marilyn Monroe nam te veel slaaptabletten in. Nu is ze dood en van alles af. Van al 't gezeur en zo en van al het stand ophouden en de beste zijn. Of... moet ze nu opnieuw beginnen. Wie weet.

Dinsdag 7 augustus. Ochtend 9.00 uur. In keuken

Storm. Deuren staan te klapperen. Gisteren lang getelefoneerd met Hilda Lubberhuizen. Geert is er met de boekhoudster van door! Ging met Ol om 13.00 uur naar Amsterdam. Kon er weer niet in en

er om 16.00 uur niet uit! Rotstad. Een echte reuzerotstad. Bij kapper Hilkman mij laten knippen (bezig zijn eigen graf te knippen). Toen naar De la Mar. Fantastisch leuk zaaltje geworden. Werkelijk uniek! Lekker rood. Kan mij niet rood genoeg zijn.

Zondag 12 augustus 13.30 uur

Broeierig, regenachtig. Vanmorgen om 9.30 uur op de radio: Oost-Berlijn, troepen hebben bij de muur strategische punten ingenomen. Een onheilspellend zinnetje bekend uit het voorspel van veel tragedies. Om 11.30 uur toevallig even radio aangezet. Hoorde slotzin: Dit was een ingelaste uitzending van de nieuwsdienst. Had het niet meer tot 13.00 uur. Liet niets aan Ol merken. Om 13.00 uur bleek dat Rusland een tweede ruimteschip had gelanceerd. Gisteren ook al, dat draait nu al negentien keer om de aarde. Blij met dit soort nieuws. Daarna Hiltermann, die met geen enkel woord over de nieuwe Berlijnse crisis repte. Alleen over Nieuw-Guinea. Gisteravond uitverkocht met bordje in de hal. Lekker gezicht. Wel leuk publiek, maar ook ongeveer de helft die er niet veel van begreep. Op Scheveningen op een aardige manier een beetje achternagezeten door twee meisjes. Zeiden later dat ze veertien en zestien waren. Leken beslist veel jonger.

Maandag 13 augustus. Nacht 1.35 uur

Ol gaat net naar bed. Lief en innemend als steeds. Ben zelf in een soort zelfmoordstemming. Weet niet terecht of ten onrechte. Dronk opzettelijk te veel om te vergeten en weg te zwijmelen. Weg van deze rotaarde, vol zijkerds. Heb namelijk het niet te temmen gevoel dat in de pauze de heer Smit (politie) er was. Er werd geklopt in de pauze. Wij verwachtten Jules de Corte. Onze kleedster deed open. Zei: Er staat een hele lange meneer, hij zegt dat ie Smit heet. Ol ging er heen, bleef lang, vrij lang weg. Toen ze terugkwam zei ze iets verwards over vrijplaatsen die ze vergeten had te geven. Maar achter de gesloten deur hoorde ik iets over m'n man dit en m'n man dat en ineens dacht ik: daar gaan we weer. Want: ontmoette vanavond op het strand om bij half negen de meisjes, nu vermeerderd met het nichtje waar ze logeren in Voorburg (vijftien jaar, ook heel leuk en aardig). Hadden de gevraagde brief voor toestemming Diligentia bij zich. Wilden graag met mij meerijden tot Diligentia

en met de vrijplaatsen (vijf stuks) thuiskomen. Waren thuis de hele dag geplaagd met: Het is W.K. niet, iemand die zich voor hem uitgeeft. Waren, dacht ik, erg gelukkig me nu te ontmoeten. Twijfelde even: zal ik ze wel meenemen in mijn auto. Dacht vooruit dan maar. Zonder overleg, gingen ze met z'n drieën achterin zitten. Bracht ze in Diligentia. Haalde vijf plaatsen aan de kassa en liet ze de vitrinefoto's zien. Waren echt leuk, kinderlijk uitgelaten en blij en reuze gezellig. Zullen vannacht, dacht ik, geen oog dichtdoen. Om 21.00 uur gingen ze naar de Kneuterdijk, werd erg bedankt. Na Luns was Ol verdwenen. Ineens dacht ik: Daar is weer ergens geluld. Het begint opnieuw. Er is vast een bericht binnengekomen: W.K. is met een auto vol meisjes weg en heer Smit heeft het opgevangen. Als alles is zoals ik vermoed, dan is dit geen leven. De hele dag voorzichtig zijn, want anders denken ze dat je iets wilt van al die fans. Ik kan toch niet als een idioot met een masker op lopen!

Woensdag 15 augustus. Nacht 1.15 uur

Gisteravond tijdens thuisreis in de regen ik tegen Ol maar ineens gezegd dat ik alles(?) wist. Ze schrok wel, maar was lief en heeft alles ronduit verteld. Toen mevrouw De Graaf maandagavond de kinderen weer eens ‘los’ had gelaten, vertrouwde ze toch blijkbaar de zaak niet. Had brief met toestemming weliswaar meegegeven aan haar dochtertje, maar de kinderen hadden zoveel gelogen dat ze nu haar zoontje achter de meisjes aanstuurde om te kijken wat er zou gebeuren. Ontmoetten mij dus om pl.m. 20.30 uur op strand, wat de jongen op de boulevard zag. Herkende mij echer blijkbaar niet als W.K. Zag ons met ons vieren naar mijn auto lopen en de meisjes instappen. Noteerde het autonummer (nog niet eens zo dom als ie dus echt twijfelde of ik het wel was). Toen de kinderen om, ik denk, 21.30 uur nog niet thuis waren, werd mevrouw De Graaf ongerust en belde pardoes de Scheveningse politie op. Toen de meisjes thuiskwamen met vijf vrijbiljetten voor dinsdagavond was het al te laat en was de zedenpolitie (Smit) al op pad. Weggeduwd door Ol die door mij allang, goddank, van alles op de hoogte was. Enfin tranen, gelazer, iedereen diep bedroefd. Meneer en mevrouw De Graaf wilden mij excuusbrief schrijven. De kinderen huilen. Kortom een echte feestdag.

Vanavond om 20.00 uur Nieuw-Guinea overgedragen (via de VN) aan Indonesië. Het volgende punt is: wij moeten nu aan de Amerikanen om zelfbeschikkingsrecht gaan vragen. Conference-improvisatie: we nemen nu dadelijk het bordje Lange Voorhout weg. Hangen er een ander bordje 'Nieuw-Guinea weg' voor in de plaats. Komt vannacht de regering voorbij en zegt: Dat is wel voorbarig.

Vrijdag 17 augustus. Middag 14.00 uur

Gisteren hele dag druk met conference-overdracht Nieuw-Guinea. Leek wel een regeringsleider. Veranderde mijn liedje (voor de zesde maal). Mooi slotrefrein.

> Het was nooit nee en 't was nooit ja met Nieuw-Guinea
> Het was altijd mis, geen vlees geen vis met Nieuw-Guinea
> Daar staan we nou verlaten en wat eenzaam aan de kant
> Wat wij één dezer dagen
> Amerika moeten vragen
> is... zelfbeschikkingsrecht voor Nederland.

Daar doorheen om 14.00 uur brief aan mij van Jacco's advocate. Ik mocht Jacco's carrière toch niet in de weg staan en cliënt had nu wel contract tot 31 december(!) maar... Maakte me woedend. Hoofdpijn en afgeleid. Gelukkig liedje net af. Moest het alleen nog 'even' leren.

Vrijdag 23 augustus

12.15 uur bij heer Meerburg. Vertelde dat hij gescheiden is. Leven is kiezen of delen. 'Fair Lady' nooit meer thuis. Woont nu op een gemeubileerde flat. Daarna over 8 november (vrij voor miljoenste woning in Zwolle. We hebben iemand nodig die alles zeggen mag en die ook alles zeggen kan, één uur daarvoor optreden) en over seizoen '64-'65 gesproken.

Merkwaardig. De enkele mensen die voor Nieuw-Guinea hadden willen vechten, zijn toevallig meestal allang de dienstplichtige leeftijd gepasseerd. Iemand zei over Nieuw-Guinea kun je geen grapjes meer maken, want er zijn doden gevallen (veertien). Maar dan zou je bijvoorbeeld over het verkeer ook geen grapjes kunnen maken en zeker ook niet over het leven, want nergens vallen zoveel doden als in het leven...

Woensdag 29 augustus. Middag 16.45 uur

Gisteren met Jons en Mary in de Nederlanden geluncht. Was boeiend, maar oververmoeiend. Zorgen steeds weer over mijn optreden, de naderende ouderdom (overgangsleeftijd?), de naderende oorlog...? Berlijn. Steeds nerveus bij aanzetten van de radionieuwsberichten. Een eerste zinnetje zou aan alles een einde kunnen maken. Russische en Oostduitse troepen zijn vannacht de sectorgrens van West-Berlijn overgetrokken... of zoiets. En alles wat nog waarde heeft, zou verloren gaan misschien in enkele dagen. Heb moeite een levenshouding te vinden, die dit kan ondervangen. Heb ook sterk het gevoel dat ik misschien wel de enige ben die dit alles zo dreigend ziet naderen. Voel dat ik alleen moet leven voor die anderhalf uur op het toneel, voor de natuur en voor Ol. Schreef Seth ook even een briefje waarmee hij weer even voort kan. Vind namelijk dat ie veel op mij vegeteert. Ik moet steeds Nieuw-Guinealiedje en 'Tam Tam' bijwerken en hij doet niets, alleen in het programmaboekje prijken. Ben het omgekeerde van wat destijds Louis Davids was (deed). Ook niet goed. Veel gedoe en afspraken. Minimumleeftijd bij de politie nu zeventien jaar, maar je moet wel Mulo hebben. Kom bij de politie. Een korte broek is geen bezwaar.

Vrijdag 14 september. Avond 18.50 uur. In Emmeloord

Kleedkamer in de catacomben. Ben d'r weer helemaal in, in de heksenketel. De AVRO heeft zendtijd op 31 december geruild met de VARA, lees ik in de krant(en) en W.K. zal nu op oudejaarsavond 'dus' zijn bekende conference weer voor de VARA-microfoon brengen. Ik lees tegenwoordig in de krant wat ik van plan ben. Overweeg (met Ol in bed lang over gesproken) om het pas in 1963 te doen. Nu niets dan nadelen. Geen voorbereidingstijd, nog steeds Jan de Quay en Luns als enige slachtoffers en vrijwel direct na 31 december nog een enorme tournee voor de boeg. Alles al afgesloten, zodoende niets te winnen (alleen te verliezen).

Dinsdag 25 september. Ochtend. Gieten, bij Braams in bed

Stil weer. Gebeurtenissen. Toxopeus tegen Van Hall. Bijlmermeer niet naar Amsterdam. Fraude van Nijmegen met vaststellen oorlogsschade. Voor oudejaarsavond: Soekarno viert nu oud en nieuw Guinea. Nederland gaat 1963 in - kleiner van buiten, maar groter

van binnen. Gisteravond beste avond (ineens). Een bijna enthousiast publiek. Acht keer halen. Veel, af en toe, onophoudelijk gelach! Groningse schouwburg liet ons alle vrijplaatsen vol betalen tot de bijzetstoeltjes aan toe! Kosten, ik geloof pl.m. *ƒ* 180, -. Dat pakken we dan in tienvoud in 1965(!) wel weer terug.

Woensdag 26 September 14.40 uur. Op de witte stoeltjes in de Staatsbossen

Het vennetje ligt besloten door de bossen. De wind is in het bos aan het blazen, maar hier is het blaadjestil. Heerlijke stilte. Houtduif schrikt op, Libelle-helicopter daalt op het schrift. Liep net even het vennetje een stukje tegemoet. Stond meteen tot over mijn enkels in het moeras. Was toen toch nat en zwierf verder over mooie, wonderlijke begroeiingen. De hei is nog een beetje paars. Er komt niemand voorbij. Een mooie, stille septembermaand in de natuur. Ol haalt wol uit. Hoedje op. Om ons heen in onze artiestenwereld behalen vele jongeren successen. Sieto en Rinus Ferdinandusse en Seth (volgens meneer Dommering met zijn tweemaal een uur one man show samen met Roelof Stalknecht). Kijk er wat verbaasd naar op. Zou je dit vak niet meer met bloed, zweet en tranen behoeven te leren? Gaat het gewoon van een, twee, drie weer een groot artiest? Als ik het allemaal lees denk ik: het wordt tijd ermee op te houden, de Davidsring weg te geven, anderen de kans te geven. Nog één programma en dan de kermis de rug toe keren. Beetje soezen nog. Nog wat namopperen en dan langzaam de ouderdom, het verval, de dood. Of oorlog? En ineens met zijn allen tegelijk de lucht in. Ik hoef niet meer, want het is allemaal al een keer verteld, misschien niet beter, maar wel verteld, verbruikt, vermorst, verdaan...

Donderdag 27 september. Ochtend 12.30 uur. Bij Braams

Gisterochtend bericht in Telegraaf (Showpagina) ‘AVRO: VARA krijgt een uur Wim Kan: ik weet van niets over oudejaarsavond.’ Gisteravond in Assen meneer Van Liempt: de VARA heeft gebeld, een meneer Smit. Had Telegraaf gelezen. Ongeveer begin september had VARA een telegram gezonden naar W.K. - was ‘onbestelbaar’ teruggekomen. Niemand bij de VARA op de slimme gedachte gekomen om het Nederlands Theater Bureau op te bellen... Henk van der Meyden belde eergisteren 's avonds in Winschoten op (als

enige krantenman) om te vragen hoe het nu met oudejaarsavond stond. Dit bericht las de heer Smit en belde meteen meneer Van Liempt, te laat, te laat. Na rijp beraad besloten, ik doe het niet. Merk nu bijvoorbeeld iedere avond hoe Nieuw-Guineaconference en -liedje verloren hebben. Je zou nieuw, nieuw, nieuw moeten maken, wil je het goed doen en een kans op echt succes hebben! We zijn, geloof ik, 3 december eindelijk vrij. Ik geloof geen tien dagen. Wat ik vroeger deed, het oude programma met een nieuwe saus erover, dat is alweer een voorbije tijd. Zie er af en toe niets meer in... Helemaal niets meer. Assen eigenlijk een mooi succes. Totaal uitverkochte zaal. Kon geen muisje meer in. Voor de pauze stilletjes, na de pauze daverend. Behalve Nieuw-Guineadeel. Hangt iedereen, ook mij, de keel uit.

Vrijdag 28 september. Ochtend 12.00 uur. Gieten, Braams

Emmen ontwikkelt zich op Amerikaanse wijze las ik in een hotelprospectus, dan is Coevorden zeker Cuba. Vervelende zijkbrief van Jons over de vriendschap en dat ie niet naar Langwies mocht komen. Werd boos en schreef boze brief terug. Met Seth telefoon of ik zijn mooie liedje ‘Monnik met ochtendhumeur’ mag kopen. Op vriendelijke manier zei hij ‘neen’. Vanmorgen weer knipsel Parool over oudejaarsavond. De slimmigheden zijn alweer begonnen. Zo is de dag dan tweeëneenhalf uur oud en alweer vol. Seth, Jons, Emmen en oudejaar. Een moeilijk leven. Het klonk lekker toen ik mezelf gisteravond in de mist tegen de directeur hoorde zeggen: We houden er een jaar mee op, we gaan eens een half jaar nietsdoen, wat zwerven, wat mooie stukken zien, wat lezen. De accu's bijladen en dan komen we... in 1965 weer terug in Emmen. Als God dat zo wil, tenminste! Voel nu onaangenaamheden komen over AVRO, VARA oudejaar. Maandag Arie... Ik heb nog niets gezegd of gedaan en iedereen is boos.

Zaterdag 29 september. Ochtend 10.45 uur. Nog bij Braams, kamer 25

Gisteren dan Musselkanaal De IJzeren Klap. Een eindeloos kanaal met één rij huizen. Niets te zien, niets te beleven. Grote lantaarns en kleine mensen. Voorstelling moeilijk. Zaal vol Jan de Vriezen, die gehoord hadden dat het heel leuk moest zijn. Viel nog mee. Na

afloop ineens het kleedkamertje vol enthousiaste mensen. Stond zeker tien minuten te tekenen en gezellig te praten. Een heerlijk, eerlijk enthousiasme. Altijd als ik het theater uitga, zak ik in. Denk ik dat het toch niet veel was en zo'n enthousiasme haalt me helemaal op.

Dinsdag 2 oktober. Bijna 13.00 uur. Oostergoo, kamer 2

Gisteren Dokkum. Lang niet uitverkocht, maar enig! 'Achter' piepklein, maar circusachtig gezellig. Alles en iedereen op koffers, tussen de klerenkasten in smal, schemerig gangetje, half overdekt. Groot, grandioos bijna, succes. Heb om 23.30 uur met Arie getelefoneerd en oudejaar definitief afgezegd. Redenen: te laat de beslissing gekregen. De Quay en Luns te oudbakken geworden. Zou dit keer praktisch alles nieuw moeten maken. Geen tijd, welgeteld nog negen vrije avonden. Ben er toch beetje down van. Eerste keer sinds 1954, '56, '58 en '60 dat ik verstek zal laten gaan.

Zaterdag 6 oktober 8.45 uur. Kleine Wildwal

Down, heel down uit Nijmegen naar huis. Zo'n zaal die niet is mee te krijgen, zo'n sfeer die niet komt, zo'n tilparty die niet lukt, je krijgt een gevoel alsof je je vertild hebt. Als het doek zakt, is er geen mens. De witte leliën liggen op de schminktafel als op een graf. Een portier drentelt door de gangen van de vierëneenhalf miljoen kostende schouwburg 'hoorbaar wachtend' of je nu wel weg zou willen gaan. Je vergeet je af te schminken. 'Ben je niet lekker?' vraagt Ol. Jawel, ik ben wel lekker, maar zo hopeloos onvoldaan, de tilparty is mislukt. De burgers van 20.00 uur zijn gewoon dezelfde gebleven. Ze zijn niet voor enkele uren uit zichzelf getreden. Toch stonden ze te klappen en zes- tot achtmaal halen. Misschien kan niemand zich indenken dat ik down naar huis ga.

Zaterdag 13 oktober. Ochtend 11.30 uur. In kamer 20 van hotel De Oude Geul te Gulpen

Al dagenlang ziek. Handen stonden krom, beklemming op de borst, geen hele stem, gebroken en rauw en niks. Gisterochtend gedacht: zal Sittard afzeggen. Ging naar dr. Smelt. Zag eerst de belachelijk mooie, Sittardse schouwburg. Vier miljoen of zoiets en geen haakje om je jas op te hangen. Moest in het ziekenhuis zijn. De goddelijke

voorzienigheid werd vrijwel bij elke ingang door een aparte juffrouw afgesnauwd. Niemand kende ons. Een nieuw soort situatie in Sittard. Dr. Smelt hartelijk, groot en enorm. Spoot me in en kwam 's avonds ook nog in de pauze spuiten. Mocht niets betalen. Eigenbelang, zei hij. Voorstelling viel enorm mee. Met veel microfonen en veel geluid. Het is echt het land van Toon. Geloof dat we er ondanks halve kracht toch een mooie doorbraak hebben volbracht. Naar hotel 's nachts met auto meneer Van Liempt. En olifant lag op mijn maag en alles deed pijn. 's Nachts om 3.30 uur rechtop in bed. Lach dan, Paljasso!

Dinsdag 16 oktober 13.35 uur

Ben weer wat opgeknapt. Ol met meneer Van Liempt naar Aken. Ik in bed. Lees kranten. Voorpagina Volkskrant 'Oudejaartje' van W.K. gaat niet door! Douaneoorlog tussen Frankrijk en Monaco. Ontgroeningsschandaal in Amsterdam (Dachautje spelen). De Vlamingen tegen de Walen. Betogingen in Brussel. Zeventien gewonden. Dit is het einde van België. Valkenburg op de rand van vervelend. Burgemeester in de pauze toch achter. Had juist vriendelijk verzocht of het niet hoefde (aan het bestuur, ik voel me ziek en wil me in de pauze graag even concentreren). Maar ze deden wat de meeste mensen doen; datgene wat ze allang van plan waren. Ze stonden onder m'n neus te roken en riepen dat ik us zou zien hoeveel leuker hier alles tot z'n recht zou komen als in Sittard. Dat bleek dus niet zo!

Donderdag 18 oktober. Ochtend 9.25 uur. Helmond, kamer 46

Ol belt ontbijt. Gisteren hier gespeeld en heen en terug naar schouwburg gelopen. Ouderwets gevoel, alweer, een groot succes. Begin nu langzaam wat achterdochtig te worden. Denk maar steeds achter die microfoon: mij kan niets gebeuren, kan zeggen wat ik wil, alles is leuk. Dat is natuurlijk ook weer niet waar, maar de microfoon geeft me sinds Sittard ineens een vreemd soort meerderwaardigheidsgevoel. Alle liedjes klinken zo lekker en alle kleine nuances komen zo fijn over. Je kunt namokken zoals in de 'Beertjes' tegen die dame die gezegd zou hebben dat Flipse om 17.20 uur uit de tuin was gekomen. Enfin, ben ondanks stem en keel al een week lang in een up-stemming. Heel de Limburgse tournee was in mijn gevoel(!)

een succes. Met zo'n microfoon voor je mond kun je wel oud worden.

Woensdag 24 oktober 11.00 uur. In bed bij Ol

Vanmiddag om pl.m. 15.00 uur vaart een vloot van vijfentwintig Russische schepen de wateren van Cuba binnen. Amerika heeft gezegd die aan te houden, te zullen doorzoeken, terug te sturen of tot zinken te brengen. Dat alles als vervolg op de rede van Kennedy van gisternacht. Niets dan paniek, ellende, neerslachtigheid, bij vrijwel iedereen om je heen. De kranten doen (nog) stoer en onbuigzaam. Net als Kennedy zelf. Veiligheidsraad ging uiteen zonder tot een besluit te zijn gekomen. Zal vanmiddag om 14.00 uur weer bijeenkomen. 15.00 uur varen de Russische schepen binnen... Een schot en het is gebeurd. Er zijn (nog) mensen die denken: 'Het zal wel niet.' Ik word wakker met even een blij gevoel en dan... paniek. Misschien is het einde van alles nu nabij. Misschien ook niet. Dacht zes jaar geleden hetzelfde bij Hongarije en Suez. Rusland zegt: Geen land dat zichzelf respecteert laat zijn vrije scheepvaart beknotten... Er lijkt nu niets meer aan te doen. Grote machten hebben hun grote prestiges op het spel gezet. Er lijkt geen terug. We spelen deze dagen in Leiden... gisteravond nog met enorm succes. In Leiden, zegt meneer Van Liempt, zullen we het weten. We moeten hier nog drie dagen spelen. Langzaam stapje voor stapje nadert de catastrofe. Elke avond nu optreden met de dood in je schoenen en de grapjes op de tong.

Donderdag 25 oktober. Ochtend 12.00 uur. In draaihuisje

Donkere, mistige herfstdag. De spanning 'lijkt' iets afgenomen. Sovjetschepen op weg naar Cuba 'zouden' koers gewijzigd hebben. De blokkade gaat straks om 15.00 uur in. Geen leven! Toch gewoon doorgaan. Extra nieuwsuitzendingen om 14.50 uur, 15.00 uur, 15.20 uur, 15.30 uur. Alsmaar geen berichten over dat eerste treffen van Russische schepen met de Amerikaanse vloot. Heb nu ook weer steeds de radio aan. Elke seconde kan er iets gebeuren. De wereld kan in één uur in elkaar vallen, in een puinhoop veranderd zijn, met miljoenen doden. Zover zijn we dan nu gekomen. En ik maar, 's avonds op dat toneel in Leiden, leuk doen en die zaal aan het lachen maken, wat gemakkelijk gaat... met de dood in m'n hart, de

ellende in mijn hoofd. En na 22.30 uur steeds in de coulissen kijken om te zien of er geen mensen huilen (om het laatste nieuws, om de begonnen wereldoorlog). Maar alles staat er nog: de lachende brandweer, de toneelmeester! Heeft iemand geluisterd naar het nieuws van 22.30 uur? Als ik afkom, is Ol terug van een onderhoud met Sant die verklaard heeft dat Ru de vader is van Herman Heijermans. Meneer Van Liempt komt met het in zijn zakagenda opgetekende nieuws van 22.30 uur. Optimistische geluiden die je niet zo opeens durft te geloven. Ol zegt: Ben je blij dat alles nog met een sisser afloopt? Blij? Ja, je dankt God of een andere onbekende macht dat we misschien nog even mogen leven. We gaan naar huis na acht keer halen, staande ovaties. Thuis de radio. Vrij goede berichten, althans niet zo slecht. Wijn. Kalmeringspillen. Slapen. Vergeten. Weg. Hoe egocentrischer de mens (ik ben zo) hoe erger hij er deze dagen aan toe is.

Zondag 28 oktober. Ochtend 12.00 uur. In kleine kamertje

Cubacrisis gaat steeds op en neer, in razend snel, slopend tempo. Was gisteren uurtje op strand van Noordwijk. Stapte 15.30 uur in auto, hoorde nog net: Dit was een extra nieuwsuitzending. Geen mens meer! Dacht: wat zou er nou weer zijn gebeurd. Om 16.00 uur: Chroesjtsjov bood aan raketbasissen op Cuba te ontruimen als Amerika hetzelfde in Turkije zou doen. Maar om 24.00 uur vannacht lag dat alles weer in het water. Een vreselijke tijd.

Mies Bouwman, na de voorstelling in Leiden, komt op 26 november met een AVRO tv-uitzending ten bate van de bouw van een dorp bij Arnhem voor blijvende invaliden en gehandicapten. Er is vijf miljoen nodig. Uitzending zou 22 uur moeten duren. Waarom? Omdat ze zoiets ook in Amerika doen!!! Aan het slot zou ik firma's moeten opbellen (Philips, Albert Heijn, KLM) om geld los te krijgen. Denk steeds 26 november, als we dan nog op deze aarde zijn tenminste. Maar... alles gaat door. We zetten de melkflesjes weer op de trap voor de melkboer.

Vrijdag 2 november. Middag

Storm af en toe. Hele dag al aan het werk. Gedachten ordenen. Knipsels uit de Cubaanse crisis. Grapjes plaatsen. Veel dagen lang getobt en toen aan het werk.

Zaterdag 10 november. Ochtend 7.07 uur. Na het nieuws

Alleen in de nieuwe keuken. Kan niet slapen. Ging er om 2.00 uur in en was om 6.00 uur voor de derde maal wakker. Onrustig gevoel. Veel getob. Zwolles miljoenste huis leek een succes. Een zaaltje met bijzonder leuk publiek. Ieder woord raak. Alles wat nieuw gemaakt was, zelfs daverend. Nerveus toch altijd. Gespannen gedoe. Maar het geeft iets nieuws aan mezelf. Je moet. Je mag niet vast blijven zitten in het veilige harnas van 350 avonden gekend repertoire. Het is een training. De leukste dingen maakte ik ongeveer twee uur voor mijn optreden en een enkel versje zelfs lopend in het onzalige bos bij de Caroline Hoeve.

Vanavond tv met Simon. Twee minuten opname voor programma Literaire Ontmoetingen van Gomperts. Gisteravond in De la Mar werd daverend succes, voorstelling. Guus Oster en zijn dochter waren er ook. Ol kreeg rozen van hem. Voor vrijdag en zaterdag uitverkocht. Voor zondag de helft ‘eruit’ zoals de heer Meerburg altijd zegt. Seth belde via meneer Van Liempt. Hij had een liedje voor me geschreven. Het ging over dansen. Het leek me niets. Hij las het door de telefoon voor.

Maandag 12 november. Middag 15.40 uur

Gisteravond gewoon hopeloos blijven steken. Black-out. Alleen in Nairobi ooit zoiets gehad. Juist hele ontspannen dag gehad. Wandelde wat op een koud, winderig, eenzaam strand. Toen naar theater De la Mar. Uitverkocht. Slenterde heel rustig wat door de Leidsestraat. Kalm naar mijn kleedkamer. Eindelijk geen mensen, geen gezeur aan m'n kop, eindelijk ontspanning. Belandde in conference bij Taptoe Delft en... wist niets meer. Niet meer waar we waren, hoe ik heette en wat ik deed. Zei, geloof ik, ik ben er even uit. Us kijken wat er staat. Op de grond. Maar daar lagen dode woorden en namen. Ik mompelde iets over Visser en Van der Putten, over De Quay. Wat is zo'n zaal dan zwart en stil. Sterven zal zoiets zijn. Ik dacht dat ik doodging. Ik zag Ru in de coulissen staan en Ol die iets riep van ‘In Holland staat een huis’. Toen ging ik dat liedje maar doen en daarna kwam ik langzaam weer op gang. Had steeds twee angsten: dat het terug zou komen en dat het om 22.00 uur ineens ‘uit’ zou zijn. Viel me mee wat er nog van terecht kwam (van dat tweede deel waarin ik voortdurend aan dat eerste zat te denken).

Vreemd. Het was om 22.50 uur uit. Veel en lang erover verteld aan wie het maar horen wilde. Dat hielp wel. Denk wel steeds: Dit zou natuurlijk ook einde van je hele carrière kunnen zijn. Wil proberen gewoon door te gaan. Als het vanavond weer zou gebeuren, schei ik er voor lange tijd mee uit. Ken de conference uit mijn hoofd. Vannacht zelfs alweer! Letterlijk van achteren naar voren. Maar alles is de schuld van een constant 'te veel'. Te veel gedoe, gelul, geschrijf, gezanik. Er worden te veel wissels op je getrokken. Het is de tol van het succes die je betalen moet. En niemand die het zal geloven. Gelukkig was Beatrix op tournee in Azië gisteren ook ingestort. Waarvan? zal menigeen vragen. Daarvan!!! denk ik.

Woensdag 21 november 13.45 uur. Weer thuis in werkhuisje

Kennedy zit in z'n schommelstoel. Cubacrisis voorbij. Chroesjtsjov trekt de Iljoesjins terug. Blokkade opgeheven. China tegen India staakt het vuren en nou weer in Aalsmeer een sinterklazenoorlog. Nooit krijgt deze wereld rust!

Vrijdag 23 november. La Mar theater

Mies Bouwman hier. In mineur! De zes heren die elk *ƒ* 25 000, - hadden toegezegd begonnen chicanes te maken. Trokken hun belofte geheel of gedeeltelijk in, wilden geen telefoongesprekken (Sidney van den Bergh weer wel), vonden *ƒ* 25 000, - 'niet verantwoord' in deze tijd (tegenover eigen personeel), wilden van *ƒ* 5000, - tot *ƒ* 15 000, - geven. Kortom een stelletje echte kruideniers! Niet één sprak tegen dat hij het bedrag *ƒ* 25 000, - had toegezegd, maar enz. enz. Mies Bouwman belde waar ik bij was meneer Dreesmann op om nog te redden wat er nog te redden scheen, bijvoorbeeld Unilever en Heineken te laten vallen en dan alleen met viermaal *ƒ* 25 000, - uit de bus te komen met Dreesmann, Albert Heijn, Niemeijer en Vettewinkel.[1] Ik stelde nog voor hem de hele scène, ruim acht bladzijden, voor te lezen, maar niets mocht meer baten. Mijn optreden in AVRO tv-show gaat niet door.

Zaterdag 24 november. Avond 20.25 uur. La Mar theater

Om 19.30 uur telefoon in de kassa: dr. Klapwijk: 'Vindt u goed dat ik probeer deze mensen nog tot de orde te roepen?' Zei meteen: Ja natuurlijk. Zelfs vier vind ik al prima. Vóór morgenavond bericht.

Vóór 19.00 uur i.v.m. repetitie met Mies Bouwman en regisseur Ordeman(?). Gaat het dus misschien toch nog door!

Dinsdag 27 november. Nacht

'Open het dorp!' Nog nooit in m'n leven heb ik zoiets meegemaakt. Gingen maandag om 20.30 uur 's avonds voor onze tv zitten en zagen eerst filmpje over gehandicapte kinderen. Kwamen beiden onder de indruk. Toen werd het pauze, mochten we onze bijdrage in een lucifersdoosje naar de kruideniers gaan brengen. Daarna zakte het programma nogal erg in en gingen we naar bed. 's Morgens hoorde ik op mijn radiootje om 6.00 uur Mies nog net zo opgewekt praten. Om 8.00 uur nog! Steeds Mies, blij, enthousiast. We waren de zeven miljoen gepasseerd. Om 10.00 uur 's morgens zouden Ol en ik even televisie kijken. We zaten er om 17.30 uur toen meneer Van Liempt ons kwam halen nog! Fascinerend. Ik begon iets te voelen van een psychose. De mensen werden gek. Stapelgek. Maar in het goeie en dat zag je allemaal van vlakbij voor je neus gebeuren. Dat is televisie. Om 17.30 uur in dikke mist naar de RAI. Heksenketel. Iedereen stapelgek en dolgelukkig door al dit overweldigend gebeuren! Kreeg het gevoel dat het spelen van dat sketchje onzin was geworden, vooral ook door de 'fantastische' bedragen die nu als sterren uit de hemel waren komen vallen. Mies Bouwman met dikke, zwarte voeten, vroeg nog: kunt u anders geen liedje zingen? Als een open graf zag ik de toekomst voor me. Ik dacht hier val je levend in te pletter. Het is voor 't Dorp dacht ik dan maar weer en tenslotte ging ik met Ol aan de hand (aan de hand van Ol) het toneel op. Alles viel enorm mee. Er kwam zelfs een prachtige lach op verschillende grapjes. Een groot deel van het publiek dacht dat het echt was. We zaten met ons drieën aan een soort bureau. Ol souffleerde tweemaal op een uiterst kritisch moment. Mies bleef maar ontroerend lief en enthousiast. Vier telefoongesprekken. Het dorp heiligde de middelen.

Vrijdag 30 november. Nacht 1.30 uur. Wildwal

Eerlijke vriesnacht. Laatste avond in De la Mar. Doek zakte om 23.02 uur. Na daverende driftuitval tegen onze kleedster mevrouw Berkmans (ze wilde dat ik me meteen uitkleedde toen ik afkwam om haar trein te kunnen halen) nog even met Paul Keyzer gepraat.

Kennelijk had niemand van de overheid zich gerealiseerd dat een mens van 82 jaar weleens zou kunnen sterven. En zeker geen prinses. Woensdag 28 november 's morgens om 7.50 uur werd het op de radio bekendgemaakt. Tot 's middags pl.m. 15.00 uur kon in Amsterdam niemand vertellen of er die avond gespeeld zou worden of niet. De kaartverkoop in De la Mar ging gewoon door. Tenslotte werd bekend dat in Den Haag en Amsterdam niet gespeeld zou worden (voorstelling verboden!). In Rotterdam ging alles gewoon door. In Heerlen ‘My Fair Lady’ ook, maar mocht het de daaropvolgende dag weer niet! Morgen wordt alles op de televisie gewijzigd, hoewel de radio meldde dat alles tot 8 december, de dag van de begrafenis, ongewijzigd zou blijven! Een volk treurt om zijn gewezen vorstin. Maar woensdag, donderdag en vandaag lachten drie uitverkochte De la Mar theaters minstens net zo hard als altijd...

Woensdag 5 december 9.25 uur. In bed van de Enzian, Langwies

Weergaloos heerlijk. Ol breit. En omdat alles een schaduwkant moet hebben, hoest zij af en toe poep-eng. Maar verder... De koekoek roept half tien. Sneeuw ligt ‘voor het mooi’. Veel sporen van hazen, vossen en reeën in de sneeuw. Fantastisch om nooit meer weg te gaan. Overal nog stilte! Zwitserland ook zo heerlijk omdat niemand komt zeuren ‘zit u daar zo’.

Maandag 10 december. Avond 18.10 uur. Enzian beneden

Het sneeuwt. Gedachten zomaar. Godfried Bomans is een groot man. Hij is zeker een van de leukste mensen in Nederland, maar het vervelende is dat hij zich aan niet één afspraak houdt en dat je hem nergens voor kunt krijgen. Zou katholieke scène schrijven voor Ol en kwam tot driemaal toe niet op de afspraak. Simon Carmiggelt is punctueel, maar er komt zelden iets cabaret-klaar uit zijn handen. Kees Stip begint met: dag beste jongen, heeft dan veel andere werkzaamheden te verrichten en stuurt uiteindelijk die teksten waarom je niet hebt gevraagd. Annie Schmidt wil altijd zo dolgraag iets voor je schrijven, maar alles eindigt meestal dat zij het nummer wat je van haar hebt gekocht geheel ongevraagd in een bundeltje zet. Seth Gaaikema houdt het echte goede voor zichzelf. De rest mag jij hebben... dan. Toon Hermans is de enige die ons aan succesnummers hielp.

Dinsdag 25 december. Avond bijna 18.00 uur. Caroline Hoeve

Om 13.00 uur koningin op de radio over ‘moeder’. Lief, trouwhartig en echt gemeend. Toch ook erg primitief, van God en de hemel en het eeuwige leven. Een primitieve zekerheid die vermoedelijk dezelfde is als haar animo voor de arbeidsvitaminen. Een lief, eenvoudig mens die gelooft in bij de gratie Gods.

Vrijdag 28 december. Avond 17.40 uur

Zag eergisteravond de Rudi Carrellshow op tv in Arnhems cafeetje tegenover de schouwburg. Erg fris en origineel. Niet briljant, maar wel van deze tijd. Rudi zelf op de schaats. In dat cafeetje was alles bijna dronken. Mannetjes van zestig en zeventig wankelden moeizaam naar het toilet. Een zielig kerstfeest dacht ik, als je zo moet gaan...

Maandag 31 december. Avond 23.00 uur. Kleine Wildwal

Net belde meneer Van Liempt op. Rinus Ferdinandusse 30 december op tv zeer goed bevallen. Allemaal politiek. Wat zou ik daar de volgende avond achter hebben moeten doen? Voor de radio, een uur, weer al die politiek? Programma van Henk Scholten vanavond beschamend! Weer door oog van naald gekropen; ditmaal door niet mee te doen. Hadden me gevraagd voor het slot. Dilettantenzooitje met Wim Ibo als mislukte conferencier. Mies Bouwman en Teddy ook niet je dat. Conny Stuart oude toverheks bij een wieg. En eindeloze liedjeszangers. Mieke Telkamp ontstellend. Ben benieuwd of kranten dit vernietigen. Denkbeelden heden: nooit meer oudejaar doen voor radio, ook niet voor tv. Er is een tv betekent: een te veel. Onthoud nou goed.

Eindnoten:

1 Uiteindelijk belde Wim Kan in de uitzending met Albert Heijn, Sidney van den Bergh, Niemeijer en Dreesmann een bedrag van honderdduizend gulden bij elkaar.

1963

Dit jaar een oudejaarsconference heeft geen enkele zin, geeft Wim Kan in het voorjaar aan, *tenzij er een nieuwe regering komt*. En die komt er: het kabinet-Marijnen. In de tussentijdse verkiezingen belandt boer Koekoek met drie zetels in de Tweede Kamer. *f* 85, - schoon wordt een begrip, evenals het verschijnsel koppelbazen. Bij de PTT wachten honderdduizend gegadigden op hun telefoonaansluiting. Nederland geeft Elten en Tudderen terug aan de Duitsers en Coen Moulijn kan voor tweeëneenhalve ton gaan voetballen bij Roma. Amsterdam wil een operagebouw neerzetten. Kosten vierentwintig miljoen. *De woningzoekenden kunnen het nog wel even uitzingen*. In de strengste winter sinds 1930, waarbij vijftienduizend auto's over het ijs van de Gouwzee rijden, vindt Wim Kan de tijdelijke rust in Zwitserland. Maar in februari moet Kan met een gelegenheidsprogramma waaraan ook Corry Vonk, Nelly Frijda, Jenny Arean, Annelies Bouma en Eva Gosler meedoen, een maand lang op tournee voor het honderdjarig bestaan van de Nationale Levensverzekeringsmaatschappij. 'Hale voor de Nationale'. Na nog een aantal personeelsavonden met afgewisseld Cilli Wang, Fred Kaps of Bueno de Mesquita als gast, wordt op 13 maart 'Herexamen' in zijn oorspronkelijke bezetting hervat. Op 31 mei vindt dan in het Kurhaus in Scheveningen voor het personeel van de VPRO de 498ste en laatste voorstelling van dit succesvolle programma plaats. Willem O. Duys is nog steeds de grote man achter het Grand Gala du Disque en weet Kan tot een optreden over te halen. Het festijn op de 12de oktober staat bol van de grote sterren. Godfried Bomans schuttert met Marlene Dietrich en Wim Sonneveld lanceert er zijn Frater Venantius. Op 9 november vindt de eerste uitzending plaats van het satirische televisieprogramma 'Zo is het toevallig ...'. Vanuit Zwitserland bereidt Kan zich minutieus voor op de oudejaarsconference, maar komt in tijdnood als hij geveld wordt door een kaakontsteking. Kan aarzelt, wil van zijn vetorecht gebruik maken, maar het lukt hem toch weer: 'Twaalf miljoen oliebollen op aardgas'.

Zaterdag 5 januari. Avond 23.05 uur

Denk morgenavond naar Langwies te gaan, maar ik ben de treinkaartjes kwijt. Om 10.00 uur vanmorgen naar Amsterdam. Lift gegeven aan drie meisjes die zwart en vol toekomst langs de weg stonden bij het motel van Arnhem. Gingen meedoen aan anti-A-bom-mars in Amsterdam. Begrepen al direct dat wij wij waren. Zei er één: De wereld is niet vergaan dit jaar, maar er wordt aan gewerkt. Lange gesprekken over communisme, pacifisme, dienstweigeraars, schuilen tegen de A-bommen. Ol inviteerde ze alledrie voor voorstelling in Wageningen. Ze kenden ook 'De vader zegt: wat ga je doen'. Vermoedelijk hadden hun vaders dat vanmorgen wel gedacht en misschien zelfs gezegd. Daar gingen ze, met hun drieën, de zwarte capen om, zwarte kousen, zwarte pumps, open en ongeschikt voor vieze stadsplassen. Waarheen? De vrede achterna! Jawel. Nou ja.

Dinsdag 8 januari. Avond 18.20 uur. Benedenhuisje Langwies

Uniek! Châlet een droom. Vanmorgen wat geklooid. Om 13.15 uur met Ol naar Arosa. Ol boodschappen, ik ijsbaan. Ging werkelijk leuk, dacht ik. Laag over de baan, diep in de knieën. Het lijkt beslist af en toe op schaatsen. Samen als twee hemelgangers in treintje met lichtjes op naar huis over het viaduct. Dikke nevel. Langzaam als rasechte inwoners naar boven gelopen. Kwamen Herr Pfarrer nog tegen. Even geplaudert op de mistige weg. In verkwikkende stilte naar huis gelopen. Eeuwigheidsgevoel gemengd met nu.

Zondag 13 januari 19.10 uur

Ol plaatst dampende, koperen schotels op de tafel. De luiken zijn sinds 18.00 uur gesloten. Het kwik in de thermometer is zoek. Het vriest 22 graden. Schepte vanmorgen anderhalf uur sneeuw. Wandelde boven ons châlet ijskoud naar boven. Weg naar Seta op. Zag een ree in de zon op vijftig meter. Sprong pas weg toen ik doorliep.

Dinsdag 29 januari. Thuis in Kudelstaart

12.00 uur in Holland en daar gingen we weer. Jenny Arean, na ruim een maand doorbetaalde vakantie, wil 1 februari naar Hamburg voor de televisie. Met Albert Mol. Ach, zeg maar ja, zegt Ol. Ol

wordt door Albert van Dalsum gevraagd of ze de jongensrol in ‘Uitkomst’ van Heijermans wil spelen onder zijn regie in het Holland Festival in juni. Jan in ‘Uitkomst’ is tien jaar oud. Ol is nu eenenzestig!!! Maar Ol denkt er niet over. Of ze dan de Zwaan zou willen spelen, maar Ol denkt er niet over. Trouwens in juni maken we een tournee voor de Rotterdamse tram.

Woensdag 13 februari. Ochtend bijna 10.00 uur. In hotel De Oude Geul, Gulpen, kamer 18

Ssst, het sneeuwt. Voornaamste zorg hier het naderende carnaval. Winkels vol maskers. Vreemd en ver van jezelf vandaan. Voorstelling Nationale voor mij topavond, voor de anderen, Fred Kaps inbegrepen, beslist niet. Al onze ‘meiskes’ na de pauze op de eerste rij in de zaal. Annelies, Jenny, Eva, Nelly en haar vriendin. Ze lachten en reageerden luid en hartelijk. Hadden het, bleek na afloop, geweldig gevonden. Leren ervan? Beslist niet. Het is net, vind ik, of je naar een violist zou gaan zitten kijken en dan zou denken: misschien leer ik dan wel viool spelen. In de sneeuw om 23.00 uur weer terug naar Gulpen. Meneer Van Liempt reed met ons mee. Beetje stil vinden we hem de laatste tijd. Ziet er soms slecht uit. Zorgen? Ru ook vol zorgen. Maar weer andere, denk ik. Informeerde wel tien keer of de pauze nu niet afgebeld moest worden. Heeft nog maar één belang: terug naar huis. Wat een illusies gingen er al niet verloren in 's mensen leven! Conservatoriumopleiding, verliefd op Marietje, getrouwd, twee leuke dochters, verliefd op andere meisjes, tenslotte weg van Marietje en nu met die vreselijke Sant en dat kind en tot over zijn oren in de financiële zorgen en nergens een soort horizon... en dan maar elke avond achter die piano om de wandelclub te begeleiden. Leven!

Zondag 17 februari. Ochtend bij 8.30 uur. Keuken Kudelstaart

Gisteravond weer eens in... Bellevue Amsterdam gespeeld. Wat een sfeer. Hele begintijd kwam weer naar boven. Sfeer van de feestavond in het feestgebouw. De zieligheid. Het absolute nulpunt. Heineken had deze avond voor zijn personeel. *ƒ* 4000, - bracht het op. We deden ze vroeger, zelfs na de oorlog, voor rond *ƒ* 1000, -. Enfin, met alle beste beentjes voor gingen we met de hakken over de sloot. Werkte zelfs pl.m. vijftig minuten. Veel over Heineken bier

en de film die ‘meneer Alfred’ samen met Fons Rademakers gaat maken (gemaakt heeft). Ging zelf van 20.15-21.30 uur naar De la Mar, waar boeiende eenakter van Pinter ging: ‘De Collectie’ met Guus Hermus, Gerard Hartkamp, Bob Dekker en Maxim Hamel. Het boeide me enorm. Was eindelijk weer eens bezeten van toneel! Wist weer waarom ik destijds naar het toneel wilde.

Zondag 3 maart. Avond 24.25 uur. Bij haardvuur

Terug van Zizi Jeanmaire in Carré. Ach, ze kan veel en ze heeft mooie benen, een lekkere persoonlijkheid, gevuld, vol van haar vak en van de liefde. Maar zo machtig interessant was het nou ook weer niet. Leerzaam meer. Hoogtepunten: liedje met die man samen. ‘Je moet niet huilen’ (‘On ne pleure pas’) en ‘Ma true en plumes’. Prima ballet stond erachter. Carré applaudisseert, stond. Zoals het ook stond voor Josephine Baker destijds, alweer lang geleden. Zoals ze zullen staan als Toon in december komt. Zoals... enfin ga maar door. De roem is kort. En altijd zal er een volgende zijn. ‘Ik wil een ster zijn...’ Ja, maar wat doe je dan daarna!

Zaterdag 9 maart

Belde Hofman en Meerburg op om Nelly Frijda-Wiegel warm aan te bevelen voor de rol van Nancy in de musical ‘Oliver’. Mag voor-auditie maken. Hopen Hofman-leveranciers te worden. Meneer Van Liempt zag er niet zo veel in. Kan aandeel krijgen in de onderneming, maar zal het vermoedelijk niet doen.

Zondag 10 maart. Avond 21.15 uur. Wildwal

Liep van 17.30-18.15 uur door het bos. Veertig wilde zwijnen tegenover de voederplaats. Daarna één hert. Prachtig, galoppeerde over de weg. Toen liep het een heuvel op. Bleef tweemaal staan en loste zich op in de bomen zelf. Echt een hert. Een sfeer die nergens is. De mensen gaan op zo'n dag op visite bij elkaar. Ik niet. Dit is het enige wat waarde heeft. Die stilte, die kledderige weg, dat bos in de verte. En nergens mensen, want je kan er met de auto niet komen...

Dinsdag 12 maart. Ochtend 11.00 uur. Bedstee Wildwal

Regen tegen de ramen. Gezellig. Zondag hele dag gewerkt aan eigen nieuwe liedje voor vanavond voorstelling Roosendaal, maar eigenlijk maandagmorgen alles weer veranderd. Om 12.30 uur naar Amsterdam en repetitie in De la Mar, waar Henk Elsink stond te flodderen met zijn tekst en René [Frank] slungelachtig niks voorstelde en waar Jacco (Sacco zoals Mary zegt) nog minder kon dan vóór zijn twee maanden vakantie. Met Ru en meneer Van Liempt mijn nummer gerepeteerd. Veel nieuwe dingen. Rietje was er ook, huilde tegen Corry aan. Er schijnt nu al geen geld meer te komen. Enfin, de gewone tragedie.

Woensdag 13 maart. Middag 14.45 uur. Kleine Wildwal

Historische datum! Eenentwintig jaar geleden verliet ik Ol en kuste haar in Bandoeng 's morgens om 7.00 uur gedag. Drie jaar en acht maanden later, 8 november 1945, kuste ik haar weer. In Bangkok.

Gisteren 318 km gereden en in Roosendaal een halve première gegeven. Nieuwe liedjes. Veel nieuwe grapjes ook nog. 23.00 uur afgelopen. Precies één uur conference. Da's goed. Niet meer zo lang maken (bis). Na afloop stond de kleine brandweerman in onze kleedkamer allerliefst een liedje te zingen. Tekst en muziek van de brandweerman zelf. Aandoenlijk. Maar we wilden weg. Ik voelde me doodmoe en grieperig. Veel leuke meisjes. Veel handtekeningen. Ovationeel applaus op het slot. Veel lach. En dan te bedenken dat we hier acht jaar geleden met de ‘Kat van huis’ de soep ingingen. De televisie heeft de onderontwikkelde gebieden geopend!

Dinsdag 26 maart. Avond. Rotterdam-Zuid

Hele middag debat in de Tweede Kamer op de tv gezien. Dat is toch weer een voordeel van de zuilen. De commerciële tv had dit vast niet uitgezonden. Schreef in de auto van Rheden naar Rotterdam de laatste ‘Jan’-versie:

O Jan! O arme Jan!
Nou ligt het hele plan
van commerciële televisie in de ijskast man!
Daar blijft het liggen dus
tot aan Sint Juttemus
We zijn weer blij gemaakt als altijd met een dooie mus.

Refrein:
Jammer Jan! Jammer Jan!
van je luchtkastelen
Haast was je de historie in
als Jan de commerciële!

Vanavond met daverend succes gezongen.

Donderdag 28 maart. Ochtend 13.00 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Een belangrijk aandeel in ons succes hebben de bloemen die aan het slot ‘overhandigd’ worden door een geüniformeerde suppoost. Aan de bloemen hangt vaak een kaartje waarop staat ‘met veel dank voor de onvergetelijke avond’. Vaak zijn deze bloemen 's middags al besteld en is het kaartje enkele uren voor de ‘onvergetelijke avond’ geschreven...

Dinsdag 2 april. Middag 14.30 uur. Hotel Braams, Gieten, kamer 10

In Delfzijl gespeeld. Oude kerk, waarvan zeven jaar geleden schouwburg werd gemaakt. De kansel is nu het balkon. Wenteltrap erheen. Burgemeester Goldberg had de gemeenteraad niet gekend in belangrijke beslissingen. Ik zei: Er komt hier een nieuwe schouwburg, heeft de burgemeester me verteld. Ja, de raad weet het nog niet, maar... Verder hoefde niet. Het gelach leek eindeloos! Hele sfeer van voorstelling bleef uitbundig. Twee schijnwerpers staken één uur lang mijn ogen uit. Verblindend. Kon de spiekborden niet meer lezen. Duizelig. Een gevoel van in de war te zullen raken. Gebeurde niet. Groot succes voor allen. Drie aardige handtekeningenmeisjes. Eén met een rood jongenshoofdje. Erg leuk. Meneer Van Liempt zorgde dat ze toch nog de voorstelling konden zien. Na afloop kwamen ze bedanken. Niet alleen lief, maar ook leuk en beleefd. Zeldzaamheid.

Woensdag 3 april. Ochtend bijna 11.00 uur. Kleine Wildwal

Wazig weer. Vannacht beiden het zuur. Rennies. Sliepen tot 10.15 uur. Ol nu weer helemaal de oude. Ik dood- en doodmoe. Ineens. In Kampen begonnen. Weet niet wat het is. Moesten gisteren in Gie-

ten om 16.15 uur hotelkamer af. Reden toen maar vast naar Kampen. Dat is te vroeg. Van 15.30-21.30 uur, als ik dan eindelijk op moet, hang je dan maar of loop je langs de IJssel. Kampen, vroom, vol poorten en kerken, onverdraagzaam, stijf. Het enige losse is die IJssel die rustig en breed van opvatting voorbijstroomt. Hoe kunnen mensen zo bekrompen zijn aan zo'n brede rivier? Tijdens mijn optreden goed te merken. Begon goed. Sommige mensen zeggen Kampen moeilijk te vinden. Da's onzin. Je zakt de IJssel af, je ziet zevenentwintig kerken en één ziekenhuis en dat is Kampen. Daarna werd het minder en minder tot het bij de 'Beertjes' werd van 'bent u daar nog?' Bij De Gaulle en Euromarkt kwam het weer bij. Dr. Berghuis, burgemeester van Kampen, had twee jaar geleden gezegd: 'Lijmen Jan' was gezagsondermijnend! Nu zei ik dat dat wel was gezegd destijds, maar dat het helaas niet waar was gebleken. Verdeeld applaus...! Nu werden de meningen pas goed verdeeld. Tot slot stonden de gelovigen dan toch te klappen. Dit is een enerverend vak. Je moet er innerlijk en uiterlijk (geestelijk en lichamelijk) sterk voor zijn. Ik ben dat niet. Ik ben zo gauw moe. Zoals nu. Zo erg moe van binnen...

Vrijdag 5 april. Middag 15.30 uur. Kleine Wildwal

Belde met Wim Sonneveld vanmorgen. Komt in mei eens praten. Zegt dat Toon Hermans huis heeft gekocht in Zwitserland. Zou zich hier hebben laten uitschrijven. NV in Zwitserland opgericht(?). Moeten wij ook doen (zegt Wim Sonneveld). Gisteren Zeist. Mooi succes. Kwam, dacht ik, door weglating van de 'Beertjes' die laatste tijd steeds een inzinking veroorzaakten. Vreemd. Een kuil in het programma. De berenkuil! Evenwicht daar verstoord? 'k Weet niet. Je zoekt en je zoekt steeds opnieuw, ook als je net denkt ik ben d'r. Je bent er nooit.

Vrijdag 12 april. Goede-Vrijdagavond 23.25 uur. Kleine Wildwal

Verschil tussen Ol en mij. Ik weet niets zeker, maar ik weet zeker dat ik niets zeker weet. Ol weet ook niets zeker, maar denkt dat ze alles zeker weet. Ze gaat nu slapen. Heeft paar maal geniest, in ogen gewreven en gehoest. Nu haalt ze regelmatig adem. Gisteravond samen in gloedvolle avondzon dwars door het bos naar Apeldoorn gereden. Om 19.00 uur Ol daar in Tivoli gedropt. Extra

repetitie, want Eva ziek. Alleen doorgereden naar Uddelermeer. Alles daar grandioos verpest. Hekken en prikkeldraad en palen vol onzin om de laatste natuurrestjes. Verboden zus en verboden zo. Wandelde naar ‘open’ heide. Om 20.45 uur weer in theater. Garderobemeisjes vroegen foto's. Boven mijn bed, onder mijn kussen, zeiden ze. Beetje flirterig. Voorstelling wel leuk. Was zelf erg geïnspireerd. Eindelijk dan weer eens. Dacht daardoor dat alles fijn ging. Wisselwerking? Misschien was er tussen de laatste voorstellingen in wezen helemaal geen verschil, ben ik de enige die dat denkt. Voor dit vak moet je toch moreel ijzersterk zijn. Ben telkens van de hemel in de put en omgekeerd. Ben af en toe op het toneel zo bang, bang om niets meer te kunnen. Denk dan zoals bijvoorbeeld in Kampen dat de zaal vijandig is. Blijkt later, prachtige kritiek! Allemaal verbeelding geweest. Gek hè!

Woensdag 17 april. Ochtend 8.45 uur. Kudelstaart

Ben nu weer elke avond doodmoe als het doek valt. Ga me steeds meer inspannen. Maak me daarover wel eens zorgen. Ook over dat telkens even terugkerende black-out-gevoel. Minstens één keer per avond. Weet niet of dat de 446ste voorstelling is of mijn 52ste jaar. Werd (even) kwaad toen Ol terug in de auto zei dat ik er bij ‘Katootje’ uit was. Schrik daar dan van... oud? Op!

Donderdag 18 april. Middag 14.00 uur. Kleine Wildwal

Gisteren Deurne. Speelden niet in gebouw Rust Roest zoals was gezegd, maar in Bio Vink. Veel verwarring. Geen hulp. Toneelmeester had overdag ‘natuurlijk’ ander werk, zei directeur Vink. Kwam om 19.15 uur. Was nog boos dat wij daar beetje boos om waren. Koud in kleedkamers. Bij black-out boven sloeg alles beneden ook stikdonker. Vleugel stond als enorme sta-in-de-weg op ontzaglijk podium linksvoor het toneel. Moesten zodoende op het kleine toneeltje alles rechtsvoor spelen. Kostuumkisten stonden in de regen. Vrachtauto mocht niet voor theater parkeren. Nadat ik het hele gebouw in openingsconference beetje belachelijk had gemaakt, was er na afloop van de Vinken (vier vooraf) niet één vogeltje meer te zien.

Vrijdag 26 april 14.00 uur. Koepeltje Carolien

Al vier dagen gevochten met Kunstkring De Stem in Utrecht. Zwaar! Doodmoe. Een stelletje heel domme welwillenden. Volgens Ru zitten ze te breien bij de guillotine. Dacht gisteravond hele avond dat ik het aan mijn hart had. Maar na afloop was het ineens weg. Nu begint het weer, maar lijkt nu zenuwpijn in schouder die doortrekt tot pink aan toe. Heb alle cadeaus voor 28 april nu in huis.

Maandag 20 mei. Ochtend 9.15 uur. Wildwal

In de zon op de ligstoel bij de vijver naast de vogels in de Wildwal. Nu moet ik eerst schakelen, overschakelen naar gedachteloos genieten. Was ik toch al van plan, maar sinds gisteravond (Enschede, 700 mensen die goed reageerden), sinds Rinus Ferdinandusse op tv, denk ik steeds: Hou ermee op! Hou er op deze manier althans mee op!!! Ik zag in de sociëteit waar niemand was, samen met meneer Van Liempt, dat studentencabaret politiek leuk doen. Vond het ineens allemaal ontzettend plat, vervelend, voor de hand liggend. Drie kwartier lang: Luns, De Quay, Suurhoff, Koekoek, Visser, KVP, PVdA, CHU etc. etc. Vreselijk. Pijlloos (of peilloos?). Ferdinandusse, een morsig figuur zonder dictie, zonder plastiek, met steeds weer die knipsels in zijn hand. Voortdurend dacht ik: Zo ben jij ook. Hou ermee op. Ga iets anders doen. Ik dacht aan die enkele brieven die ze mij geschreven hebben. Geneert u zich niet dat u met zoiets uw brood verdient? Dat deed ik dan ineens. Er zijn te veel loltrappers gekomen op dat vreselijke ding, op die televisie. Ik wil heel iets anders gaan doen, als ik dat nog kan. Stond één uur en tien minuten op toneel en dacht steeds: Nou ben ik net die vreselijke Ferdinandusse. Dat was een erge gedachte.

Maandag 3 juni. Avond Tweede Pinksterdag 22.45 uur. Kudelstaart

De paus was alle dagen aan het sterven. De mededelingen over zijn ziekte (kanker?) vind ik onzedelijk. (Hij sluimert, is buiten bewustzijn, is weer bij, zegent zijn familie, lijdt zoveel pijn.) Nu net horen wij dat hij dood is. 20.11 uur gestorven. Zielig. Zou hij nu weten dat het allemaal niet waar was?

Woensdag 19 juni. Ochtend 8.45 uur. In de keuken

Storm. Woest is de Westeinder. Gisteravond in Marcanti eindelijk dan eerste voorstelling voor de Rotterdamse Bank die misschien aan een echte voorstelling deed denken! Van 19.30-21.00 uur met Willem O. Duys en meneer Van Liempt in Marcanti gepraat over de *f* 40 000, - avond (12 oktober). Duys had het getekende contract daarvoor bij zich. Vermoedelijk het hoogste bedrag dat ooit aan een Nederlandse artiest werd aangeboden voor een half uur optreden. Ik tekende het contract echter niet, nog niet.

Zaterdag 22 juni. Ochtend 11.10 uur. Kleine Wildwal

Vannacht om 1.10 uur uit Groningen gekomen. Drukke, 'besluitvolle' dagen achter de rug. Neen, zei ik! 'Ze' wilden dat ik 12 oktober op het Grand Gala du Disque: 1. Zou optreden met een half uur nieuw repertoire, geïnspireerd door en afgestemd op die avond. 2. Terwijl de koninklijke familie onder mijn neus zou zitten. 3. Met een rechtstreekse tv-uitzending. 4. Met een rechtstreekse radiouitzending. 5. Terwijl een bandopname de stof zou opleveren voor een 45-toerenplaatje. 6. En dat alles in een van de moeilijkste zalen van Nederland! Geen tv, had ik al gezegd, maar VARA boos en zei: Als W.K. geen tv wil, zenden wij het eerste deel van de avond niet uit! Daardoor Willem de Disque en heer J. van Praag eergisteren in paniek in Haarlemse schouwburg. Voorstel van mij: geen pauzenummer zijn, maar ik open de avond om 20.00 uur, dan kàn er nog geen tv zijn!

Om 15.15 uur naar Groningen gereden. Wegen als volgestopte worsten. Een optimist verklaarde vanmorgen in de krant: Over acht (!) jaar is het verkeer één chaos. Had zeker vanochtend niet uit het raam gekeken! Op mooie dagen willen drie miljoen Nederlanders straks naar buiten. Er is geen 'buiten'! Het Nederlandse volk zal de komende jaren zijn recreatieterrein voornamelijk in bed moeten zoeken. Geen direct onaantrekkelijke gedachte, maar het einde van de bevolkingsaanwas komt daarmee nog niet in zicht. Moeilijke voorstelling. Vanavond vrij, morgen ook. Mag ook wel. Denk erover om Ru van Veen maar af te koppelen. Ook voor Grand Gala Du Disque, oudejaarsplaatje en boekenweek. Kinderstoeltje achterin de auto... Dat is niet goed. De oude Ru van vroeger krijg je nooit meer terug...

Zondag 23 juni. Avond 23.15 uur. Kleine Wildwal

Gingen om 17.00 uur naar Steeg, alwaar Tini en Simon tevreden op IJssel zaten te kijken. Schrokken niet eens dat wij kwamen. Hebben daar een kamer. Ol zegt ‘niet ingericht’. Alleen een tweepersoonsbed en voor twintig personen flessen! Waren heel lief en hartelijk. Ik zei: Ik wil liever gewoon thuis eten (en dat mocht!). Tini is lief en vol begrip. Dacht wel hoe snel alle glorie vergaat en verglijdt, als je de roemrijkste personen van te dichtbij leert kennen. (Als je met Sinterklaas samen gaat zwemmen, blijft er niet veel van over. De mijter in het gras, de staf rechtop in de kleibodem bij de rivier.) Er was een tijd dat ik geen vijf minuten met Simon kon praten zonder te schateren! Dat is nu wel voorbij. Er waren tijden dat Simon het programma Meester ABC vijfmaal of zo kwam zien. Nu ken je elkaar. Nu weet je van het water ongeveer hoe diep het is en hoe ver het met moeite kan komen. Je kent elkaars beplanting, de begrenzing en de mogelijkheden. Denk aan Seth die twintig avonden achter elkaar kwam kijken. Nu niet meer. Ik sla de Kronkels over het café over. Hij hoeft mij niet meer te zien. En toch waardeer je elkaar, maar je weet met hoeveel moeite en zorg dat alles tot stand komt. Hoe je erover piekert. Ik zei: Ik doe de boekenweek als jij meedoet. Hij doet mee.

Vrijdag 28 juni. Middag 15.45 uur. Werkhuisje Westeinder

Tot nu toe sfeerloze feestdag. Gaven elkaar kleine geschenken in bed. Moesten snel opstaan. Veel telefoongedoe. Alle nummers chronisch onbereikbaar. Toen Mattijsen met [zoon] Johan, die de boel van ‘Herexamen’ kwam brengen. Ging zelf meteen weer verder met stukje voor Telegraaf. Schreef het gisteren af. Meneer Van Liempt bracht het heden aan Henk van der Meyden die zei: De Quay komt terug (De Kort formatieopdracht teruggegeven). Maak s.v.p. nog even stukje over terugkeer De Quay. Waarom ik dat dan ook nog weer doe is mezelf niet duidelijk. Daar ging toen de hele morgen en stukje middag mee been. Toen wilden de Mattijsens varen en de tuinman moest nu hals over kop nog riet gaan maaien. Onrustig op 't landgoed.

Laatste avond gisteren in Rotterdam-Zuid een geheel onverwacht succes. Kochten te elfder ure een mooie kamerjas voor Ru van Veen die enorm insloeg. Hij had voor ons echt leuke cadeautjes bij zich.

Toch een heel apart figuur, deze man met de vele vrouwen, kinderen en moeilijkheden. Hadden een afschuwelijk figuur geslagen, als we niets voor hem hadden gehad. Nu was situatie toch al vreemd genoeg. Gingen na tien jaar samenwerken eigenlijk heel vaag uiteen, handenschuddend, dom lachend en iets roepend van 'we houden nog wel contact'. Toen was het voorbij. Weet niet wat er nu gebeuren gaat! Zo eindigde dan 'Herexamen', twee jaar na de dag dat we de lezing hadden en Sant tussen Ru en Rietje in ging zitten, zwanger en wel. Een heel boek zou je over die twee jaar kunnen schrijven... Innig afscheid van Jenny. Viel me tweemaal om de hals. Werd beetje boosachtig, toen ik zei: We zien elkaar nog wel weer eens. 'Ach daar komt nooit iets van,' riep ze. 'Voor mij is het zo'n ontzettend afscheid, want ik ben hier toch drie jaar geleden begonnen.' Erg blond stond ze in haar zwarte strakke trui tegen de witte muur van de gang...

Vrijdag 5 juli. Avond 23.35 uur. Kleine Wildwal

Terug van VARA-diner in Loenen met heer Broeksz en Arie. Oudejaar vormde de hoofdschotel. Overeengekomen: in principe 'ja' gezegd. Definitieve beslissing 15 november. Krijg nog te horen wat VARA-tv, dus Rinus Ferdinandusse, tot 31 december gaat doen aan politiek cabaret. Meneer Van Liempt zal salaris uitmaken. Overeenstemming dus in principe; met geen boosheid (wel verdriet), als ik om welke reden dan ook toch nog 'neen' zou zeggen. Geen uitzending nu van Grand Gala du Disque. Houden oudejaarsavond als enige uitzending van dit hele jaar. Maar wat is er die avond op tv? Weet niemand. Da's de vijand.

Donderdag 18 juli. Ochtend 8.15 uur. In bed Langwies

Gisteren woeste wandeling door hertengebied bij Peist. Doodse stilte. Letterlijk niemand tegengekomen. Wie hoog aanhoudt komt op een pad. Wie te laag blijft loopt vast tegen steile afgronden. Tenslotte bij brug uitgekomen. Toch klets- en kliedernat. Geen ree, geen hert. Geen koeien zelfs. Uitzonderlijke, langgezochte eenzaamheid. Nu komt er heerlijk leven (tot nu toe) van eindelijk eens tot jezelf komen. Even geen gelazer. Hoe lang vind ik dit prettig?

Zaterdag 31 augustus. Hotel Coma d'Oro, Lugano

Gisteren om 16.09 uur trein uit Zürich met meneer Van Liempt en Willem O. Duys. Had alleen een envelop bij zich met repertoire, geen koffer, geen jas, niets. Toch een mooi figuur. In tuin van hotel vergaderd. Grammofoonplaatje gaat door. VARA-uitzending misschien zelfs ook. Zie er nu wel erg tegen op. Aten in orthodoxe eetzaal een orthodox menu. Om 23.00 uur wij naar bed. Van Liempt met Willem O. Duys nog wat op pad naar speelzaal. Vanochtend W.O. Duys alweer weg (in envelop). Wij meneer Van Liempt 9.23 uur op TEE-trein gezet. Daarna, wat gaan we nou doen?

Dinsdag 10 september 16.15 uur. In tuin Kleine Wildwal

De keet is weer begonnen. Kan er niet tegenop. Toon kwam vier nieuwe nummers voor Ol voorlezen. Keurig manuscriptje, alles op de band gezet. Het ontroerde me gewoon. Geweldig mooie, geestige, dichterlijke nummers. In een wereld waarin niemand haast zo maar iets voor iemand doet, zit je je te verbazen over zo'n gebaar. Was wel jaloers op creativiteit. Ru van Veen meldde per brief aan meneer Van Liempt dat hij mij graag zal begeleiden op het 'Grand'. Van Kees Stip... niets vernomen. Aten gisteren met meneer Van Liempt bij de Gebraden Haantjes. Had geen honger en geen dorst en geen zin meer in het geheel. Het net is alweer dicht. Het jachtige gevoel, geen tijd voor iets, begonnen. Gevoel van dit kan ik niet. Heb ik nooit gekund. Debakel. Nou ja. Het zal toch nog wel een tijdje moeten. Het heilige moeten. Cruys Voorbergh hoeft niet meer. Die werd gisteren gecremeerd.

Dinsdag 17 september. Ochtend 8.15 uur. Nog steeds op Kleine Wildwal

Ben nu al een hele week aan het werk voor Grand Gala. Schreef 'Serenade aan Anneke Grönloh' en 'Ik heb geen Edison gekregen'. Doe niet veel anders dan weer veranderen (verbeteren?) wat ik de vorige dag schreef. Vind niets leuk (genoeg). Grote inzinkingen en zeer korte oplevingen. Machteloos gevoel. Ellende van zoveel jaar geleden keert terug. Kan dan nergens meer van genieten, kan het ook niet loslaten, denk tenslotte aan niets anders meer en verknoei mijn leven... Kribbig. Ol wil steeds uit de buurt blijven en zit lief en

geduldig te lezen in een hoekje van de donkere kamer. Ben erg alleen en zonder klankbord.

Zaterdag 21 september 23.30 uur. Kudelstaart op canapé

Prachtige avond. Bladstil. Vannacht om 3.00 uur wakker geworden. Liggen tobben. Om 3.30 uur opgestaan en drie regels opgeschreven van entreeliedje Grand Gala. Om 6.00 uur weer in bed en tot 8.30 uur geslapen. Snel naar werkhuisje. Om 11.00 uur besloten Ru ter repetitie te vragen om 14.00 uur. Later verzet naar 15.00 uur. Toen naar 16.00 uur. Als ik dat besluit niet genomen had, had ik vanavond geen vertrouwen meer gehad en, wat erger was geweest, ook geen entreeliedje. Maakte het hoofdzakelijk vannacht en heden slot op de repetitie. Ru werkte (eindelijk weer) geïnspireerd. Oordeelde snel en, naar ik dacht, goed. Maakte in tien dagen... drie liedjes. Tevreden? 'k Wee nie.

Maandag 23 september. Avond 23.00 uur

Korte dag. Ging om 10.00 uur het kleine kamertje in om met Ru te repeteren. Om 13.40 uur kwam Willem O. Duys, juist toen Ru en ik ophielden met repeteren. Had tevoren al mijn conferences voor hem ‘opgezegd’ en tot slot een stukje verteld en voorgelezen van mijn stilteliedje. Heel vaag nog. Ru eerst niet zo enthousiast, daarna steeds meer. Hij weg met Duys. Had blijkbaar beloofd eens met hem piano te spelen. Ging gisteravond in de stille herfst nog even met liedje in schemerdonker in mijn werkhuisje zitten. Er kwamen wat losse woorden en regeltjes, meer niet. Kon vannacht urenlang niet slapen wegens Grand-Gala-koorts. De hoes van de plaat wordt wel leuk. Er zijn er al 47 000 besteld zei Willem op de eerste dag dat de post binnenkwam. Verder nieuws. Sant verwacht tweede kind. Ol belde zaterdag met Marietje. Huwelijkssituatie vrijwel hopeloos. Tijdens mijn ‘Ru-unies’ wordt de naam Sant nooit genoemd. Een soort ongeschreven wet.

Vrijdag 27 september 23.45 uur. Kudelstaart

Ol slaapt bijna, roept nu net: ‘Muis, ga je niet naar bed.’ Nee, ik zit nog even iets te schrijven, laat nou maar. Ja, maar je wordt zo moe, hè (nog een keer dat laatste zinnetje). Laat nou maar, ik ben nou even bezig.

De herfst heerst buiten. Ach, niets zie ik er sinds twee dagen meer in. Ben moe, kribbig, down, gejaagd. Repeteerde met Ru liedjes, maar vooral conferences. Werkte toen van 14.00-16.00 uur aan de conference, ging daarna naar Den Haag om bij meneer Van Liempt weer verder te prutsen. Vervelend, saai klotegedoe. Vreselijk. Kees Stip vervelend, zijn grapjes matig. Wilde over augustus ook *ƒ* 500, -, want de ene keer viel het wel eens beter uit dan de andere keer! Thuisgekomen was het vlees, vanmorgen om 9.30 uur besteld, niet bezorgd (we hebben geen knecht!) en de aardappels waren niet geschild en alle kabouters op het kaboutereiland lagen om. Enfin, echt weer de wereld van de a.s. tien procent loonsverhoging.

Zondag 29 september. Middag 15.30 uur. Thuis

Doodmoe. Gisteren in mijn gevoel een ongekend succes. Mede ontstaan door: Leiden sfeervolle schouwburg, uniek georganiseerd publiek. Sfeer van het is een repetitie, het is een grammofoonplaatopname. Het is reuze moeilijk voor Kan, wees lief voor hem, eet hem maar op. Willem O. Duys leidde beide voorstellingen in en beide waren (dacht ik) daverende successen(?). De eerste duurde 44, de tweede 60 minuten.

Denken aan: Na drie maanden niet spelen komt stem bij kamerrepetities niet voldoende los. Je moet laatste drie repetities ergens in een zaaltje doen. Conferences kun je niet lang genoeg voorbereiden. Veel met meneer Van Liempt, Ru en Tuf[1] erover praten. Al pratend ontstaat veel. Leiden prachtig klankbord, misschien zelfs te mooi.

Maandag 30 september. Ochtend 8.45 uur. Nog in de keuken

Zwaar geslapen. Ver weg geweest. Doodmoe als van een lange ziekte. Gisteren tot niets gekomen. In werkhuisje nog weer in slaap gevallen. Om 15.45 uur naar Leiden. Daar premieplaatje in elkaar gezet. Wonderlijk, technisch spel met de schaar. Aarzelingen, versprekingen, te late inzetten en niet zulke geslaagde grapjes worden er eenvoudig uitgeknipt. Lange slierten bruin band worden door technicus overhandigd aan de patiënt. ‘Dat is nu de boosdoener die zoveel last heeft veroorzaakt,’ en dan leg je dat stukje band, de weggeopereerde niersteen, als een curiositeit op het tafeltje naast je. Dat is dan een heel couplet van de Edison en een heel refrein, en

juffrouw Lodders met haar onderontwikkelde gebieden of Christine Keeler ter beschikking gesteld van de regering. Om 21.00 uur was het plaatje klaar. Veertieneneenhalve minuut totaal geknipt uit vijftig minuten conference. Iedereen was gisteravond beetje van veertigmaal zelfde grapjes horen, maar ook de veertigste keer werd er gelachen om ‘Brandend zand’-conferences (blote poten in 't gloeiende zand). Het plaatje wat overbleef leek mij zelfs om 22.30 uur gisteravond nog wel leuk. Onverwoestbare optimist...?

Dinsdag 8 oktober. Middag bijna 14.30 uur

Het motregent en in mijn hoofd is het zo vreemd. Alles gaat door elkaar en ik ben al de halve dag bezig met niets. Pakte mijn tas tweemaal uit en tweemaal weer in. Knipte veel uit voor mijn dagboek en gooide het dan weer in de prullenbak. Denk: Nu ga ik eerst werken aan Amstelveenvoorstellingen (morgen). Lees dan de gegevens door. Kan ze niet verwerken. Denk dan: Ik word gek, ik ga even lopen in de tuin. Daar staat Ol dan te verven, stoelen en tafeltjes. Voorbeeld van een gewoon, lief, normaal mens dat aan het werk is. Ik doe niets. Kom ook tot niets. Gun mezelf de tijd niet om twee minuten niets te doen. Kan geen enkel evenwicht meer vinden. Gejaagd, geprikkeld, steeds met de gedachte: Ik moet eigenlijk nu eerst, denk dan weer, nee toch maar eerst. Belaagd voel ik me ook. Van alle kanten. Je bent gek en hard bezig geheel onnodig je leven te verpesten en misschien dat van Ol erbij!

Woensdag 9 oktober 10.00 uur

Ben vanaf 7.00 uur wakker. Het denken draait om wel oudejaar, niet oudejaar, wel oudejaar, niet oudejaar. Een lawine van cabareten musicalsuccessen dondert over me heen. Iedereen op de tv. Ik als enige altijd maar nee zeggen. Is dat goed? Beetje knorrig worden de mensen als je steeds zegt: Nee, ik kom niet op tv.

Zondag 13 oktober. Ochtend 12.15 uur

De slag om de televisie is verloren. Oplossen, wegwezen, in het niets verdwijnen en nooit meer terugkomen. Naar Groenland gaan en daar verder leven van wat paddestoelen en levertraan. Zo voel ik mij na gisteravond. Volgens wat ‘omgeving-mensen’ zou het allemaal enorm worden, dat Grand Gala du Disque, en wee degenen

die achter mij zouden komen, ach daar hadden de ‘omgevingmensen’ direct al medelijden mee. En Ol gaf vóór ons vertrek naar het Kurhaus al een mooie, lieve plant cadeau en meneer Van Liempt had de champagne al besteld en de overwinning zat in onze zak etc. etc.

Amstelveen, twee voorstellingen werden nog een mooi succes. Leiden, laatste inspeelvoorstelling donderdag leek daverend. Alles wees erop. Hele vrijdag nog besteed om van één uur conference half uur te maken. 's Middags Van der Meyden nog hier om fotoreportage in elkaar te zetten voor maandagochtend alvast, want exclusief bracht dan de Telegraaf de man achter de (televisie)schermen die Nederland niet te zien had gekregen, maar die zo'n geweldig succes zou hebben geoogst... Helaas, het kwam nu eens ‘even’ anders uit. Een intens rumoerige Kurzaal waarin om 20.15 uur nog tientallen mensen liepen om hun plaatsen te zoeken. Een helverlichte zaal. Keihard zaallicht, kon niet uit vanwege de televisie die om 20.45 uur moest beginnen en tenslotte een publiek... dat op zijn handen zat en zich per se niet in het avontuur van de losgelaten lach wenste te storten. Gereserveerd was het beste wat je er van kon zeggen. Het Metropole Orkest vlak achter me, dat niet lachte, misschien omdat het zeer moeilijk was te verstaan en het eerste, mooie, volle grapje Willem O. Disque van het Grand Gala du Duys lag meteen al in het luchtledige. Dat was de eerste schok. Toen kwamen er nog wat hulptroepen, maar echt contact, echt succes kwam er niet. Tenslotte moest ik nog haasten en raffelen omdat de tv erin moest en dreigde dat als ik even uit zou lopen er toch op te komen. Na Anneke Grönloh was het helemaal niets meer. Grapje Edison uitvinder van de ruzies, Cals en Bomans, Profumo, alles dertig procent van wat het was! Geheel gedeprimeerd na precies dertig minuten optreden - af! Woedend weg over die rottrap, vastbesloten niet meer terug te komen voor eventueel applaus. Onttroond, onzeker en treurig naar kamer 202 in het Kurhaus. Iedereen in mineur. Zelfs Ol, meneer Van Liempt, Ru en ik. Wim Sonneveld zei nog: 't Is gewoon een verenigingsavond en dan nog een heel slechte.

Naar huis met Ol en verslagen voor het scherm plaatsgenomen. Daar o.a. Françoise Hardy en Corry Brokken gezien. Ik dacht steeds: Die zaal is en blijft rot. Ze reageerden haast niet en van echt stimuleren was geen sprake. Toen kwam Wim Sonneveld, fotoge-

niek, goed van stem en gebaar, bepaald zeer leuk zingen van ‘Zo heerlijk rustig’. Het succes in de zaal leek mij alweer matig. Hij probeerde ze mee te krijgen met de meezinger ‘Katootje’, dat zichtbaar niet ging en toen ineens met de ‘Zingende Frater’ was hij er wel! De zaal lachte en reageerde alsof ze nu eindelijk pas ontwaakten uit een soort herfst-Gala-du-Disque-slaap. Een prachtig nummer, vond ik. Schitterend gedaan. ‘Met de brilll die altijd beslaat as ik zukzes heb.’ Om geweldig jaloers op te zijn. Wat ik dan ook ben. En om steeds te denken: Dat kan hij alleen! Op het slot verwachtte ik niet anders dan dat ze de boel zouden afbreken, maar dat gebeurde niet. Ze lieten hem gewoon gaan zonder bis bis te roepen, iets dat er volledig inzat. Een prachtig nummer waarover heel Nederland nog lang zal spreken. Televisie op zijn best.

Nou, toen was het pauze en konden we naar de radio luisteren. De VARA gaf ‘hoogtepunten’(!) uit de openingsconference van W.K. Ik zat bedrukt bij het toestel en vond het niets. Ineens voelde ik de macht van de televisie. De nederlaag leek me groot en onherstelbaar. Wat zou ik hier tegenover moeten stellen? Een radioconference op oudejaar? Met de kans dat er op de tv weer iets goeds is? En ik daar tegenin, hinkend op één been? Of helemaal niets doen en wachten op ons nieuwe programma in juli, waarvoor geen mensen te krijgen zijn, geen artiesten en geen technisch personeel? En misschien niet eens publiek? Zou ik dan zo moeten eindigen? Heb dit steeds voelen aankomen, dit moment, dit gevoel van verslagenheid. Weet zeker dat ikzelf voor tv minder geschikt of totaal ongeschikt ben. En toch is televisie vermoedelijk voor de topmensen in het cabaret niet meer te missen... Had al enkele jaren het gevoel steeds hoog in de arena zonder vangnet over een draad te balanceren. Wist en weet nog steeds dat je daar eenmaal aflazert en als je dan je nek niet breekt, moet je zo verstandig zijn om niet meer terug te komen. Geen Willy Vervoort of Cees de Lange worden. Liever ergens ver weg (in Zwitserland) eindelijk tot jezelf komen en een evenwicht vinden waarvan in de afgelopen jaren alleen sprake was tijdens een Langwies-vakantie.

Maandag 14 oktober. Ochtend 5.00 uur!

Zit al vanaf 4.30 uur hier in de keuken. Gisteren met zon en wind twee uur op het strand lopen uitwaaien. Hielp wel wat. Paarden galoppeerden door het bruisende zeewater, kinderen speelden onbekommerd met het aan- en aflopende water, mensen knikten me lachend, soms dacht ik aanmoedigend, toe. Zo zakte alles wat terug tot normale afmetingen. Naar huis om 17.30 uur. Daar werd net Willem O. Duys met zijn vrouw door Ol afgeduwd (‘en jou wil ie helemaal niet zien’). Mevrouw Duys kwam twee mooie planten brengen om te troosten. Hadden (denk ik) ook erg gevoel dat het mislukt was (mijn gedeelte dan) en voelden zich (dacht ik) wat schuldbewust. Zeer goedbedoelde soort troost die tenslotte toch niet veel uithaalt. Mevrouw Duys vertelde hoe ongelukkig Wim Sonneveld zich jarenlang heeft gevoeld door de successen van Toon en mij. Hoe hij geheel overspannen was geweest en steeds als hij even ging zitten zijn eigen begrafenis voorbij zag komen. En nu dat grote succes psychologisch wel erg nodig heeft. Doordenkend verzacht dat beslist iets van de zure nasmaak van het geheel. Kortom we zaten tot 21.30 uur gisteravond zo bijeen en ik borg mijn grieven tegen de organisatie en tegen de hoes en tegen het slechte onbeleefde publiek dan maar op. Achtentachtig dingen kun je de schuld van de sof geven, maar een daarvan komt minimaal neer op je eigen hoofd. Als ik het vanavond weer moest doen voor precies diezelfde zaal, deed ik het beter!

Woensdag 16 oktober. Middag bijna 14.00 uur. In werkhuisje Kudelstaart

De dag gaat voorbij. De storm is misschien wat gaan liggen. De kritieken over mijn optreden zijn goed tot zeer goed. Het is geen bom die insloeg, maar ook geen mislukking. Wat overblijft is een dodelijke vermoeidheid van iemand die de schrik in z'n benen is geslagen.

Donderdag 17 oktober. Ochtend 5.30 uur

Ik zit hier alweer een uur. Nam twee slaaptabletten in, maar begin nu pas wat slaap te krijgen. Volgens Ru móet ik oudejaar weer eens doen. Er ontstaat een zekere wrevel bij publiek en pers. Hij wil niet meer, geen radio, geen televisie. Is hij nou zo duur geworden? Zo onbereikbaar? Zit ie in een ivoren toren?

Dinsdag 22 oktober 15.30 uur. Kleine Wildwal, ligstoel in de zon

Na ongeveer twee uur te hebben geslapen vannacht, tekst geschreven voor de radioruiker die de VPRO-radio vrijdagavond Paul Steenbergen aanbiedt (Van Dalsum, Lot Köhler, Herman Krebbers en ik). Om 12.00 uur daarnet in Musis Sacrum opgenomen. Ben je daar nog Paul? en hoe drie zakenlieden de Haagse Comedie zouden besturen.

Gisteravond Wim Sonneveld-show in schouwburg Arnhem gezien. Voor de pauze als hoogtepunten: 'Nikkelen Nelis' en 'Zeg maar Willem', na de pauze: 'Ben je belazerd ben je bedonderd' en dan het stuk van de avond: de 'Zingende Frater'. Daar kwam de zaal zo los en werden ze zo enthousiast als nooit tevoren. Daverend succes op het slot met een publiek dat bij de eerste maal halen al stond. Prachtig zo'n nummer. Wel erg jaloers en onrustig omdat ik zelf niets, nog niets heb. Vaak wordt er bij W.S. niet of weinig gelachen, waardoor ik tot ongeveer een half uur voor het einde nóg dacht, vindt men het wel leuk? Maar misschien verlang ik toch te veel en te voortdurend reacties van de zaal. Dacht steeds bij Sonneveld zou ik zelf met deze of die tekst tevreden zijn geweest en met het succes? Ik ben drieëntwintig uur van de dag een loodzware, uitzichtloze, moedeloze zeurpiet. Slechts als ik mijn eerste alcohol in heb, zakt het even en komt er iets van zelfoverschatting en laisser aller... Maar grote god, die nachten!

Woensdag 23 oktober 17.55 uur. Even op de Carolien

Vanmorgen lang getelefoneerd met Seth, Tini en Kees (respectievelijk Gaaikema, Carmiggelt en Stip). Seth zei: 'Oliver' loopt zeer slecht. Tini zei: Simon wil niet meer geleefd worden. Kees zei: Jij dóet oudejaar. Ik bedacht daarnet de titel: 'Twaalf miljoen oliebollen'.

Dinsdag 29 oktober. Avond 19.00 uur. Nóg thuis op Wildwal

Mist. Dikke mist. Gaan na eindeloos zeuren, niet beslissen, morgen naar Stuttgart, Volie Gijles en Walter Mirath zien in een cabaret waarin een scène van Dürrenmatt (en dat moet een beroemde Zwitserse auteur zijn). Zie er niets in, maar als je de moeite nooit doet, kan je ook nooit iets vinden. Dus dan in godsnaam maar morgen met meneer Van Liempt en Ol naar Stuttgart. Daar ben je

dan tweeënvijftig jaar voor geworden. Ook dit gaat voorbij. Vandaar door naar Langwies. Van al dat geld konden we een prima schrijver kopen, dacht ik net, maar dat is ook niet waar, want Seth vraagt aan Wim Sonneveld voor één liedje ('Lodewijk de Veertiende') *ƒ* 2500, - en *ƒ* 10, - per keer en het blijft Seth zijn eigendom. Wij zijn wel ontwaakt, wij schrijvers!

Zaterdag 2 november 18.20 uur. Langwies

Hier direct de sfeer van niemand! Ongekend. Kwam direct tot mezelf. Nu alle zorgen vergeten.

Dinsdag 5 november. Middag 12.45 uur. Langwies

Er staat een man met een pistool voor je die zegt: Je succes of je leven. Je doet er niets tegen, want daar gaat het toch om. Heb nog niets besloten. Wist vannacht nogal wat. 'Twaalf miljoen oliebollen op aardgas', dat leek me wel een beeld van Nederland op 31 december 1963. Enfin, nu twijfel ik weer.

Dinsdag 12 november. Avond 18.30 uur. Langwies

Daarnet telefoon uit Holland. Was Mieremet, de astroloog. Had mijn brief met twijfels over 31 december ontvangen. Zei letterlijk: Astrologisch uw conditie op 31 december niet zo goed. Maar toch omstreeks begin december voorstellen 'ja' te doen. Ging vanmiddag in oudejaarsnachtachtige sneeuw naar postkantoor in Arosa. Onbetaalbaar gezellige sfeer. Lekker ongebonden leven. Ik wil hier niet meer weg. Als 'ze' bellen om oudejaarsbeslissing zeg ik fijn NEEN. Altijd daarna nog wel us zien. Vreselijke gewoonte om op 10 november te moeten zeggen dat je op 31 december leuk zult zijn. O ja, ik lach me gek. Volgens kritieken in Telegraaf en Parool is 'That was the week that was' een grote mislukking geworden! Iedereen denkt: Dat doe lik effe.

Woensdag 20 november. Ochtend 9.00 uur! Langwies

Zit bij Groenjan Satenius (onze kachel) te schrijven, in keukenlicht. Kon niet meer slapen sinds 4.30 uur. Schreef punten op voor meneer Van Liempt. Veel bevalt me niet. Of slechte postverbinding of slechte organisatie. Band van 'Zo is het toevallig ook nog us een keer' (9 november!) nu nog niet hier. Geen Elsevier, Vrij Neder-

land, Margriet en Libelle. Gisteren aan de telefoon vond ik meneer Van Liempt ook ‘vaag’. Over Phonogram die een reclamefoto van mij vroeg. Wat krijg ik daar dan voor? Ik geloof niets (niks voor meneer Van Liempt!). En foto's die hij had gestuurd. Was daar dan geen brief bij? Jawel. Moet die meneer dan niet bedankt? Ja... ja, dat zal ik doen enz. enz. Er zit toch geen man op zolder?

Vrijdag 22 november. Middag 14.00 uur. Langwies, in de zon op het balkon

Vannacht tien centimeter Neuschnee. Maria Onbevlekt als je om je heen kijkt. Stond vanmorgen om 6.00 uur op en begon na lang ronddraaien (zo'n drie dagen!) aan liedje over Mies Bouwman met als titel: ‘Een ster ging te ver’. Leek me wel leuk worden. Heb nu één couplet en één refrein (dacht ik). Ol vanmorgen hele koffiepot in het nieuwe nachtkastje laten vallen! Onbeschrijfelijke rotzooi. Overal zat de koffie. Op huilen af, omdat ik een beetje boos erover was. (Ze stootte gisteren het voetje van d'r nieuwe bierglas af.) Tenslotte toch nog fijn koffie in bed gedronken.

Zaterdag 23 november. Ochtend 10.30 uur. Langwies

Ol vanmorgen wakker zei: Ik heb toch zo van vissen gedroomd, enorme karpers en zo. Ik dacht vaag: Dan horen we van een sterfgeval. Ol dacht het ook, maar zei niets meer.

Om 7.30 uur deed Brüesch zo raar. Ik stond in de badkamer en hoorde buiten iets over schieten, ramp voor de wereld en Kennedy. Ging luisteren. Kennedy (vannacht?) vermoord. In Texas. Radio aan. Commentaren van de halve wereld. Een vierentwintigjarige communist zou hem van heel veraf hebben doodgeschoten. Alarmerende commentaren van de juist ingetreden ontspanning tussen Oost en West die daardoor om zeep gebracht zou zijn. Kan dat alles persoonlijk nog niet zo inzien, maar alles is mogelijk in deze wereld. Lag op m'n knieën voor onze radio, oorlogsdreigingsachtig als in de Cubadagen. Ineens weer dat machteloze gevoel van alles heeft eigenlijk geen zin. Ol werkt gewoon door aan ons lieve huisje en ik ga ook maar weer voor de zoveelste maal proberen gewoon door te gaan.

Maandag 25 november. Ochtend 10.20 uur. Langwies, beneden

Bedekt. Stemming ook. Radio vol Kennedy. Heden begrafenis. Trachtte gisteren van 10.00-13.00 uur hier beneden te werken aan ‘Een ster ging te ver’, maar kreeg geen voet aan de grond. Wandelde met Ol een uurtje boven. Ol met 't stokske van Oldenbarneveld. Zo lief, zo dierbaar. Voel me machtelozer dan ooit. Weet niet of ik eigenlijk wel iets kan. Werkte gisteren van 17.00 uur tot bij 19.30 uur. Weer niets, behalve twee trieste brieven aan Katan en meneer Van Liempt over nieuwe speelseizoen dat financieel bekeken geen zin lijkt te hebben op deze manier. Moet nu weer *ƒ* 23 000, - NV-belasting betalen. En waar moet dat geld nu weer vandaan komen? En dan *ƒ* 14 000, - om verzekerd te zijn tegen ziekte en dood. Langs deze weg valt alweer te berekenen dat er in 1964 ook niets zal overblijven van ‘al dat geld’. Ik schreef aan meneer Van Liempt: Kennedy en Katan maken mij down. En zo is het ook. Als raming nieuwe seizoen ook zo niks is, ga ik hem vragen nieuwe contract maar te verscheuren.

Donderdag 28 november. Langwies

Vannacht schijnen de herten weer bij ons bedsteeraam te zijn geweest. Veel verse sporen in de vers gevallen sneeuw, bijna in ons bed. Gisteren per ongeluk naar Arosa gelopen in de dikke sneeuw. Heerlijk, maar dodelijk vermoeiend. Vannacht lang wakker, steeds mijn drie liedjes liggen veranderen. Vanmorgen in bed weer. Ik weet niet. VARA berichtte gisteren uitstel beslissing tot... 12 december, dan moet de gids gedrukt. Aardige brief van Ru. Inhoud: oudejaar doen! Ik vind alles elke dag moeilijker worden door de enorme hoeveelheid min of meer bekwame en ook geheel onbekwame mensen die in ons vak werkzaam zijn. Veel kranteartikelen beginnen daar ook steeds meer op te wijzen, o.a. Scheepmaker (Vrije Volk) en Den Doolaard (Het Parool heeft er een nieuwe waakhond bij!). Zwolsman, Briels, Luns, Marijnen worden afgesleten namen en uitgeholde begrippen.

Donderdag 5 december. Ochtend 5.00 uur. Langwies

Zit in de keuken. Drink... glaasje wijn ('s morgens 5.00 uur!). Bedenk: morgen weg. Waarom? De mens holt achter een onbekend geluk aan. Altijd weer. Je denkt te leven, maar je wordt geleefd.

Onthou nu goed: Als je hier zit, kan alles je veel minder schelen. Roem. Eer. Bekendheid. Hier ben je alleen met Ol, God, de natuur en de Langwiesers. Ineens is de kaars weer gaan branden. Het châlet is precies wat ik wil, klein en gezellig. Hier voor altijd blijven? Ja, ik denk ja, mits ik steeds de gedachte hield: Als ik wil ga ik morgen naar Holland een programma spelen, een avond geven.

Woensdag 11 december. Avond 23.00 uur. Kudelstaart

We zijn er weer. Met Ru gerepeteerd. Nu 'twaalf miljoen oliebollen' weer geheel veranderd. Ik denk voor de zesde maal. Leek vanmiddag bij het uiteengaan toch wel goed... Ol nog verkouden, ik aan het worden! Weet niet of ik morgen 'ja' tegen de VARA zal zeggen.

Zaterdag 14 december. Avond 18.00 uur. In bed(stee)

Vreselijke dagen achter de rug. Donderdagochtend grieperig. Om 14.00 uur uit werkhuisje naar Olle-huis. Aldaar Ru. Beslist (12 december). We doen oudejaar. Arie gebeld. Titel doorgegeven. Uur later, hele kaakwang zwelt op. Kaakontsteking. Niet te harden van de pijn. Na pillen, prik in de bil en vreselijke nacht. Meneer Van Liempt om 10.00 uur oudejaar weer afgezegd.

Zondag 15 december. Middag 14.15 uur

Prachtig streng vriesweer. De plas ligt dicht. Nu toch wel echt ziek. Kan niet werken. Suf, moe, gedeprimeerd. Toon in Carré elke avond uitverkocht, Wim Sonneveld groot succes. En ik? Niks. Tien liedjes die ik niet zal zingen. Straks komt de dokter. Verder niets.

Maandag 16 december. Middag 16.10 uur. Nog te bed

Uitzicht op grijze, eindeloze plas. Dagen verloren. Afspraak met Arie. Titel annonceren in de kranten en dan maar zien wat er van komt. Ik zie er nu iets minder in dan voorheen. *vara* bood *ƒ* 6000, -. Konden heel misschien tot... *ƒ* 10 000, - gaan... Eigenlijk onzin om het te doen. Heb er helemaal geen zin meer in.

Dinsdag 17 december. Avond 17.45 uur

Het ijzelt. Uur geleden ging Ru weg. Dag van niets. Alweer om ook. Nutteloos, waardeloos en steeds verder van het doel af. Gisteren telefoon postkantoor Aalsmeer; telegram van de Telegraaf (Van der Meyden). In avondbladen had op de voorpagina gestaan dat ik oudejaar optrad. Of Van der Meyden nu iets bijzonders kon melden. Na eindeloos beraad meneer Van Liempt hem gebeld en enkele onzinantwoorden bedacht op drie onzinvragen. Alles om te voorkomen dat er vanmorgen in de krant zou staan dat de uitzending in gevaar kwam door een kaakontsteking. Dus - haalde Ol vanmorgen de Telegraaf uit de bus en...: 'Wim Kan in tijdnood. Kaakontsteking tijdens voorbereiding conference.' Machteloze woede! Ru had z'n mond voorbij gepraat. Was er toch weer ingetrapt. Lang getelefoneer. Meneer Van Liempt naar Van der Meyden. Door dit incident de hele morgen niets uitgevoerd. Om 13.30 uur liep Ru in de tuin! 'Uil' tegen hem gezegd. Maakte geen indruk. Tenslotte met Ru voor tiende keer het entreeliedje zitten veranderen. Heb nu totaal nergens meer zin in, maar laat Gods water over mijn teksten lopen...

Donderdag 19 december. Ochtend 11.00 uur. Bedstee Kudelstaart

Witte, eindeloze sneeuwvlakte. Wat zou een mens een uur lang op oudejaarsavond aan het Nederlandse volk kunnen vertellen? Ik loop op de verkeerde weg. De actualiteit is niet meer bij te houden. Mooi liedje(?) over de KLM nu alweer achterhaald, want alle commissarissen gaan ook weg. Geen melodieën in m'n hoofd.

Zat gisteren van 15.00-19.00 uur alleen in mijn werkhuis. Ging niet. Wist niets. Tobde vannacht de nacht door, erger dan ooit. Nu schoot me niet één liedzinnetje voor welk liedje of conference dan ook te binnen. Leeg! Belde gisteren met Toon die eergisteren jarig was (48!). Die vijf jaar maken wel een groot verschil misschien? Toon gaat zijn hele show in het Engels doen. (Da's niet zo moeilijk, kan jij ook!)

Om 13.30 uur komt Ru. We belden de dokter, want het gaat niet over! Toestand staat stil. Hoesten! En dof, dof, dof in mijn hoofd. Maakt penicilline je inspiratie kapot?

Woensdag 25 december. Ochtend 10.10 uur. Bedstee Kleine Wildwal

Kerstcadeautjes zijn zojuist gedeeltelijk uitgepakt. Lief! Ol weinig tijd, ik geen tijd. Vol spanning keek Ol of ik de cadeautjes wel mooi genoeg zou vinden. Vertrokken maandag om 14.00 uur uit Kudelstaart. Werkte voor het eerst weer en schreef 'Sag mir wo die Blumen sind', KLM-liedje over de commissarissen. Verder nog een stukje 'De Jong, weest voorzichtig' op melodie 'Junge komm bald wieder'. Vond het bijna een dag lang leuk... Stemming helaas gisteren bij repetitie in Arnhem, bovenzaaltje Royal, totaal ingezakt. Eerst met Ru leek het nog even iets te zullen worden. Daarna kwam Seth eigenlijk met niets. Het gewone verschijnsel, vage wel leuke ideeën. Liedje van 'Geen namen', één coupletje over Zwolsman eigenlijk niet klaar en dan verder wat losse rijmwoorden en een soort slot. Dus alles net te leuk om hem niet de deur uit te gooien en duidelijke tendens verder om het niet zo leuk te vinden wat 'wij' aan tekst hadden. Bedacht dat ik helemaal nog geen slot had. Enfin, laatste bodem viel eruit.

Stond om 16.45 uur in een ijskoud Arnhem op straat. Wilde iets heel moois nog vlug voor Ol gaan kopen. Seth liep mee, stukje heen en weer. Toen zag ik helemaal niets meer en bemerkte hij mijn totaal ontredderde stemming. Hij is te jong, denk ik, om dat op te vangen. Dus werd het een wanhopige poging het hem een beetje uit te leggen. Tot overmaat van ramp zei hij ook nog dat hij het Grand-Gala-du-Disque-plaatje eigenlijk niet leuk vond, toen was het gebeurd. Gebroken ging ik naar Velp. Het huis op Kerstmis. Merkte dat ik er wazig doorheen liep. Kerstboom. Cadeautafel. Wilde niet dadelijk zeggen hoe alles er van binnen bij mij uitzag. Daardoor vannacht hopeloos! Vanmorgen Ol alles in schemerdonker verteld. Kan het geheim van ik kan het niet meer, ik wil het niet meer, ik heb er geen enkel plezier meer aan op deze manier, niet voor mezelf houden. Ik word er gek van. Interviewers en fotografen willen iets schrijven en een plaatje maken. Ik denk alleen: Hoe kom ik hier weg? Hoe kom ik eraf?

Dinsdag 31 december. Diep in de nacht. Kleine Wildwal

Zondagmiddag 29 december na repetitie in Leiden dacht ik: Ja, misschien toch nog. Dacht dit voor het allereerst. Maandagmiddag

17.00 uur weer het gevoel 't is allemaal niks. Ze zeggen maar wat. Een debakel. Durfde (echt waar) niet meer op. Ellende. Had me zo van kant willen maken. Ging van 17.00-19.30 uur boven in de kleedkamer van Leiden voor de tiende maal conferencevolgorde maken. 19.30 uur nog niet klaar! Twee voorstellingen gedaan. Af en toe dacht ik: 't Wordt nog wat; vaak dacht ik: 't Is niks.

Vanmiddag in VARA-studio vanaf 12.45 uur gemonteerd tot bij achten. Om stapelgek van te worden. Van tachtig minuten materiaal negenenvijftig minuten gemaakt. Ondoenlijk. AVRO belde op waar de band bleef. Tenslotte hele stukken eruit geknipt (‘Schip met vijf zuilen’) en alles wat minder dan tachtig procent reactie had! Om 20.00 uur weg uit VARA-studio nadat we, allen te moe, zo geknipt hadden dat hele verhaal over ‘Klavertje vier’ eruit was. (Als u hem vindt, hoop ik wel dat u kunt tellen...) Met snelheid van 130 km naar Kleine Wildwal gereden. Bij Velp om 20.55 uur spoorbomen van de overweg dicht. Daardoor begin uitzending in de auto beluisterd. Verdere uitzending thuis. Daverend de pest in. Eerste half uur tevreden, daarna steeds minder. Niet filosofisch, peinzend genoeg! Na uitzending telefoon meneer Van Liempt. Leek enthousiast. Toen Tu en Pé. Zeer enthousiast. Hun buren ook. Daarna stilte... Kon ook niet goed anders, want weinigen weten ons nummer hier. Stortte geheel in. Dacht steeds: 't Is niks geweest. Automatisch twaalf uur ‘gevierd’. De Quay op televisie zei nog iets hartelijks over de uitzending. Mocht niet baten. In mineur te bed. Om 4.00 uur wakker en al mijn ellende over Ol uitgekotst. Nu gaat het ineens wat beter. Paradox. Drie miljoen luisteraars en ik weet de reacties van zeven mensen.

Eindnoten:

1 Na Ol wordt Tuf de nieuwe troetelnaam van Wim Kan voor zijn vrouw Corry Vonk.

1964

Waar moeten de Beatles slapen, als ze naar Amsterdam komen? De éénmiljoenste auto wordt verkocht en een op de drie gezinnen in Nederland rijdt nu in zo'n auto. In Amerika wordt president Johnson voor een tweede ambtstermijn gekozen. De Japanse keizer opent in Tokio de Olympische Spelen. De koningin mag van de regering-Marijnen niet naar het huwelijk van haar dochter Irene. De woningnood in Nederland duurt voort. *Onze volksvertegenwoordiging kan er niet veel tegen doen. Die zitten zelf ook al met honderdvijftig man in één kamer*. Wim Kan neemt ruim een half jaar de tijd om een nieuw programma samen te stellen. Zorgvuldig kiest hij voor een klein ensemble: Jenny Arean, Jacco van Renesse en via audities Celia Nufaar, Carry Tefsen en Frans Halsema. De première van 'Wat een land, wat een land' vindt op 30 juli plaats in Diligentia. Na Den Haag volgt een moeizame serie in het toch al moeilijk te bespelen Luxortheater in Rotterdam. Voor zijn vrouw blijkt Kan een succesnummer te hebben geschreven, het oranjevrouwtje: 'Met m'n vlaggetje, m'n hoedje en m'n toeter'. Zelf loopt Kan voor het eerst sinds tijden door het deel voor de pauze, 'Handen op de rug en zelden bezweet'.

Maandag 6 januari 22.30 uur. Kudelstaart

Verschrikkelijke dagen achter de rug, maar sinds vanmorgen 12.00 uur ineens het gevoel: ‘'t Is voorbij’, nieuw leven beginnen, leuk programma gaan maken, licht, vol kleur, muziek en vrolijkheid. Gingen vandaag naar Heemstede waar Ol voor Toon haar vier nummers met succes voorspeelde. Gisteren nog geheel in de diepste put. Gevoel van uitzending was toch niks. Meneer Van Liempt per telefoon: ‘Nee, niemand praat er al meer over.’ Rudi Carrell in de radio: ‘W.K. altijd tegen mijn medium de televisie. Hij is een brommerige, ouwe man, die bij de kapper zit te mopperen.’ Een mevrouw: ‘Gefeliciteerd met uw succes, de liedjes vond ik niet zo goed als anders. In het begin kon ik goed horen dat u moeite had met praten:’ Op het strand in Noordwijk zei niemand ook maar één aardig woord. Dit alles in tegenstelling tot vrijdag toen er van paarden af tegen mij werd geroepen: Bedankt voor oudejaarsavond. Toen de politieauto op de boulevard stopte, bedankten twee agenten mij, inviteerden mij voor een kop thee in hun kantine! Zaterdag in Scheveningen... niemand. Dikke mist. En niemand die echt iets leuks zei.

Zaterdagavond in Carré bij Toon. Met tweeduizend gelovigen was alles Toon wat de klok sloeg. Binnendijk, mevrouw Wunnink, behalve meneer Dekker, die ‘grandioos oudejaar’ zei. Toon zelf overrompelde met zijn show de zaal. Totaal niet in een Toonstemming, was ik dat toch binnen de tien minuten. En van mijn twaalf miljoen oliebollen bleef ineens een bergje kruimels over! Het viel uit mijn handen. Totaal het gevoel van 't was niks, kan niks, kan niks, weet niks. 't Wordt nooit meer iets. Dat neemt niet weg dat ik zijn show een enorm gigantisch meesterwerk vind (hoewel hij mijn stijl kennelijk niet waardeert) en dat ik een goed en prettig contact met hem heb, ook vandaag weer. Enfin hopeloze zondag. Hopeloze zondagavond (komend van het strand). Hopeloze maandagmorgen. Gisteravond op advies van Ol alle knipsels in het open haardvuur gegooid en één minuut later ‘spijt’. Vanmorgen twijfelend tussen Toon afzeggen en meneer Van Liempt afzeggen voor het hele nieuwe seizoen. Huilen en ellende half uur voor het weggaan naar Heemstede. Tenslotte gegaan, gepraat, contact! Seth enthousiast en directeur van Minervatheater ook. En Rietje van Veen. En de juffrouw van de apotheek in Aalsmeer! Kortom, ineens leek

theater mij weer leuk, de moeite waard en niet uitgesloten nog weer eens een programma te maken. Het oudejaar was toch misschien wel leuk... Ja, nee, ja, nee, ja.

Donderdag 9 januari. Bijna 23.00 uur

Wim Ibo zag ik ineens in Leiden op het toneel. Lag op mijn lippen om te vragen: Hoe ben jij hier binnengekomen? Slikte het gelukkig in. Hij was, zo las ik op de hoes, de producer van mijn grammofoonplaat.

Dinsdag 14 januari 17.30 uur. Kleine Wildwal

Ontwakend uit een diepe bewusteloosheid. Langzaam kom ik bij. Ben ik dat? Waar was ik? Wat heb ik gedaan? Gevoel van veel gedaan, maar weinig in me opgenomen.

Woensdag 15 januari

Jarig! IJskoud vannacht geweest. Gisteren op Posbank met Tini en Simon oergezellig gegeten. Om 24.00 uur bij twaalfde slag gefeliciteerd door Ol. En al direct mooi geschenk: pullover (later toch geruild). Vanmiddag op ijsclub Arnhem geschaatst. Over de hele baan werd omgeroepen: We noemen geen namen, maar willen jullie wel deze meneer rustig laten schaatsen. Toen was het hek meteen goed van de dam. Veel handtekeningen gezet. Maar wel erg leuk, veel genoten en veel plezier. Morgen hopen we naar Langwies te gaan.

Vrijdag 31 januari. Ochtend 8.45 uur. Langwies

Te bed. Sneeuw! Na veertien dagen zon trok het gisteravond al dicht en nu... langzaam voorzichtig tastend, alsof ze de aarde niet willen bezeren, vallen de vlokken. Er werd door de Zwitsers gebeden om sneeuw en nu valt de broodwinning naar beneden. Gisteren heerlijk dagje. In felle koude zon op balkon gebleven. Na gezellige lunch lange wandeling. Bij Konsum rechtsaf. Naar boven. Tenslotte bijna loodrecht zonder pad omhoog tot rand van de Schluocht. Tuf aan eigen, groene stok (Oldenbarneveld) omhoog getrokken. Stonden bezweet en warm, maar wel voldaan na twintig minuten samen op de rand van de heuvelrug. Op bankje even gerust. Toen door. Prachtig pad langs slordig boerenhuis. Witte eenzaamheid.

Hoorde eindelijk weer eens mijn oren suizen. Vandaar naar de weg Seta - Fondei. Langs die weg omhoog. Voldaan. Nu! Nu! Nu! (gevoel). Kast werd bezorgd, terwijl ik douchte. Bakker flirtte met Ol. Schöne Farbe haben Sie, Frau Kaan. Straks ga ik eerst de kast op zijn plaats zetten en dan de bakker. Wiens brood men eet, die moet men in de gaten houden.

Zondag 23 februari 17.00 uur. Nieuwe kamer, Kleine Wildwal

Even wennen. Als een beest in Artis in zijn nieuwe hok. Eigenlijk al helemaal klaar. Royaal, landelijk, apart. Nieuwe werkkamer, nieuwe kachel. Onze bezittingen worden wel onoverzichtelijk en vorstelijk. En daar zit ik nu. Bijna 17.30 uur, zondagmiddag in mijn zoveelste werkkamer. Vreemd. Een gegoed burger op de Veluwe. Ik kijk op het vijvertje. IJs ligt er nog in. De kabouter z'n kop verloren! De zondag raast in de verte voorbij. In huis is het doodstil. De garage ligt tussen mij en het leven in. Vreemd. Vreemd! Zocht je dit? Ja, ik geloof het wel. Wilde in Velp wonen, toen in Zwitserland. Nou woon ik in beide. Nog één programma... nog één keer dan! Voor vijfhonderd voorstellingen! Halen we dat?

Vrijdag 26 februari. Nacht. Kudelstaart

VARA Hilversum om 12.00 uur. Opname voor tv-programma ‘De Bezetting’ met dr. Loe de Jong. Einde al om 12.30 uur. In VARA-kantine gesproken met dr. De Jong, Milo Anstadt, Henk Elsink, Joop Koopman, Dolf van der Linden (om maar us een paar namen te noemen!). 's Avonds naar ‘Sound of Music’. Kitsch in Carré. Met Mieke Bos en Johan Heesters. Door het Bos kon je de Heesters niet zien.

Vrijdag 28 februari

Bespreking bij ons in Kudelstaart met Ru van Veen. Akkoord. Twaalf maanden geëngageerd. Vroeg *ƒ* 1400, - en kreeg *ƒ* 1500, -. Zal zich net zo concentreren op voorprogramma als op deel na de pauze. Huldigingsscène met hem doorgesproken (je kan toch tegen kritiek?).

Zondag 1 maart. In Kudelstaart (nog)

Ingepakt voor Rheden. Voor lang (hopelijk). 14.00 uur bespreking in De la Mar met Frans Halsema. *ƒ* 800, - per maand vroeg hij en kreeg hij. Jenny en Jacco hebben dat ook! Geen kapsones. Alles leek wel mogelijk, maakte wel een goeie indruk. Is geen pianist of accordeonist. Kan geen noten lezen! Wil weg bij Lurelei wegens tien commerciële tv-uitzendingen die zij gaan doen.

Dinsdag 3 maart. Middag 14.00 uur. In de nieuwe werkkamer van Kleine Wildwal

Vol goede moed begonnen! Zie er alles, nou ja alles - ja alles in! Wil dus hier het nieuwe programma gaan schrijven. 16 juli première in Diligentia. Moet volgens meneer Van Liempt tot eind 1966(!) kunnen spelen. Uitkopen voor *ƒ* 3000, - en kaartjes van *ƒ* 8,50 per plaats (in De la Mar vraagt Wim Sonneveld dit al en... krijgt het; elke avond uitverkocht!!!). In bespreking bij meneer Van Liempt op zijn kantoor rekende de heer Katan uit dat de NV ABC eind 1966... *ƒ* 275 000, - over zou kunnen houden aan dit programma. Eng gehoor... een kwart miljoen winst! En daar zit ik nu in m'n grote stoel bij de nieuwe kolenkachel voorzichtig te denken. Het is 14.45 uur inmiddels. Nog veel te doen (gelukkig) voor ik echt moet gaan schrijven hier. Zou dat gaan? Ik zit zo erg goed - zo heel erg mooi. Zo'n beest in een nieuw hol. Alleen gelaten door de oppasser... maar ze kijken af en toe door de tralies. Als dit nog zou lukken. Als we tot eind 1966 blijven spelen, succesvol, dan zijn we miljonair eind '66 (zijn we nu al, zegt Ol, want we zijn gezond). Vreemd idee. Geld maakt niet gelukkig, maar nou ja. Huis aan de plassen, huis in het bos, huis in de bergen (Ringflat Engelberg wordt verkocht). Zou ik kunnen werken? Mijn astroloog Mieremet ziet er 16 juli a.s. alles in! Goede brief vol goede vooruitzichten. Hoe zal alles gaan???

Vrijdag 13 maart 13.30 uur. Diligentia

Auditie. Zeven mensen - vier meisjes, drie jongens. Twee jongens (17 en 23) direct al niets. Kenden hun tekst niet. Deden ‘zo heerlijk rustig’ van een papiertje, 23-jarige slordig gekleed. Had vrouw, kind en baan en wilde alles opgeven voor... ja voor wat in godsnaam? Twee meisjes die mij wel wat leken. Omroepster NCRV 27 jaar, talentvol (dacht ik), intelligent, streberig, goede uitspraak

Nederlands, plastisch wel leuk, persoonlijkheid. Celia Nufaar. Wel misschien een moeilijk meisje. En dan mevrouw Tefsen, 22 jaar, met man en kind ‘onbemiddeld’. Temperamentvol - grote stem, mooie ogen, slank, beweeglijk. Door meneer Meerburg zeer aanbevolen (‘Oliver’). Niet makkelijk, dacht ik. Soort Jenny Arean. Ordinair, maar vol temperament. Werkte nu in Haarlems cabaret Eva. We bieden elk *ƒ* 500, -. Beginners die al ver (te ver?) zijn, afwachten. Als ze vragen: Wat krijgen we te doen? S.v.p. zeggen: ‘Wat de pot schaft.’

Zaterdag 21 maart. Kleine Wildwal

De kamer hier leidt me ontzettend af, net als het te mooie huis, de tuin, de schitterende omgeving. Denk dat er hier niets van werken komt... Na Pasen toch terug naar Aalsmeer? Doodzonde, maar ja. Dringend telefoon van Seth: Jenny en Jacco erg akkoord met Seths musical-voorstel. Nu moesten er weer een gitarist en bassist geëngageerd worden... Denk er niet aan. Wil ver weg blijven van one man shows van Toon en Wim.

Vrijdag 27 maart. Ochtend 11.30 uur. Nieuwe werkkamer Wildwal

Rustig weer. Deur staat open. Ach... werken kan ik hier niet, dat staat nu vast. Ik wil hier graag wonen, als ik niets meer te doen heb. Vecht steeds tegen de gedachte dat ik er maar mee op moest houden. Heb geen plezier meer in het vak. Overstroming van cabarets en cabaretiers. 't Is vloed. En ik voel mezelf overspoeld worden.

Vrijdag 3 april. Kudelstaart

Heden om 8.30 uur Wildwal (voorgoed?, voorlopig?) verlaten. Naar NCRV-studio voor musical Willy van Hemert. Een ster werd geboren. Jenny en Jacco. Viel me honderd procent mee. Werkelijk leuk. Had Willy in drie weken geschreven en in één maand ingestudeerd met twee studiodagen. Knap vakwerk. Gesprek heel gezellig met David Koning. Vertelde over zijn conflict met een inspectrice van de Arbeidsinspectie (Mozart was een wonderkind. Gelukkig was er in die dagen geen Arbeidsinspectie. Ja... daardoor is ie dan ook jong gestorven, antwoordde ze).

Donderdag 9 april. Avond 18.00 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Zeer nauwkeurig kranten over prinses Irene gelezen, steeds associërend met wat zal ik erover schrijven. Ze is nu met haar verloofde op audiëntie bij de paus geweest. Iedereen(?) woedend. Ging onverwacht niet mee met koningin, prins en Beatrix naar Mexico. Gaat zich geheel (nu al) aan het werk van haar a.s. man wijden! Koningin bij vertrek bijna in tranen. ‘Namen met leedwezen kennis van het besluit van onze dochter.’

Zondag 12 april. Werkhuisje Kudelstaart

Nog tot over zessen over een vrijwel verlaten strand gewandeld. Fantastische avondstemming. Gevoel van: Ik moet mijn leven vanaf nu veranderen. Moet gewoon weer eens af en toe plezier maken. Mijn eigen soort (kinderachtig!) plezier van met aardige, jonge mensen zo'n spelletje spelen als wie het langste op de golfbreker durft te blijven staan. Voel me dan eindelijk weer eens een paar uur gelukkig. Zelfde gevoel komt over me als ik een grote bergtocht volbreng. Zou dit invloed op mijn schrijven en gedachten kunnen uitoefenen? Betrap mezelf er af en toe op dat ik sinds Langwies gewoon geen vreugde meer heb. Onder een stolp van verantwoording gevangen. Steeds maar weer... Wil nu proberen daar onderuit te komen.

Dinsdag 14 april. Avond 21.45 uur. Kudelstaart

Kentering? Hoerastemming. Vreemd! Zag er niets meer in, in het werk. Met de moed der wanhoop maar weer doorgegaan. Vind het allemaal één grote grandioze sof. Tot Ol zei: Lees nou us voor. Ik las (met drie sherry's op) en... ineens dacht ik: 't Is leuk. Al lezend en half improviserend ook ineens alles leuk, ineens heel anders, ineens vrijwel af. Las toen Ol ook nog enkele regels voor van ‘De vader zegt’ (op Irene).

De vader zegt: waar ga je heen
De dochter zegt: naar Spanje
De vader zegt: zomaar - alleen?
voor studie? of trekt een man je?
De dochter zegt: 'k weet niet misschien
De vader zegt: je moet maar zien
Daar gaat ze dan - ze zegt: so long

De vader denkt: ze is nog zo jong
Ze kent het land - de politiek
Dan komt de krant - ze is katholiek!

Zondag 14 april. Avond 22.30 uur

Ol slaapt al. Ik zit in de keuken. Dag begon broeierig warm. Plakte lang en veel in mijn dagboek. Luisterde naar Hiltermann. Hij spreekt met ons op een toon alsof wij zijn gelijken zijn. Probeerde toen zeer geconcentreerd wat te werken. Liedje voor Jenny begonnen ‘Met een vlaggetje, een hoedje en een toeter’, maar had om 18.30 uur alweer het gevoel te zijn vastgelopen! Vreemd toch. Om 19.15 uur bij Ol. Had Birma-dagboek gelezen. Ik ook, daardoor nog weer meer aan elkaar gehecht! Erg het gevoel van het leven is griezelig kort en tweeëneenhalf jaar op tournee is erg lang. Was ik er maar nooit aan begonnen. Irene gaat 29 april trouwen in Rome. De Oranjes wisten van niets. Moet nu weer een coupletje aan mijn ‘Vader zegt’-liedje.

Vrijdag 24 april. Avond 23.00 uur

Zagen Rudi Carrell de tweede prijs (zilveren roos) winnen in Montreux. Leek me een weinig feestelijke gebeurtenis. Alles een beetje vluchtig uitgereikt. Die domme meisjes met de prijzen en de winnaars namen ze in de zaal in ontvangst. Heel even en dan was het alweer voorbij. Overigens toch wel een hele mooie internationale zege! De show is al verkocht naar tien verschillende landen. Dat is de toekomst. Televisie die niet alleen voor dat kleine Nederland wordt gemaakt, maar minstens voor Europa.

Woensdag 29 april 13.15 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Zojuist is Irene op de tv in Rome getrouwd. Duizenden mensen applaudisseerden, juichten, zongen, verdrongen. Waarom? Ik weet het echt niet. ‘Hij’ leek aardiger dan ik dacht. Zij leek verlegen, treurig een beetje.

Dinsdag 12 mei 14.00 uur

Ik zit in zwembroek in mijn huisje. Een lief, wijd, blauw meer voor de deur. De aap Vrijdag uit de Rudi Carrell Show is nu ook showen voorpaginanieuws. Hij is nu al zowat net zo beroemd als

Chroesjtsjov en de Beatles zijn weer beroemder dan die beiden samen. Maar vroeger had beroemd nog wel eens iets met bekwaamheid te maken. Nu is het alleen een kwestie van hoe vaak zenden we dat beeld uit. Helaas het oude liedje van ontmoediging, dodelijke vermoeidheid, pijn op vreemde plaatsen, rug, tussen m'n liezen, nek, knie en moe en daardoor het jachterige gevoel van nergens tijd voor hebben, 't is weer helemaal terug.

Zondag 17 mei. Eerste Pinksterdag 12.15 uur

Een interview met Rudi Carrell in Vrij Nederland (Bibeb) verhoogt mijn activiteiten in de richting van het koffers pakken. Alleen met Ol genieten van de natuur. Ergens in Zwitserland. Niet meer terug naar Holland. Als ik spijt krijg, zal ik wel roepen!

Dinsdag 19 mei 10.00 uur. Werkhuisje

Gisteravond nog even tien minuten op de weg gewandeld. Toen ineens weer pijn in mijn buik. Werd steeds erger. Ol sliep al. Bed ingekropen en liggen baden in mijn zweet, steeds nadenkend: Ik mankeer nu iets heel ergs. Er moet een ziekenauto komen. Ziekenhuis, operatie, eindeloos. Ol alleen achterblijven. Vreselijke gedachte. Nu nog pijn. Erg in dubio. Nog eens naar de dokter gaan of niet. Bang dat hij denkt: Daar komt de hysterische zeur weer aan.

Vrijdag 22 mei. Ochtend 6.20 uur. Kudelstaart

Kale, wazige morgen. Na lang dubben gisteren om 12.15 uur naar dokter Piersma gereden. Kon me niet hebben. Sprak 's avonds met me af. Hele dag getobd. Om 19.15 uur met Ol erheen. Grote controle. Overal gedrukt en gedaan. Tenslotte: kleine breuk gevonden. Hoeft niets aan gedaan te worden. Af en toe een hoofdstandje als ik pijn heb. Met m'n kop naar beneden! Dansend van de pret naar de auto. Ben nu weer in gejaagde, geïnspireerde bui. Enorm beïnvloed door gedachte ik mankeer iets. Idee voor Jacco misschien. Een tieneridool dat onder de wapenen moet komen (Johnny Halliday).

Maandag 25 mei. Ochtend 7.55 uur. In bed

Heerlijke dagen. Heerlijk huis! Zit nu conferences in elkaar te schroeven. Moeilijk werk. Gisteren hek op slot en tot 16.00 uur

liedje voor mezelf proberen te schrijven: ‘Ik wandel door het programma heen’. Heel erg gezellig met Jenny Arean gepraat. Niet zo plat en schreeuwerig, maar gewoon erg lief en charmant en gewoon. Las al haar nummers voor. Zij was enorm enthousiast. Glas sherry gedronken. Haar naar het wachthuisje van Maarse en Kroon gebracht voor de bus 19.45 uur naar Amsterdam.

Woensdag 3 juni. Middag bijna 15.00 uur

Gisteren ingespeeld voor NCRV-personeel. Matinee in Diligentia. Het bijzondere van de middag was Ols enorme succes in mijn ‘Oranje-meisje’! (Samen één succes.) Een toch wat moeilijk publiek zong bij het tweede refrein al mee. Werkelijk het beste nummer dat Ol in jaren heeft gedaan. Zelf werkte ik één uur en zes minuten. Liedjes dacht ik wel goed (afkloppen). Conference? 'k Weet nie. Moet nog inwerken. Er zou nog een speelnummer in moeten zitten. Ben er nog niet weg van. Na afloop lang gedoucht. Toen... ineens erg down, al was de NCRV zeer tevreden. Woon nu in twee werelden, kan niet meer m'n weg vinden in de stille vreugde van de natuur, maar ook niet genieten van een denkbeeldig succes. Verknipt mens.

Vrijdag 5 juni 10.30 uur. Werkhuisje Kudelstaart

De wereld staat niet meer zo op instorten. De artiesten wel tegenwoordig. Allemaal overwerkt, overmoe, overspannen, overgeprikkeld. Judy Garland, Jacques Brel, Adamo, Toon Hermans, Peter Sellers en Ringo Beatle. Half Zuid-Oost-Azië onder de voet gelopen en Ringo in het ziekenhuis. Wat een wereld, wat een wereld.

Zaterdag 6 juni. Middag 14.00 uur

Met Ol naar Treslong Hillegom voor de Beatles. Veldslagen. Vond het toch wel weer erg leuk. Zaten tussen tweehonderd tieners. Ik naast bepaald heel leuke. Lekker brutaal van je en jij en ik wou dat ik ook beroemd was. Mooie, wat gewichtige sfeer van de VARAmensen er omheen. Verder was alles play-back. Gewoon weer als steeds, één grote nep. Geluidsopname was al oud en de Beatles deden alsof ze zongen! Na afloop nog gepraat met de politie: ‘De paarden zijn vannacht al naar Blokker gestuurd,’ Alarmerende zinnen. Maar iedereen wordt er toch een beetje door aangestoken.

Straks gaan Ol en ik via bezoek aan Jack Bow naar Blokker.

Zondag 7 juni. Avond 19.00 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Nuchter Nederland beleefde zijn zoveelste collectieve driftbui. Als de dijken breken, gaan we d'r allemaal aan. Een journalist bemorst, beschadigd, bezweet en misselijk komt uit het rampgebied naar het eiland waar wij als waarnemers staan. Het verbodene is onderdeel van de vertoning. Vijfentwintig dure minuten zijn snel voorbij. She loves you, yeah (3×). Uit. De Beatles vluchten. Paul [McCartney] tegen een politiereus: Help! Help me. Snel een kamertje in. Bestuur staat op de deur. Buiten staat de massa achter de hekken. De vluchtauto staat klaar. Wachten tot het kan. Na een half uur wagen ze het erop. De Beatles worden in een auto geduwd. Politiemannen drukken de menigte naar buiten. De paarden steigeren. De Franse revolutie wordt uiteen geslagen. De Beatle-auto geeft vol gas. Twee volgauto's er achteraan. In het voorste rijtuig met grote achterlichten: Marie Antoinette! Het volk achter haar aan, ze weet te ontkomen, nog net, op het aller-allerlaatste moment... naar Hongkong, naar Australië, naar een nieuw gevaar. Rust is weergekeerd. Besteedde de hele dag aan Blokker-indrukken door ze driemaal op te schrijven (eenmaal in dagboek, tweemaal voor eventueel een stukje in een krant). Ol had inmiddels Henk van der Meyden al opgebeld. Geloof dat het stukje al weg is nu. Las ijverig kranten. Vol Beatles en over verboden boeken. Fanny Hill moet uit de handel. Boek van Jan Cremer in beslag genomen. Achter Wolkers schijnt de zon (mijn zoon wil nu officier van justitie worden).

Zaterdag 20 juni. Avond 21.45 uur

Lezing van ons nieuwe programma achter de rug. Ik las slecht. Geen intonatie en geen goede toonhoogte, maar het was wel echt een succes. Vooral omdat iedereen zo erg tevreden was met zijn aandeel. Jacco het meest wegens solo over Johnny Halliday. Ik heb mijn gitaar geruild voor een geweer. Jenny in de wolken. Frans blij. Alleen Carry Tefsen een beetje oud actrice-achtig. Voor mij zal het wennen zijn, want bij Frans en Fiet Koster was ik gewend te vliegen en te rennen van de ene rol in de andere (ja dat is vaak zo bij die klanten-troepjes, dacht ik). Op dit moment vind ik Carry vervelend. Celia beetje raadselachtig. Frans beleefd, aarzelend, wel talentvol,

maar met de neiging van de oude conferencetoontjes (kom ik laatst me schoonmoeder tegen in de Kalverstraat...). Jenny is tot nu toe aardig. Werkzaam, enthousiast. Jacco ziet er veel beter uit dan vroeger en hij heeft veel geleerd. Ru erg enthousiast ineens voor Jenny en Jacco. Jack Bow 700 jaar in het 'vak'. Seth had drie maanden lang beloofd twee liedjes te maken... zat op de lezing nog met het klad. Guus Vleugel maakte ik gisteren kennis mee. Erg aardig jongetje van dertig jaar. Die moest eens gewoon een reuze zet vooruit hebben. Zou graag eens wat voor hem doen! Toon nog overwerkt. Verschijnt helaas niet op Ols repetitie. Loop dus nu met overmoedige plannen rond van ik zal nog even een nummer voor haar schrijven. Er is geen kleedster, en geen timmerman, geen kleermaker, geen naaister, geen decorschilder... te krijgen. Iedereen is met vakantie of met pensioen. Een programma kan je wel schrijven nog (als je totaal niets anders doet drie maanden lang), maar uitvoeren is haast een onmogelijkheid. Weemoedig vreemde gedachte: 'laatste programma'.

Donderdag 2 juli. Ochtend 8.45 uur. Kudelstaart

Zit oergezellig met lieve Ol op ons terras aan de ochtendkoffie. Gaan straks om 10.00 uur naar de repetities. Gisteren voor het eerst weer eens geweest. Prettig met Jenny en Jacco gerepeteerd. Met Frans tweemaal duet gedaan. Van hem nog steeds kleine vergissingen. Heb prettige gevoel beter en sneller te leren dan hij. Hangt aan me als een kind. Om 15.00 uur kwam Toon. Rietje lief en charmant. Bruin verbrand met kort jongenskopje. Toon repeteerde tot over zessen met Ol 'Het patertje'. Beide partijen in twijfel. Duidelijk merkbaar. Als uiterlijk pater niet tot stand komt, wordt het niets. Altijd zelfde struikelblok: je stelt je iets voor, schrijft daarvoor een tekst en als alles af is, blijkt het voorgestelde beeld niet te verwezenlijken.

Zondag 5 juli. Avond 17.30 uur

'Wat een land, wat een land'. Heb uitgerekend dat ons programma ongeveer zal bestaan uit 200 000 woorden. Als ze in een verrassende volgorde zijn geplaatst, zal het een leuk programma zijn. Als dat niet het geval is, blijven het gewoon 200 000 woorden. Goed met de bandrecorder gerepeteerd en conferences uitgezocht en min

of meer gerangschikt. Heer Wassenberg is goed. Kees is niets meer. Koud - rotwind - donker. Daardoor ongeïnspireerd? Noorderwind... Wat zou inspiratie zijn?

Woensdag 29 juli

Morgen première. Totaal uitverkocht, iets wat drie jaar geleden niet het geval was. We hadden zeven inspeelavonden en het werd (dachten we) een overweldigend succes. Een staande ovatie al in de pauze. Ol heeft een schlager met 'Vlaggetje, hoedje, toeter' en Jenny Arean is werkelijk uniek. Ik ben nu ook in het eerste deel en doe dat met geweldig veel plezier, maar moet er nog wel even aan wennen. Om 20.00 uur beginnen, 23.10 uur uit. Om 24.00 uur uit Diligentia (want er is nog steeds zo ontzettend veel te bepraten en ik sta een kwartier onder de douche). Om 1.00 uur thuis. Om 2.00 uur naar bed en om 5.30 uur klaarwakker. Dit is natuurlijk niet vol te houden. Daarbij komt dat het hebben van zo'n gezelschap van dertien mensen, dat toch één grote familie is met heel eigen privémoeilijkheden, niet meer zo meetelt. Eigenlijk worden we daar een beetje te oud voor. Het is niet voor niets dat Toon en Wim geen gezelschap meer hebben.

Zondag 9 augustus. Ochtend 7.15 uur

Er is weer een wereldcrisis. Amerika heeft doelen in Noord-Vietnam gebombardeerd. Dreigende oorlog in Zuid-Oost-Azië, waar Amerika alleen een adviserende taak zegt te hebben. Vierhonderd ton advies gegooid op één bepaald doel! Enfin, ik kneep, knijp hem weer. Ook Cyprus is weer heel kritiek. Elk ogenblik kan, juist omdat iedereen zegt er komt geen oorlog, de hel losbarsten. Tegen een achtergrond van een wereld die toch eigenlijk elk ogenblik in elkaar kan donderen, vertellen wij in uitverkochte, snikhete Haagse zalen onze grapjes.

Dinsdag 11 augustus. Middag 16.20 uur. Kleine Wildwal

Heerlijke dag vermengd, voor de hoeveelste keer, met straks vliegen we met ons allen de lucht in. Vanmorgen zorgeloos zalig van 12.00-13.15 uur met Ol tot in der eeuwigheid in dat mooie bos. Werd nu wakker en dacht: Even radio van 16.00 uur horen. En ja hoor: Grote Turkse vlootmanoeuvres voor de kust van Cyprus.

Rusland heeft gezegd: We komen Makarios beslissend te hulp tegen buitenlandse inmenging op Cyprus. Het sekreet Makarios heeft daar zelf om gevraagd. Over enkele uren kan het dan weer zover zijn. Zou dit dan nooit eindigen? Hoe lang nog leven op de vulkaan zonder dat ie uitbarst? Eigenlijk schrijf ik dit alles op in de hoop dat ik er over enige tijd weer om kan lachen. Een leven vol roem, spanning, zaligheid en ellende.

Zondag 23 augustus 12.10 uur. Kudelstaart

Te elfder ure Toon en Rietje in de zaal. Eerst ging het helemaal niet. Je wilt het gewoon te goed doen. Maar vanaf 'Meid met een mes' kwam er sfeer en stemming. Mijn nummer ging goed. Nog nooit zag ik Toon zo echt enthousiast na afloop als deze keer. Had geen enkele aanmerking over zijn eigen drie nummers, vond 'De vader zegt' geweldig. Voor het eerst in mijn hele carrière dat ik zo'n compliment van hem kreeg: In je rustige momenten bereik je de grootheid van de allergrootsten. Irene-liedje nog stiller doen, nooit lachen. Je kunt de krant voorlezen, lachen ze nog. Donderdag trouwde Jenny met Huib Rooymans. Waren op stadhuis. Ontroerde me toch wel een beetje. Jenny lief, eenvoudig en totaal zonder kapsones! Weinig mensen, hoewel radio Veronica het had omgeroepen!

Zaterdag 5 september. Middag 13.30 uur

Spinnen en webben houden de tuin bezet. Gisteravond eindelijk weer eens een beetje voorstelling. Maya was er en lachte veel en luid. Tv-film van mijn gesprek met de jeugd in Velp gezien in Cinecentrum Hilversum. Eén uur en vijfendertig minuten. Viel me geweldig mee. Meestal goed gefotografeerd. Af en toe langdradig gelul, maar veel aardige, grappige momenten waren er ook. Moest eerst erg aan mezelf wennen. Een wat dikkige heer met een onvolwassen, jongensachtige lach. Wel goed van beweging, en van rechts gefotografeerd en niet te dichtbij, leek ik af en toe op mijn neefjes. Dichterbij erg lelijk. Eigenlijk hangt dus alles af van de camera-instelling. Ik dacht dat er twintig leuke minuten van te maken zouden zijn. 'Zij' dachten drie kwartier. Maar dat moet vast niet.

Na film geluncht met Arie in Laren. Gezellig restaurant, maar vreselijk grappige ober. Arie zelf verzuurt in de VARA-azijnkruik.

Anti Broeksz, anti Piet te Nuyl, anti alles en iedereen. Wat ie te vragen had, kon hij in vijf minuten per telefoon of brief vragen. Maar hij moest zo nodig lunchen op kosten van de VARA. Of ik op 5 mei 1965 drie kwartier(!) in een nationaal programma over beide zenders wilde optreden!!! Boe! Ben nu weer net als de Beatles hoofdzakelijk moe!

Maandag 28 september 14.30 uur. Kleine Wildwal

Philips start met kleurentelevisie. Eerste film direct al zeer interessant: pinguïns aan de Zuidpool en daarna nonnen in de sneeuw. Zag in Bussum Velp-Jeugdfestival-filmpje, nu drieëntwintigeneenhalve minuut lang. Leek me echt wel leuk. Komt woensdag na voetbalwedstrijd België-Holland op de tv. Ben wel erg benieuwd. Grootste gevaar? Dat men gaat zeggen: Kan op de tv, dat moeten we zien, dat zal lollig zijn. Nou gaan we lachen.

Woensdag 30 september. Ochtend 7.30 uur. Kamer 4 in Gasthof Bahnhof Nottwil

Vakantie! Het land heet Zwitserland en dus is alles oergezellig. Reden gisteren bij beetje nevelig, zonnig herfstweer om 8.50 uur van Wildwal weg. Speelden in totaal 59 voorstellingen. Altijd uitverkocht op één avond na. Laatste deel van Diligentia-serie zwaar tot loodzwaar publiek. Vermoeiend spelen. Laatste avond Kees Stip na afloop even achter. Zeer vervelend. Zei totaal... niets! Ja, dat het warm was in de zaal en lang... Nou ja.

Maandag 19 oktober. Ochtend 11.15 uur. Wildwal

Vannacht van Luxor Rotterdam thuisgekomen. Tuf te bed, man te schommelstoel. Om 4.00 uur in slaap. 's Avonds in Luxor vlak voor optreden nog even met mijn benen in de lucht vanwege m'n breuk. Er waren 1111 mensen binnen. Slecht besproken, veel avondverkoop. Wat zondagavondachtig publiek, maar gemeten met de Luxorervaringen: fantastisch succes. Het blijft toch wel een machtig iets die kolossale massa die op het slot opstaat om te applaudisseren!

Maandag 26 oktober

Zojuist film van Kees Brusse in Rembrandt (Arnhem) gezien. Zeer geïmponeerd en toch, maar toch, ja maar. ‘Alleman’ (Haanstra),

‘Mensen van Morgen’ (Brusse). En wat straks? Mensen van overmorgen? De camera op het leven zelf. De mens zelf bespied. De jeugd aan het woord. Maar wat hebben ze te zeggen? Naakt over straat, is dat interessant? Volgende stadium - de camera gaat mee naar bed! De waarheid. Echtheid. Eerlijkheid. Ik Jan Cremer. Maar is dat ‘creatief’?

Maandag 2 november. Avond 21.30 uur. Kleine Wildwal ‘werk’kamer

Luxor-Rotterdam-serie geweldig leuk. Onbegrijpelijk maar het is zo! Spelen er nu ongeveer vijftien avonden en constant boven alle verwachtingen (twee of drie moeilijke avonden die haast altijd nog in een staande ovatie eindigden).

Vrijdag 6 november. Middag 15.30 uur

Presidentsverkiezingen in Amerika. Goldwater verslagen door Johnson! ‘Mensen van Morgen’, de succesfilm van Kees Brusse is uit de roulatie genomen. Proces van de vader van de jonge Loek. Anton Geesink Olympisch judo kampioen (hij nam hem in de goudgreep en daarna in een dubbele Mata Hari of zoiets). Bij zijn thuiskomst in Utrecht Geesink gisteren onder de voet gelopen! Kan je nagaan wat die Utrechtenaren grote poten hebben! De toestand in de showwereld. Ol, meneer Van Liempt en ik gisteren naar onze nieuwe flat van Jacco. Ondanks deuren die niet sluiten en smerige rotzooi, wel een prachtige flat. Els (van Jacco) lijkt mij nu een schatje. Stond zo innemend lekker te schilderen. Ik dacht dat Jacco aan deze Els een hele leuke, lieve (huis)vrouw zal krijgen. Weet niets van haar af. Zag haar alleen bezig. Jenny Arean repeteert al dagenlang van's morgens 10.00 uur tot 's middags 16.00 uur, net als Jacco, in ‘Vadertje Langbeen’, de musical waarvoor Jack Gimberg uit Amerika moest komen. Jenny elke dag iets vermoeider, iets schorrer en iets sjagrijniger dan normaal.

Maandag 9 november

Vrees werd bewaarheid. Gisteravond Jenny naar Ol: Ik wou graag dat mijn nummers een week lang door Carry zouden worden gedaan. Ze is haar stem nu voor vijftig procent kwijt. Mooie toestand. De televisierepetities beginnen 's ochtends al om 8.00 uur.

Gaat zo niet langer. Volgende week ultimatum. Of tv-musical of ABC-cabaret. Na ongeveer vier maanden vrede, de situatie van altijd: ruzie!

Tijdens proloog zette het publiek hun kragen op. Jacco en Jenny beweerden te weten dat mensen de kassa hadden gebeld om te zeggen dat ze graag zouden komen, als het niet zo koud zou zijn. In de pauze mensen naar Ru van Veen en Kees Vlak om te vragen of het niet wat warmer kon. Publiek zat alweer met jassen over de benen. Zeer slecht bezet opeens. Zeshonderd mensen. Wat zou dat nou zijn? De kou. Onbegrijpelijk. Je zocht het overal, maar je weet het nooit nooit. Aldus opgetekend maandag 9 november 's morgens 8.30 uur. IJs op de vijver. Moe in mijn hart.

Donderdag 12 november 15.00 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Uit een brief van Wim Sonneveld... we moeten elkaar gauw weer us spreken over onze pensioenen en hoe we die op zullen maken. Uit een brief van Toon... we moeten elkaar vlug weer us spreken over de eeuwigheid en de hemel en hoe je daar in kunt komen. Een oom van Frans Halsema was katholiek geworden om met zijn roomse vriendin te kunnen trouwen. Zijn laatste woorden op zijn sterfbed waren... nou het zal mij benieuwen!

Vrijdag 13 november. Nacht 1.30 uur

Luxor loopt steeds harder terug. De wereld stort in. De wereld van het valse succes. Altijd maar volle zalen sinds 1954(?) geloof ik. En nu? Drie weken lang waren we gestadig stijgend en ineens sinds zondag dondert de zaak ineen. Vreemd gevoel, Herman joh, daar ga je!!![1]

Donderdag 19 november 15.00 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Haasterig, nietsnutterig gevoel. Dagen voorbij voor ze begonnen zijn. Iedereen vindt tijd om te studeren (Toon Engels en Duits), ik weet niets en leer er ook nooit iets bij. Tot 10.00 uur slapen, dan koffie, krant en post, telefoneren met Van Liempt, dan vlug naar het werkhuisje, gauw om 16.00 uur eten, gauw naar Rotterdam voorstelling (altijd weer die voorstelling), gauw douchen, gauw door de nacht naar huis, gauw nazitten, om 2.00 uur naar bed.

Zijn nu van plan twee voorstellingen minder te spelen dan gepland

was! Gisteravond pl.m. zeshonderd mensen maar (nu was er weer een voetbalmatch op tv, DWS), Jenny steeds huilerig en erg schor na ‘Vadertje Langbeen’ voor televisie. Ze doen maar, denk ik dikwijls dan... Succes is steeds zeer royaal, vooral op het slot. Soms staan ze bij de eerste maal halen. Denk nu weer aan ophouden eind 1966. Ergens wonen in Zwitserland. Langwies?

Zondag 29 november. Avond 1.20 uur. Thuis in Kudelstaart

In Luxor laatste avond van de veertig voorstellingen heel erg slecht bezet. Nog geen vierhonderd mensen, dacht ik. Meneer Van Liempt zegt: Misschien omdat u zo mild bent geworden. Zou 't zo zijn? Trok het me wel erg aan. In de pauze ineens ziek. Doodziek. Jenny had een gesprek met Annie Schmidt over een rol in Annie's musical die ze schrijft voor Conny Stuart. Binnen tien minuten het hele gesprek in de soep. ‘O, we kunnen zoveel meisjes krijgen met een goeie zangstem,’ zei Annie. Dan moet u die nemen, zei Jenny en weg was ze (ze moest spraaklessen gaan nemen voor die rol, zei Annie). Vijandige stemming heerste er ineens, anti-Annie-stemming. Ineens hing Jenny nog weer meer aan ons dan ooit te voren! Wel lief was ze in deze hele kwestie. Openhartig, eerlijk, spontaan. Afscheid Luxor zonder weemoed. Tobberige tijd achter de rug. Zwaar!

Woensdag 2 december 17.50 uur. Wildwal

Gisteren gedoe. In donker op voor bruiloft Ankie en Frans (9.20 uur!). Uitgewuifd door Ol die goddank thuis bleef. IJzige kou, dampig en zeer glad. Auto op het Spui gezet. Naar Dam gelopen. Duiven op de Dam. Honderden! Mensen wachten voor de poorten van de Bijenkorf. Trouwen zelf uiterst sfeerloos. Rudi Carrell kwam te laat! Sylvia de Leur was er. Al onze mensen waren er behalve... Ru natuurlijk. Aan dertig mensen voorgesteld. Zinloos en nutteloos. Een lieve oude dame: ‘Doet u vooral de groeten aan uw vrouw.’ Ik zei (beleefd): ‘Ja, dat zal ik zeker doen.’ ‘Weet u dan wie ik ben?’ vroeg ze toen. ‘Nee,’ zei ik, ‘maar ik doe de groeten van alle mensen die op de trouwerij waren...’ Na afloop met Wim Ibo even in kroegje naast stadhuis over nieuwe langspeel-oudejaarsavond zitten praten. Erg prettig. Vond hem toch alweer een wat zielige figuur. Sherry bij z'n koffie om 10.30 uur al! En trouwen maar

jongens! Jenny en Huib. Frans en Ankie. Loes en Lex en overal was ik bij. Als het nou maar wat wordt. Ik hou van dingen die ik niet begrijp.

Dinsdag 8 december. Ochtend 9.40 uur. Enzian, in bed

Gisteravond om 19.40 uur met taxi van Chur naar 'boven' gekomen. Noordpool zo te zien. Eén meter sneeuw. Pad naar Enzian weg! Chauffeur blij lachend met z'n fooi naar beneden. Herr und Frau Brüesch ter verwelkoming aanwezig. Even met ze zitten praten en toen wat opgeruimd. Bier gedronken samen. Dorst. Twee aspirines (stiekem). Keelpijn al de hele dag. Slecht geslapen. Ziek gevoel. Tobberig. Ol altijd zo rustig als ik niet lekker ben. Wat zou ik vervelend (en afgrijselijk ongerust) zijn als Ol zoiets had. Ze is nu zo lief aan het scharrelen. Met cadeautjes uit- of inpakken of zo. Lief die Ol. Voel me zo moe. Overwerkt? Overvakantied? (Zou dat kunnen?)

Woensdag 16 december. Ochtend 8.30 uur. Enzian

Staalblauwe lucht. Sneeuwwitte bergen. Heden vertrek. Weemoedige gedachten al steeds. Een verrukkelijke, uiterst luie tijd gehad. De meeste uren oergezellig in bed doorgebracht. Gisteren telefoon om 11.00 uur met meneer Van Liempt. Arnhem plaatsbespreking begon gisteren. Telefoon van de kassa stond roodgloeiend. Meneer Van Liempt zag er ook veel in... Met hem besproken dat ik Arnhem en Nijmegen nog zal proberen te doen. Mocht ik zoveel last van breuk krijgen als nu, dan Amsterdam Nieuwe De la Mar uitstellen tot 1 februari en 2 en 3 januari laten opereren (in Velp?).

Na de lunch bliksemsnel met mijn slee naar beneden en net nog treintje van 13.16 uur gehaald. Rustig even in de zon gezeten en toen langzaam wandelend tot boven Pratchli. Vier mensen totaal tegengekomen. Toen op de slee in tomeloze vaart tot Arosa. De klootzakken hadden de hele sleeweg verpest met grint. Toen maar te voet verder. Nadenkend gewandeld. Heel in de verte Enzian zien liggen. Verder twee reeën. Stonden rustig boven de weg in de sneeuw in het bos. Lang naar ze staan kijken. Om 17.00 uur thuis. Wel moe, ook van de breuk, van de zware schoenen, de slee en de heerlijkheid van het landschap.

Zaterdag 19 december 13.40 uur. Wildwal, werkkamer

Arnhem voor alle zes dagen uitverkocht! Op een bepaald moment stonden er vijfhonderd mensen voor de kassa die er nog in wilden. Juichstemming. Niet te geloven na laatste sofgevoel in Rotterdam. Ineens alles anders. Iedereen wil erin! Resultaat: gisteravond een voorstelling gespeeld zoals misschien nog nooit en nog nergens. Vanaf eerste woord was alles raak en dat bleef zo tot het eind (om 23.23 uur!!!). Doodmoe, maar wel voldaan. Belde gisteren lang met Toon die nog altijd niet op kan treden in Carré. Stem is nog niet helemaal terug. Een riskant vak! Vol ups en downs. Vreemd, vol onbegrijpelijk leven, dat leven van ons.

Vrijdag 25 december. Eerste Kerstdag 18.10 uur. Wildwal

Vanmorgen wakker: witte Kerstmis! Maakte blij in het hart. Zes heerlijke dagen Arnhem voorstellingen, waarvan de eerste drie ontzettend vermoeiend. Geen goed evenwicht kunnen vinden. Gaf te veel. Enthousiast publiek. Ging even op Beekhuizen naar de ijsbaan. Erg vol en zichtbaar slecht ijs. Alleen jeugd. Deed met oog op m'n breuk dus maar niet mee. Voelde me wel oud, zo aan de kant. U moet maar niet onderbinden, zei een jongen, want als u komt te vallen. Wandelde in dikke mist alleen in Beekhuizerbos. Muziek van ijsbaan van verre. Of ik al gestorven was en beneden ging het feest nog door. Grammofoonplaat (vijf oudejaarsavonden) ontvangen. Lief hoeswoord van Simon. Eerste kant gisteravond met Ol samen beluisterd. Liedjes sfeervol. Conference soms wat bleek en tastend naar het juiste woord. Geloof dat ik nu ‘trefzekerder’ ben geworden. En de grapjes gaan nu sneller en zitten beslist dichter bij elkaar. Jenny deelde mee dat ze een engagement bij Ensemble had voor het volgende seizoen. Dat zal haar slecht bevallen (denk ik).

Maandag 28 december 10.30 uur. Bedstee Kleine Wildwal

Nijmegen min of meer succesvol. Schouwburg van twaalf miljoen met een douchehokje waar je je handdoek nog niet eens kunt ophangen. Kerstfeest met de mensen in de schouwburg een grandioos succes. Ru en ik als een soort assepoesters na de pauze alleen boven op het toneel, de rest vierde feest beneden. Zo erg goed bevalt de nieuwe grammofoonplaat me toch niet. Veel aarzelingen, veel halve versprekingen ontsieren volgens mij het geheel.

Donderdag 31 december. Oudejaarsavond 18.30 uur. Kleine Wildwal

De dooi is ingevallen. In dit jaar honderdnegenmaal ‘Wat een land’ gespeeld. Alle voorstellingen uitverkocht. Alleen Rotterdam? Zeven weken minder goed dan andere jaren. Heden De la Mar al voor drie dagen uitverkocht. Eerste avond zal zijn voor Blijvend Applaus. Gisteren praktisch hele ochtend en halve middag gewerkt aan Telegraaf-conference en Volkskrantstukje. Vanmorgen wel tevreden met Telegraaf. Voorpagina en leuke foto's. Ol wilde er niets aardigs over zeggen. Las het niet eens. Las nieuwjaarskaart van Henk en Jo [Stuy-Vonk]...! Er viel een woordje. Krant boos weggegooid. Goede wensen. Ik wens dat in 1965 al uw werkdagen op een feestdag mogen vallen! Morgen zeggen op première in De la Mar.

Eindnoten:

1 ‘Herman joh, daar ga je!!!’ - de als toost bedoelde slotzin van de oudejaarsconference 1956.

1965

Commerciële televisie bedreigt het verzuilde Hilversum. Het in de Noordzee gebouwde onafhankelijke televisieplatform het REM-eiland wordt snel ontmanteld en Radio Veronica moet nu echt verdwijnen. Maar de regering-Marijnen weet het radio- en televisievraagstuk niet op te lossen, de ministers stellen hun portefeuilles beschikbaar en gaan naar huis. Het kabinet-Cals wordt geformeerd. Luns komt voor de achtste keer terug als minister van buitenlandse zaken. Che Guevara wordt vermist en er vinden nu ook Vietnam-demonstraties in Washington plaats. Officier van justitie mr. Hartsuiker treedt op tegen zedenbedervende films en literatuur. *Zwaar beroep: zag laatst op één dag dertig pornofilms*. De kinderbijslag wordt verhoogd met vijf cent per dag voor het tweede tot en met het zevende kind en een kwartje per dag voor het achtste en volgende kind. Er worden Turkse gastarbeiders teruggestuurd naar hun land, omdat ze staakten. ‘Wat een land, wat een land’ begint aan een vijf maanden durende serie in het Nieuwe de la Mar theater in Amsterdam, gevolgd door nog een maand door de provincie. Als na een zomerrust van twee maanden het programma wordt hervat, hebben Sylvia de Leur, Frans Halsema's vrouw Ank en René Frank de plaatsen van Jenny Arean en Jacco van Renesse ingenomen. Het wordt een lange, zware tournee die tot 30 december zal duren. Kan verzucht: *Ik voel me als een dokter die zo'n drukke praktijk heeft dat ie nooit meer aan verdere studie toekomt*.

Vrijdag 1 januari. Ochtend 12.00 uur. Wildwal

Beste Toon en Beste Wim,

Nu we dan de stad met ons drieën delen, zou het eigenlijk leuk zijn onze programma's ook in drieën te delen. Als we alledrie het eerste deel hebben afgewerkt, verhuizen we. Toon naar De la Mar, Wim naar Carré en ik naar de Kleine Komedie. En na het tweede deel nog een keer. Een soort Tour de Cabaret d'Amsterdam. Het zou best leuk zijn, behalve: als de Carré-gangers direct na het eerste deel mee zouden verhuizen. Toon voorop als een soort rattenvanger van Hamelen. Wim met alle Kleine-Komedie-jongens achter zich aan en ik met de nieuwe De-la-Marrers over straat. Drie veldheren aan het hoofd van hun troepen, die ergens in de buurt van de Amstel hun Waterlooplein zouden vinden. Toch maar niet doen. Beste Wim en Beste Toon, ik hoop dat jullie beiden in de komende maanden veel vermakelijkheidsbelasting zullen moeten betalen.

Ol pakt in. Ik pak in. Wij pakken in. Het jaar is weer begonnen. Kon het duidelijk merken, hoe ik mij vanmorgen om 8.00 uur al lag te ergeren, ondanks vele goede voornemens. De grote drie in Amsterdam! Groot onzin-stuk in de Volkskrant. Ik was de enige van de zogenaamde grote drie die een stukje schreef om Toon en Wim succes te wensen. Wim schreef één zin (onzin) en Toon schreef niets. Wel allerlei impresario's en theaterdirecteuren die zich, rechtstreeks of zijdelings, min of meer beklaagden over het feit dat we met ons drieën tegelijk in Amsterdam spelen. Meerburg, Defourny en die waren juist degenen die het hadden kunnen voorkomen. Zie (als gewoonlijk) als een berg tegen Amsterdam op. Toon is alweer elke avond uitverkocht. Tweeduizend gelovigen. Toch wel een concurrent op deze manier geloof ik.

Woensdag 6 januari. Nacht 1.30 uur

Fantastische kritiek in Handelsblad. Zijkkritiek in het Parool van Doolaard. Hoorde van Meerburg dat er bij het Parool ruzie is over de recensie. Oolbekkink verzocht om interview. Antwoordde hem: Graag, mits u mij vraagt hoe ik denk over hun criticus C. Doolaard. Ben benieuwd. Deze eerste zes dagen doodmoe... Doe overdag kranten en drie telefonen, dan nog de voorstelling en... dag is om! Wilt u mijn liedjes eens lezen (en beoordelen)? Ik zond een dominee een uitgebreid oordeel over zijn liedjes, maar hoorde tot op heden

nooit meer iets van hem. Ik zond een jongeman die mij aangetekend en ongevraagd een geluidsband zond van zijn schoolcabaret zijn band terug met mijn door hem gevraagde oordeel. Stilte tot op heden. Ik testte jaren geleden Gerard Cox op zijn verzoek in Rotterdam. Matig. Hij stuurde grammofoonplaatje, vroeg mijn mening die ik schriftelijk aan hem zond. Hoorde nooit meer iets van hem en kijk nou eens (in interview) hoe 'dankbaar' hij is. (Kan is een typische schoolmeester. Hij zal nooit eens rechtuit toegeven dat een liedje goed is. Misschien doet hij het alleen om je goedkoop in zijn programma te krijgen.) Tijdroof!!! Een ik-Jan-Gerard-Cox-achtige vlerk. Een goed cabaretliedje moet helder zijn. Nergens mag de rijmdwang opmerkelijk naar voren komen. De rijm moet vaak één (van de vele) verrassingen zijn, maar toch logisch passen in het geheel. Het poëtische element moet echter, en dat maakt het zeer moeilijk, gemengd zijn met die helderheid. Het schemerachtige van het gedicht maakt een cabaretliedje vaak ongenietbaar.

Vrijdag 15 januari. Nacht 6.00 uur

Wensdroom. Over tien jaar weer eens jarig zijn. Verjaardag weer voorbij! Net wakker geworden (5.30 uur) en dan maar even opgestaan. Hele dag beestenweer. Lekker thuis en in bed gebleven. Veel met Ol geproost met champagne.

Maandag 18 januari. Wildwal

Zo is dat dan. Jenny, na haar ongeveer alles te hebben toegestaan (tv, schor, radiodruk), ging na vijf maanden van een mooi succes bij ons toch maar naar het gesubsidieerde toneel. Jacco aanbieding van de Haagse Comedie. Ook weg. Kochten nog een flat voor hem. Frans en Ankie zouden blijven. Was al o.k. maar zeiden gisteravond dat ze niet in de overbrugging willen. Nu is ook hun medewerking voor het volgend seizoen op losse schroeven komen te staan. Ru wilde eigenlijk ook opslag. Verder belde Maya vanmorgen meneer Van Liempt op dat ze het nieuwe seizoen toch maar niet bij ons kwam; wat ze al had toegezegd. Carry (kan weinig of niets volgens mij) nam het reëngagement aan, maar kwam gisteren naar Ol en meldde dat ze over haar salaris natuurlijk eerst nog eens moest praten.

Au fond is er met een zogenaamd ensemble niet meer te werken.

Ze waren elfeneenhalve maand geëngageerd, waarvan één repetitiemaand, verder ruim een maand vakantie en alle maandagen vrij en iedereen, behalve Ru, om 21.30 uur 's avonds op straat en: ‘Nog kon Gijs van de honger niet slapen.’ Zo is dat dan...

Vrijdag 22 januari. Middag 15.00 uur

Voorstellingen in Amsterdam bijna steeds zes à zeven dagen van te voren uitverkocht. Reacties rommelig. Lawaaierig steeds. Wim in Kleine Komedie ook steeds uitverkocht. Toon in Carré niet meer vol. In plaats van Jenny Sylvia de Leur geëngageerd. Nog geheim. Ze tekende woensdagavond haar contract. Voor Jacco komt René Frank, die gisteravond onverwacht onze kleedkamer binnenstapte en vroeg of hij er weer bij mocht zijn... Zou nooit meer schmieren.[1] Was nu volwassen geworden (zei hij). 't Werd wel de hoogste tijd. Carry Tefsen gaat misschien weg. Wilde *ƒ* 1600, - verdienen en dat is echt te veel (voor haar).

Zondag 24 januari. Middag 14.45 uur. In de keuken van het mij nu weer zo dierbare Olle-huis

De dag is stil en vol liefde. Alle narigheid van Celia brengt iedereen ineens weer dichter bij elkaar... Vrijdag telefoon meneer Van Liempt of wij wisten waar Celia was. Haar a.s. man Ben Buwalda was verongelukt. Bij het filmen in Cornwall door de golven van de rotsen geslagen en verdwenen in de zee. Vreselijke avond in theater. Toevallig pl.m. vierhonderd ANP'ers in de zaal. En het hele ensemble meteen in mineur. Carry Tefsen deed zeer goed en heel eenvoudig Celia's rol in de ‘Ontmoeting’, Ankie in ‘Menuet’ en ik deed zanginleiding van het ‘Bed’. Maar de stemming wilde niet komen. Ol gisteren met een geheel gebroken Celia getelefoneerd, snikkend aan de telefoon. Ging met vliegtuig van 17.00 uur naar Londen, want hij was nog niet gevonden. Zo is dan het leven. Vandaag is Churchill gestorven. De radio en tv zijn er vol van. Wij ook. Voor mij is hij dan toch de grote man uit de laatste oorlog. Bloed, zweet en tranen. Wie weet er een zinnig woord? Weer lezen de levende beroemdheden hun ontroering voor van een papiertje. Er is te veel conventie in de wereld. Namens (niet zelf) de koninklijke familie komt er de een of andere adellijke zak om het rouwregister te tekenen. Of je rouwt en dan staat je hoofd niet naar tekenen op een

lijst of je rouwt niet en dan is het gewoon onzin.

Woensdag 27 januari. Ochtend

Om 19.15 uur in theater. Celia in de kleedkamer, lief, helemaal verstild en eenzaam. Wilde graag 'even' rustig met haar praten. Maar:

- Meneer Elsink zit op u te wachten in de foyer.
- Dr. L. de Jong en Milo Anstadt zijn er voor u.
- Meneer Hofman wil u even spreken.
- Frans Halsema vroeg me zo vlug mogelijk te spreken.
- René Frank was achter.

Resultaat: tot één minuut voordat ik op moest was ik voortdurend in gesprek. Niets tegen te doen? Interviews. Velen willen hun vleugels uitslaan en denken dat o.a. te doen door zich op de televisie, voor de radio of in interviews als vlerken te gedragen. Ik Jan Cremer wil schokken! En het schokte, maar ach dit gaat voorbij. Kijk maar naar een programma als 'Zo is het toevallig'. Even veroorzaakte het een enorme deining, toen werd het stil. Nu hoor je er zelden meer iets over. Laatst vroeg iemand al: 'Is het er eigenlijk nog?' Ja het is er nog, elke maand, maar de 'schokken' moeten nu gewoon proberen artiesten te worden en dat is een moeilijke opgave!

Vrijdag 29 januari. Middag 14.40 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Jenny en Carry heel erg lief voor de nu wel doodongelukkige Celia. Jenny nam Celia gisteravond min of meer voorgoed mee naar huis en bood haar een kamer bij Huib en haar aan. Geweldig lief en vooral de hele manier waarop ze het deed was gewoon ontroerend. Het blijkt nu dat die drie, Jenny, Carry en Celia, het al maanden erg goed met elkaar kunnen vinden en geweldig met elkaar omgaan!

Zondag 31 januari. Ochtend 7.05 uur

Heel vroeg wakker, 5.15 uur (en pas om 2.00 uur te bed gegaan). Om 7.00 uur dan maar opgestaan. Zit nu met een dubbele cognac groc in de keuken. Gisteren om 11.00 uur al begrafenis van Sir Winston Churchill gaan zitten kijken. Er was zo'n enorme show van gemaakt, dat ik na een half uur al helemaal vergat dat ie dood

was en dat een en ander iets met een begrafenis te maken had. De enige die je nergens aanwezig voelde was... de dood. Om 13.00 uur maar opgehouden te kijken. Moet in mijn testament zetten dat ik zo'n begrafenis niet wil... (dan lag ie weer met grote moeite op de affuit van een kanon en dan moest ie er alweer 'dood'-voorzichtig door acht man afgetild worden om honderd treden hoog de St. Paul's ingedragen te worden).

Om 14.00 uur met Ol naar Aalsmeer en gordijnen voor Celia uitgezocht, die nu een kamer bij Jenny en Huib heeft. Om 16.00 uur telefoon. Jenny dat het met Celia helemaal niet ging en om 16.30 uur telefoon van dr. Buwalda: Celia een beetje stapelgek aan het worden. Aanvallen van hysterie. In theater om 19.30 uur met dr. B. en Jenny onderhoud in kantoortje bedrijfsleider. Er is geen huis met Celia te houden. Jenny steeds in tranen. Durft haar niet alleen te laten. Celia gilt en schreeuwt en huilt en wil naar Ben. Naar Lands End of kelderwoning waar ze met hem het laatst is samengeweest. Iedereen nu bang voor zelfmoord. Er was zoals altijd in dit leven ook voor dit probleem alweer geen oplossing. Ik zag Celia het theater ingaan om 19.30 uur, snikkend, wezenloos. Kwam zelf te laat voor de proloog. Ru speelde de ouverture al, toen ik nog in mijn onderbroek stond... Improviseerde veel in de proloog, waardoor... iedereen weer lachte. Sprak later nog beetje met Celia, maakte haar (schijnbaar) aan het lachen! Ze houdt zich op voor mij. Voorstelling verliep ondanks alle narigheid, waarin wij allen delen, zeer goed. Maar, waarom slaap ik nu weer niet? 't Is nu bijna 7.30 uur. En ik soezel een beetje van de hoeveelheid cognac. Wat nu...? Wat nu?

Dinsdag 23 februari. Ochtend 10.05 uur. Bedstee Wildwal

In theater voor zaterdag a.s. nog honderdzestig plaatsen onverkocht. Toon is dan van 20.20-23.05 uur op televisie. Geweldige weerslag! Eerste maal sinds grote tv-voetbalwedstrijd dat de invloed van televisie op theater zo duidelijk te merken is. Eigenlijk zeer duidelijk bewijs dat televisie tot op heden nooit dat is geworden wat men er van verwachtte. Wat nu gebeurt is namelijk niets anders dan dat de grootste trekpleister van het theater zijn uitgespeelde show op de televisie vertoont!

Vrijdag 26 februari. Avond

Kabinetscrisis. De regering is weg. Gevallen over het televisiebeleid! De politie waarschuwt het publiek om in deze carnavalsdagen bijzonder voorzichtig te zijn met zakkenrollers. Alleen in Den Haag zijn veertien portefeuilles ontvreemd! Hoorde het nieuws vlak voordat ik op moest. Reageerde er nog even op in de conference. Mensen geloofden het maar half.

Maandag 1 maart

Toon zaterdag voor de tv. Heel Nederland 's avonds uitgestorven. Waren zelf toch nog uitverkocht. Tv-toestel bij ons in de artiestenfoyer. Ol kon nog veel zien. Zeer enthousiast. Ru zei: Schrijf nou eens op in je dagboek dat deze uitzending voor jou (W.K.) reclame is geworden. Hij is toch te lang geweest. Bijna drie uur. Wilde het absoluut niet geloven, maar begin nu iets van zijn profetische woorden te voelen. De meningen zijn toch meer verdeeld dan ik eerst ooit voor mogelijk hield. Het bewijst nog weer eens duidelijk: Nederland het moeilijkste land om succes te hebben van de hele wereld misschien. Wij Nederlanders vinden altijd toch nog wel iets.

Woensdag 10 maart 14.35 uur. Buiten bij de broeikas

Koude, zonnige dag. Verloving prinses Margriet om 13.15 uur door koningin en prins op tv bekend gemaakt met gewoon Pieter van Vollenhoven. Aardige jongen zo te zien, Komt uit Schiedam. Z'n vader zit in de zeilmakerij en hij in het grijs. Voorlopig dan. Student rechten. Als ze gaan trouwen gaat ie plichten studeren, denk ik.

Zondag 28 maart. Ochtend 7.00 uur. Keuken Kudelstaart

In theater gang van zaken zeer verontrustend. Gaat precies hetzelfde beeld vertonen als Rotterdam. Totale inzinking en geen druk meer op de kassa. Gevoel dat dit genre (mijn genre?), het politiek cabaret, er uit raakt. ‘De mensen’ willen niet meer denken, kunnen niet meer denken misschien. Zondagavond bij Sieto Hoving slechts vijftig mensen. Meneer Meerburg was er. Toon enorm succes in Wenen. Wim Sonneveld overal waar hij komt uitverkocht. En wij...?

Dinsdag 13 april. Ochtend 8.00 uur. Keuken Kudelstaart

Dikke, mooie, mysterieuze mist. Gisteravond niet vrij wegens Goede Vrijdag. Dubbel NTC[2] in de zaal. Al dagenlang wat mij betreft daverend succes. Sinds 'Beste Kees' sneuvelde is alles voor mij tweemaal zo goed. Cals is bevallen van een zuilenkabinet. Veertien ministers heeft hij bijeen weten te krijgen. Hoe komt ie er in vredesnaam aan? Ik denk dat ie er een speldje bij cadeau doet. Luns terug in het kabinet, is eerste Nederlander die na zevenmaal ontslagen te zijn geweest, weer bij dezelfde mevrouw in dienst komt! Vondeling wilde Buitenlandse Zaken hebben. Nou ja, als je in Appelscha geboren bent, wil je wel eens wat van de wereld zien! Veel grapjes die enorm insloegen.

Overdag bij zieke Carry geweest (juf komt horen-achtig). Nog erg mager. Pikdonker huis. Altijd overdag licht aan. Uitzicht over Amsterdams dakenland. Lang staan kijken.

> Daar staat de Westertoren
> en ginder het Paleis
> en daar heel diep beneden
> daar loopt een man met ijs.

Terwijl Ol boodschappen deed, ik naar het Vondelpark. Drie agenten op een paard (terwijl Vondel in de vage verte staart). Hij is te koop, riep er één tegen me. Tentoonstelling van Sandberg, onzin op de speelweide. Vreselijk. Ontzettend. Stoel van de Reus uit Klein Duimpje (paars!) van Jo Schippers (of zo). Stapel. Woeste, vieze, vormloze pikdingen. Kunst! Er was ook een grasrolmachine. Ik weet niet zeker of dat kunst was of gebruiksvoorwerp. In de pauze discussie Jenny en Jacco. Jenny bijna aan het huilen. Ze beweren: iedere avond rotpubliek en ik zei: het ligt aan jullie. Tenslotte scheen het geheel toch wel indruk te hebben gemaakt op ze (dacht ik). Frans Halsema veel succes met het nieuwe liedje van Seth en mijn slot daaraan.

Vrijdag 16 april. Goeie-Vrijdagavond 23.00 uur. Wildwal

Vietnam. Oorlog neemt steeds weerzinwekkender vormen aan. Martelen van krijgsgevangenen. Bombardementen op zogenaamde militaire doelen. Oorlog is oorlog. Sfeer is weer precies als altijd. Oorlog voeren, daarvoor zijn altijd weer zoveel argumenten te

vinden dat je steeds weer denkt: onze partij heeft gelijk. En dan gaan we maar weer, voor koningin en vaderland, voor vrijheid en democratie. En als het voorbij is, komt de vrede en blijkt alles voor niets te zijn geweest. Mijn vader zei in '47 nog in volle ernst: Als we Nederlands-Indië kwijt zijn, verpaupert Nederland. Het is een oorlog waard. En nu zijn we al jaren Nederlands-Indië kwijt en wij zijn welvarender dan in de Gouden Eeuw!

Al twee dagen lang Rudi Carrell in het theater, die Ols 'Hoedje, toetertje' voor zijn 1 mei show wil engageren. Wel een leuk idee. Maar nog vele moeilijkheden. Wij spelen in De la Mar en zijn uitzending is in de RAI van 20.20-21.10 uur. Misschien de camera's uit Bellevue rechtstreeks naar De la Mar? Verder misschien, volgens geruchten, verlooft Beatrix zich 30 april. En dan is dat liedje een kouwe douche. Heel alleen in de stortregens, met parapluutje op, lange wandeling door de bossen gemaakt. Wel triest, maar juist die Velpse melancholie vrolijkte mij helemaal op...

Woensdag 21 april. Middag 14.15 uur. Werkhuisje

Groot nieuws: 1 mei a.s. Ols 'Oranjevrouwtje' in de Rudi Carrell Show. Honorarium door meneer Van Liempt bedongen... *f* 7500, -! (*f* 5000, - voor Nederland en *f* 2500, -, omdat het ook in België wordt uitgezonden). Het nummer duurt zeseneenhalve minuut!!! Wel een geweldig resultaat waar Ol en ik samen trots op zijn. Gaan nu eerst vragen hoe 'Soestdijk' er tegenover staat, want als Beatrix zich 30 april verlooft, wordt het 1 mei wel een vreemd soort nummer. De uitzending van de Rudi Carrell Show is in de RAI in Amsterdam, maar dan schakelen ze over naar De la Mar. Wij gooien vermoedelijk de volgorde om die avond! Ol en ik samen alle voor en nadelen overwogen. Voordelen winnen het volgens ons beiden. Kijk naar Wim Sonneveld z'n 'Frater Venantius'. Eerst dachten we: dat nummer is ie nu kwijt. Maar als hij's avonds het boordje omdoet en zijn gitaar pakt, juichen de mensen al. Ik zie er alles in (na zelf wel even te hebben geweifeld). Het nummer 'Oranjevrouwtje' leent zich er geweldig goed voor.

Zondag 25 april. Ochtend 12.00 uur. Bedstee Kudelstaart

Fien de la Mar vrijdag gestorven. Sprong Eerste Paasdag uit het raam van haar flat in de Beethovenstraat. Voor de echte problemen

heeft het leven nooit een oplossing. Vroegen Ol om een interview (Henk van der Meyden) en mij om een stukje. We zeiden beiden nee. Van de doden niets dan goeds. Ze zou eerst van de armen worden begraven, maar tenslotte wordt ze... in het De la Mar theater woensdag opgebaard. Vreselijk. Drie weken geleden moest Borkus nog voor de deur staan om haar uit het theater te houden. Faassen, Meerburg en wij, allemaal doodsbenauwd dat ze komen zou... Nu is ze dood en nou mag ze d'r in. Per telefoon zei ik tegen meneer Van Liempt: Wilt u bloemen verzorgen? Ik voelde me precies Biederman uit 'Biederman en de brandstichters' (die kreeg per ongeluk zijn eigen grafkrans thuisgestuurd met rust in vrede erop en de weduwe kreeg de rekening). Nu dan op onze bloemen komt dan heel eenvoudig (en daardoor mooi en gevoelig): 'Dag Fien'. Het leven heeft geen oplossing. Er zijn geen handleidingen voor ons gedrag bij overlijden van mensen met wie niet was om te gaan. Overigens: een diep treurig einde. Gisteravond, op het toneel in een uitverkocht huis, was ik er zeer van onder de indruk. Speelde er in mijn gevoel slecht door.

Zondag 2 mei. Ochtend 10.10 uur. Bedstee Kudelstaart

Gisteren opwindende dag. Om 15.00 uur in de RAI. Repetitie Rudi Carrell Show. Hele Tweede Kamer als decor nagebouwd. Enorm veel gedoe (dacht ik) voor weinig resultaat, dacht ik... Mooi groot kleurig decor, waarvan op klein en kleurloos scherm dan niet meer dan een tiende overkomt. Allemaal 'sterren' in de Tweede Kamer banken: Heintje Davids, Hetty Blok, Teddy Scholten, Mies Bouwman, Yoka Berretti, Maya Bouma, Margriet de Groot. Iedereen had wel een zinnetje te zeggen. Rudi Carrell wel de touwtjes in handen. Weet wat ie wil. Een min of meer bezeten doorzetter. Maar dat waar alles in het theater om gaat, komt er niet aan te pas. De artiest zelf verdrinkt in de zee van camera's, zwetende technici, tijdproblemen, geluidsmoeilijkheden. Dit was de eerste repetitie die geheel compleet ging. 's Avonds premiere en meteen ook laatste en enige voorstelling. Vreselijk. Wel tien miljoen kijkers. Dat wel. Maar... wie zijn die tien miljoen? Net belde Seth. Heel enthousiast. Vond Ol enorm! Zo prachtig gedaan, de hele kamer waar hij was (bij de Jansma's) zong mee! Ook inleiding Carrell - Kan leuk (zei hij).

Maandag 3 mei. Ochtend 10.45 uur. In bedstee Kudelstaart

Stortregens. Zat vanmorgen al om 8.00 uur de krant te lezen. Algemene indruk op dit ogenblik: Carrell Show matig. Ol verrassend leuk. Maar toch: televisie zal nooit beantwoorden aan dat wat je ervan verwacht. Al het werk er aan besteed staat in geen enkele verhouding met de resultaten. Je moet altijd zorgen dat jij de televisie gebruikt en niet de televisie jou gebruikt. Na de rechtstreekse uitzending van zeven minuten uit het De la Mar theater is plotseling de kaartverkoop geweldig gestegen. Zijn nu de hele week al weer uitverkocht. Radio - televisie. Ik geloof dat een radio op publiek beter (minder slecht) is dan een televisie op publiek, want voor veel mensen is luisteren al moeilijk, maar kijken en luisteren is voor velen te veel! Vanavond niet vrij! Uitverkocht met dubbel NTC. Tot nu toe blij 5 mei niet in nationaal televisieprogramma. Heb, na eindeloos wachten op het draaiboekmanuscript, nee gezegd en nooit meer iets gehoord van dr. L. de Jong, promotor van het programma.

Woensdag 5 mei. Middag 15.15 uur

Voel me weer eens down en machteloos. Kan niets onthouden (geen vreemde woorden in vreemde talen) en als iemand me iets over welk onderwerp dan ook uitlegt, begrijp ik het half en onthou het helemaal niet. Alles daardoor geheel nutteloos. Jaloers op succes en arbeid van Toon. Gaat nu ook nog ‘even’ een boekje schrijven, terwijl ik natuurlijk alweer denk: een boek? daar moet je minstens een jaar ‘eenzaam’ voor nemen... Nou kent hij zijn show al in het Duits en in het Engels. Dat zou ik nooit kunnen leren. Daar zit ik dan. Eenzaam, overspoeld door jonge krachten, dom, met een zieke vrouw, slapeloze nachten. Van niets iets wetend. Machteloos gevoel van het is nu overal te laat voor geworden. Werkend met zalen die geen antwoord geven als ik vraag: ‘Hebt u nog even?’ (Een heel slecht teken trouwens.) En toch staan ze meestal te klappen als het uit is, maar meer misschien omdat ik zo oud en gevestigd ben dan omdat ik zo leuk of zo goed was. De invasie van cabaretjes, televisie, nieuwe mensen die zo goed gek kunnen doen, ze hebben me nu wel zowat overspoeld. Volgend seizoen gaat ‘Zo is het toevallig’ ook weer door. We kunnen het programma niet missen, schrijven de

kranten. Succes in het buitenland??? Gedachten (nou ja gedachten) daarover.

Hoe kun je ooit in een vreemd land met succes optreden? Want hoe leer je ooit de subtiele nuances die er bijvoorbeeld liggen tussen ik zal er aan denken en ik zal er over denken (het eerste is een afspraak, het tweede een probleem). Maar wie weet/voelt dat in een vreemde taal? De meeste mensen voelen het niet eens in hun eigen taal. Vondeling, slimme muis met een bril op, pikt het laatste stukje Hollandse kaas van de tafel en brengt het in z'n bek naar de PVdA... Het succes van het vertellen ligt hier:

1. in de vorm (het beeld)
2. in de woordkeuze (pikt - bek)
3. in de foutloze, razendsnelle dictie (in het Hollands mislukt het al op één van de vijf avonden).

Zei gisteren per ongeluk: kleurenfilms op de televisie. Heb de eerste al gezien. Prachtig: Nonnen áán de sneeuw. Weg was de hele grap. Hoe ontdek je in een vreemde taal een woord als een doordenkertje. 't Was me 't jaartje wel (eerst dacht ik nog 't is het jaartje niet). Mr. Jonkman? Wat die is? Weet ik dat! Kijk je boel dan na voor je hierheen gaat. Je boel nakijken is een typische schooluitdrukking (lessen nog even nakijken). Maar hoe leer je dat. Waar leer je dat. In een dictionaire staat dat niet. Hierover eens met Seth praten. Gaat maandag a.s. geloof ik naar Suriname. Toe maar...!

Zaterdag 12 juni. Ochtend 9.00 uur. Kleine Wildwal

Vier dagen Deventer zijn nu achter de rug. Goddank. Zeer slechte gezondheid. Stem anderhalve toon gezakt. Gisteren in Velp onverwacht naar keelspecialist gegaan. Een lelijke keelontsteking, niets met hooikoorts te maken. Deventer voor de pauze erg stil. Na de pauze, ondanks enorme handicap van stem en een kapotte piano, enorm succes. Haast of geen inzinking. Onverwacht leuk. Boos op Deventer. Rotschouwburg, gebouwd in drie delen en dan daar nog weer achter, in plaats van over de zaal been, het balkon. Domme architect. Schouwburgkassa was beide pinksterdagen gesloten. Kon dus niet voor onze vier speeldagen worden besproken. Vervelende ‘ondermijnende’ recensie in de Deventer Courant. Liever enkele extra dagen in Apeldoorn. Mooiste schouwburgzaal van Nederland. En de directeur is er elke avond...

Maandag 14 juni. Ochtend 8.50 uur. Keuken Kudelstaart

Bij weggaan uit theater in Assen kregen we van Ru een brief. Inhoud: voelt zich gegriefd, het bos ingestuurd en trap onder de ouwe kont. Zou twee maanden lang doorbetaald willen hebben. Was er de hele nacht boos, ontdaan en ontredderd over. Dit zal misschien wel het einde van de samenwerking betekenen, want... het bevalt me niet zijn mannelijke produktiviteit op rijpere leeftijd te gaan bekostigen (twee kinderen bij Sant!).

Woensdag 16 juni. Avond 22.30 uur. Oude Geul, Gulpen, kamer 18

Gisteravond daverende succesavond in Beverwijk. ‘Waardig’ afscheid. Fantastische leuke avond met een wat lief ontroerde Jenny en een vriendelijk weemoedige Jacco. Wij kregen een prachtige fles champagne van hen beiden en mooie kleine roosjes en violen. Zij kregen: elk *ƒ* 100, - en loffelijk ontslag en een grote kruik Portugese rosé. Jenny nam driemaal afscheid. Ook van mij. Toen ik afkwam van de ‘Hollander’, stond ze weer tussen de coulissen en zoende me zo lief en hartelijk. Was er een beetje ontroerd van.

Vandaag dan: alles voorbij sfeer. Vond vanmorgen, wakker wordend, meteen al die rust, die ik anders zo moeilijk vinden kon. Gevoel van toch een succesvol seizoen achter de rug te hebben. Geen van beiden tweehonderd vijf tig avonden ook maar eentje verzuimd. Was ik wel vaak van plan geweest, vooral die laatste dagen, maar ik heb het gehaald. Fijn voldaan gevoel.

Donderdag 1 juli. Ochtend 7.15 uur. Savines le Lac La Voierie, kamer 1

Heb nu veertien dagen lang geen krant meer ingezien. Bevalt me beslist heel goed. Wonderlijk soort vakantie tot nu toe. Zeer afwisselend. Veel autorijden. Bijna niet gewandeld, altijd warm, zonnig, dorstig, lekker. Weet nog niet wat we zullen doen, doorgaan naar Zwitserland of nog een dagje blijven. Hotelpersoneel beetje smijterig met de spijzen. Niemand heeft tijd voor zijn gasten. Heeft ook z'n voordelen...

Donderdag 29 juli. Ochtend 7.15 uur. Lugano, Ring Hotel, kamer 508

Ben al vanaf 6.00 uur op. Mooi, stil weer. We gaan straks weg. Geheel in mineur. Tot nu toe zo'n ontzagwekkend heerlijke vakantie gehad. Komt nooit meer terug. Geschaard bij de herinneringen. Mineurstemming nog weer eens vergroot door zeer treurige radio (vanmorgen 6.15 uur). Oorlog in Vietnam breidt zich steeds verder uit. Een soort mobilisatie in Amerika. Dreigementen van Moskou en Peking. Een hopeloze toestand, die geloof ik niemand eigenlijk wil. Het loopt Amerika geheel uit de hand. Het kan niet meer terug. Prestige! Wat nu? En nu maar wachten of we de lucht invliegen. Dadelijk ontbijt, afrekenen en weg. Richting gesodemieter. Richting gedoe en zorgen. We zullen zien.

Zondag 8 augustus. Nacht. Te bed

Vanmiddag slot(?) gemaakt aan ‘Wat is er toch met Piet?’ (Ja hoor us Mien, dat weet ik niet!) Ol voorgelezen voor de tweede keer. Zij niet zichtbaar enthousiast, maar dat zegt me niet zo veel, omdat Ol dit soort humor, kolder, geheel niet aanvoelt. Zie er zelf wel wat in (voorlopig). Vanaf pl.m. 14.30 uur in de zon bij Ols bloemenhuis dagboekaantekeningen en conferences doorgewerkt. 's Avonds naar ‘Wij Lurelei’ in Diligentia geweest, pl.m. honderdvijftig bezoekers. Succes aan het slot zeer goed. Allemaal jonge mensen. Eindindruk toch wat verdeeld. Deze vijf artiesten, vooral mannen, zijn toch niet briljant genoeg voor het vullen van zo'n hele avond. Ze moeten zich nooit ontdoen van hun eigen theatertje met een glaasje wijn bediend door de artiesten zelf. Het geheel leek mij te weinig afwisselend. Het menselijke heil of gevoelig element ontbreekt vrijwel geheel. Alles is keihard. IJskast, diepvriesachtig. Praktisch de hele avond over vies, homoseksualiteit, de pil, dat werkt niet meer. Choqueert niet meer zelfs. Het worden er gewone zaken, die niet meer zo belangrijk schijnen.

Donderdag 12 augustus

Hele dag besteed aan zangoefeningen. Eigen conferences beluisteren. ‘Tango des doods’ en eventueel slot bedacht door mij bij leuk idee van Frans: ‘Ik vind het laag van jou dat jij zo uit de hoogte doet.’

Zaterdag 14 augustus 11.06 uur. Werkhuisje

Om 7.15 uur opgestaan. 8.00 uur buiten met Ol. Koffie en krant. 9.00 uur telefoon. Meneer Van Liempt. Televizier vraagt of ik half september de Televizierring aan Toon wil uitreiken. In beraad gehouden. Wil geen Alex de Haas worden die zijn grote collega's voortdurend staat te huldigen.

Zondag 22 augustus. Middag. Werkhuisje

Goede, wat optimistische stemming. Voor hoe lang? Heb nu ook ‘Twaalf miljoen oliebollen’ bewerkt.

> Allemaal nette mensen
> maar wel een beetje moe
> van de REM en de TROS
> en het zuilengedoe
> En allemaal een heel klein beetje ziek
> van onze tuinkabouters
> in de politiek
> Wat een land! Wat een land!
> en verder

Verder ‘Armoede 1965’ afgeschreven. Vier coupletjes. Het lijkt me leuk. Ol heeft er erg om gelachen, daarnet Frans opgebeld. Ga straks met Ol naar hem toe. Zien hoe de Tango, door Jack Bow gezet, is geworden. Zeer benieuwd!

Dinsdag 24 augustus. Ochtend 9.33 uur. Werkhuisje

Gisteren goed geoefend hier nog van 9.30-10.00 uur. Spoorslags naar Diligentia Den Haag. Even wat conferences gedaan. Nog geen half uur. Even iets met Ru in foyer gerepeteerd. Nog geen kwartier. Verder geregisseerd, vooral en eindeloos (hopeloos?) ‘Tango’. Ankie en Frans kunnen volgens mij geen van beiden dansen en Frans kan zich niet makkelijk genoeg (nog?) in gebaren en zekerheid uitdrukken. Dat maakt dat het geheel een zeer wankele indruk maakt en volgens mij tachtig procent kans heeft op... vallen. Volgens Ol valt het niet. ‘Meid met een mes’ van Sylvia tot nu toe nog zeer zeer rommelig, vals en wankel. Hou m'n hart vast. ‘Un monsieur en noir’ van Celia zwak. ‘Lien’ (René) staat sterk. Lijkt me

goed worden. Zo ook ‘Zwarte reus’ en ‘Bed’. Als ze niet schmieren.

Dinsdag 31 augustus. Avond 22.00 uur

Kort resumé van de afgelopen maand. Bijzonder prettig gewerkt in ijltempo aan eenderde nieuw programma. Zeer, zeer slecht geslapen, omdat steeds bij wakker worden alle nieuwe teksten en nog nieuw te maken door het hoofd gingen. Reuze prettig gerepeteerd en teksten geschreven met Frans Halsema. Zeven zanglessen deze maand genomen bij meneer Smulders in Hilversum. Er ging in die zeven lessen een wereld op een kiertje, denk ik, want ineens zie je alles anders. Goed voor je concentratie, je inspanning, je stem, je werk, je moreel. Elke morgen nu in werkhuisje een uurtje studeren. Is goed voor me. Het geeft veel meer een gevoel van echt werken dan stilzitten, kranten lezen, denken, regeltje opschrijven, briefje schrijven, telefoneren. Elke dag dat uurtje inspanning geeft ontspanning. Het geeft hetzelfde gevoel als de Weishorn oplopen!

Première na drie inspeelavonden groot succes! ‘Tango’ leek schlager. ‘Lien’ (René) echt een succes. Grieks nummer (Sylvia) minstens zo sterk als Jenny haar ‘Mes’ (ovationeel applaus). Celia's liedje: goede pointe op het slot redt het zwakke gedoe. Zwak priegelstemmetje. Voor mezelf: eerste avond vreugdeloos, moeilijk en deprimerend slechte spreekstem. Tweede avond veel beter. Derde topavond. Paul van Vliet (winnaar ICC-prijs) kwam feliciteren. Grandioos, fantastisch etc. Eric Herfst en Jasperina waren er ook en nog vijfhonderdtwintig anderen.

Woensdag 1 september. Ochtend 4.35 uur

Zit in de keuken. Ben al vanaf 3.00 uur wakker. Drink kleine slokjes port om weer slaap te krijgen, maar het helpt niet. Denk aan mijn leven, ons leven, dit leven. Heb er sinds de zanglessen en sinds de laatste repetities en de inspeelvoorstellingen weer veel meer zin in. Ook in schrijven en regisseren. Groot woord. Maandagavond vooral ging alles wat mij betreft met plezier. Ik was er helemaal in. Bij ‘De vader zegt’ was de stilte in de zaal absoluut. Als de liedjes komen in dit programma, denk ik: Fijn ik mag weer zingen! Schreef ook nog het liedje ‘Armoede 1965’, maar liet dat nog even liggen. Er moet

nog veel aan veranderd en verbeterd worden. Vrijdag voor tien voorstellingen naar Eindhoven.

Maandag 6 september 20.45 uur. Hotel Cocagne, Eindhoven kamer 914

Bovenste etage. Schitterend uitzicht over niks. Kerk met Christusbeeld in top. Frans Halsema, zegt Ol. Drie voorstellingen in nieuwe schouwburg tot nu toe een echt succes. Mijn nummer erg goed geworden nu, geloof ik. Eindhovens Dagblad had het over grandioos! Sinds die prachtkritiek grote druk op de kassa. Dan wordt alles feestelijk. Frits Philips was er ook. Stem in mijn macht! Ongekend heerlijk. Nu nog goed kunnen slapen en een verjongingskuur heeft me te pakken! Dagen vliegen ook hier in het hotel voorbij. Geen tijd voor kranten. Gistermiddag in Rembrandt 'Goldfinger' James Bond gezien. Een vreselijk produkt van vreselijke mensen uit een vreselijk soort land. Moest er toch om lachen. Zo zijn we nu geworden, dat we dit toch wel heel mooi vinden.

Zaterdag 25 september. Middag 14.15 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Het succes in Utrecht is tot nu toe ongekend. Vooral na de pauze al driemaal een echte topavond. Net toen ik dacht: dit is een prettig vak, kwam Ru gisteravond om 19.30 uur vertellen dat hij er mee op wilde houden. Wil voor vast naar de NCRV, liefst over een maand. Het reizen maakt hem gek en doodmoe. 's Nachts uit Leeuwarden terug - tweeduizend tegenliggers. Enfin, er zat iets in die gedachten. Wilde hem eigenlijk allang kwijt, geen enkel echt contact meer en ik zie hem nooit meer! Maar nu, ineens, geeft dat weer zorgen. Geen Cor Lemaire meer, zoals Ru had bedacht. Een beetje een afgekloven beentje van de radio, de tv en het cabaret. Voel daar niets voor. Nooit terug, altijd vooruit. Wil iets nieuws, iets jongs, iets enthousiasts. Nu dus weer zorgen. Telefoon van Joop Koopman (VARA's muziekexpert). Lijstje van pianisten:

Polo de Haas - klassiek. Gaat weg bij Ramses. Begeleidt enorm.

Beetje kouwe kak volgens Frans H. en Jacco.

Rudie van Houten - Lurelei-begeleider. Meer muzikant, minder pianist, maakt leuke muziekjes.

Henk van Dijk - geen groot pianist, maar een prima begeleider.

Ruud Bos - getrouwd met Marjan Berk, arrangeert ook veel. Prima pianist met hoge aspiraties.

Joop Stokkermans - door Ru aanbevolen, maar die krijg je niet, zei Ru, te bezet. Jonge man. Belde zelf meneer Van Liempt op, wilde graag.

Harry Bannink - moet volgens iedereen nummer één staan, maar is nu bij 'Heerlijk duurt het langst!'.

Vannacht natuurlijk weer eens ouderwets rot geslapen en daardoor keel steeds dicht. De bliksem slaat weer in mijn strottehoofd. Seth woensdag op de Wildwal. Wij waren vrij wegens Real Madrid-Feyenoord 5-0. Het geheel met Seth toch wat contactloos. Ol vindt hem egocentrisch. Ik vind hem niet meer zo boeiend, sprankelend als vroeger. Hij zakt steeds wat weg. Als een zender die soms ineens krachteloos wordt. Aten met Seth en zijn vader bij Bronckhorst. Werd er moe van, vooral omdat er naar mijn gevoel geen waar en echt contact groeide. Vreemd. Seth bleef slapen. Volgende morgen maakte Ol zijn spiegeleieren-ontbijt dat hij zonder één enkel excuus vrijwel geheel liet staan. Toen reed hij weg in zijn splinternieuwe Fiat. De welvaart volledig om zich heen. Prachtig pak, mooie auto, alles al vroeg bereikt. Te vroeg?

Zondag 3 oktober. Ochtend 7.00 uur. In de keuken

Dikke, stille mist. De plas is niet te zien. Ben al een uur wakker. Keelpijn. Utrecht uitverkocht. Groot succes. Aan het slot zes à zevenmaal halen. Erg veel conferences. Steeds nieuw. Moeilijk te onthouden, maar goede training. Zit me al twee dagen aan al m'n versprekingen te ergeren. Toch schaduw over mijn leven. Vanaf ogen open tot naar het theater gaan steeds een gejaagd gevoel. Zo van 'ik haal het nooit meer in'. Hoe doen anderen dat toch? Toon, die nu weer in Amerika zit en werkt aan zijn Broadway Show. Veel publiciteit. Je kunt geen krant opslaan of er staat een interview of fotoreportage van hem in. Zou hij ons nu volledig overvleugelen en voorgoed? Of zou mijn weigeren van al die publiciteit ook iets zijn?

Onrust in de Aziatische wereld. Tweemaal omwenteling in Djakarta. Soekarno ligt nu weer goed! Oorlog India-Pakistan. Oorlog in Vietnam. Ellende, misverstanden, wreedheden. Vreselijk. En zo leven we maar door. Zo min mogelijk denkend. Als ik 's nachts

wakker word, denk ik maar één ding: niet denken! Dat helpt nog wel soms. Zo gauw ik ga denken, is alles mis.

Zondag 17 oktober. Ochtend 12.25 uur. Hotel Nassau, Bergen, kamer 21

Haarlemse schouwburg alle dagen vol. Daverend en soms ongekend succes in mijn nummer. Gisteravond lichtmoeilijkheden, 350 volt in plaats van 220. Kwartier te laat begonnen. Ik voor het voordoek. Dames en heren, het zaallicht wil niet meer uit. Kijk, u ziet het: de kroon blijft aan en dat is een hoopgevend teken in deze woelige dagen. Extra conference van tien minuten. Over burgemeester Cremers, schrijver van het bekende boek. Dat zo'n man daar nog tijd voor kan vinden. En over de nieuwe directeur van de Stadsschouwburg Peter Lohr. De vroegere medewerker van 'Zo is het toevallig...' Zo zie je maar weer.

Topavond. Gevoel van ook zonder publiciteit gaat het nog best. Al trekken ze aan de troon. Mooie kritieken voor Gerard Cox' one man show. Sieto, Jaap van de Merwe (ze schrijven over hem of ie Toon was). Maar... de troon blijft staan, rechtop in de branding. Hoe lang nog?

Gisteravond interview met Elsevier (heer Vermeulen). Vond het weer niets. Haastige, gedwongen interesse. Twee mensen zitten tegenover elkaar, die er niet over zouden denken een gesprek te beginnen, maar... het moet van de hoofdredacteur.

Zondag 28 november. Ochtend 11.15 uur. Emmen, Hotel Herenhof, kamer 39

Natte, vieze sneeuw. Toch ontspannend, die vallende vlokken. Beetje kribbige mineurstemming, terug te brengen tot een paar basis-ontstemmingen. Moe in 't algemeen. Basis van boos buitje: Elseviers interview kwam vrijdag uit. Hele stuk over de monarchie hebben ze er gewoon uitgelaten! Zonder even een telefoontje, zonder enig overleg. Zei J.A. Vermeulen, toen meneer Van Liempt hem vroeg waarom het eruit was: Ik had de vraag niet gesteld en vond het antwoord trouwens niet leuk (Sinterklaas van te dichtbij). Vermeulen stelde geloof ik niet een van de vragen die ik nu beantwoord heb. Hij vroeg zelf bijvoorbeeld: Als Corry een jurk gaat kopen, gaat u dan mee? Besloot er verder niets aan te doen. Zelfbe-

heersing. Gisteravond voor derde lustrum van de bond van oudleerlingen van het Emmen Lyceum. Viel me na de pauze geheel uit de hand. Niet mee te krijgen. Handrem voortdurend aan en op de meest onverwachte momenten plotseling geen reactie. Bij het slot lag de zaak mooi tegen de vlakte. ‘Of moet u weg?’ riep ik, maar niemand antwoordde. Wel acht keer halen en staand applaus. Maar dat is, geloof ik, mode! Na afloop warm en kribbig in zwembroek in kleedkamer... Daar kwamen de rector en de Commissaris van de Koningin Gaarlandt (met het oog met dat lapje). Had geen zin ze te ontvangen, maar ze stonden er al... ‘Nou, hoe vond u de reacties?’ Meteen zei ik ‘niks’ en dat had ik niet moeten zeggen. Nooit! Want nu daalde ook hun enthousiasme tot mineurpeil. Had geweldig spijt. Had gewoon moeten zeggen ‘enorm’, dan hadden ze mij ook enorm gevonden. Nu begon de Commissaris van de Koningin te zeuren over Oranjehuis en meldde iets onduidelijks in de geest van ‘dat willen de mensen liever niet horen’. Het gesprek kreeg een wat kribbige wending.

Zo dat was dat! Ol breit en hoest wat. Stemming stijgt nu weer een beetje. We gaan hier om 13.00 uur weg en rijden rechtstreeks naar Gooiland Hilversum. Vanavond voorstelling voor de veertigjarige VARA. 't Zal mij us benieuwen. Zal Burger missen. Zo'n prima spreker. Op het jubileumcongres van de VARA heeft ie zo prachtig gesproken over de toekomst van de VARA. Bij het slot had iedereen een brok in de keel, behalve de mensen die nog geen lunchpakket hadden ontvangen.

Donderdag 2 december. Ochtend

‘Heerlijk duurt het langst’ gezien in De la Mar theater. André van den Heuvel en Leen Jongewaard als de uitschieters, samen met de regie, choreografie, muziek en liedjes. Conny Stuart, ach te veel van te voren over geschreven (ze zou de mensen laten lachen en laten huilen, daar heb ik niets van gezien) en de topnummers werden allemaal net niet door Conny gedaan. Jammer. Haar liedjes, ‘'t Is over’ en ‘Je mag hem hebben’ zeer matig. Toppers? ‘Kom Kees, het is maar tijdelijk’ en ‘Op een mooie pinksterdag laat ze je alleen’. Annie op haar best. Annie op haar hoogst. Geweldig!

Donderdag 3 december. Avond 19.05 uur. Langwies

Ik zit beneden. Al helemaal erin! Meneer Van Liempt en zijn vrouw brachten ons gisteravond naar de trein. Met elkaar gegeten op het Centraal Station. Als vorsten in de slaapwagen. Twee halve flesjes beaujolais. Na Zürich overal sneeuw. In Chur met taxi naar boven. Vier koffers en vier dozen vol levensmiddelen en wijn. Mooi bedacht, vond ik zelf. Om 16.00 uur in de dikke sneeuw alleen naar boven met de slee achter me aan. De Strela op. Terug in schemering. Zag lamp branden. Om 17.30 uur thuis. 't Is zo'n simpel woord.

Zondag 12 december. Middag 16.50 uur. Enzian beneden

Sneeuw, sneeuw, sneeuw. Er ligt meer dan anderhalve meter. En het houdt niet op. Zalige sfeer. Fijn om hier te wonen. Ik kijk steeds met lawine-ogen omhoog. Gisteravond nog telefoon van meneer Van Liempt. Enorme wateroverlast in Holland. Alles staat blank. Als de oude De Bilt nog leefde, was dit nooit gebeurd. Maar sinds zijn dochters het doen, Ka en Emmy, wordt er met de zuidwester naar gegooid!

Meisje van zeventien jaar, Martine Bijl, zou ontdekking zijn. In Loenersloot is van boerderij Welgelegen een avantgarde-schouwburg gemaakt, de Mickery Theaterclub. Nieuwe vormen? Vannacht om 4.15 uur geritsel. Ol en ik beiden wakker. Hert keek door het reeënraam naar binnen. Mooi. Als we hier nu nog een maand bleven, aten ze uit de hand.

En nu sneeuwt het zonder ophouden. Recht en eerlijk valt het uit de lucht. Waar dat heen moet, weet geen mens!

Zaterdag 25 december. Kerstmorgen 6.10 uur. Op Wildwal

Toch nog even gisteravond een lief feestje met Ol gevierd, maar dreigde helemaal mis te lopen. Veel te lange, drukke dag. Om 8.00 uur gistermorgen ontbijt in Hotel Mastbos Breda. Ol nerveus voor de kersttafel die ze in het Gooiland theater moest gaan maken. Om 11.15 uur bij meneer Van Liempt. Overgepakt en overgestapt. Reden om 16.30 uur weg uit Gooiland. In de auto bij slecht weer, slechte ruitenwisser en glimmend volle weg zei Ol: We hoeven toch niet tot 24.00 uur te wachten met vieren? Was kennelijk met een ander feest in de war!

Dinsdag 28 december. Ochtend 11.45 uur. Werkkamer Wildwal

Ga nu stukje wandelen. Was al driemaal bij de IJssel. Hoog water, 11 meter 80, zegt de man van het gemaal. Leuke sfeer. Jongens fietsen door het water over de overstroomde weg, meisjes in enorme roeiboot, komt van het Veerhuis naar de vaste grond. Gisteren en eergisteren lange gesprekken met een jongen van pl.m. dertien jaar, die gek is op waterfietsen. Hangt aan me alsof ik z'n vader was. Raakt niet uitverteld over zijn heldendaden (zwemt, zeilt, roeit en fietst door, in en op het water). Maakt zich opzettelijk zijknat. Zelfs mij ging het wat te ver. Liet nog een ‘vermanend’ woord horen over reumatiek en kouvatten (stokoud als ik zoiets mezelf hoor zeggen), maar het mocht niet baten. Zo loopt het jaar op z'n eind.

Vrijdag 31 december. Oudejaarsnacht

Wind en regen buiten. Binnen, diep van binnen, spijtige stemming... Ol had zo lief een sterrenkransbakje gevuld met twaalf kaarsjes. De klok van twaalf uur was slecht te volgen. Een rommelige, zeer slechte tv ging er aan vooraf. In mijn werkkamer zei iemand in de radio: 't Is vijfeneenhalve minuut voor twaalf. Toen ging ik vlug naar de nu zo leuk geworden kamer van Ol, waar deze riep: 't Is één minuut voor twaalf. Ik boos, omdat dat echt niet kon. Zenuwachtig hollend met de champagne. IJzerdraadje brak af. Geen nijptang zo gauw te vinden! Draven en kribbig. Geen klok te zien. Alleen duistere beelden op de tv. Doodsangst dat de fles niet om twaalf uur open zou zijn. Klok begon te slaan... zes, zeven, acht (of zo). Tel kwijt. Fles sprong open. Champagne over de tafel en... drie kaarsjes gedoofd, rest viel om. Toch gauw gedronken met Ol. Maar erg in mineur. Daarna gezeurd over hoe laat het echt was. Toen was de hors d'oeuvre een beetje niks (in mijn welvaartsoog). Rommelig bordje met niets echt lekkers of aantrekkelijks er op. Echte schaal mocht van Ol niet op tafel, dan werd er iets warm dat koud moest blijven. Het werd op een andere schaal overgeheveld, lief bedoeld, en op een klein bordje geserveerd. Eenzaam stukje verfrommelde zalm met een haust-toastje eronder. Kruimelde bij eerste hapje in elkaar. Kribbig (ik dan!). Bozig (ik dan). Ol onverstoorbaar en lief. Stemming... ach, kwam tenslotte nog een beetje bij toen we de tv afdraaiden. Wij wensten samen dat 1966 voor ons

net zo heerlijk zou mogen zijn als 1965. En dat was eerlijk en heel diep gewenst. En dat zegt toch wel iets...

Eindnoten:

1 Schmieren is een bekend verschijnsel op het toneel, vooral bij lange series of uitputtende tournees. Acteurs proberen collega's tijdens het spelen uit hun rol te laten vallen door onverwachte variaties in tekst, intonatie of beweging aan te brengen.

2 De schrik van elke goedlopende voorstelling in Amsterdam: het NTC (Nederlands Theater Centrum), de voorloper van het huidige AUB (Amsterdams Uit Bureau). Dat waren grote bij elkaar geplaatste groepen abonnementhouders, die niet al te veel moeite voor hun kaartje hadden hoeven doen. Bij de optredende artiesten bekend als langzaam en moeilijk reagerend publiek.

1966

'Wat een land, wat een land', de verzuchtende titel van het programma waar het ABC-cabaret mee op reis is, kan niet beter van toepassing zijn dan op dit jaar. Wekelijkse happeningen op het Spui. Steeds indrukwekkender Vietnam-demonstraties. Bij het huwelijk van Beatrix en Claus ontploft een rookbom. Het wordt rumoerig in Nederland. *De Provo's zijn allemaal jongelui die de ruiten ingooien van gebouwen waarvan ze later commissaris hopen te worden*. Zelfs Irene Donner en Wibo van der Linden worden bij ongeregeldheden gearresteerd. Op 13 juni bij het bouwvakoproer om het vakbondstientje valt op de Dam de eerste dode. Het gebouw van de Telegraaf wordt bestormd en krantenpapier wordt brandend naar buiten gerold. De wereld kijkt verwonderd toe. In Indonesië wordt president Soekarno door Soeharto buiten spel gezet. De Zuidafrikaanse president Verwoerd wordt vermoord. President Johnson gaat zelf zijn troepen in Vietnam bezoeken. Niet Parijs, maar Londen bepaalt nu het modebeeld.

Na een lange tournee tot 6 juni verwisselt het ABC-cabaret op initiatief van meneer Van Liempt bij de jaarlijkse zomerbespeling Diligentia voor het Paviljoentheater van het Kurhaus in Scheveningen. Sylvia de Leur is er dan niet meer bij. In het najaar vervolgt de tournee om op 16 november met de 538ste(!) voorstelling dit succesvolle programma af te sluiten. In april al beginnen de kranten aan te kondigen dat Wim Kan dit jaar zijn oudejaarsconference zal gaan houden. En naarmate oudejaarsavond nadert dient zich wederom een kabinetscrisis aan. Op 14 oktober in de Nacht van Schmelzer wordt tijdens een marathonzitting van de Tweede Kamer het kabinet-Cals naar huis gestuurd op het financieel beleid. *De voorganger van Cals gooide er met zijn pet naar, maar Cals ging er mee rond*. Maar 16 november is er alweer een nieuwe regering, een overgangskabinet onder leiding van prof. dr. Zijlstra. Wim Kan maakt hem voorgoed populair met de meezinger 'Jelle zal wel zien'. Maar 'Lachend over de loongrens' zal Kans laatste oudejaar op de radio worden.

Zaterdag 1 januari. Middag 14.00 uur. Werkkamer Wildwal

Nieuw schrift! Nieuwe plannen en goede voornemens. Lief zijn voor Ol, niet meer zo gauw kribbig worden en op 31 december een uur conference om te bewijzen dat je op oudejaarsavond wel een goed programma kunt brengen, als je er maar moeite voor doet. (Gerard Cox las gisteren z'n tekst van een papiertje voor drie miljoen toeschouwers.)

Slecht begin vannacht. Spijt, spijt. Had geen humeur moeten verliezen. Had moeten denken aan al die oudejaarsavonden in Birma en Siam, zonder Ol, zonder champagne, zonder zalm. Drie kaarsjes gedoofd door de champagne. Alle kaarsjes omgevallen. Ol onverwoestbaar. Ze zei: 't Was geen slecht voorteken...

Zondag 9 januari. Ochtend 9.45 uur. Kudelstaart in de keuken

In Leiden al twee dagen oorverdovend succes. Vooral gisteravond. Donderdag in Hilversum was het moeilijk en in de kleedkamers ijskoud. IJlings werden om 19.15 uur kacheltjes aangedragen. Terwijl in het restaurant driehonderd mensen bij muziek en uitgelezen spijzen zaten te dineren. Zielig en verkleumd zaten wij daar, 'de artiesten'. Ik zei later op toneel; Hier heeft vroeger een kasteel gestaan, dat is nu weg. Maar de kerkers zijn gebleven, dat zijn nu de kleedkamers...

Zondag 16 januari. Avond 18.20 uur. Kudelstaart kleine kamer

Morgen en overmorgen Gorkum... met burgemeester Ridder van Rappard. Ik weet al veel 'grapjes', maar hij is er zelf de eerste avond en ik zie hem absoluut in staat vanuit de zaal te interrumperen. Dan heeft ie z'n zin. Is ie de volgende dag voorpaginanieuws! Gorkums eigen Don Quichot!

Vrijdag 21 januari. Middag 15.30 uur. Werkhuisje Kudelstaart

In Alblasserdam gespeeld. Zwarte lijst. Onopgevoed, vervelend, niet-reagerend publiek. Burgemeester opende en sloot. Lieve man, maar kon weer helemaal niet uit z'n woorden komen. 'Ik mag wel Corry zeggen' en tal van zulke niet ter zake doende zinnetjes. Daar sta je dan, met je hoofd omlaag je te generen voor zijn speech. Vreselijk. Een gevoel of iemand met een grote schaar ten aanschouwen van het hele publiek de kleren van je lijf knipt. Om te huilen!

Nu hele middag al aan het knippen en plakken en bijwerken van het dagboek. Een uur lang met meneer Van Liempt getelefoneerd. Toekomstplannen. 31 december '66 oudejaar.

Woensdag 26 januari. Avond 18.15 uur. Kudelstaart kleine kamertje

Vanavond vrij. Weelderig gevoel, maar speel toch iedere avond met het grootste plezier. Zojuist in dikke mist terug uit Scheveningen. Wandelde van 14.30-15.50 uur op een wazig, mistig laagwaterstrand.

In Vietnam gaat na een pauze van één maand de oorlog weer ‘gewoon’ verder waar we gebleven waren. Ol beweert al ongeveer een week lang dat Sylvia, alhoewel ze zegt dat ze na 17 september vrij wil zijn, allang bij Lurelei heeft getekend. Meneer Van Liempt is het met de zienswijze van Ol geheel eens. Carry gaat weg (31 mei). Celia blijft tot 16 november. Deed eerst dik van opslag en meer solo's en zo. Nu krijgt ze géén opslag, zelfs gaat in Scheveningenperiode haar solo eruit, maar... ze blijft. Bij ‘Zo is het toevallig’ vergeten ze vaak de door hen opgesomde gebeurtenissen in humor om te zetten. Dan worden het mededelingen ten behoeve van landen tuinbouw.

Zondag 6 maart. Middag 17.30 uur. Werkkamer Kleine Wildwal

Donderdagmorgen 8.30 uur op station Arnhem aangekomen. 's Avonds in Tiel gespeeld. Dat valt niet mee! Warm, slecht zaaltje. Akoestiek moeilijk! Wel succes, dacht ik. Toch niet meer doen, zo uit Langwies en dan direct gaan spelen. (Langwies trouwens weer geweldig.) Vrijdagavond vrije voorstelling Nijmegen. Fantastisch succes, maar veel open plaatsen. Toon had vier dagen met zijn nieuwe show vlak voor onze neus gestaan (beleid van directeur Diekman!). Gisteravond dan voor zestigjarig bestaan NVV. Zette alles op alles om er iets van te maken en slaagde, dacht ik, beslist daarin. Na de pauze bepaald goed (groot?) succes, hoewel het alle symptomen had van een besloten kring. Woord vooraf van de voorzitter zonder enig overleg met ons, ‘meneren’ die uit de zaal iets roepen en dubbele-bodem-grapjes waar geen enkele reactie op komt, omdat ze precies één dimensie te ver gaan. Na afloop Diekman... toen ik uit douche kwam gelukkig... Had hem voor drie cent

iets verteld (wit van woede, meldde Ol die alles waarnam). Ik zag alleen maar bloed en wrok. Enfin, binnen vijf minuten bood hij excuses aan: ‘Ik had inderdaad over het afsluiten van de voorstelling voor het NVV overleg met u moeten plegen en als W.K. het NVV te min vindt om er voor op te treden, zal ik dat aan de pers bekend maken... dat was kolder van mij!’ Kolder? zei ik. Kolder is wat Toon Hermans brengt: hoge humor. Maar dat van u is lage chantage!!! Excuses, handen geschud en weer goed. Kees Vlak kwam vrijdag helemaal niet opdagen. Was in Emmerich terechtgekomen. Vergeten over te stappen! Rund! Wilde ‘zijn’ bas niet mee naar het theater nemen, want ‘het wordt toch niet geapprecieerd’. Vergat dat bas ons eigendom is. Door het ABC-cabaret gekocht. Wist ik overigens ook niet. Daarover viel ook een woordje. Meneer Van Liempt sprak Kees toe. Sylvia de Leur voortdurend zwanger, ziek, griep, overgeven, weer even gezond (om tv te doen) en dan weer ziek.

Donderdag 10 maart. Avond 21.40 uur

Ze zijn getrouwd. Een droeve, trieste, domme vertoning die op de tv alleen al vijf lieve uren van ons korte leven verslond. Een mensonterende ceremonie. Daar hebben we nu voor gestudeerd, gefilosofeerd, geëmancipeerd. Daar zijn we nu wijzer voor geworden, om zo'n dag kritiekloos te accepteren. Een dom gedoe. Iedereen praat en zingt iedereen na. Eén staat op en roept hoera. Willem Drees (goeie, ouwe Drees) samen met Onkel Joekoes waren getuigen. Wie had dit ooit gedacht eenentwintig jaar geleden. Alle commentatoren op plechtig. Cals op komisch en plechtig tegelijk. Van Hall zich steeds versprekend. De preek was banaal, lang, droog en vervelend. Ds. Sillevis tot twintig maal toe ‘Smal is de weg’ en ‘Twee mensenkinderen’. Slechte beurt voor de kerk. Het nationaal programma met een ‘keur’ van artiesten, had het echte kermispeil, waar het trouwens ook speelde. Nederland op z'n lolligst! Een blamage voor elke artiest uit de ‘komische sector’. (Sylvia de Leur, even uit haar griep losgerukt, was pl.m. drie minuten lang niet om aan te zien.)

Zondag 13 maart. Ochtend 9.30 uur

Dit vak! Je kan in dit vak gaan scheiden, je kan van godsdienst veranderen, je kan in een ander theater gaan optreden, alleen je kan, onthoud dit, nooit meer van genre veranderen. Gisteren zowat storm. Snel nog even naar de zee! Was laag water, maar de halve golfbrekers lagen af en toe onder. Liep een groot stuk hard (met vuistjes). Op golfbreker even gestaan, toen aardig meisje met brilletje op en groen jasje aan kwam vragen: Bent u nou W.K.? (Ja, dat was ik.) Dertig seconden later veegde de golf ons zowat samen van het piertje. Drijfnat, maar erg gelachen allebei. Om 15.45 uur in looppas naar de pier waar ze haar fiets had staan, afscheid alsof we elkaar jaaaaaaren kenden. Leuke middag.

Opgewekt naar huis om 16.30 uur. Liefderijk afgedroogd door Ol, die op zulke momenten zo onbetaalbaar begrijpt hoe zalig ik zoiets af en toe vind. Andere vrouwen zouden toch nog een soort jaloezie naar voren brengen. Ben dan zo'n uurtje weer even in de wat jongensachtige, overmoedige, waaghalzerige sfeer waar iedere man misschien soms wel naar terugverlangt. Gisteren Alkmaar viel tegen. Sfeerloos. Maar nieuwe huwelijksconference groot succes. Hier 's nachts na drie weken thuisgekomen. IJskoud! Verwarming kapot. Wist goddank Ol de schuld te geven, wat voorkwam dat ik het huis in brand stak. Monteur meneer Trom goeiig nog hier. Stop was doorgeslagen en ik was vergeten hoe je zoiets ‘repareert’. Zo gaan die dingen!

Vrijdag 1 april 14.30 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Ietsje beter weer. Zojuist anderhalf uur geleden met heer Broeksz gebeld en definitief beslist oudejaar te zullen doen. Belde hem zelf ineens op wegens:

1. krantebericht over Paul van Vliet (hij zou oudejaar voor de AVRO-tv doen).
2. gisteravond weer ‘Zo is het’ gecanceld door de VARA wegens tekst over burgemeester Van Halls bepleite afkoelingsperiode.
3. ernstig verlies PVDA (eenvierde van de zetels).

Dacht ineens ik moet nu eens wat terugdoen, nu ze (de VARA) misschien in moeilijkheden zitten... Broeksz erg aardig en... blij verrast(?) dacht ik. ANP-bericht zou straks nog worden doorgegeven. Misschien ‘kwasi’ interview met de Telegraaf (Henk van der

Meyden). 't Is een beetje een zet op een zeer ingewikkeld schaakbord. Hakte in tien minuten zeven knopen door waar ik al een half jaar mee zat te tobben.

Zondag 3 april. Ochtend 8.45 uur. Keuken Kudelstaart

Zon! Ja echt, tegen alle weerprognoses in. Een beetje zon. De reiger zat op het oude, haast verdwenen steigertje bij het bordje 'Verboden toegang'. Hij kijkt naar ons huis. Het water is rimpelloos. Geluksgevoel even. Maar ook een gevoel van waanzinnig veel te doen en... dat haal ik nooit. Goed... Oudejaarsbericht heeft al in alle kranten van Nederland gestaan, vaak op de voorpagina. Telegraaf mooist. Het Vrije Volk had het zelfs vrijdagavond al; vermoedelijk gaf de VARA-persdienst het rechtstreeks aan hun partijblad door. Plaatsten het slecht. Henk van der Meyden, door meneer Van Liempt 'benaderd', stond meteen vrijdagavond 19.30 uur al bij Singer in Laren. Interview van tien minuten in een kleedkamer. Ik had alle vragen al bedacht met de antwoorden erbij. Ook grapje over de Telegraaf kwam erin. (Mag u straks alles zeggen van de VARA? - Ja, ik denk van wel, maar misschien niet van de Telegraaf.) Nu, we zullen zien of het iets wordt en wat het dan wordt...

Drie Singer-voorstellingen Laren nu achter de rug. Zeer zwaar, zeer moeilijk, zeer stil publiek. Zingen niet, klappen niet, kijken rond in de zaal. Onbegrijpelijk, soms vanaf het eerste moment al boos, ongeïnteresseerd en afgeleid. Vreemd vak. Net als je denkt nou heb ik het volkomen in m'n handen, glijdt het door al je vingers heen! Gisteravond laatste avond van Sylvia de Leur. Ol en ik gaven haar, met het oog op haar 'gezegende' omstandigheden, een wieg!!!... (*f* 93, -)

Lezing voor honderdtien journalisten 's middags. Veel mensen van radio en tv (Achter het nieuws en Brandpunt). Erg op dreef voor uiterst moeilijk publiek. Bedacht al pratend vaak zelf de vragen en beantwoordde ze meteen. Er werd veel gelachen (tenslotte) en blij gekeken en zelfs staande geklapt. Zelfs 'bij nader inzien' lijkt het me nog steeds geslaagd. Schreef daarnet een voorwoord voor de liefdadigheidsvoorstelling op Goede Vrijdag voor Blijvend Applaus.

Woensdag 6 april. Ochtend 10.00 uur. Zierikzee, kamer 16

Zo snel... Tien jaar geleden ongeveer kwam plotseling een nieuwe ster aan de cabarethemel: Sieto. Nu hoor je alweer zeggen van: zo zuur, zo ernstig, zo weinig om te lachen. Nu weten we alweer dat het kleine theatertje niet elke avond vol is. Nu is er al, na Lurelei, alweer iets nieuws, Paul van Vliet, Cabaret Pepijn! Dát is het nu. De hofleverancier! Bij de ondertrouw van Beatrix en Claus oogstte hij een enorm succes. Hij gaf Claus een jas cadeau voor de grap... een zogenaamde grapjas. Tijdens de sherry en het eten plaat van Paul van Vliet gedraaid. Vernietigend oordeel van Ol. Kan het zelf moeilijk plaatsen.

Voorstelling gisteren in Zierikzee werd ‘gewaardeerd’. Dat werd in de pauze en na afloop wel tienmaal gezegd. ‘Fantastisch’ en zo, maar ze lieten het tijdens de voorstelling niet merken. Eigenlijk vecht je zo'n hele avond tegen een gevoel van 't is niks en iedereen ziet dat het niks is.

Vrijdag 15 april. Ochtend 10.15 uur. Hotel De Oude Geu, Gulpen, kamer 18

Spelen nu in Limburg. Valkenburg, Geleen, Roermond en Heerlen. Toch weer ineens heel moeilijk. Ineens, ook zonder de matige kritiek in de Nieuwe Limburger, stemming gezakt. 't Is een ongelooflijk mooi land. We wandelden gisteren in voorjaarsatmosfeer tussen de glooiende heuvels als vorsten in het groothertogdom Luxemburg. Maar... in Luxemburg zou je ook geen succes hebben... Ze spreken hier langzaam, bedachtzaam, vriendelijk zacht. Mensen die nog tijd hebben. Een land op zichzelf! Alleen gisteravond Heerlen Stadsschouwburg (vijf jaar oud en nog nooit opgetreden daar!) was zeer goed. Spiekborden gingen bijna in de brand! Rookontwikkeling! Mensen op de eerste rij stonden op. Altijd beetje paniekerig. Drie brandwachten tussen de coulissen zaten te lachen. Jullie moeten niet lachen, jullie moeten spuiten. Maakte tenslotte van het geheel nog een succes. Haalde de linkerspiekborden eerst stukje achteruit (ze lagen namelijk óp het voetlicht) en bracht ze toen, onder daverend gelach en applaus de coulissen in. Die kunnen al weg, die hebben we al gehad.

Woensdag 20 april. Ochtend 10.10 uur. Hotel De Wielingen, Cadzand, kamer 17

Ach, er is altijd wat, dacht ik hoofdzakelijk vannacht. Even ging alles conflictloos en nou begint het weer. Ol zegt: Jij neemt alles veel te zwaar, en dat is dan ook zo. Frans Halsema komt melden dat hij in het nieuwe programmaboekje te weinig met foto's is vertegenwoordigd. René Frank komt z'n status opbouwen door mee te delen dat Carry Tefsens ademtechniek in de 'Zwarte Reus' te wensen overlaat en dat Celia helemaal niet zingen kan. Het zwangere afscheid van Sylvia blijkt ons *ƒ* 1000, - te hebben gekost door nieuwe affiches, nieuwe programmaboekjes, nieuwe - overigens erg slechte, te haastig genomen - foto's. De heer Wassenberg treedt via een krant uit de anonimiteit. Kortom, je bent op reis met veertien levende wezens. Ze schoppen tegen hun kooien en naar hun baas. Je bent gewend rustig de kooi in te gaan, maar je kan elk moment opgevreten worden. Een conclusie: we zijn te goed, te goedig, te beleefd, te weinig vanuit de hoogte. Een heel onaangename conclusie, maar helaas begin ik te denken dat er toch maar één manier is om met deze levende bagage om te gaan en dat is de hele dag te laten merken dat de voorstelling om ons gaat en dat ze nog niets kunnen (en ook wel nooit iets zullen bereiken), want anders kweek je roofdieren die je onverwacht aanvallen. Dat is dan weer een somber verhaal over enkel sombere ervaringen. De mens is veel primitiever dan je ooit vermoedt. Gaan straks naar Zierikzee. Morgen Goes. Vrijdag nogmaals Vlissingen en zaterdag Scheveningen. 't Is een soort zee-tournee!

Zaterdag 23 april. Ochtend 8.00 uur. 'Hotel' Mondragon, Zierikzee, kamer 16

Als ik mij niet vergis, bent u meneer Kan, zei de taxichauffeur. Hij vergiste zich (gelukkig) niet. 'Jacob Haringman? Die is hier geboren. Die staat tegenwoordig op de televisie.' Bij de boekhandel waar Ol een briefkaart van Renesse voor Jacco kocht, hing een Elsevieraffiche voor het raam: Wim Kan weer in tijdnood door kabinetscrisis? Kocht die Elsevier, die gewoon tien regels onzin bevatte over... ja, over wat? Toch een blad van niks.

Vrijdag 29 april. Ochtend 11.15 uur. Op balkon van kamer 2, Strandhotel Vlissingen

We oefenen voor de flat aan de Rivièra. Blauwe luchten, blauwe zee. Al drie dagen onbegrijpelijk onhollands heerlijk. Gisteren Ols bejaardendag gevierd. 's Nachts uit Middelburg, om 23.45 uur al op de kamer en de klok af moeten wachten. Om 24.00 uur bij de twaalfde klokslag met bier en ik met glaasje wijn. Cadeautafel leek opeens een tienertafeltje. Mary Poppins prentenboek, kindertelefoontje, Zeeuws lepelrekje en wodka(!) van Ru van Veen. Ol feestelijk jarig, verklaarde ook nog dat ze het eigenlijk erg zalig vond. Zo goeiig lief op je vijfenzestigste. Kan zelf helaas dat enthousiasme niet (meer?) opbrengen. Ol stootte gisteren haar hoofd tegen autodak. Dom en wild en nog steeds te woest voor een ‘bejaarde’. Baart mij nog altijd veel zorgen. Stoepjes op en af, deuren die dichtvallen. Schrik telkens van haar tekort aan inzicht wat de macht der dingen betreft. Deed vannacht geen oog dicht. Stond om 4.00 uur op het balkon. Er waren mooie sterren en eindeloze stille zee. Dacht diep na en dacht in hoofdzaak: Vreemd dat ik nu niets denk.

Vrijdag 13 mei. Wildwal

Gisteren lunch met VARA (Broeksz, Arie en Joop Koopman) in Holevoet. Ik hooikoortsachtig. Veel niezen. Niets definitief met de VARA afgesproken. Uitzending 31 december vermoedelijk van 22.00-23.00 uur (voor de kerkgangers) in plaats van 21.00-22.00 uur. Prijs? Ik doe het voor niets of voor een miljoen! Dan graag voor niets, zei de heer Broeksz. Net belde meneer Van Liempt: Hengelo vijf dagen uitverkocht!

Woensdag 18 mei. Wildwal

Lollige boel, ons land komt een beetje in de sfeer van: dominee is ook maar een gewone jongen, pastoorke vloekt wel eens en Sinterklaas zet z'n mijter scheef! Agent brengt provootje op. Een leeuw met een muis in z'n bek!

Maandag 6 juni 9.30 uur. Gulpen, kamer 1

Warmachtig weer. Prima stemming. Eindelijk voor het eerst sinds vele, lange weken weer eens zeven à acht uur geslapen. Vier dagen

Marcanti, 75-jarig bestaan Wilhelmina Gasthuis, werden verrassend. Succes lag ver boven het gemiddelde. Eenvoudige en korte toespraken op het slot, de leukste van Koets, en steeds veel bloemen en geschenken, alsof we het voor niets hadden gedaan. Gisteren ik om 12.45 uur naar Toon. Van 13.30-15.15 uur leuk gepraat. Rietje en later Michel (van de rauwkost en de vijgen en de noten) er ook bij. Bijzonder goed contact. Over hemel, aarde, ontspanning zoeken in een bar of in de natuur. Ol die zegt: 'Er is niemand' en Toon die zegt: 'Ik zou toch wel eens met Corry over die dingen willen praten.' Verder over Maurice gesproken. Zit in Lausanne, man van de wereld, roken, mooie pakken, showman. Toon vertelde over zijn 'image'. Voor iedereen bereikbaar, luisterend naar ieders gelul. Zijn kleedkamer staat altijd open, zijn tv-toestel daarin. Mensen lopen in en uit. Van concentratie vóór het opgaan komt nooit iets terecht. Toneelmeester in uitverkocht Carré vertelt half uur lang verhaal waar geen eind aan komt, terwijl publiek al binnenstroomt, orkest al begint te stemmen, over z'n a.s. schoonvader, die in lege zakken handelt enz. enz. Als Toon beleefd informeert hoe en wat, vertelt de toneelmeester door tot één seconde voor Toon op moet en zegt in z'n oor, terwijl Toon het toneel oploopt: 'En soms zit er nog voor een dubbeltje meel in....'

Om mijn leven staat een hek, bewaakt door Corry Vonk. Zij houdt de sleutel vast in handen. Vertelde aan Toon: Dat leven van jou houd ik geen week vol. Dan kun je me naar een gekkenhuis brengen. Toon: Toch heb ik nou ineens het leven ontdekt in de bar van Hilton, iedereen kennen, rondjes geven, schouders slaan. Limburgs lijkt het mij. Ik ben meer Israëlisch, denk ik dan.

Vrijdag 24 juni 19.40 uur. Enzian

Stort- en stortregens. Ol en ik vanmorgen naar Heimeli gewandeld in precies één uur en drie kwartier. Onweer en hagel. Oergezellig en ouderwets. In de laarsjes. Ik nog boodschappen gedaan in Arosa. Zes meisjes van Hollandhuis ontmoet en hen mooie wandelingen uitgelegd. 'U had reisleider moeten worden.' Brief van meneer Katan: Koop die flat maar in Cap d'Ail! Nieuwe levens gaan beginnen. Wat zal de toekomst in onze huizen brengen? Gelukkig zalig leven (tot nu toe). Nu ga ik naar boven glaasje met Ol drinken op de nieuwe flat.

Donderdag 21 juli. Ochtend 7.50 uur. Keuken Kudelstaart

Droeve, herfstige stemming buiten. Dampig. Kleine golfjes komen van de overkant. Sinds onze thuiskomst nog geen zomer gehad. Tijdens plensbuien lekkages in kleedkamers en gangen van Kurhaus Paviljoen. Het water stond in de garderobe. In Kurhaus Hotel liepen de gasten door tien centimeter water op de rode tapijten (de joden trokken er weer door de Rode Zee!). Moeilijkheden toch weer met m'n stem. Forceerde me bij de proloog. Rumoerig binnenkomend publiek deed me de das (van de keel) om! Benauwd gevoel. Doe veel n g oefeningen (voorzichtig) en manne - manne - manne - manne...! Drie inspeelvoorstellingen groot succes. Voor de pauze door weglaten van drie nummers alles tweemaal zo goed! Na de pauze eilanden-conference, Castro, Makarios, Verolme, Prior, Briels, alles weg. Toch nog zeventig minuten! De ballade van het provocerend wit vooral gisteravond een daverend succes (enorme slotpointe Freule Wtte...waal).

Over cabaret: Naarmate ik het langer doe, ga ik alles steeds meer bewust doen. Steeds wetenschappelijker te werk. Conferences op eindeloze borden. Tijdsverdelingen in het programma. Ideaal: één uur voor de pauze, één uur daarna en om 20.30 uur beginnen met precies twintig minuten pauze. Beperking van de speeltijd. Een conference niet uit laten groeien als een gezwel! Jongeren nemen stelling. Ik neem afstand en bespiegel en bespot. Sommigen vergeten de humor. Maar het belachelijke doodt! Niet de botte constatering. De grenzen van het toelaatbare zijn vrijwel grenzeloos geworden!

Slotconclusie van drie dagen inspelen:

1. 't gaat me steeds meer moeite kosten
2. stem moet zeer goed bijgehouden worden
3. slaap hooguit vijf à zes uur
4. kan steeds slechter borden lezen
5. tot nu toe Kurhaus Paviljoen prettiger dan Diligentia.

Meneer Van Liempt zegt dat het voor vrijdag (première) en zaterdag goed besproken is. Lurelei in Diligentia gaat slecht. Jaap van de Merwe in de Mont d'Or is al gestopt. Het Circustheater staat nog leeg. Vanavond VRIJ.

Zaterdag 23 juli 15.00 uur. Werkhuisje

In uitverkocht Kurhaus Paviljoen ‘première’ gehad. Was eigenlijk de vierhonderdste voorstelling. Toch helemaal, na drie heerlijke inspeelavonden, een première-gevoel. Spanning tot het uiterste, zelfs bij de proloog die prachtig liep. Daarna zakte het wat in, maar na de pauze (en ook bij het ‘Oranjevrouwtje’) werd het in mijn gevoel geweldig. Ballade van het provocerend wit had zelfs een open doekje bij het nieuwe couplet over roetkap en wit pamflet (‘Moeders wil is wet’). Ol had 's morgens al gezegd dat ze dat niet goed vond..., maar Ru en meneer Van Liempt waren zeer enthousiast en dus zong ik het maar. Tot laatste seconde niet beslist of ik het ja of nee zou zingen. Voelde me na afloop of ik vijf kilo had verloren in een zweetkuur of zoiets. Vreemd, zelfs ik kan me niet indenken waarom zo'n voorstelling zo'n krachttoer blijkt te zijn. Ik denk (bescheiden) aan Rubinstein, Menuhin en Chaplin. Altijd dat concert, altijd dat werk. Altijd die dreiging van vanavond moet het weer...

Zondag 24 juli. Ochtend 8.38 uur. In de keuken Kudelstaart

Gerard van het Reve katholiek geworden! Net iemand die onder een grote paraplu gaat schuilen, waar ie eerst zelf een paar gaten in heeft geprikt. Een literaire exhibitionist. Wat moet zo'n Van Dis een stomme man zijn om zich zo ver te laten brengen: Van het Reve aanklagen voor godslastering. Dat is precies wat Van het Reve wil, nodig heeft, hoopt en verwacht.

Donderdag 28 juli. Ochtend 9.30 uur

Scheveningen wordt steeds mysterieuzer! Gisteravond een voorstelling gespeeld die wat betreft reacties hoorde tot de allerbeste van mijn leven, geloof ik. In begin bij proloog nog even iets aarzelend. Toen steeds beter. ‘Oranjevrouwtje’ vol voltreffers. En na de pauze haast niet meer te geloven. Ze lagen met hun hoofden op elkaars schoten van de lach. En toch is het moeilijk dit succes ‘thuis’ te brengen. Van 19.15-20.00 uur voor de voorstelling met Frans Halsema op de boulevard gezeten. Over zijn plannen gepraat. Heeft slechts twee theatertjes (Pepijn kan ie krijgen en Lurelei), geen artiesten (misschien Adèle [Bloemendaal] of Sylvia) en geen teksten. De drie troeven die je minstens in handen moet hebben,

teksten, mensen en theaters, daarvan heeft hij er maar één. Nou ja, we zullen zien. Veel hoor je nu weer: ‘Kunt u mij niet aan een paar kaartjes helpen?’ Een ouderwets lekker zinnetje. Zou je dan zonder tv en interviews en radio in het brandpunt van de belangstelling kunnen blijven staan?

Donderdag 11 augustus 8.10 uur

Mijn nummer zit nu zo nauwkeurig in elkaar dat als er maar één zinnetje iets minder doet, iedereen dadelijk roept: Dat kan er wel uit. Overigens drie dagen lang een ontzettend gejaagd gevoel. Kreeg gisteren van René een ‘pilletje’ (ze blijken bijna allemaal met die pilletjes rond te lopen: René, Carry, Celia), dat hielp goed. Voel me nu eindelijk beetje rustig. Het was net of m'n hoofd en m'n hart de hele dag zesmaal zo hard holden als van mij op rustiger uren werd verwacht. Kwam dan de voorstelling, en met name het gedeelte na de pauze, dan kwam tenslotte ‘alles gelijk’. Als twee treinen die in dezelfde richting met gelijke snelheid rijden, waardoor je bij een vaart van honderddertig kilometer per uur rustig van de ene in de andere kan stappen. Soms denk ik ook dat dit optreden zoveel vergt dat het nu werkelijk beslag legt op de volle vierentwintig uur. Zelfs de vrije dag geeft geen echte ontspanning meer.

Vrijdag 26 augustus. Ochtend 7.15 uur. In de keuken Kudelstaart

Lunch bij Dragt met Seth. Gezellig, na maanden weer eens contact. 's Avonds was hij in de zaal. Voor de pauze léék het eerst een wat stugge moeilijke zaal, nadat we zó tegen Seth hadden opgeschept hoe geweldig het elke avond was, maar na de pauze kwam weer het toverstafje, als vanouds, en het was daverend. Bij de ‘Ballade’ hielden ze bijna niet meer op met klappen. Seth en zijn vriend na afloop ‘achter’. Zo enthousiast heb ik Seth nog maar zelden gezien.

Vrijdag 2 september

Schrijven (boekje, liedje, tekst voor programma). Schrijf snel. Doe alsof je in tijdnood zit. Denk: 't Is toch maar voor... weet ik veel wie. Niet proberen te schrijven met die loodzware gedachte in je hoofd: 't Is voor de eeuwigheid of voor 't Ministerie van Cultuur. Dan komt

er niets uit de bus. Wie weet ligt hier voor het tobben een nieuwe werksleutel. Aldus gedacht.

Zaterdag 4 september. Gulpen kamer 18

Het lieve, oude lied. Het is 22.30 uur. Alles is op. Lobster-cocktail (Ol), champignons op toast (Wim), halve fles Pomerol, hele fles Pomerol. Zalig, zalig, zalig. Ol niet meer te houden, nog twee cognacs en nu ligt ze vrolijk naar de zingende radio te luisteren en verlangt een derde. Zwak, stom en belachelijk geef ik het haar maar weer. 't Is beter misschien iemand blij naar de ondergang te helpen, dan somber te verwijzen naar een lang en saai leven. Drukke dagen, die laatste dagen voor zo'n vertrek.

Gisteren voor de voorstelling om 19.45 uur Lucie en Chris Baay feestelijk blij. Wij willen eindelijk weer eens lachen. Waren al hun geld kwijt geraakt bij Teixeira de Mattos. Vreselijk. Onder de voorstelling een telegram van Erik de Vries of ik samen met Danny Kaye wilde optreden voor Unicef (televisie). Neen gezegd en niemand boos. Toon aanbevolen. Bij deze slotvoorstelling mijn neefjes Jan S. en Wout tussen de coulissen, nadat Lot eerst Ol had opgebeld of het daar niet tochtte...! In mijn herinnering was de Scheveningen-serie, totaal tweeënveertig voorstellingen, de leukste serie die ik in mijn leven heb gespeeld. Bij het afscheid veel hartelijke handen gedrukt. Toneelmeester Van Alten, mevrouw van de garderobe en haar zusje. Maar van de directie liet niemand zich zien. Ook geen bloemetje aan het slot. Niets. Zeker boos omdat ik een invitatie om te souperen afsloeg? Maar... een onvergetelijke tijd!

Donderdag 15 september. Ochtend 7.07 uur. Ringhotel Engelberg, kamer 69

Dit is de vakantie van het lange slapen en het vele dromen. Diep en gedetailleerd. Droom over [Eduard] Verkade die zei: Jammer dat u niet een jaar van uw leven afnam om Hamlet te spelen.

Zaterdag 15 oktober. Wildwal

Haastige notities. Gisterochtend 9.30 uur telefoon meneer Van Liempt: Kabinet is gevallen. Hele nacht was het op de tv, maar ik wist van niets. Ochtendbladen hadden het nog niet. Om 17.30 uur naar Arnhem (twee avond en uitverkocht). Gedoe! Veel werk. Wei-

nig grappen. Vrijdagavond groot succes, dacht ik (vanmorgen om 4.30 uur stonden ze op de stoep; gelijk met de melkboer). Vanavond met mooi uitgestippelde en uitgeschreven conferences leek het me minder. Doodmoe! Alleen telefoneren met meneer Wassenberg, meneer Van Liempt en kranten lezen. Groot bezwaar: alles op tv wat van belang is, wordt 's avonds tussen 19.30 en 23.00 uur vertoond. Kan je nooit zien.

Woensdag 19 oktober. Nacht 2.35 uur

Ol was net niet lekker. Griep? Haring niet goed bekomen? Te snel rode wijn gedronken? Zielig. ‘Straks’ voor voorstelling naar Groningen. Als ze niet goed is, blijven we thuis. Wandelde met Ol van 17.20-18.10 uur in een angstaanjagend onzalig bos. Wilde zwijnen renden grommend in de snelvallende duisternis door het herfstige bos. Twee reeën sprongen weg. Overal geluiden. Schemer. Boos bos. Soms even de weg kwijt. Bij de Ringallee, Bloemersweg, wildrooster. Laatste stukje Ol goed vastgehouden. Struikelde af en toe. Wist toen nog niet wat ons boven het hoofd hing... Weet een mens nooit. Nu hoor ik weer niets uit de bedstee. Ga dadelijk kijken.

Donderdag 27 oktober. Middag 14.20 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Steeds te weinig tijd voor alles. Spelen, alles geven wat je hebt, als uitgeperste citroen doodmoe en soms zelfs voldaan naar huis. Hongerig. Veel eten en te veel drinken. Slaap aankweken. Slapen, steeds na ongeveer drie uur wakker worden. Weer gaan drinken, weer slapen. Wakker. Vlug de krant. Conferences. Schmelzer, mislukkingen. Zijlstra bedankt. Beatrix verwacht blij. Plaatselijk nieuws voor Leeuwarden, Noordwijk, Utrecht of Rotterdam (vanavond).

Woensdag 2 november

Huisbewaarders, God bewaar me. Wildwalwee. Vanmiddag brief achtergelaten waarin gemeld dat we als verstandige mensen de zaak maar eens moesten bekijken. Wil de Wildwal nu echt wel gaan verkopen. Huisbewaarders lieve mensen, maar doen nooit wat we hadden verwacht. Oliekachels in mijn werkkamer een week voor onze komst al aan. Waar is de grote pan? O, die heb ik even

geleend. Kortom: besluit genomen, we gaan de Wildwal verkopen. Gisteravond naar Lurelei - 'Reldererelderel'. De grote verrassing: Gerard Cox. Was één verbazing over zijn capaciteiten. 'Tango met God' en 'Arme ouwe blijf maar op je troon'. Twee verbluffend goed gebrachte nummers. Enige sfeer, dat zaaltje, die rook, die drankjes die de artiesten nog steeds zelf brengen. Geweldig leuk programma. Marjan Berk leuker en charmanter dan ik het er ooit had ingezien. Jasperina uitstekend. Herfst nog steeds wat erg ongeschoold. Spreekt zéér slecht. Voel me op zo'n avond ineens erg oud. De grootvader van het cabaret. Vooral ook door de wat al te vriendelijke begroeting van de jeugdige nieuwe talenten. Complimenteerde Gerard Cox nog even apart en hij reageerde zoals ik dertig jaar geleden, toen Cor Ruys mij feliciteerde met het succes. Zo gaan die dingen...

Telefoon vanmorgen met Wim Sonneveld. Toon had de deur van zijn kleedkamer voor Wim z'n gezicht dichtgegooid. Wim daarover hoorbaar teleurgesteld. Ik beloofde eens bij Toon te zullen informeren wat er is...

Woensdag 16 november

Zonder programma. Wat een land, wat een land. De eerste voorstelling vond plaats in Diligentia in Den Haag, juli '64, de laatste gisteren in de Groote Schouwburg Rotterdam-Zuid. Totaal 538 voorstellingen. Tachtigduizend kilometer gereden in twee jaar. Dat is, zegt Frans Halsema, tweemaal de aarde om. Cabaretier zonder programma. Voel me als een generaal zonder paard.

Zondag 20 november. Middag 13.43 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Regenachtig. Ol in broeikas. Ik al uren bezig met nog niets. Gevoel van haast. Gisteren naar de provo's en hun provokeldertje De Witte Neger. In keldertje Jasper Grootveld, Rob Stolk, Hans Tuinman en nog wat vreemde soms vage figuren. Staande gesprekken gevoerd bij enge, Westafrikaanse toverstukken. Alles toch wel erg interessant, ontspannen en plezierig. Nergens een gevoel van straks eten ze me op. Het meest op de voorgrond tredende is het ongeorganiseerde (wilt u wat drinken, bier? Nee. Zullen we melk laten brengen? Ja die... melk moet nog komen.), het zonder plannen leven, het

iedereen hoort bij ons, het niet rancuneuze over ‘andersdenkenden’. Het eenheidsgevoel en dan, als een hoed over het geheel, het opzettelijk onbegrijpelijke, onvatbare van de hele beweging. We willen geen macht, juist niet. We willen eigenlijk niets of niet veel en vaak ook weer iets geheel anders dan zoëven. Dacht er wel mee op te kunnen schieten. Jasper Grootveld opzettelijk verward en mysterieus met gevoel voor humor. Jammer dat hij het meest beslag op je legt. Af en toe kwamen er ook nog een paar leuke meisjes binnen, die soms jongens bleken te zijn. Ik begrijp nu geloof ik dat je de hele provo-beweging pas begint te begrijpen als je zegt: Ik begrijp er niks van.

Maandag 21 november. Wildwal

Gisteren Seth gezien in z'n tweede one man show. Neen! Neen! Stond driekwart van de avond Toon te imiteren met gebalde vuistjes, met onzin-conferences vol woordspelingen, met diepe stemgeluiden en hoge uitschieters. Maar net niet in de roos. Een genie moet je nooit proberen na te doen. Het geheel werkte op mij irriterend. Mensonterend. Grote stiltes werden uiterst brutaal genomen zonder dat het iets uitrichtte. Conferences over padvinders, tent opzetten, akela... alles Toon wat de klok sloeg en dan slecht nagedaan! De liedjes vielen mij vooral tegen, omdat ik ze onuitgewerkte schetsen vond. Na de ‘vondst’ komt er niets meer. Slappe handjes die doelloos uit de mouwen hingen, vreemde beenstanden, veel van Roelof en ik (hè Roelof), het vrije praten met de pianist. Vervelend en kwasi ontspannen zonder dat er een overwonnen spanning inzat. Resumerend Seth op de verkeerde weg.

Vanmiddag om 14.00 uur naar Amsterdam. Half uur op Prinsengracht gezocht naar parkeerplaatsje. De stad... een parodie op het verkeer. Overal dubbelgeparkeerde auto's. Opstoppingen. Meeste mensen lopen, fietsen, rijden berustend rond. Amsterdam, een lichaam waarvan de spijsvertering volkomen vastgelopen is. Om 18.00 uur hier op de Wildwal. Ol leest ‘Het wonder aan de Kwai’ over Birma, Thailand. Onbegrijpelijk. Ze zit zo lief, dichtbij in bed. Het is nu 23.30 uur. Hiervan droomde ik drieëntwintig jaar geleden. Nu is het zover! Alles is mooier geworden dan wij ooit durfden hopen... Wie drieëntwintig jaar geleden mij dit had voorspeld... Als ik toen had geweten hoe het afliep. Dat Beatrix bij de keizer van

Japan op visite zou gaan en met een Duitser zou trouwen. De provo's van Soestdijk!

Vrijdag 25 november. Avond 18.30 uur. Wildwal

Ridder van Rappard klimt in de toren van Heemstede om te trachten de klok terug te zetten. Een padvinder uit 1910. Er zijn grenzen aan de scherts. Een slechtgeformuleerd oordeel over cabaret en koningshuis in onbeschaafd Nederlands (tengels in plaats van handen). Poging om van het koninklijk huis een panopticum te maken. De leden van het huis degradeert hij tot wassen beelden, waarnaar zelfs niet gewezen mag worden. Twee avonden speelden wij in Gorkum, waar zijn broer de scepter zwaait (zijn broer die van hetzelfde laken een pak draagt), maar... geen centje pijn! Hij belde mij zelfs op om te complimenteren. Op 5 januari j.l. speelden wij in Heemstede met het volledige gemeentebestuur in de zaal; van enige moeilijkheden niets gemerkt.

Schreef gisteren het ‘interview’ met Henk van der Meyden en W.K. Gaf het vanmorgen om 11.20 uur per telefoon aan Henk van der Meyden door, die toen al enthousiast leek. Om 12.45 uur belde Ol hem. Een daverend ongekend succes. De hele hoofdredactie was er enorm blij mee. Het komt er zaterdag letterlijk en helemaal in (het gaat helemaal mee, zei Van der Meyden, een wijs artikel). De heer Stokvis ook nog gesproken. Ik werd hartelijk bedankt voor de samenwerking Van der Meyden, Kan, Telegraaf. Toen ik zei: Ik vind het mooi dat er in zo'n interview ook eens iets tegen de Telegraaf wordt gezegd, zei Stokvis: ‘We hebben de wijsheid ook niet in pacht. Soms moeten we ook een pak op onze billen hebben.’ Overigens een mooi staaltje van geplande publiciteit. Alle vragen en antwoorden werden door mijzelf bedacht en geaccepteerd door de krant. Om het Van der Meyden makkelijk te maken, riep ik in de telefoon tweemaal: Ik heb al uw vragen beantwoord... Dat stemde hem blij.

Maandag 28 november. Ochtend 9.30 uur. Wildwal

Eerste echte werkdag voor oudejaar gehad. Totaal geschat drie uur ingespannen gewerkt aan ‘Strangers in the night’, ‘Hoog Sammy’ en ‘Yellow: Submarine’. Af en toe ging er wel een lichtje branden, maar doofde weer snel. Wandelde vijftig minuten alleen in stortre-

gens. Heden telefoon van Jim van Alphen: de provo's laten via Jasper Grootveld vragen of u zich kandidaat wilt laten stellen voor de provopartij. Jef Last en enkele andere mensen hebben dat ook goed gevonden... Ik heb een ‘fier’ neen laten horen. In mijn hart had ik het eigenlijk wel graag gedaan.

Zondag 4 december. Avond 21.30 uur. Kudelstaart

Zit in een paniekerige stemming. Oudejaar wil helemaal niet komen. Dwong mezelf vandaag dan toch om er in elk geval voor te gaan zitten. Heb echter nog niets. Titel ‘Jammer van het jaar’ werd door Seth afgekeurd. Seth aardig, sympathiek, maar vervuld van zichzelf... Had niets. We spraken ongeveer twee uur over zijn optreden (boe) en toen ook nog even over mijn oudejaar. Geen enkel tastbaar resultaat. Telefoon met Toon (een uur lang). Was erg leuk. Op dezelfde golflengte. Had een heel slecht jaar achter de rug, zei hij. Steeds ziekte en narigheid. Ze gaan naar Arosa. Wij dachten ze daar op te zoeken. Ru was hier van 15.30-20.30 uur. Constateerde dat ik nog niets had...

Zaterdag 10 december. Ochtend 7.45 uur. In keuken Kudelstaart

Vannacht titels liggen bedenken. Allemaal niks en geen oog dichtgedaan. Maar wel vrijwel ineens ‘Er waart een spook door Amsterdam’ geheel afgeschreven. Het bevalt me erg goed en geeft enig vooruitzicht aan de zeer zeer onduidelijke toestand. Door het ontbreken van een titel is alles schemerig. Wie verder wil weten hoe ik me voel en hoe ik er nu voorsta, hij leze dagboek van december '63. Dit dagboek ligt opengeslagen op bureau werkhuisje. Toestand op dit moment. Geen definitieve titel. ‘Lachend over de loongrens’ met wel aardig liedje opgegeven aan Joop Koopman, donderdagmiddag tijdens de geboorte van dat liedje. Later veranderd in ‘waardig over de loongrens’ en... 's avonds weer geannuleerd. Vond het toch te muf.

Zondag 11 december. Avond 18.15 uur

Zojuist opgegeven aan de heer Joop Koopman de definitieve titel voor oudejaarsavond, zaterdag 31 december 1966: ‘Lachend over de loongrens. Tussen mens en appelflap.’

Situatie Oudejaar:
- Titel: ‘Lachend over de loongrens’, met inleidend refreintje ‘Er waart een spook door Amsterdam’.
- ‘Hits aan de spits’. Veel mogelijkheden, maar ‘klaar’, misschien.
- ‘Wie heeft het deurtje in Breda opengezet’.
- ‘Hoog Sammy’.
- ‘Daar heb je Jelle’.
- Yellow Submarine' (moet nog veel aan gebeuren).
- ‘Kom Koekoek, het is maar tijdelijk’.
- ‘Ik zou wel us willen weten waar zijn socialisten nog rood’.
- ‘Ik ben met Katootje naar de arbeidsmarkt gegaan’.

Verder: ‘Waar gaan we in het nieuwe jaar naar toe?’ (tekst moet ik nog maken).

Donderdag 15 december. Nacht 24.10 uur

Enorm produktieve werkdag achter de rug. Prutste nog steeds aan ‘Lachend over de loongrens’-liedje. Met Seth het hele sterk ophoudende couplet eruit gegooid en een couplet in walsritme geschreven, waardoor het geheel veel meer doorloopt. Nu dan eindelijk en hopelijk voorgoed ‘Tussen mens en appelflap’ eruit gegooid! Dat remde me enorm. Als ondertitel nu ‘Potje op 't vuur, voor 't laatste uur’ (titel van mezelf). Ga morgen trachten Joop Koopman (VARA) en Phonogram om te praten.

Krijg nu het griezelige gevoel dat het allemaal erg leuk zou kunnen worden, ook door het slotidee van ‘Jelle zal wel zien’ (klaar voor onderwater, we gaan lachend onder de loongrens door). Een spreker komt dan melden: Er is een jaar ten einde. Een nieuw jaar staat voor ons.

Waar gaan we in het nieuwe jaar naar toe?

Jelle zal wel zien.

Woensdag 21 december 11.00 uur

Situatie min of meer hoopvol. Soms zó hoopvol dat ik denk: Het wordt niks. Kranten laten tot nu toe vrijwel volledig verstek gaan. Nergens lees ik de titel of een leuk stukje. Alleen Het Binnenhof, dat 15 december de titel lanceerde, die toen nog geheim was. Verder... doodse stilte. Om me heen vragen veel mensen: U komt toch

ouwejaar weer voor de tv? Sommigen zeggen radio... De publieke belangstelling lijkt me groot. Kranten hebben zelden een idee wat het publiek echt interesseert. ‘Waar gaan we in het nieuwe jaar naar toe?’ moet nog gemaakt. Conferences tweemaal zoveel als ik nodig heb. Kiezen is ook heel moeilijk. Werk me wel echt kapot. Ongeveer vier uur slapen per nacht. Echt absoluut overtuigd dat het een goede uitzending zal worden, ben ik nog steeds niet. Vestig mijn hoop op de zes inspeelvoorstellingen in drie dagen. Makkelijk zal dat ook niet zijn. Besloten de Kerstdagen niét naar de Wildwal te gaan. Geen extra verplaatsingen nu, maar uiterste concentratie gericht op 31 december.

Zaterdag 31 december. Ochtend 6.45 uur

Ben sinds 5.00 uur wakker. Echt slapen de laatste veertien dagen was er niet meer bij. 's Nachts opgestaan en gewerkt. Cognac of punch groc gedronken en vlak voor het daglicht weer naar bed voor een uur of twee slaap. Geen tijd voor iets anders gehad dan voor het programma. Nu staat het op de band. Soms denk ik: 't Is goed. Vannacht eindresultaat overdacht. Wat denk ik echt? Conferences beter dan 1963, liedjes minder. Het geheel is vrolijker, met meer lach en wat minder diepgang. VARA: Joop Koopman, Jan de Troje en Arie, hoewel met pensioen, wel enthousiast over de band die het uiteindelijk vanavond zal worden. In hoofdzaak tweede avond Leiden, tweede voorstelling en slotpotpourri eerste avond Scheveningen (een vreselijke zijkavond, waarvan echter op de band weinig tot niets is te horen). VARA had wel een heel andere keuze vaak dan Phonogram. Meezingversie ‘Huppelen’ staat nu bijvoorbeeld op de plaat, terwijl de VARA ‘Huppelen’ sec van eerste voorstelling Scheveningen uitzendt. Schrapte zelf op het laatste moment coupletje over de president (in Texas op z'n ranch). Vier inspeelvoorstellingen in Leiden fantastisch. Waren binnen één uur alle vier uitverkocht. Mensen stonden om 6.00 uur's ochtends al voor de deur. Jan de Quay tweede voorstelling in Scheveningen in de zaal. Na afloop kwam hij even achter met zijn vrouw. Alleraardigste mensen. Moet er niets geschrapt, excellentie? vroeg ik. Nee, nee zeker niet. U houdt ons een spiegel voor. Foto's werden gemaakt. Tien-, twintigmaal. Allemaal net echt. Slotconclusie nu ongeveer vijftien uur voor de uitzending: als ik dit overleef, dan heel erg misschien ook oudejaar doen 31 december 1967.

1967

U moet mij zien als iemand die streng op dieet is en bij de buurman een roomsoes opvreet. Wim Kan laat zich dit jaar voorzichtig interviewen door de Belgische televisie en legt nog eens uit waarom hij zijn oudejaarsconference niet op de televisie zal brengen. Het wordt het jaar van Kans zo begeerde lange adempauze en terwijl hij in Zwitserland uitrust, vinden in Nederland vervroegde verkiezingen plaats. Hans van Mierlo wint in februari met zijn vijf maanden oude partij maar liefst zeven zetels. Informateur Zijlstra, die zelf geen premier meer wil worden, gaat aan het werk en na een moeizame formatie wordt in april het kabinet-De Jong geïnstalleerd. *Hoe groter de zorgen van Nederland, hoe kleiner de premier*. Ook het huwelijk van prinses Margriet gaat gepaard met een rookbom. De VPRO krijgt voor een uitzending van 'Hoepla' een officiële berisping. Matrozen vegen gewelddadig de Dam schoon. Engeland mag zich door het veto van De Gaulle niet aansluiten bij de EEG. In Griekenland grijpen de kolonels de macht. Che Guevara wordt in Bolivia vermoord. De dochter van Stalin vraagt politiek asiel in Amerika en Zweden gaat rechts rijden.

Pas op 27 mei treedt Kan voor de eerste en enige keer dit jaar op. Gekleed in zijn oude kamptenue laat hij samen met de uit Amerika overgevlogen begeleider Nico Rayer voor 1800 Japanse ex-krijgsgevangenen nog eenmaal zijn natuurlijk aan de actualiteit aangepaste Birma-conference herleven. Kan benut de vrije tijd voor zover hij niet in Zwitserland of aan de Middellandse Zee vertoeft, om zijn volgende theaterprogramma 'Hop, hop, hop' voor te bereiden en gaat veel naar het theater om andere produkties te zien. Zo wordt hij in de Haarlemse Schouwburg totaal verrast door een nieuw onstuimig talent: Herman van Veen.

Zondag 1 januari. Ochtend 9.00 uur

Eerste indruk: goed geslaagd... dacht ik, hoop ik. Samen met Ol van 22.00-23.00 uur zitten luisteren. Allebei 't zweet in de vermoeide handjes. Had zelf nog wel vrij veel aanmerkingen. Toch nog te veel hoorbare haast. ‘Jelle zal wel zien’ niet ‘log’ genoeg ingezet. Steeds neiging om te snel aan de pointes te willen komen. Ergens moet tot twee à drie keer een mooi rustpunt zitten, ook in de conference. Nooit meer zes opnamen in twee verschillende zalen (je kunt zeer moeilijk mengen). Overweeg, als ik dit alles overleef, het eens een keer ‘live’ te doen... Telefoon van Toon, die zo hartelijk en zo enthousiast feliciteerde met dit grandioze succes, dat het wel echt een heel mooi geschenk voor Ol en mij werd op de drempel. Nu is het dus Nieuwjaar. Ol slaapt nog op onze drieëneenhalve fles champagne. Vreemd idee dat het er nu ineens opzit...

Vrijdag 6 januari. Ochtend 6.30 uur

En ik zit in de keuken. Wij zijn van plan straks weg te gaan naar de Wildwal en dan zondag naar Basel en misschien nog door naar Engelberg Ringhotel. Vanaf zondag was onze kamer nog vrij. Slecht teken? Voor ons in elk geval heerlijk. Allebei, zelfs Ol, nu wel erg moe van de spanning. De uitzending heeft veel meer beroering gewekt, dacht ik, dan drie jaar geleden. Bergen kranteknipsels en zelfs weer vrij veel post. Ben alweer op vanaf 5.00 uur. Alles voor de reis geordend. Koffers ingericht. Grote vol boeken, grammofoonplaten, banden etc. Weet niet of ik er al iets mee zal gaan doen. Weet toch niets. Heb alleen een contract bij Albert Heijn voor 27 mei in Scheveningen, Birma-reünie. Nic Rayer komt er voor uit Boulder (USA) met Liesje en Lisette. Verheug me er erg op. We denken eind april weer in Holland terug te komen. Maar eerst nu de sneeuw in. Langwies - Arosa. Koffer gekocht op de Frederik Hendriklaan. Oude tijden herleefden. Het Kroontje met Cor Ruys. Daarna even naar het strand. Zware buien. Hard gelopen, heel alleen over een eenzaam, uitgestorven strand. Zalig. Plensbui. Kletsnat. In de auto met open deurtjes schoenen en sokken verwisseld. Twee vluchtende meisjes (vluchtten voor de bui). Kwamen toch van mogen we een handtekening. Binnen in het kamertje van de auto handtekening op foto's gezet. En hen daarna naar lijn negen gebracht. Erg aardige meisjes. Ze hadden de uitzending

mooi gevonden. En vonden Toon (Circus) in dat rooie truitje geweldig. Wim Sonneveld niet. Daar hielden ze niet van... Zo hoor je nog us wat.

Dinsdag 17 januari. Nacht 2.00 uur. Enzian, Langwies

Aankomst Enzian lief, maar vreselijk die berg post met kranten. Werd er meteen doodzenuwachtig van. Allemaal liefbedoelde brieven van allemaal mensen met tienmaal zoveel zorgen als ik. Doe er vannacht geen oog van dicht. Knipsels (pl.m. honderdvijftig) doorgelezen. In Holland nog steeds een beetje keet over de uitzending. Meer reacties dan drie jaar geleden. Ineens voor het eerst sinds maanden weer last van mijn breuk. Pijn. Wee gevoel in rug en lies. Merk plotseling dat het steeds hier in Zwitserland is. Beneden nog wat gelegen, gelezen en geschreven. Gevoel, nu al, van ik doe niets.

Zaterdag 28 januari 18.25 uur. Beneden in Enzian

Zware sneeuwval. Al een paar dagen moe. Soms angstig moe. Föhn? Pijn links even voorbij mijn hart en tussen de schouderbladen en soms oorpijn ('s nachts) en moe. Maar verder best. Vanmorgen eindelijk weer zon. Een brood gehaald en op de slee naar postkantoor en station. Trein van 11.35 uur, waar wij ‘vroeger’ mee uit Holland kwamen, zien binnenrijden. Zeven vuurrode wagons met rijke mensen erin die ten hemel varen. Straks telefoon uit Holland. Het grammofoonplaatje ‘Jelle zal wel zien’ werd Zijlstra op de voorpagina van de Telegraaf gisteren aangeboden door een mij geheel vreemde jongeman. Zeker de tegenpartij. Maar mag dat? Verder wil Wim Sonneveld nu ineens zomer 1968 in de Stadsschouwburg Amsterdam gaan spelen, terwijl hij ons dat juist zo stellig had afgeraden (Schouwburg 's zomers een graftombe). Conversatiepunten genoeg voor telefoon.

Zondag 5 februari. Avond 19.15 uur. Beneden

Dag besteed aan veel brieven en briefkaartjes. Vanmiddag nog ruim een uur met Ol in het toverbos vol kabouters gewandeld. Omlaag gesleed. Heerlijk. Om 17.00 uur nog even de post weggebracht. De dagen vliegen voorbij. Heerlijk leven. Telefoon Holland. Meneer Van Liempt geeft me toch steeds een geprikkeld, geïrri-

teerd gevoel. Ik wil voor-lo-pig NIETS! Dat bevalt me goed.

Zaterdag 18 maart. Middag bijna 18.00 uur. Beneden

Het sneeuwt nog steeds. Om 14.50 uur te voet naar St. Peter. Oergezellig in dichte sneeuwval. Precies daar treintje van 16.25 uur gehaald. Schaapherder met krom pijpje en wollen hond op perron in halve meter sneeuw. Hemelregie. In het rode wagonnetje, bagageafdeling, aardig meisje. Of ik geen bezwaar had dat het raam een stukje openbleef? Nee, dat had ik niet. Ze had altijd veel last van de snelle hoogteveranderingen. Waarom dan niet naar Langwies? We zagen twee reeën, halve minuut daarna nog één. Gezellig over herten en reeën zitten praten. Over de natuur die je hier nog vindt. Tenslotte uitgelegd hoe ze, als de trein op het viaduct was, de Enzian zou kunnen zien. Ik geloof dat ze echt een beetje jaloers was op zo'n châlet in de bergen met 's avonds vier herten boven je hoofd... Ik ook trouwens. Toen treintje wegreed, zag ik mezelf in dichte sneeuw de afkorting naar boven lopen. Het geluk tegemoet. Ik dacht: Die man zou ik willen zijn...

Zaterdag 1 april. Ochtend 9.10 uur. In bed

Wakker sinds 6.30 uur. Sneeuw. Sneeuw. Sneeuw. Eindeloze sneeuwval, terwijl de radio steeds spreekt van lichte sneeuwval. Overigens nog steeds oergezellig. Toch werden zojuist belangrijke besluiten genomen. Ga met Chur, Peugeot-dealer proberen te bellen over ‘Winterreifen’, anders komen we nooit weg en we mikken op morgen vertrekken. Wel jammer, maar ja, we hebben nu eenmaal die flat in Cap d'Ail. Een mens is de slaaf van zijn welvaart.

Vrijdag 7 april. Ochtend 8.20 uur. Studio nr. 70, Terrasses de Cap d'Ail

Ik zit aan ónze tafel met leuk, nieuw tafelkleed voor het raam van onze studio te schrijven. Als ik naar links kijk, zie ik de Middellandse Zee en als ik naar rechts kijk, onze nieuwe kokosmat (groen met bruin, 54 frs). Allebei haast even duur. De flat is veel en veel mooier dan hij in mijn fantasie was. Een schitterend en royaal balkon. Enorm groot. Een prachtig, ongekend mooi uitzicht. Grootste bezwaar voorlopig toch wel enorm veel lawaai. Vrachtwagens vol grond en stenen rijden af en aan, maar Pé zegt dat houdt op als de Middellandse Zee is gedempt!

Zondag 9 april. Ochtend 8.30 uur

Voor het eerst in de nieuwe flat geslapen. Schitterend uitzicht op de zee. Unieke, heel aparte sfeer. Zalig schatrijk gevoel. Daar zitten we weer naast elkaar in bed alsof we hier alweer jaren wonen. Onbegrijpelijk gevoel nu ook weer dit te bezitten. De vogels zingen, beneden hoor je af en toe een auto. Beetje wind, wat woelige zee. De dag ligt voor ons. Soms denk ik het hele leven moet nog beginnen... Wie weet?

Vrijdag 28 april

Alarm. Alarm. Er is geen water! Alle kranen druppelen lusteloos. Verder ziet het weer er voor de zesde of zevende dag achter elkaar niet zo best uit. Geen zon, winderig en niet warm. Grootste bezwaar tegen de Rivièra: vol, lawaaierig, stoffig en dor. Ik denk dus niet alleen over vertrek, maar ook over verkoop!

Dinsdag 2 mei. Middag 13.30 uur. Wildwal werkkamer

Deur staat open. Prachtig bloeit een boompje. Feest! Gisteravond, om 20.15 uur dus, aangekomen. Hartelijk ontvangen door de familie Menthen. Bij hen een glas wijn en bier gedronken. Zelfs de banden van mijn fiets zijn opgepompt.

Maandag 8 mei. Kudelstaart

Praktisch de hele morgen verloren door met meneer Van Liempt over meneer Katan, mijn accountant, en onze boeken te telefoneren. Was vannacht om 3.00 uur wakker, opgestaan en tweeëneenhalf uur gewerkt aan een overzicht van de gebeurtenissen aan de hand van de Katan-Kan correspondentie. Om 5.30 uur weer naar bed. Om 6.30 uur er weer uit en samen met Ol slaperig en koud in de keuken de hele zaak, mijn nachtelijke rapport dus, doorgenomen. Onaangenaam gevoel tegenover Ol geuit. Tenslotte geheel andere wending, toen meneer Van Liempt na nogal boze uitval van mij plotseling meldde: ‘Maar meneer Kan, hoe komt u erbij dat u niets meer te ontvangen zoudt hebben? (dat had hij namelijk al twee- of driemaal in vorige gesprekken gezegd). Natuurlijk krijgt u nog geld van mij...’ Had ik dan toch nog (ineens?) veel geld te ontvangen.

Woensdag 10 mei. Stoel bij werkhuisje

Krant gelezen (Van Hall afgezet), correspondentie afgedaan, gewerkt. 'Jelle zal wel zien' (vier verschillende versies) getimed en ontdekt dat bijna steeds (drie van de vier platen) meer dan de helft van de tekst van mij was. Met Leo nieuwe omheining van de tuin bepraat en besteld. Moet wel. Je bent vanaf de weg zeer zichtbaar. Zeer kwetsbaar daardoor.

Woensdag 17 mei. Ochtend 8.30 uur

Nic en Liesje zijn misschien daarstraks om 7.15 uur op Schiphol aangekomen. Waren er in elk geval gisteravond om 20.00 uur nog niet. Gisteravond met Ol naar Toon op tv gekeken. Zeventig minuten interview, waarvan zeker dertig minuten succesfragmenten uit oude shows. Een goede formule. Was vergeten dat ik om die fragmenten tranen gelachen heb en zonder forceren opnieuw echt, helemaal echt moest lachen. In een zaal gaat dat veel moeilijker. Ben dan, zo meen ik, gedwongen bij het eerste grapje al te lachen. Anders denkt het publiek: Wat zit die er zuur bij! Dacht vanmorgen dat je halve leven door dit soort bijgeloof wordt bestuurd. Een hek van *f* 1500, - om je huis, in doodsangst dat al die 365 vrienden éénmaal per jaar een dagje bij je op visite komen. Niet één uurtje naar mijn eigen broer, in doodsangst dat ze zullen zeggen: Blijf nou gezellig eten en zondag komen wij dan bij jullie. En dan doe je maar niets.

Donderdag 18 mei 4.00 uur

Gejaagd, gehaast en onvoldaan gevoel. Dat maakt moe, tobberig en slapeloos. Ik zit in de keuken. Heb sinaasappelsap met spawater en een kalmeringstablet op (de eerste sinds 8 januari vertrek uit Holland) en nog kan Gijs van de zenuwe niet slapen. Vreemd. Straks om 10.00 uur komt Nic hier repeteren. Nico Rayer speciaal uit Colorado (u weet wel van die kever) overgekomen met vrouw, kind en tuchthuisorgel. De keizer van Japan was ook uitgenodigd voor de Birma-reünie, maar hij komt niet. Is zeker bang dat Wiesenthal ook komt.

Zondag 28 mei. Middag 14.30 uur

Warm, drukkend. In zwembroek zit ik te schrijven in mijn huisje. Angst in het bange hart voor oorlog, catastrofe, ellende en einde van alles. Zeer zorgelijke toestand. Egypte: Wij willen Israël vernietigen. De Britse vloot in de Middellandse Zee is in staat van alarm gebracht. Een lusteloos gevoel bekruipt me.

Gisteren Birma-reünie. Een zaal vol mannen, vijfentwintig jaar geleden door een toeval aan de dood ontsnapt. En iedereen erg blij dat dat zo was en ik denken: Als je er nu prikkeldraad omheen zet, kan je je schildwachten misschien nog zelf uitkiezen... Succes? Ja, ik geloof het wel. Aan het eind in elk geval een staande ovatie. Helaas bisseerde ik (op aandringen van de zorgzame Ol). Had niet moeten bisseren, 'Thaitje van alle dagen' was daar te zwak voor, dan hadden ze echt de boel voor me afgebroken... het zat er helemaal in. Na afloop even met Gert van Zanten naar Oom Frans, de Meester. De Meester, Geert, Rombouts (Maatje Visser), kapitein Van der Ploeg; daar zaten ze gewoon aan een tafeltje of de bevrijding gisteren was aangekondigd.

Woensdag 31 mei. Ochtend 3.30 uur

Het begint alweer licht te worden. Vogels fluiten voorzichtig. Kan al anderhalf uur niet meer slapen. Tobben over Israël-Egypte. Hele Arabische wereld heeft zich aaneengesloten tegen Israël. Daarachter de Russen... Weinig mensen hier in Nederland maken zich zorgen geloof ik. Ik wel, voor de zoveelste keer. Veiligheidsraad is machteloos. Op televisiejournaal Egyptische verpleegstertjes en enge Arabieren: heilige oorlog, Israël vernietigen. Hysterische taferelen! Deden denken aan Berlijn 1914, Hitler 1938. Hoeveel mensen liggen er nu wakker om Israël, Amerika en Rusland... Ik heb er alweer de bange buik van vol. 't Is om te huilen. Een mensheid na al die zogenaamde vooruitgang, zó primitief, zó diep vernederend voor al je gedachten aan opnieuw beginnen, vrede, vooruitgang. Geen stap, geen centimeter zijn we nog verder gekomen in al die jaren. Had zaterdag op die reünie ook steeds het gevoel: Als we dat toch eens hadden geweten, dat er zo totaal niets van de naoorlogse wereld terecht zou komen. Die dreiging, altijd en altijd weer die verschrikkelijke dreiging, met dat ene woord: oorlog.

Vrijdag 2 juni. Ochtend 5.30 uur

Twintig jaar lang informeerden journalisten altijd over Birma, Siam, hoe was het daar nou? Hoe ging dat optreden? Hoe reageerden uw lotgenoten op uw liedjes en grapjes. Toen kwam de Birmareünie en mijn optreden van vijftig minuten en tot op heden heb ik in pl.m. tien kranten pl.m. één zinnetje daarover gelezen... Noch de ovatie aan het slot, noch de ontroering bij het begin heeft men ergens in een blad ook maar met drie zinnetjes beschreven.

Vandaag beetje afscheid nemen... voor een paar maanden... van meneer Van Liempt, meneer Katan, een laatste zangles en dan maar naar het lieve Langwies.

Zondag 4 juni. Middag 14.15 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Uitzonderlijk wonderlijk down! Kan me er niet overheen zetten. Besloten dan maar om ongeveer 4.30 uur weg te rijden. Naar Gulpen. 'k Weet niet. Op weg naar Langwies en/of Cap d'Ail. 'k Weet niet. Een gevoel van ik zie het hier nooit meer terug... Een onbestemd wanhoopsgevoel. Van er gaat iets gebeuren tot ik sterf, wij sterven. Geloof dit nog nooit zo sterk te hebben beleefd als ineens de laatste vierentwintig uur. Was net even iets opgeveerd, maar zie er totaal niets meer in. Las daarnet mijn dagboek in de Cubadagen, ook geen stralend baasje, maar het hielp niet toen ik las dat ik me ook toen onvoorstelbaar zorgen had gemaakt. Als ik door de prachtige tuin loop denk ik: Wat wil je nou? Waarom loop je hier weg? Een paradijs op aarde en je ziel neem je overal mee, die zwarte sombere ziel. Er is het gevoel nu ineens weer dat ik het foute gekozen heb, maar Ol zei nog net een half uur geleden dat we nu moesten gaan. 't Is hier net zo mooi. Ieder huisje, elk hoekje is door Ol precies in één maand tijd tot iets heel liefs gemaakt, liefdeshoekjes en nou gaan we weer. Waarom? Waarheen?

Dinsdag 6 juni 6.45 uur. Col de la Schluocht, Hotel Chalet, kamer 3

De oorlog tussen Israël en de Arabische staten is gistermorgen om ongeveer 9.00 uur begonnen. Hoorde het in de auto tussen Gulpen en De Plank. Dacht dat m'n hart stilstond van schrik en narigheid. Elk uur de radio aangezet en elk uur alle ellende beluisterd. ‘Overwinningen’ van beide partijen. Israël had honderdzeventien vlieg-

tuigen onklaar gemaakt. Egypte en Syrië hebben honderd vliegtuigen van de Israëli's neergeschoten. Herinneringen aan de slechtste dagen van het menselijk bestaan. Om 18.00 uur waren we in Gran Mer. Probeerden op een groot parkeerterrein nog iets op te vangen. Tevergeefs. Reden toen naar de Col de la Schluocht, waar het nieuws om 19.00 uur nog vrij duidelijk doorkwam. Amerika blijft neutraal. Engeland blijft neutraal. Rusland zal de Arabische landen technisch blijven steunen zolang de andere westerse mogendheden Israël niet militair te hulp komen. En dan mogen we nog even leven... Had hem na een halve liter witte landwijn eigenlijk al om en tolde om 21.30 uur in bed. Ben nu een half uur wakker. 't Is bijna 7.00 uur. Ga direct proberen nieuwsberichten op te vangen.

Vrijdag 9 juni. Ochtend 8.25 uur. Te bed in Enzian, Langwies

Sneeuw! Vanmorgen om 5.00 uur wakker geworden met zware sneeuwval. Kachel aangedaan (Groenjan Satenius). Gezellig. Tevreden gevoel. Vanmorgen om 6.15 uur radiootje aan m'n oor. Het conflict in het Midden-Oosten heeft een dramatische wending genomen. Dacht alweer dat m'n hart stilstond, maar Egypte en Syrië hebben toegestemd in een wapenstilstand. Legers en luchtmachten schijnen totaal verslagen! Overal wordt echter nog gevochten. Toestand uiterst verward. Zou er dan toch sprake zijn van ‘vrede’? Een gunstige vrede? Alles is haast niet te geloven. Enorme overwinning van Israël. Eindelijk wint dan eens die partij waar mijn sympathie bij woont.

Donderdag 15 juni. Ochtend 8.30 uur. Enzian, Langwies

Gaan nu hier een voedselvoorraad aanleggen voor twee personen voor twee à drie maanden. Gisteren veel gelezen, zang gedaan en tenslotte om 17.30 uur nog één uur alleen in stortregen boven gewandeld. 't Is moeilijk om zomaar zonder stok achter de deur echt tot werken te komen. Toch wel ideetjes, maar veel gestoord door vriendelijke lieden die vragen: Ik stoor u toch niet? Fijn, dat draaihuisje in Kudelstaart.

Zondag 18 juni. Ochtend 8.45 uur

De witte, niet eeuwige, maar toch mooie sneeuwbergen, donkere mysterieuze bossen vol wild, sappige, groene alpenweiden, ruisende

rivier beneden. De stille autoweg, het stoere châlet, de huisjes van Litzi in de verte en af en toe het rode treintje door het lieve landschap. Een stil, klein wonder op deze totaal verpeste wereld.

Zondag 25 juni. Ochtend 8.30 uur. Cap d'Ail

Ol breit in bed. Blauwe lakens, blauwe lucht en blauwe Middellandse Zee... Lawaai, dat wel, maar sfeer vooral gisteravond toch wel weer uniek. Ik zit tot nu toe in dit dagboek te plakken. Johnson en Kosygin gisteren vijf uur met elkaar gesproken. Vandaag wordt het gesprek voortgezet. Zou er dan toch...? Ik durf het haast niet te hopen. Hier zakte in elk geval mijn pessimisme eigenlijk een beetje weg. Gisteravond om 17.00 uur met Ol op Plage Mala. Zeker vijfentwintig minuten heel ver in zee gezwommen. Ol, in 't groen, alleen op't strand. Prachtig gezicht.

Vrijdag 21 juli. Ochtend 7.00 uur. Enzian zitkamer

In Maran één bier op terras in de zon onder parasol. Hollandse ober: Speelt u momenteel niet? Nee. In September ook niet? Nee, we stoppen eens even een jaartje. De ober: Wat u gelijk hebt, het publiek wil ook wel us wat anders... (vlerk!).

Donderdag 10 augustus. Ochtend 8.00 uur. Langwies

Nog te bed met koffie, kranten, dagboeken en Ol. Regen, mist en nevel. Ol bijna in paniek: kijk nou eens. En toen galoppeerden er vier reeën van boven rechts naar beneden links en weer naar boven, dwars door de Sluocht. Twee grote, een middelgrote en een heel lief kleintje. Bij het hek vlakbij ons huis bleven ze nog even aarzelend staan. Toen namen ze een grote sprong en holden het bos in. Een belevenis.

Eindelijk nu eens ‘Bericht aan de rattenkoning’ van Harry Mulisch liggen lezen. Sinds januari had ik dat steeds overal bij me en viel er overal mee in slaap. Nu ben ik over de helft. Interesseert me toch wel erg. Een nieuwe visie op provorellen, republiek of monarchie. Af en toe mij wat te flink, wat te veel ‘ik en mijn knokploeg’-achtig, maar wel de moeite waard. Neem me voor vanaf nu weer meer te gaan lezen.

Woensdag 23 augustus 7.45 uur. Langwies

Lot schreef mij: Volgens het erfrecht heb ik (Wim) maar vier volle neven, de veertien anderen zijn volle neven van Corry, maar niet van jou, Wim. Daarop schreef ik (bijna): Corry is blij dat ze nu weet dat Jan, Wim en Wout geen volle neven van haar zijn. Spaart veel 'werk' uit. Hoeft ze dus niet meer voor hen naar prof. Berghoef (architectuur studie Wim), Piet te Nuyl (televisiebanen Jan en Wim), Posthotel Arosa (hotelopleiding Jan) en straks weer voor Wim en z'n band naar Willem Duys. Zo gaan die dingen.

Zaterdag 16 september 14.20 uur. Keuken Kudelstaart

't Is weer zover! We zijn weer 'thuis' en meteen zit ik hier nu alweer voor de tweede maal midden in de nacht. Niet te tobben, dat komt pas later, maar gewoon ik kan weer niet slapen. Thuiskomen, na drieëneenhalve maand vakantie, is moeilijker dan u denkt.

Dinsdag 26 september

Van 9.30-13.30 uur gesprek opgenomen voor de Belgische televisie in de studio van Bob Kommer in Den Haag. Heer Gyles en ik over het cabaret in Vlaanderen. Om 19.30 uur pas thuis, warm, bezweet, moe. Tropische temperaturen in de studio. Zaterdag gaan we de grove werkkopie van het BRT-vraaggesprek bekijken, daarna eten met meneer Van Liempt en Ru van Veen. Ik zou nooit voor radio of televisie roepen Johnson moordenaar. Ten eerste omdat ik weet dat dat niet mag. En ten tweede omdat... dat schiet me nu niet zo gauw te binnen.

Woensdag 4 oktober. Ochtend 12.20 uur. Werkhuisje Kudelstaart

Donkere, dreigende zuidwesterstormberichten. Ik kijk op de plas die in beweging begint te komen. Gisteren Sant hier vanaf 10.00-12.00 uur. Zag er fantastisch uit. Heel apart en bijzonder. Zeer kort geknipt. Aantrekkelijk, maar in de conversatie met een soort Chinese Muur nog steeds om haar heen. Moeilijk er door te breken. Ik nog van 11.15-12.00 uur met haar gepraat, beter gezegd tegen haar gepraat. Zij met grote, oplettende ogen en weinig antwoord. Wilde december pas beslissen voor een eventueel engagement.

Donderdag 5 oktober. Middag 14.50 uur

Vanmorgen met René Frank gesproken over het nieuwe seizoen. Hij wil, geloof ik, erg graag. Zou het erg leuk vinden als Sant er bijkwam. Zijn ook echt wel mensen voor elkaar. Door dit gesprek heen AVRO's radiojournaal (via meneer Van Liempt), die morgenochtend na het nieuws van 8.00 uur een interview willen hebben met mij hoe dat nu zit met dat ‘optreden’ voor de BRT dat niet in Nederland mag worden uitgezonden.

Vrijdag 6 oktober

Om 7.30 uur al naar draaihuisje. Opnameapparaat op scherp gezet. 8.20 uur AVRO's radiojournaal, interview Herman Emmink-Wim Kan. 's Avonds met Ol naar meneer Van Liempt in Den Haag van 20.10-21.30 uur. Bij ‘mensen’ boven een café de BRT-uitzending gezien.

Maandag 9 oktober 18.40 uur

Ga nu om 19.00 uur met Ol samen ‘Hoepla’ zien. Voor de tweede maal loopt er een bloot meisje over het scherm. Aaah. De VPRO heen en weer geslingerd tussen hoop en vlees. Ik ben bang dat het hoe langer hoe moeilijker wordt de kijker te kwetsen.

Zondag 15 oktober. Ochtend pl.m. 10.00 uur

Gisteravond zwaar de pé in toen het Parool nog mijn Witte-Bedjes-stukje niet had geplaatst. Alle actualiteiten daarin zijn maandag ouwe koek geworden. De actuele conferences kunnen alleen inhaken op algemeen bekende, actuele gebeurtenissen en na drie dagen zijn die gebeurtenissen weer weggezakt in het moeras van de vergetelheid. Schreef Han Knap een (lieve) boze brief om het nu maar te annuleren. Beloofde na 31 oktober, de start van de actie, een nieuw stukje met nieuwe actualiteiten te schrijven.

Vrijdag 27 oktober

Amsterdam? Vreselijk. Dat is geen stad, dat is een stenen nachtmerrie. Om 17.45 uur gesprek met Jaap van de Merwe. Goeiig, maar zinloos. Deed stukje uit z'n conferences (met Schmelzer veeg ik de vloer aan). Boe. Boe. Boe. Alles wat je tegen hem zegt, is totale onzin. Hij zal het vak nooit opgeven en nooit leren. Dan zie ik nog

meer, minder weinig, in Seth die nu druk bezig is zich geheel over het paard van Ome Loeks te laten tillen. De manier waarop Seth als er applaus is wijst op zijn orkest, is van vijftig jaar geleden en langer. Zo wees Caesar op zijn soldaten, denk ik, als ze bij hun terugkeer in Rome werden toegejuicht.

Donderdag 2 november. Ochtend 6.00 uur

Zit met m'n voeten op de radiator; gezicht op de nog stille morgenblauwe plas. Troostgevend uitzicht. Gedeprimeerd door voorstelling van gisteravond. Een programma soms vol leuke ideeën die verknoeid werden vooral door de leider, Jaap van de Merwe. Het wordt nooit wat, want vakmanschap is meesterschap en dat ontbreekt. En het ergste bij deze mensen is, geldt ook voor Seth, ze weten niet, voelen niet, merken niet dat ze hun vak nog niet kennen. En Seth, én Jaap van de Merwe moeten eerst leren staan, dan leren lopen en dan leren hoe je armen en handen moet bewegen. Maar wie leert ze dat? En wanneer? En waar?

Vrijdag 3 november 16.20 uur

Van 12.30-15.30 uur bezoek van Wim Sonneveld. Erg leuk gepraat. Vertelde dat Seth nu in Amsterdam met een vriend gaat wonen. Dit alles zou hij (Seth) ronduit met Wim Sonneveld hebben besproken... Monden vielen open van stomme verbazing. Geloof er eigenlijk niets van.

Zondag 12 november

‘Van de brug af gezien’. Paul Steenbergen en Ko van Dijk in een prachtige toneelavond. Bob van Leersum ontving ons in de Koninklijke Schouwburg. Frontloge. Koffie in de pauze. Als Juliana en Bernhard ontvangen. Heerlijke avond gehad. De mysterieuze kunst van het toneelspelen. Er gebeurt iets, zonder dat je kunt zien wát er gebeurt. Na veertig jaar bezig te zijn geweest met dit mysterie, kan ik het nog steeds niet onder woorden brengen.

Woensdag 29 november. Ochtend 5.25 uur

‘Hadimassa’ gezien. Beetje verschil van mening daarover met Ol, die last had van een koppige beaujolais. Ik vond het wel leuk, Ol niet en ik moest dan steeds zeggen wat ik er dan leuk in vond. Nasser

praat weer oorlogszuchtig in Cairo. Turkije en Griekenland bijna in oorlog over Cyprus. Bulderbaan van Schiphol geopend. Nog niets gehoord.

Dinsdag 30 november

In Haarlem naar de musical 'De Stunt' geweest. Vooral na de pauze toch wel erg leuk. Heb nu al zin om het nog eens te gaan zien, vooral omdat de tekst vaak moeilijk was te verstaan. Veel charme van de jeugd, veel onnodige plot en erg veel leuke ideeën.

Zondag 3 december 8.30 uur

Gisteren 19.15 uur met meneer Van Liempt naar Stadsschouwburg Haarlem en voor de tweede maal 'De Stunt' gezien. Hoewel ik op constructie, dialogen en karakters een zee van aan- en opmerkingen heb, vond ik het ook de tweede keer weer boeiend. Een kleurige, nieuwe, inspirerende avond. Toch een voorstelling waarvan iets uitgaat.

Donderdag 12 december 17.55 uur

Ru viel ons mee. Zag er vermagerd uit, maar niet echt down. Er werd (tenslotte) vrij veel gelachen. Twee titels voor nieuwe programma en proloog-idee. Handtekeningen moeten zetten op de arm van een leuke verpleegster. Eén week arm niet wassen! Financiële steun aangeboden (Ru krijgt nog composities van ouwejaar).

Donderdag 14 december

9.00-9.35 uur telefoon Joop Koopman, VARA, of ik 31 december in programma van Henk Elsink één liedje over oudejaar zou willen zingen. Neen, zei ik, maar bood Henk het nieuwe liedje 'De nieuwe kalenders' aan, die ik zelf voor de Wereldomroep hoop en denk te doen. Samen repeteren we dan met Harry Bannink op 22 december twee uur in de VARA-studio.

9.40 uur telefoon meneer Van Liempt.

10.10-11.47 uur telefoon prof. L. de Jong. Uitnodiging aanvaard om 5 februari op Soestdijk te komen praten met Beatrix en Claus naar aanleiding van 'De Bezetting', de tv-serie die Beatrix en Claus nu geheel voor zich alleen laten afdraaien met levende getuigen van die jaren. Nu zijn Corry en ik hiervoor uitgenodigd en er mag, nee

er moet zelfs, gezegd worden dat wij niet ingenomen zijn (waren) met het bezoek dat Beatrix gebracht heeft aan de keizer van Japan. We mogen, nee moeten, openhartig praten heeft de prof. gezegd. We zullen zien.

Zaterdag 16 december 23.20 uur

Zit met Ol voor 't open haardvuur. Witte, lichtmousserende wijn, kaviaar, ansjovis, kaas en bier en cognac. Ach, als een mens tot in de eeuwigheid zo mocht blijven zitten.

Vanavond naar Herman van Veen in Stadsschouwburg Haarlem geweest. Heb een mooie inspirerende avond gehad. Hij doet vaak denken aan Toon, zelden aan mij, nooit aan Wim Sonneveld. Uitzonderlijk toneeltalent, waarvan je af en toe denkt: Als ie maar niet al te vlug ergens is. Neemt grote pauzes en grote sprongen. Die laatste beheerst hij meer dan de eerste! Schitterende plastiek. Prachtige stem. Bijzondere mimiek. Floortje Klomp zong twee à drie liedjes. Dat interesseerde me niet. Gewoon zo'n tienermeisje. Maar Herman van Veen is iets nieuws. Grote spanning, warm, hartelijk, vooral tegen het slot. Speelde viool, schuiftrompet, floot en zong (prachtig, maar hard). Geloof wel een grote toekomst. Staan voor hem over vijf jaar in de rij. Bezwaren: te weinig afwisseling, te vaak in te kort tijdsbestek hetzelfde, soms precies hetzelfde. Weinig conferences. Grote stiltes riepen spanningen op die niet altijd voldoende tot ontlading kwamen. Hoogtepunten: ‘Schuintamboers’ en ‘Waar blijft de tijd’. Ovaties aan het slot. Slecht bezet (nog?), maar hoofdzakelijk een zeer jeugdig publiek. Vaak dacht ik: Ik wilde dat ik dit allemaal kon en als ik het kon, dat ik het allemaal zou durven.

Maandag 18 december

Thuis. Half uur lunch. Ol had met Sant gekletst. Gaat nog niet zo goed met Ru. In bed. Een ziekenomroepmeneer (Purmerendse Radio Omroep) belt. Op verzoek van Sant met Kerstmis Ru via die omroep toespreken. Weer een half uur naar z'n moer, maar Ol zegt terecht: Je wilt toch zo graag iets voor hem doen.

Vrijdag 22 december

Koffie, krant, post. Gesprekken met mijn compagnon (mevrouw Kan). Om 11.30 uur naar het werkhuisje. Geprobeerd wat te werken. Nieuwe programma schrijven, liedjes maken. Helemaal niet moeilijk. De woorden liggen klaar, nu moet je ze alleen nog maar in de juiste volgorde zetten.

Zaterdag 23 december. Ochtend 6.40 uur. In de keuken

Buiten loeit de storm. Vanaf 4.30 uur klaarwakker. Druk, druk, druk door het hoofd. Gevoel van's morgens vroeg tot's avonds laat van ‘dit haal ik niet’, van alles komt niets terecht. Overal en steeds het gevoel van ‘te veel’. Te veel post, te veel vrienden (bekenden), te veel invitaties (hé, we zien jullie nooit), te veel cadeaus, kalenders, hartelijkheid. Of je voortdurend op sterven ligt en iedereen nog één keer wil laten zien hoeveel ze van je houden. Gevoel van te veel bezit. Als ik ons huis binnenkom of een kast opendoe... te veel. De fototoestellen, de kalenders, de vriendelijkheid rolt de kasten uit. Achter m'n schaduw aan. Zodra we eindelijk naar dát theater en dát stuk gaan kijken, wat we al zo lang geleden beloofden, zien we direct een nieuw figuur, een andere vriend uit lang vervlogen tijden die zegt: We zien jullie nooit, kom nou eens naar ons kijken. En in plaats van de schaduw in te halen, loop ik dan nog weer meer achter dan vóór 't bezoek aan het theater. Daardoorheen lopen dan de telefonen, variërend van leuke mensen, zielige, zakelijke, huiselijke gesprekken. Gisteren zo totaal aan het eind van alle nooit-geleerde Latijn.

Donderdag 24 december 13.20 uur

Gistermiddag 14.45 uur in De la Mar auditie. Wieteke van Dort leek dé ontdekking van de hele auditie (de vorige inbegrepen). Misschien komt ze wel bij ons, maar ze heeft eigenlijk nog tot 1 september a.s. contract met toneelgroep van Berend Boudewijn. Verder maar drie kandidaten. Niks!

Nu hele ochtend om zeep met niets en met alles. Post. Afgrijselijk veel. Telegrammen opgegeven voor Frits Lambrechts en Marnix Kappers. Wil hedenmiddag bespreking met hen. Telefoon met Seth, Wereldomroep, meneer Katan, Wim Sonneveld. Dag dag. En nu... ijzelt het en moet ik koffie drinken. Daartussen dan nog dood-

zielige telefoon van Rientje Blaaser over de hopeloze toestand van haar moeder die doodziek ergens op een zaal met vijfenveertig kakelende vrouwen en een keiharde radio ligt. Nu gaat ‘tank Olle’ actie ondernemen.

Avond 19.30. Net thuis

In De la Mar geweest. Frits Lambrechts zong, zichzelf begeleidend, een liedje van Jaap van de Merwe. Erg leuk. We hebben hem na zijn auditie beneden in de foyer eigenlijk wel geëngageerd. Zoals ik zei: Vijftig procent als cabaretier en vijftig procent als pianist, violist, organist, gitarist, repetitor, als Ru moe zou zijn. Maar... als Ru onverhoopt helemaal niet meer mee zou kunnen doen, zouden we een pianist engageren en Frits Lambrechts z'n functie zou onveranderd blijven. Daarna Marnix Kappers. Opnieuw een verrassing. Na afloop in de foyer Ol nog met hem gesproken. Ook enthousiast. Aardige, niet zo zelfingenomen persoonlijkheid. Onzeker, niet snel, intelligent, maar toch soms iets traag. Een langzame klimmer zou ik denken. Humor en begrip lees ik ‘ergens’ in z'n ogen. Mijn ensemble zie ik nu ineens in haar ideale vorm voor me. Sant Heijermans, René Frank, Wieteke van Dort, Frits Lambrechts, Marnix Kappers. We hebben Marnix Kappers min of meer geëngageerd. Om 18.25 uur kwam Seth natuurlijk nog binnenlopen. Maar hij was me te glad en ik ben vlug de auto gaan halen en met Ol snel en min of meer voldaan naar huis gereden.

Maandag 25 december. Eerste Kerstdag

Gisteravond om 22.30 uur nog met één brandende kaars voor Ols bed ‘Stille nacht, heilige nacht’ staan zingen. Succesvol. Begon vanmorgen om aan Ol in bed uit te leggen hoe dat gejaagde gevoel m'n hele leven aan het bederven is. Ze luisterde lief en begreep er ongeveer niets van. Ze denkt net als iedereen dat het onzin is. Vanmiddag had Wieteke van Dort onverwacht opgebeld. Ik was aan het wandelen. Ol begon meteen over de naam Wieteke. Erg ongelukkig, want je moet volgens mij nooit door de telefoon over kwetsbare dingen zoals naamsverandering gaan praten, die au fond niets met succesvol samenwerken te maken hebben. Ik vrees dat alles afspringt, waardoor mijn hele ensemble-opzet ineen zakt. Die opzet is: weinig mensen, maar met bijzondere talenten en uiterlijk-

heden. Ol, Sant, Wieteke, dat inspireert door het aparte. Ol zegt: Let op mijn woorden, ze doet het. Ik zal op haar woorden letten, maar ik vrees dat ze niet bij ons komt. Erg jammer, dan moet ik twee meisjes engageren.

Woensdag 27 december 17.35 uur. Werkhuisje

Om 13.20 uur bij Wereldomroep. Toon was nog bezig. Met Teddy Scholten in aparte kamer dialoog doorgenomen. Handig. Teddy verandert totaal niet. Erg aardig. Om 14.30 uur opname. Zelf niet erg tevreden, doordat ik mijn stem wat schor vond. Leuk nog weer even met Toon staan praten. Liet me meteen weer voor twee andere dingen strikken. Interview met Wereldomroep en autotrekken bij het Vrije Volk voor Teddy. Er komt nooit een eind aan al mijn afspraken.

Vrijdag 29 december. Middag 16.45 uur. Werkhuisje

De dag is alweer weg en ik weet echt niet waaraan. Ol gisteren bij Rientje Blaaser[1] geweest, waar ze Rientje verbedde, eten voerde, geld voor verpleegsters gaf en zich naar mijn gevoel weer eens van haar allerbeste kant deed kennen. Ol vanmorgen 11.40 uur op mijn initiatief Han Knap gebeld over de schande van Rientje Blaasers onverzorgde toestand. Han antwoordde dat zijn vrouw en hij al jaren op dat terrein tegen de bierkaaien vechten.

> Ze lopen met de borden van Vietnam
> maar wie loopt met het wagentje
> het invalidewagentje
> van mevrouw Van Dam?

Dat vond Han een prachtig Wim-Kan-refrein en neemt het op in zijn dagboek. Inspirerend? hoop ik. Er moet eens echt een liedje gemaakt worden.

Zondag 31 december. Oudejaarsavond 18.15 uur

Natte sneeuwbuien, af en toe hagel en zelfs onweer. Om 12.00 uur het huis verlaten vanmorgen. Om 12.35 uur bij meneer Van Liempt, waar Wieteke van Dort net wilde weggaan. Heel gezellig nog wat gepraat. Toen Wieteke weg was nog wat zaken besproken en om -15.00 uur naar Scheveningen. Strand! Machtige, hoge zee. Alleen

de helden der kust waren op het strand. Bijbel cadeau gekregen van man die vroeg: Bent u W.K.? Ja. En gelooft u in de Here Jezus? Nee... Lief, primitief verhaal over Jezus die ook mij liefhad (wist hij). Toen scheurde de man zijn naam uit de Bijbel (Nieuwe Testament) en gaf hem aan mij. Toch goeiig...! Mooie sfeervolle middag. Even daarna drie dikke mannen met twee leuke, ondeugende dochtertjes. Weten jullie wie deze meneer is? Nee, dat wisten ze geen van tweeën. Dat is nou meneer Wim Kan. Dat zei ze niets. Hè, gaat u met ons op die plank staan? Daar stonden we met zijn drieën. En toen kwam de zee. Alle drie zijknat. Groot succes. Ook bij de drie dikke heren, die op veilige afstand stonden en vonden dat ik zo jongensachtig was gebleven. Strandjutters, tien man sterk, riepen: Krijgen we vanavond nog wat te horen? Nee, riep ik, anders liep ik hier nu niet.

Eindnoten:

1 Bij het lezen van dit fragment kan verwarring ontstaan, want moeder Rina en dochter Riny Blaaser hebben dezelfde roepnaam.

Personenregister

Dit register bevat niet slechts een alfabetische opsomming en verwijzing naar pagina's, maar plaatst de hoofdpersonen van deze dagboeken met een zeker niet volledige toevoeging in hun kader en sfeer van de tijd.

Aarsen, Leo, tuinman, timmerman en klusjesman van Wim Kan in Kudelstaart 123, 278
Adamo, Belgische zanger 217
Aeckerlin, Philippine, (geb. 1935) cabaretière. Debuteerde in 1959 bij het ABC-cabaret en kwam na een onderbreking voor de Snip & Snap-revue een seizoen later weer terug 48, 57, 72, 85, 86, 90, 102, 105, 114, 120, 155, 161, 163
Alphen, Jim van, korte tijd tekstschrijver van Wim Kan 270
Alten, P. van, toneelmeester Paviljoentheater 265
d'Ancona, Hedy, (geb. 1937) beginnend cabaretière. Later in de politiek haar plaats gevonden 93
Anstadt, Milo, (geb. 1920) televisieregisseur bij de VARA van 1955 tot 1983 211, 233
Arean, Jenny, (geb. 1942) cabaretière. Debuteerde in 1960 bij het ABC-cabaret 86, 96, 105, 127, 138, 148, 155, 157, 162, 181, 182, 183, 192, 208, 212, 213, 215, 217, 219, 220, 221, 223, 224, 225, 226, 227, 229, 231, 232, 233, 234, 236, 240, 244
Baay, Lucie, enige tijd privé-secretaresse van Wim Kan. Echtgenote van de acteur Chris Baay 42, 66, 71, 83, 137, 145, 265
Baker, Josephine, (1906-1975) Parijse revuester van Amerikaanse origine. Nog altijd bekend om haar bananenrokje 184
Bakker, medewerker bij de VARA 2
Bannink, Harry, (geb. 1929) componist, arrangeur, pianist. Drie jaar begeleider van Wim Sonneveld. Vaste componist van Annie M.G. Schmidt 246, 286
Beatles, The 208, 216, 217, 218, 222
Beatrix, prinses, (geb. 1938) 4, 28, 177, 214, 237, 252, 258, 266, 268, 286, 287
Beel, L.J.M., (1902-1977) formateur en informateur van menig kabinet. Lid van de KVP 48, 49, 50, 52, 67
Beinum, Eduard A. van, (1901-1959) dirigent van het Concertgebouworkest van 1939 tot 1945 59
Bentz van den Berg, Han (1917-1976) acteur 23
Berg van Heemstede, jhr. van den 144
Berg, Miep van den, (geb. 1906) actrice 10
Berger, Ludwig, (1892-1969) Duitse filmregisseur, die o.a. in 1937 de Nederlandse speelfilm 'Pygmalion' regisseerde waarin Wim Kan een bescheiden rol speelde 89
Bergh, Hans van den, lid van het Amsterdams Studentencabaret. Later theatercriticus bij Het Parool 79
Bergh, Sidney J. van den, (1898-1977) in 1959 minister van defensie in het kabinet-De Quay. Hervatte daarna het vice-voorzitterschap bij Unilever 109
Berghoef, prof., architect, ontwierp Kans huis in Kudelstaart 283

Berghuis, W.P., van 1952 tot 1971 burgemeester van Kampen 187

Bergman, Ingrid, (1917-1987) filmactrice 88
Berk, Marjan, (geb. 1932) cabaretière. Later ook schrijfster en journaliste. Debuteerde in 1955 bij het ABC-cabaret; Getrouwd met de pianist en componist Ruud Bos 1, 7, 35, 246, 267
Berkmans, mevr., kleedster bij het ABC-cabaret; 160, 178
Bernhard, prins, (geb. 1911) 4, 72, 136, 160, 214
Berretty, Yoka, (geb. 1928) actrice 238
Beuk, Hans, toneelassistent bij het ABC-cabaret 24
Beuker, Han, pianist. Vormde voor de oorlog met Wouter Denijs het duo dat het ABC-cabaret op twee vleugels begeleidde 29, 94
Bibeb, journaliste 60, 216
Bie, Jan de, fictieve naam, gebruikt in de grappen van Kan 39
Bijl, Martine, (geb. 1948) cabaretière 249
Binnendijk, Dick, impresario van Toon Hermans 209
Blaaser, Rina, (1900-1968) actrice, zoals veel van haar familieleden van de Blaaser- en Nooy-kant 289, 290
Blaaser, Riny, (geb. 1920) telg uit een theatergeslacht, dochter van Rina Blaaser 289
Bloemendaal, Adèle, (geb. 1933) cabaretière 263
Blok, Bill, toneelmeester 74
Blok, Hetty, (geb. 1920) cabaretière 61, 238
Blokker, Jan, (geb. 1927) journalist, tekstschrijver 125, 127
Boer, Nico, producer bij grammofoonplatenmij. Phonogram 3
Bomans, Godfried, (1913-1971) schrijver. Destijds columnist bij de Volkskrant 158, 179, 197
Bommel, Dick van, (geb. 1928) in 1959 radioverslaggever bij de NCRV en bij nationale programma's 72
Bordon, Jenneke, actrice 93
Borel, Louis, (1905-1973) acteur. Had een korte Hollywood-carrière, speelde in het seizoen 1949/1950 bij het ABC-cabaret 25, 158
Borg, Vicka, actrice 86, 105
Borkus, Jan, toneelmeester van het Nieuwe de La Mar theater. Hield met spuug en touwtjes het theater draaiende en was leermeester van vele inspeciënten 238
Bos, Mieke, (geb. 1937) zangeres, musical-ster 211
Bos, Ruud, (geb. 1936) pianist, arrangeur. Getrouwd met Marjan Berk 96, 246
Botje, overburen van Kan 139
Boudewijn, Berend, (geb. 1936) in 1967 leider van toneelgezelschap De Nieuwe Komedie 288
Bouma, Annelies, debuteerde in 1956 bij het ABC-cabaret. Zusje van Maya Bouma 48, 72, 83, 116, 120, 155, 160, 161, 181, 183
Bouma, Maya, (geb. 1933) cabaretière. Debuteerde in 1955 bij het ABC-cabaret 26, 36, 41, 48, 67, 72, 83, 85, 86, 90, 91, 93, 95, 102, 103, 114, 116, 120, 140, 145, 157, 160, 163, 221, 231, 238
Bouma, S.J., vader van Maya en Annelies 36, 83
Bouwman, Mies, (geb. 1929) televisiepersoonlijkheid. Getrouwd met Leen Timp 152, 154, 175, 177, 178, 180, 202, 238
Bouwmeester, Lily, (geb. 1901) actrice 142

Bow, Jack, danser, choreograaf 127, 218, 219, 243
Brel, Jacques, (1929-1978) Franse chansonnier 217
Briels, Carel, (1916-1983) regisseur en organisator van Cecil-B.-de Mille-achtige openluchtspektakels 203, 262
Broeksz, J.B., (1906-1980) al vanaf 1929 de omroepsecretaris van de VARA. In 1966 werd hij voorzitter 2, 45, 49, 50, 53, 92, 107, 108, 119, 156, 192, 222, 256, 260

Brokken, Corry, zangeres. Leading lady bij de Sleeswijkrevues 20, 96, 164, 197
Brüesch, Luzi, de huisbewaarder van Kans châlet in Zwitserland 124, 140, 163, 202, 226
Brusse, Kees, (geb. 1925) acteur, film- en televisieregisseur. Is getrouwd geweest met Mieke Verstraete 11, 26, 27, 28, 31, 39, 40, 41, 53, 77, 95, 107, 108, 126, 222, 223
Bueno de Mesquita, (geb. 1918) parodist. Trad incidenteel als gast in het ABC-cabaret op 181
Burger, J.A.W. (Jaap), (1904-1986) van 1949 tot 1966 VARA-voorzitter. PVDA-voorman. Formateur van het kabinet Den Uyl 248
Buwalda, Ben, cineast 232, 234
Buwalda, dr., 234
Buys, Piet, acteur 41
Buziau, Johan, (1877-1958) komiek. Door de vader van Wim Kan zeer bewonderd 24, 71, 109
Cals, J.M.L.T., (1914-1971) minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen van 1952 tot 1963. Later minister-president (1965-1966) 105, 122, 197, 229, 236, 252, 255
Carelsen, Fie, (1890-1975) actrice 24, 51, 71
Carmiggelt, Marjan, dochter van Simon Carmiggelt 115
Carmiggelt, Simon, (1913-1987) schrijver. Door de jaren heen een trouwe vriend van Wim Kan. Leverde teksten maar vooral ideeën voor de conferences 4, 32, 71, 76, 78, 107, 112, 115, 120, 124, 125, 128, 149, 158, 176, 179, 190, 200, 210, 227, 236
Carmiggelt, Tini, echtgenote van Simon Carmiggelt 4, 71, 78, 112, 115, 128, 191, 200, 210
Carrell, Rudi, (geb. 1934) al jong een televisiepersoonlijkheid, later zeer populair in Duitsland 61, 96, 180, 209, 215, 216, 225, 237, 238, 239
Castro, Fidel, (geb. 1927) 86, 132, 262
Chaplin, Charles, (1889-1977) 78, 263
Chroesjtsjov, Nikita S., (1894-1974) 34, 39, 56, 86, 94, 99, 101, 103, 104, 111, 120, 139, 143, 148, 175, 177, 216
Churchill, Sir Winston, (1874-1965) 232, 233
Claus, prins, (geb. 1927) 252, 258, 286
Clinge Doorenbos, J.P.J.H., (1884-1978), dichter van wat voor de hand liggende versjes.
Collem, Simon van, destijds filmjournalist bij de VPRO 56
Corte, Jules de, (geb. 1924) cabaretier die zijn eigen liedjes op de vleugel begeleidde 123, 166
Cottaar, Jan, sportcommentator. Tour de France-specialist 85
Cox, Gerard, (geb. 1940) cabaretier 231, 247, 253, 267
Cremer, Jan, (geb. 1940) schrijver, schilder 218, 223, 233
Cremers, O.P.F.M., burgemeester van Haarlem van 1947 tot 1969 247
Croiset, Max, (geb. 1912) acteur 165
Dalsum, Albert van, (1889-1971) acteur. Bracht Corry Vonk en Wim Kan op een feestavond in sociëteit De Kring met elkaar in contact 183, 200

Davids, Heintje, (1888-1975) eigenlijk Henriëtte Davids. Revue-artieste. Zuster van Louis Davids. Zij schonk Wim Kan in 1955 de Davidsring, nu in het bezit van Herman van Veen 24, 38, 142, 338
Davids, Louis, (1883-1939) cabaretier. Corry Vonk trad voor de oorlog vaak met hem op. In de zomer van 1938 was het hele ABC-cabaret te gast in zijn Scheveningse Kurhaus-cabaret 7, 169
Defourny, J.C., (1914-1971) oprichter Nederlands Theater Centrum 230

Dekker, Bob, acteur 184
Dekker, Louis, meer dan vijftig jaar bedrijfsleider van theater Carré 209
Denijs, Wouter, vormde samen met Han Beuker het duo dat het ABC-cabaret achter twee vleugels begeleidde 94
Derksen, Jan, (geb. 1909) een aantal keren wereldkampioen wielrennen 134
Diamant, Peter, van 1950 tot 1966 directeur van het Holland Festival 98
Diekman, F.J.H.M., directeur van de Stadsschouwburg Nijmegen van 1961 tot 1977 254
Dienske, 37
Dietrich, Marlene, (geb. 1901) 181
Dijk, Henk van, pianist, later begeleider van Seth Gaaikema 245
Dijk, Ko van, (1916-1978) acteur 285
Dijkstra, Sjoukje, (geb.1942) destijds Nederlands nationale trots, meerdere malen wereldkampioene kunstrijden op de schaats 123, 157
Dis, C.N. van, (geb. 1923) Tweede-Kamerlid voor de SGP 263
Doderer, Joop, (geb. 1921) acteur 104
Dommering, directeur van hotel in Gieten 170
Donner, Irene, vrouw van de schaker, in de Provotijd bedenkster van het witte-wijvenplan 252
Doolaard, A. den, (geb. 1901) schrijver 25
Doolaard, C.B. den, destijds filmcriticus bij Het Parool 203, 230
Dorana, Lia, (geb. 1918) actrice, cabaretière. Werkte in het seizoen 1953/1954 bij het ABC-cabaret 148
Dort, Wieteke van, (geb. 1943) cabaretière. Werkte vanaf 1968 anderhalf seizoen bij het ABC-cabaret 288, 289, 290
Drees jr., Willem, (geb. 1924) zoon van Willem Drees sr. Later zelf minister van verkeer en waterstaat in het kabinet-Biesheuvel (1971-1973). Destijds directeur van de Rijksbegroting van het ministerie van financiën 52, 71
Drees, Willem, (1886-1988) minister-president in 1948. Viermaal keerde hij na een kabinetscrisis als minister-president terug (1951, juli en september 1952 en 1955) 1, 34, 50, 51, 52, 71, 146, 255
Dresselhuys, Mary, (geb. 1907) comedienne. Trouwde na eerdere huwelijken met Joan Remmelts en Cees Laseur met Jons Viruly. Petra en Merel Laseur zijn haar dochters. Zij was lange tijd een zeer goede vriendin van Wim Kan en Corry Vonk 3, 12, 18, 45, 61, 75, 77, 82, 169, 185
Droog, Bernard, (geb. 1921) acteur 40
Dürrenmatt, Friedrich, (geb. 1921) Zwitsers schrijver 200
Duinhoven, Ton van, (geb. 1912) acteur. Ontdekt door Wim Kan in 1948 10
Dulst, Van, producer NCRV-radio 128
Duyn, Flip van, tekstschrijver. De zoon van Annie M.G. Schmidt 125
Duys, mevr., echtgenote van Willem Duys 199
Duys, Willem O., toen nog met een O.tje. TV-presentator en de man achter het Grand Gala du Disque 130, 131, 154, 155, 181, 190, 193, 194, 195, 197, 199
Efferen, Hans van, beginnend acteur 10
Eijsden, Van, 37
Eisenhower, Dwight D., (1890-1969) 39, 48, 57, 81, 101, 102, 103, 104

Elsink, Henk, (geb. 1935) cabaretier. Speelde na zijn debuut bij Tom Manders in 1963 een seizoen bij het ABC-cabaret 96, 114, 116, 120, 132, 138, 141, 155, 156, 185, 211, 233, 286
Emmink, Herman, (geb. 1927) van 1956 tot 1982

AVRO-medewerker 284
Eyck, Caro van, (1915-1979) actrice 81, 142
Faassen, W., destijds bedrijfsleider van het Nieuwe de la Mar theater 238
Ferdinandusse, Rinus, (geb. 1921) journalist. Destijds leider van het Haags Studentencabaret en later medewerker aan het televisieprogramma 'Zo is het toevallig...'. Nu hoofdredacteur van Vrij Nederland 76, 79, 170, 180, 189, 192
Fernandes, dr., keel-, neus- en oorspecialist 154
Flinck, J., impresario. Compagnon van Wout van Liempt, behalve bij de zaken van Wim Kan 30, 53, 54, 66, 94, 133
Franco, Francisco, (1938-1975) 81
Frank, René, (geb. 1940) cabaretier. Kwam in 1961 bij het ABC-cabaret en bleef daar met een korte onderbreking tot voorjaar 1969 120, 185, 229, 232, 233, 243, 244, 259, 264, 284, 289
Frenkel Frank, Dimitri, (geb. 1928) in 1958 journalist voor De Telegraaf. Later tekstschrijver, acteur, regisseur 43
Frijda, Nelly, (geb. 1936) actrice. Begon in 1955 haar theatercarrière bij het ABC-cabaret onder haar meisjesnaam Nelly Wiegel. In het seizoen 1962/1963 keerde zij daar nog een keer terug 1, 7, 37, 157, 161, 165, 181, 183, 184
Gaaikema, Seth, (geb. 1939) cabaretier en tekstschrijver. Schreef aan het begin van zijn eigen carrière een aantal liedjes voor het ABC-cabaret en leverde bijdragen aan enige oudejaarsconferences. Is lange tijd bevriend geweest met Wim Kan en Corry Vonk 25, 37, 45, 50, 55, 69, 70, 79, 87, 89, 104, 109, 111, 112, 117, 122, 124, 128, 129, 131, 140, 141, 148, 155, 164, 169, 170, 171, 176, 179, 191, 200, 201, 204, 206, 213, 219, 236, 238, 239, 246, 264, 268, 271, 285, 288, 289
Gaarlandt, K.H., Commissaris van de Koningin in de provincie Drenthe van 1964 tot 1974 248
Gaay Fortman, W.F. de, (geb. 1911) minister van binnenlandse zaken in het kabinet-Den Uyl (1973-1977). Vader van Bas de Gaay Fortman. (Kan: de oude Gaay, pappa Gaai.) 121
Gagarin, Joeri, eerste ruimtevaarder 131
Garland, Judy, (1922-1969) filmster 117, 217
Garthoff, Bert, destijds medewerker bij de VARA-radio. Had eigen programma op de vroege zondagochtend 123
Gaulle, Charles A.J.M. de, (1890-1970) 29, 86, 94, 152, 187, 273
Geert, medekrijgsgevangene van Kan in de Japanse kampen 278
Geesink, Anton, (geb. 1934) in 1961 de eerste niet-Japanner die het wereldkampioenschap judo won 149, 223
Gelder, Van, medewerker van de AVRO 156
Gerbrandy, P.S., (1885-1961) minister-president van het oorlogskabinet in Londen 49, 51
Gijles, Volie, vormde samen met Walter Mirath Zwitsers cabaretduo 200
Gimberg, Jack, (geb. 1922) acteur met Internationale carrière, zich daarbij John van Dreelen noemend. Zoon van Louis Gimberg 223
Gimberg, Louis, (1880-1959) acteur. Werd door Wim Kan in 1936 bij de oprichting van het ABC-cabaret als conferencier aangetrokken 59

Gobau, Marlene, (geb. 1934) dochter van de actrice Miep van den Berg. Trad in het seizoen 1957/1958 op in het ABC-cabaret 1, 10, 33
Goldberg 186
Goldwater, Barry, (geb. 1909) in 1964 republikeins presidentskandidaat 223

Gomperts, H.A., (geb. 1905) destijds toneelcriticus bij Het Parool. Had eigen televisieprogramma 'Literaire ontmoetingen' 67, 68, 70, 176
Gosler, Lotte, cabaretière. Was in de jaren dertig met het anti-fascistische, Duitse cabaret Die Pfeffermühle van Erika Mann naar Nederland gekomen 7, 120, 181, 183, 188
Graaf, mevr. de 167
Grönloh, Anneke, tienerzangeres met Nederlands repertoire w.o. het liedje 'Brandend zand' 193, 197
Groot, Margriet de, (geb. 1938) actrice. Debuteerde in 1957 bij het ABC-cabaret, waar Wim Sonneveld haar in 1960 weghaalde voor de musical 'My Fair Lady' 1, 41, 48, 57, 72, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 96, 102, 105, 111, 145, 238
Grootveld, Jasper, bekend provo. Uitvinder van de happenings op het Spui 267, 268, 270
Guevara, Che, (1928-1967) 229, 273
Gyles, Rik, destijds televisiemaker bij de BRT 283
Haan, dr. de, keel-, neus- en oorspecialist 146
Haanstra, Bert, (geb. 1916) cineast 32, 98, 222
Haas, Alex de, (1896-1973) eigenlijk conferencier. Spande zich vooral in om de geschiedenis van het cabaret vast te leggen 243
Haas, Polo de, pianist 245
Hall, G. van, (1904-1977) burgemeester van Amsterdam van 1957 tot 1967. Buurman van Wim Kan in Kudelstaart 7, 19, 67, 110, 160, 169, 255, 256, 278
Halliday, Johnny, Franse rockzanger uit België 216, 218
Halsema, Ank, echtgenote van Frans Halsema 225, 226, 229, 231, 232, 243
Halsema, Frans, (1939-1984) cabaretier. Kwam in 1964 bij het ABC-cabaret, maakte daarna een indrukwekkende carrière tot aan zijn veel te vroege dood 208, 212, 218, 219, 224, 225, 226, 229, 231, 233, 236, 242, 243, 244, 245, 259, 263, 267
Hamel, Maxim, (geb. 1928) acteur 184
Hammarskjøld, D.H.A.C., (1905-1961) Zweeds diplomaat. Werd in 1949 secretaris-generaal van de Verenigde Naties 111
Hardy, Françoise, Franse tienerzangeres 197
Hartkamp, Gerard, (geb. 1908) acteur 184
Hattum, Peter van, beginnend cabaretier. Maakte in 1957/1958 deel uit van het ABC-cabaret 1, 36
Hauer, Arend, (1909-1985) acteur 93
Hauer, Teunke, actrice 93
Heering, ds., 76
Heesters, Johan, (geb. 1903) operettezanger die te lang in Duitsland carrière maakte 211
Heijermans, Sant, (geb. 1934) kleindochter van Herman Heijermans. Debuteerde in 1955 bij het ABC-cabaret en bleef daar met onderbrekingen tot 1969. Trouwde met pianist Ru van Veen 1, 36, 48, 72, 75, 87, 90, 102, 103, 105, 113, 114, 116, 120, 139, 141, 148, 161, 175, 192, 194, 240, 283, 284, 287, 289, 290
Heineken, A.H. (Freddie), destijds gedelegeerd commissaris bij het bierconcern 184
Hemert, Willy van, (geb. 1912) filmen televisieregisseur 213

Hepburn, Audrey, (geb. 1929) Amerikaans filmactrice met Nederlandse achtergrond 53
Herfst, Eric, (1937-1985) cabaretier. Oprichter van cabaret Lurelei. Was getrouwd met Jasperina de Jong 244
Hermans, Maurice, zoon van Toon Hermans 261
Hermans, Rietje, echtgenote van Toon Hermans 134, 219, 221, 261
Hermans, Toon, (geb. 1916) cabaretier. Stond naast Wim

Kan en Wim Sonneveld onbereikbaar aan de top van het Nederlandse theateramusement 19, 27, 28, 78, 79, 96, 100, 110, 120, 130, 133, 134, 137, 141, 143, 144, 146, 151, 155, 158, 173, 179, 184, 187, 199, 204, 205, 209, 213, 217, 219, 220, 221, 224, 227, 230, 232, 235, 239, 243, 246, 247, 255, 261, 265, 267, 270, 274, 275, 278, 287
Hermus, Guus, (geb. 1915) acteur 142, 184
Heuvel, André van den, (geb. 1927), acteur 248
Hilkman, kapper van Wim Kan 166
Hiltermann, G.B.J., (geb. 1914) politiek commentator voor de AVRO. Van 1952 tot 1965 hoofdredacteur van de Haagse Post 122, 138, 142, 166, 215
Hitler, Adolf, (1889-1945) 279
Hoek, Guusje, kleedster van Wim Kan 74
Hoeven, Goof van der, lange tijd de lievelingsneef van Wim Kan. Enige zoon van Kans zuster Truus (Tu) 44
Hoeven, Tu (Truus) en Pé (Pieter) van der, resp zuster en zwager van Wim Kan 73, 207, 276
Hofman, Willy, (geb. 1915) samen met Piet Meerburg theaterproducent. Kreeg als directeur Kunstgebouwen in Rotterdam de theatersituatie strak in handen 184, 233
Hofstra, J.W., destijds kunstcriticus met eigen televisieprogramma 39, 70
Hollander, F.Q. den, (1893-1982) van 1947 tot 1958 president-directeur van de Nederlandse Spoorwegen 49
Holthuizen, Henriëtte, kookboekenschrijfster 56
Houten, Rudie van, pianist 245
Hoving, Marijke, (geb. 1925) cabaretière. Begon evenals haar man Sieto Hoving haar carrière in 1953 bij het ABC-cabaret. Medeoprichtster van het Tingeltangelcabaret 26
Hoving, Sieto, (geb. 1924) cabaretier. Speelde in 1955 een seizoen bij het ABC-cabaret. Medeoprichter van het Tingeltangelcabaret 79, 160, 170, 235, 247, 258
Huf, Emmy, (geb. 1922) journaliste. Dochter van de acteur Paul Huf 138
Huf, Paul, (1891-1961) acteur 138
Huygens, Stan, fictieve naam van degene die bij De Telegraaf de societyrubriek verzorgt 89
Ibo, Wim, (geb. 1918) radioproducer, platenproducer, journalist, impresario. Produceerde de eerste drie oudejaarsconferences. Ontwikkelde zich later tot specialist op het terrein van de cabaretgeschiedenis 4, 41, 44, 50, 53, 86, 92, 94, 103, 106, 107, 108, 116, 126, 225
Irene, prinses, (geb. 1939) 208, 214, 215
Janssens, Magda, (1884-1973) actrice 92
Jeanmaire, Zizi, (geb. 1924) Franse showster met zang, dans en veel pluimen 184
Johnson, Lyndon B., (1908-1973) 208, 223, 252, 282, 283
Jones, Donald, (geb. 1932) acteur 96
Jong, Jasperina de, (geb. 1938) cabaretière. Een van de weinige keren dat Kan zich vergiste bij het beoordelen van een aankomend talent. Hij wees haar af in

een inmiddels vermaarde brief en Jasperina ontwikkelde zich tot een topcabaretière 114, 244, 267
Jong, P.J.S. de, (geb. 1915) minister van defensie in de kabinetten-Marijnen, Cals en Zijlstra. Van 1967 tot 1971 minister-president 273
Jong, prof.dr. L. (Loe) de, (geb. 1914) historicus.

Programmamaker voor de VARA. Was tot 1979 directeur van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie 142, 211, 233, 239, 286
Jongewaard, Leen, (geb. 1927) acteur, cabaretier 57, 248
Jonkman, J.P.H., (geb. 1925) werkzaam op bureau Politieke NAVO-zaken van het ministerie van defensie van 1962 tot 1966 239
Jordaan, Johnny, (geb. 1924) zanger van het Amsterdamse levenslied 13, 78
Juliana, Koningin, (geb. 1909) 28, 72, 122, 126, 127, 160, 208, 214
Jurgens, R.G., (geb. 1904) destijds lid van de Raad van Bestuur van Unilever, de fabrikant van de jeukende margarine, die aanleiding was tot de Planta-affaire 109
Kaart, Johan, (1897-1976) acteur 111
Kan, J.B., (1873-1947) van 1926 tot 1929 minister van binnenlandse zaken en landbouw in het eerste kabinet-De Geer. Politiek links-liberaal (hoewel partijloos) en all-round sportsman was hij in die tijd een van de populairste ministers. Vader van Wim Kan 55, 62, 71, 94, 109, 237
Kan, Jan en Lot, resp. enige broer en schoonzuster van Wim Kan 2, 51, 52, 57, 58, 80, 160, 265, 283
Kappers, Marnix, (geb. 1943) kwam in 1968 anderhalf seizoen bij het ABC-cabaret 288, 289
Kaps, Fred, (1926-1980) goochelaar van wereldformaat. Trad diverse malen als gast op in het ABC-cabaret 27, 30, 37, 41, 48, 54, 61, 66, 67, 75, 93, 102, 113, 131, 181, 183
Katan, E., accountant van Wim Kan 26, 29, 35, 81, 83, 95, 128, 140, 203, 212, 261, 277, 280, 288
Kauffeld, Greetje, jazz-zangeres 96
Kaye, Danny, (1913-1987) 265
Keeler, Christine, Engelse call-girl. Zij bracht de Engelse minister John Profumo ten val 196
Kennedy, John F., (1917-1963) 96, 104, 114, 117, 118, 120, 130, 132, 174, 177, 197, 202, 203
Keumens, Mieke, in 1957 beginnend actrice 9
Keyzer, Paul, theaterproducent van grote ambitieuze projecten. Was samen met Wim Sonneveld en Piet Meerburg mede-eigenaar van het Nieuwe de la Mar theater 178
Kishi, premier van Japan 102
Klapwijk, dr. P., de dokter die het initiatief nam tot de televisieactie Open het Dorp 177
Kleywegt, Arie, (geb. 1921) radioreporter. Vanaf 1960 televisiejournalist bij de VARA, later directeur voor de VPRO 122
Klomp, Floortje, zangeres 287
Klompé, A.M. (Marga), (1912-1987) minister van maatschappelijk werk (als eerste vrouwelijke minister in Nederland) in het vierde kabinet-Drees en in het kabinet-De Quay (1959-1963). Later minister van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk 50
Knap, Henry, (1911-1986) dagboekenier bij Het Parool. Initiatiefnemer van de nog altijd bestaande decemberactie De Witte Bedjes 159, 284, 290
Köhler, Charlotte, (1892-1977) cabaretière 200

Koekoek, H., (1912-1987) oprichter van de Boerenpartij in 1963 en jarenlang lid van de Tweede Kamer 181, 189
Koets, P.J., (geb. 1901) hoofdredacteur van Het Parool van 1951 tot 1961 en loco-burgemeester van Amsterdam van 1966 tot 1970. Had Wim Kan al in de Birma-kampen leren kennen 261
Kok, Mimi, (geb. 1934) actrice. Nadat zij twee seizoenen bij Toon Hermans had gespeeld, kwam zij in 1953 bij het ABC-cabaret 26
Kolfschoten, H.A.M.T.,

(1903-1984) burgemeester van Den Haag van 1957 tot 1968 108
Kommer, Bob, cineast 283
Koning, David, in 1959 regisseur en dramaturg bij de NCRV 81, 213
Koolhaas, Anton, (geb. 1912) schrijver en cineast, daarnaast door de jaren heen toneel- en balletcriticus voor Vrij Nederland 11, 22, 40, 41, 77
Koopman, Joop, destijds vara-producer, later theaterdirecteur, nu theaterproducent 211, 245, 260, 270, 271, 272, 286
Koot, Max, fotograaf. Maakte foto's voor veel programma boekjes van het ABC-cabaret; tevens hoffotograaf 34, 66
Koppen, Nel, (geb. 1912) actrice 10
Kort, W.L.M.P. de, (geb. 1909) volgde Romme op als fractievoorzitter van de KVP. In 1963 formateur van het kabinet-Marijnen (1963-1965) 191
Kortenhorst, L.G., (1886-1963) was van 1948 tot aan zijn dood voorzitter van de Tweede Kamer. Lid van de KVP 56
Koster, Fiet, (geb. 1926) cabaretière 218
Koster, Frans, (geb. 1926) cabaretier 218
Kosygin, Alexej N., (1904-1980) Sovjet premier. Vormde samen met Brezjnev in 1964 het tweetal dat de Sovjetunie regeerde 282
Krebbers, Herman, (geb. 1923) violist 200
Kuile, Frans ter, familielid van Wim Kan en advocaat. Hem werd een tijdlang om raad gevraagd 81
Lambrechts, Frits, (geb. 1937) cabaretier. Werkte vanaf 1968 anderhalf seizoen bij het ABC-cabaret 288, 289
Lammers, Han, destijds rechtbankverslaggever bij het Algemeen Dagblad. Later landdrost Zuidelijke IJsselmeerpolders 78
Landré, Joop, in 1957 filmproducent. Later oprichter van de TROS 11, 53, 57, 70
Lange, Cees de, (1913-1974) all-round radio- en bühne-conferencier 198
Larsen, Age Sven, Deense musical-regisseur 88, 89, 145
Laseur, Cees, (1899-1960) acteur, regisseur. Oprichter van de Haagse Comedie 87
Last, J.C.F. (Jef), (1898-1972) schrijver 270
Leersum, Bob van, (1908-1987) acteur. Van 1952 tot 1973 directeur van de Koninklijke Schouwburg in Den Haag 285
Lemaire, Cor, (1908-1981) dertien jaar lang componist en begeleider van Wim Kan. Ging mee naar Nederlands-Indië. In 1952 volgde Ru van Veen hem op 2, 4, 14, 63, 64, 83, 245
Leur, Sylvia de, (geb. 1933) actrice, cabaretière. Werkte in het seizoen 1964/1965 bij het ABC-cabaret 225, 229, 232, 243, 244, 252, 254, 255, 257, 259, 263
Levita, Louki de, enige tijd bevriend met Wim Kan. Getrouwd geweest met Merel Laseur, dochter van Mary Dresselhuys en Cees Laseur 74, 75
Liempt, Lya van, dochter van Van Liempt 91, 114
Liempt, mevr. van, echtgenote van impressario Van Liempt 91, 101, 249
Liempt, Wout van, impresario van Wim Kan en Corry Vonk. Vanaf 1982 ook van Toon Hermans. Beheerst tegenwoordig een belangrijk deel van de Nederlandse theaterwereld. Brengt in samenwerking met de journalist Henk van der Meyden grote musicalprodukties en internationale circussen naar Carré

21, 24, 27, 30, 37, 48, 53, 54, 55, 61, 63, 66, 69, 71, 75, 79, 80, 81, 83, 84, 86,
89, 90, 92, 94, 96, 101, 102, 105, 114, 116, 117, 119, 126, 130,

131, 133, 136, 137, 142, 143, 144, 146, 155, 156, 162, 170, 173, 174, 176, 178, 180, 183, 184, 185, 186, 187, 189, 190, 191, 192, 193, 197, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 209, 212, 223, 224, 226, 231, 237, 243, 247, 249, 252, 254, 255, 257, 260, 262, 263, 265, 266, 270, 275, 277, 280, 283, 284, 286, 290
Linde, Wibo van der, verslaggever bij radio en televisie. Later directeur AVRO-televisie 252
Linden, Dolf van der, dirigent van het Metropole Orkest van 1945 tot 1985 211
Lodders, Rina, de Miss World van 1963. Getrouwd met twistzanger Chubby Checker 196
Loemoemba, Patrice, (1925-1965) opstandig leider in de destijds uiterst explosieve Belgische kolonie Kongo, het latere Zaïre 103, 105, 106, 110, 126
Loggers, van 1954 tot 1965 burgemeester van Aalsmeer 133
Lohr, Peter, (1933-1983) tekstschrijver, cabaretier. Later o.a. de gedreven directeur van de Stadsschouwburg in Haarlem 87, 247
Louvier, Nicole, Franse chansonnière 27
Lubberhuizen, Geert Jan, (1916-1984) uitgever, oprichter en directeur van De Bezige Bij 4, 50, 56, 124, 145, 165
Lubberhuizen, Hilda, echtgenote van uitgever Geert Lubberhuizen 165
Lucebert, (geb. 1924) Nederlands dichter 13, 128
Lücker, J., (1914-1980) destijds hoofdredacteur van de Volkskrant 77, 88
Lugt Melsert, Cor van der, (1882-1969) acteur 79, 83
Luns, Joseph M.A.H., (geb. 1911) jarenlang minister van buitenlandse zaken. Vanaf 1971 secretaris-generaal van de NAVO 116, 120, 128, 138, 143, 144, 150, 157, 167, 169, 172, 189, 203, 229, 236
Lutz, Luc, (geb. 1924) acteur 79
Macmillan, Harold, was in 1957 eerste minister van Groot-Brittannië geworden 55, 56
Makarios III, (1913-1977) aartsbisschop van Cyprus 221, 262
Manders, Tom, (1921-1972) cabaretier, televisiester. Het meest bekend om zijn creatie 'Dorus'. Ontwierp in 1955 decors voor het ABC-cabaret 13, 38
Manen, Hans van, (geb. 1932) danser, choreograaf 157, 158
Mansholt, S.L., (geb. 1908) minister van landbouw in meerdere kabinetten. Werd in 1958 vice-voorzitter van de EEG-commissie 70
Mao Tse Toeng, (1893-1976) 34
Mar, Fien de la, (1898-1965) actrice, filmster uit een bekend theatergeslacht. Haar man Piet Grossouw bouwde voor haar het De la Mar theater in de Marnixstraat. Vriendin van Corry Vonk 23, 24, 25, 42, 69, 237, 238
Margaret, prinses, (geb. 1930) 99
Margriet, prinses, (geb. 1943) 235
Marijnen, V.G.M., (1917-1975) minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening in het kabinet-De Quay. Van 1963 tot 1965 minister-president 181, 203, 208, 229
Mattijsen, Joop, 'Ome Joop', legendarisch toneelmeester. Werkte o.a. voor Toon Hermans, Wim Sonneveld, Wim Kan en Paul van Vliet; had tevens een eigen decortransportbedrijf. Zijn zoon Johan nam bij het ABC-cabaret de technische leiding van hem over 65, 163, 191

Mattijsen, Teun, toneelmeester o.a. bij het ABC-cabaret. Neef van Joop Mattijsen
88

Mauhs, Else, (1885-1959) actrice 3
McCartney, Paul, (geb. 1942) toen één van de vier Beatles. Later een even indrukwekkende solocarrière 218
Meerburg, Piet, (geb. 1919) o.a. directeur van het Nieuwe de la Mar en van een bioscoopketen. Samen met zijn compagnon Willy Hofman theaterproducent 23, 25, 54, 64, 80, 88, 115, 153, 157, 168, 176, 184, 213, 230, 235, 238
Meester, Frans de, medekrijgsgevangene van Kan in de Japanse kampen 278
Menthen, fam., huisbewaarders van Kans huis in Rheden 277
Menuhin, Yehudi, (geb. 1916) Amerikaans violist 263
Merwe, Jaap van de, (geb. 1924) tekstschrijver. Korte tijd veelbelovend cabaretier 79, 247, 262, 284, 285, 289
Meyden, Henk van der, journalist. Begon op initiatief van hoofdredacteur Stokvis een eigen radio- en televisierubriek in De Telegraaf. Maakte het genre shownieuws in Nederland populair 86, 89, 114, 130, 148, 156, 170, 171, 191, 197, 205, 238, 256, 257, 269
Mieremet, Jac, astroloog. Zijn oordeel over de stand van de sterren woog voor Wim Kan zwaar, als het ging om het wel of niet houden van een oudejaarsconference 90, 91, 119, 137, 201, 212, 218
Mierlo, H.A.F.M.O. van, (geb. 1931) 273
Mijksenaar, Dorien, (geb. 1937) maakte in 1957 haar theaterdebuut bij het ABC-cabaret onder de naam Dorien Mikaar 1, 10, 33
Mirath, Walter, vormde samen met Volie Gijles Zwitsers cabaretduo 200
Moer, Ank van der, (1912-1983) actrice. Wim Kan en zij waren in 1932 de enige twee leerlingen van de eindexamenklas van de Amsterdamse toneelschool. Wim Kans eerste liefde 23, 98, 99
Mol, Albert, (geb. 1917) danser, acteur, cabaretier, schrijver. Verzorgde voor veel programma's van het ABC-cabaret de choreografie en trad op als gast in het cabaret 1, 7, 12, 43, 64, 66, 75, 77, 87, 96, 141, 182
Mols-de Leeuwe, Enny, (1898-1982) actrice 97
Monroe, Marilyn, (1926-1962) 132, 165
Montgomery, B.L., (1887-1976) 61
Mooten, Harry, pianist, accordeonist 102
Morley, Marijke, (geb. 1935) cabaretière, o.a. bij Wim Sonneveld 33
Moulijn, Coen, (geb. 1937) voetballer 181
Mulisch, Harry, (geb. 1927) schrijver 282
Nasser, Djamal, (1918-1970) 285
Nierop, Arie van, radiomedewerker bij de VARA 2, 49, 50, 53, 72, 92, 106, 107, 116, 156, 171, 192, 204, 221, 260, 272
Nufaar, Celia, (geb. 1937) actrice. Debuteerde in 1964 in het ABC-cabaret 208, 213, 218, 232, 233, 234, 243, 244, 254, 259, 264
Nuyl, Piet te, (geb. 1923) directeur VARA-televisie van 1952 tot 1979 222, 283
Oolbekkink, H.J., destijds journalist bij Het Parool.
Ordeman, Theo, televisieregisseur 178
Osborne, John, (geb. 1929) Engels toneelschrijver 38
Oster, Annemarie, (geb. 1942) actrice, schrijfster. Dochter van Ank van der Moer 98, 176

Oster, Guus, (1915-1984) acteur. Directeur van de Nederlandse Comedie; later directeur van theater Carré 80, 89, 99, 176
Parker, Dave, goochelaar 131
Paulsen, Dora, (1898-1970) Duitse cabaretière. Kwam met het emigrantencabaret van Rudolf Nelson in 1933 mee naar

Nederland en bleef hier 93
Philips, ir. F.J., (geb. 1905) president-directeur van het gelijknamige concern 2, 245
Piersma, dr., 216
Pisuisse, Jean Louis, (1880-1927) cabaretier 7
Plas, ds. van der, 76
Ploeg, Van der, medekrijgsgevangene van Kan in de Japanse kampen 278
Ploeg, Van der, medewerker Polygoon Profilti 41
Polak, Floryth, actrice 86, 105
Poons, Max, directeur van Theater Gooiland in Hilversum 37
Pos, W.Ph., directeur van de Amsterdamse toneelschool 23
Praag, J. van, 190
Praag, Max van, populair zanger en belangrijk man achter de schermen van de Nederlandse grammofoonplatenhandel 146
Prem 56
Prior, Karel G., (geb, 1924) in 1959 radiomedewerker bij de VARA (de Showboat) 69, 108, 262
Profumo, J., Engelse minister. Raakte in 1963 in een sex-schandaal verwikkeld 197
Punt, Cor, medegevangene en vriend van Wim Kan. Handig organisator achter het prikkeldraad (Burmadagboek 1942-1945, De Arbeiderspers 1986) 145, 146
Punt, journalist bij De Telegraaf 96
Putten, F.H. van der, in 1963 technisch hoofdambtenaar van het ministerie van defensie 176
Quay, J.E. de, (1901-1987) van 1959 tot 1963 minister-president van een kabinet dat steunde op de drie confessionele partijen en de VVD. 48, 64, 67, 69, 70, 71, 76, 86, 96, 97, 105, 106, 111, 119, 169, 172, 189, 191, 207, 272
Quint, M.M., burgemeester van Velsen van 1935 tot 1940 en van 1945 tot 1960 52
Rademakers, Fons, (geb. 1920) acteur, filmregisseur 40, 184
Ranitz, jhr. C.J.A. de, (1905-1983) destijds burgemeester van Utrecht 149
Rappard, A.G.A. ridder van, (1907-1970) burgemeester van Heemstede van 1950 tot 1970. Al even luidruchtig als zijn broer, die burgemeester van Gorinchem was 269
Rappard, L.R.J. ridder van, (geb. 1906) burgemeester van Gorinchem van 1931 tot 1971. Luidruchtig kruisridder tegen het zedenbederf 253, 269
Rayer, Liesje, vrouw van Nico Rayer 71, 274, 278
Rayer, Nico, medegevangene van Wim Kan in de Japanse kampen. Begeleidde hem op een accordeon (tuchthuisorgel) bij zijn optreden aldaar. Smokkelde bij elk transport de dagboeken van Wim Kan mee in zijn accordeonkoffer 71, 273, 274, 278
Renesse, Jacco van, (geb. 1936), pseudoniem voor Jacob Haringman. Speelde bij het ABC-cabaret van 1958 tot 1965, later musical- en operettester 48, 66, 72, 75, 90, 93, 116, 120, 132, 138, 157, 162, 168, 185, 208, 212, 213, 216, 219, 223, 224, 229, 231, 232, 236, 240, 245, 259
Rengelink, J.W., van 1951 tot 1973 programmacommissaris televisie, eerst van de NTS, later van de NOS 107

Repelaar, jhr. O. 71
Repko, D., tot 1962 directeur van de AVRO 49
Retel, Jan, (1918-1984) acteur 64, 73
Reve, Gerard, (geb. 1923) eigenlijk G.K. van het Reve. Schrijver 263
Reyn, Rob van, (geb. 1929) mimespeler 96
Rhee, Singman, (1875-1965), Zuidkoreaans politicus 99
Richard, Cliff, (geb. 1940) Engelse tienerzanger 159
Roem, C.S., destijds directeur van Polygoon Profilti, het bedrijf dat journaalfilms maakte 40, 41

Roland Holst, Adriaan, (1888-1976) Nederlands bekendste dichter 93, 135, 136
Rombouts, medekrijgsgevangene van Kan in de Japanse kampen 278
Romme, C.P.M., (1896-1980) fractievoorzitter van de KVP van 1946 tot 1960 34
Rooymans, Huib, (geb. 1941) acteur. Getrouwd geweest met Jenny Arean 221, 226, 233, 234
Rotschaefer, Corine, de Miss World van 1959 48, 81
Rubinstein, Arthur, (1877-1982) pianist 31, 263
Ruys, Cor, (1889-1952) komediespeler. Wim Kan werkte als beginnend acteur van 1931 tot 1935 bij zijn gezelschap en was daar veelvuldig slachtoffer van Ruys' bekende schmierimprovisaties 90, 267, 274
Sagan, Françoise, (geb. 1935) 86
Saks, Eduard, impresario van Wim Kan tot 1958 1, 3, 7, 14, 16, 17, 21, 24, 25, 29, 35, 81, 90
Saks, Mady, dochter van Eduard en Jan Tine Saks 91
Saks-de Ouden, Jan Tine, echtgenote van de impresario Eduard Saks 25, 91
Samkalden, I., (geb. 1912) minister van justitie in het vierde kabinet-Drees en in het kabinet-Cals (1965-1966). Van 1967 tot 1977 burgemeester van Amsterdam 52
Sandberg, W.H., (geb. 1918) journalist. Hoofdredacteur van Het Parool van 1961 tot 1981 130, 236
Sartre, Jean Paul, (1905-1980) 86
Scheepmaker, Nico, (geb. 1930) journalist, schrijver 155, 203
Schip, fam. van 't, 64, 72, 77
Schippers, Wim T., kunstenaar 236
Schmelzer, W.K.N. (Norbert), (geb. 1921) fractievoorzitter van de KVP en Tweede-Kamerlid van 1963 tot 1971. Nog altijd bekend om ‘de nacht van Schmelzer’, waarin hij het kabinet-Cals (1965-1966) naar huis stuurde. Kreeg van Wim Kan de bijnaam ‘gladde tekkel’ 252, 266, 284
Schmidt, Annie M.G., (geb. 1911) schrijfster 22, 32, 33, 67, 74, 93, 103, 104, 107, 125, 127, 158, 179, 225, 248
Schmidt, Lars, Broadway-producent 88
Scholten, Henk, acteur. Werkte samen met zijn vrouw Teddy in het seizoen 1953/1954 bij het ABC-cabaret 180
Scholten, Teddy, (geb. 1926) zangeres, actrice. Speelde van 1951 tot 1953 bij het ABC-cabaret 55, 61, 92, 180, 238, 290
Sellers, Peter, (1925-1980) Engelse filmkomiek 217
Shaffy, Ramses, (geb. 1933) acteur, cabaretier, liedjeszanger, tekstschrijver 61, 245
Sica, Vittorio de, (1901-1974) Italiaans filmregisseur 26
Siepkes 57, 58
Sillevis-Smitt, J.H., dominee die de huwelijksplechtigheid van Beatrix en Claus leidde 255
Simons, toneelmeester Nieuwe de la Mar 7
Sleeswijk, René, theaterproducent, voornamelijk van de Snip & Snap-revues 31, 45, 49, 90, 164
Smelt, dr., medisch specialist 172, 173

Smit, heer, rechercheur bij de Haagse politie 63, 68, 69, 73, 166, 167
Smit, Jo, (geb. 1916) in 1962 hoofd van de rubriek ‘Gesproken woord’ vervolgens directeur van de VARA-radio 170, 171
Smulders, Kees, geliefd zangpedagoog van vele cabaretartiesten. Toen Wim Kan een hinderlijke last van zijn keel kreeg, bezocht hij hem op aanraden van Frans Halsema en bleef tot aan Smulders' dood zijn zanglessen volgen 244
Soeharto, (geb. 1921) 252
Soekarno, (1901-1970) 120, 138, 157, 169, 246, 252
Soest, prof. van, voorzitter kunstkring Diligentia 80
Sonneveld, Wim, (1917-1974) niet

alleen cabaretier, maar ook veelzijdig musical- en filmacteur. Met Toon Hermans en Wim Kan vormde hij de top van het Nederlands theateramusement 25, 28, 30, 53, 61, 64, 79, 80, 95, 96, 111, 120, 133, 140, 141, 145, 154, 155, 158, 181, 197, 199, 200, 201, 212, 213, 220, 224, 230, 232, 235, 237, 267, 275, 285, 287, 288
Speenhoff, Koos, (1869-1945) cabaretier. Heeft nog een lied op Wim Kans vader gemaakt toen deze minister van binnenlandse zaken was 7
Spier, Jo, (1900-1978) tekenaar 118
Spierdijk, Jan, (geb. 1919) destijds hoofd kunstredactie van De Telegraaf 2, 114
Staf, C., (1905-1973) minister van defensie in het vierde kabinet-Drees (1956-1959) 25, 39, 49, 51
Stalin, Josif, (1879-1953) 273
Stalknecht, Roelof, (geb. 1926) jazz-pianist en eerste begeleider van Seth Gaaikema 170, 268
Stanford, Bill, destijds dirigent van het Snip & Snap-orkest 31
Starr, Ringo, (geb. 1940), de drummende Beatle, die door ziekte niet mee kon komen naar Nederland. Een onbekende met een pruikje verving hem die drie dagen 217
Steenbergen, Paul, (geb. 1907) acteur, directeur van de Haagse Comedie. Loyale vriend van Wim Kan 38, 95, 200, 285
Sterman, Otto, (geb. 1913) acteur. De eerste zwarte acteur in Nederland 7
Stip, Kees, (geb. 1913) tekstschrijver. Vaste leverancier van grappen voor Wim Kans conferences. In 1967 komt er een einde aan deze samenwerking 11, 22, 26, 27, 31, 32, 66, 77, 78, 131, 179, 193, 195, 200, 220
Stipriaan, Henk van, radioverslaggever bij de VARA 119
Stokkermans, Joop, (geb. 1937) pianist en componist 246
Stokvis, J.J.F., hoofdredacteur van De Telegraaf 269
Stolk, Rob, bekend provo 267
Strassburger, Regina, in 1958 directrice van het Circus Strassburger 40
Strauss, Franz Josef, (geb. 1915) Beiers CSU-politicus 144
Strooker, Shireen, (geb. 1935) actrice 96
Stuart, Conny, (geb. 1913) cabaretière 4, 104, 180, 225, 248
Stuy-Vonk, Henk en Jo, resp. zuster en zwager van Corry Vonk 228
Suurhoff J.G., (1905-1967) van 1961 tot 1965 voorzitter van de PVDA. Daarvoor in het vierde kabinet-Drees minister van sociale zaken en volksgezondheid. Later in het kabinet-Cals (1965-1966) minister van verkeer en waterstaat 189
Tailleur, Max, (geb. 1909) moppenverteller 24
Tefsen, Carry, (geb. 1938) actrice. Van 1966/1969 verbonden aan het ABC-cabaret 208, 213, 218, 231, 232, 233, 236, 254, 259, 264
Telkamp, Mieke, zangeres 180
Teulings, Jan, (geb. 1905) acteur 10, 40
Timp, Leen, televisieregisseur. Getrouwd met Mies Bouwman 154, 155
Toxopeus, E.K., (geb. 1918) minister van binnenlandse zaken van 1959 tot 1965 in de kabinetten-De Quay en Marijnen. Later fractievoorzitter van de VVD 71, 169
Troje, Jan de, in 1957 radioverslaggever bij de VARA 4, 272

Trom 256
Tuinman, Hans, bekend provo 267
Valente, Caterina, (geb. 1931) zangeres 82
Valerius, Ingrid, (geb. 1941) cabaretière, o.a. bij het cabaret van Wim Sonneveld 77
Veen, Herman van, (geb. 1945) cabaretier. Kreeg van Wim Kan vanaf het begin veel

waardering. Later gaf Wim Kan hem de Davidsring 273, 287
Veen, Rietje van, eerste echtgenote van de pianist Ru van Veen 4, 50, 53, 140, 183, 185, 192, 194, 209
Veen, Ru van, (1913-1988) pianist en vaste begeleider van Wim Kan sinds 1952. Kan zei eens over hem: 'Hij plaatst mijn woordkeus in zijn notenland. Mijn accenten zoals ik ze zou leggen in een conference, legt hij nèt zo vast in zijn muziek en als het mogelijk blijkt, is hij onverbiddelijk. Als het eindelijk naar zijn zin is, stopt hij, staat op, geeft me een hand en zegt: Dat is het, voel je het zelf?' 1, 2, 3, 4, 10, 14, 15, 18, 26, 44, 45, 50, 53, 54, 64, 66, 67, 75, 76, 79, 84, 88, 91, 92, 93, 97, 102, 103, 112, 113, 116, 117, 118, 120, 121, 124, 125, 128, 130, 132, 136, 138, 140, 141, 143, 148, 153, 155, 156, 157, 161, 163, 175, 176, 183, 185, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 197, 199, 203, 204, 205, 206, 211, 219, 224, 227, 231, 232, 234, 235, 240, 243, 245, 246, 260, 263, 270, 283, 286, 287, 289
Verkade, Eduard, (1878-1961) acteur, regisseur en toneelvernieuwer 126, 140, 265
Vermeijden, impresario van goochelaars 61
Vermeulen, J.A., destijds journalist bij Elsevier 247
Verolme, Cornelis, (1900-1981) scheepsbouwer 262
Versloot, accountant van Wim Kan 29, 35
Verstraete, Mieke, (geb. 1911) actrice. Is getrouwd geweest met Kees Brusse 26, 31, 107, 126
Vervoort, Willy, (1905-1964), conferencier voor personeelsverenigingen 198
Verwoerd, Hendrik, (1901-1966) 252
Viersma, voorzitter Nationaal Comité Huldeblijk 160
Vincent, Jo, zangeres en zangpedagoge, gevreesd om haar scherpe jury-oordeel in talentenprogramma's op de televisie 146
Viruly, Jons, (1905-1987) bekend als de schrijver en vlieger A. Viruly. Sedert 1955 getrouwd met de actrice Mary Dresselhuys. Voor de oorlog intieme vriend van Wim Kan. Viruly leverde in die tijd veel teksten. Begin jaren zestig verwaterde de vriendschap 1, 3, 4, 7, 8, 17, 45, 59, 60, 76, 77, 78, 82, 169, 171
Visser, fam. 135
Visser, S.H., (1908-1983) minister van defensie in het kabinet-De Quay (1959-1963) 176
Vlak, Kees, naast Ru van Veen begeleider van Wim Kan op trompet, bas en accordeon 120, 141, 224, 255
Vleugel, Guus, tekstschrijver van Lurelei cabaret 219
Vliet, Paul van, (geb. 1935) cabaretier. Oprichter van cabaret Pepijn 244, 256, 258
Vlug, H., voorzitter Rotterdamse Kunststichting 147
Vogel, Ellen, (geb. 1922) actrice 154
Vollenhoven, Pieter van, (geb. 1939) 235
Vondel, Joost van den, (1587-1679) 123
Vondeling, A., (1916-1979) in 1958 minister van landbouw. Van 1965 tot 1966 minister van financiën. Later voorzitter van de Tweede Kamer 49, 236, 239
Vonk, Andrea, nichtje van Corry Vonk 65
Voons, Frans, operazanger 94

Voorbergh, Cruys, (1898-1963) acteur. Speelde van 1947 tot 1950 bij het ABC-cabaret 26, 193
Vosmaer, Ank en Waldo, goede kennissen van zowel Wim Kan als Corry Vonk 2, 66, 67
Vosmaer, Jolanda, dochter van Ank en Waldo Vosmaer 53, 87
Vosmaer, Loes, dochter van Ank en Waldo Vosmaer. Wandelvriendin van Wim Kan en ontwerpster van de programmaboekjes van het ABC-cabaret 53, 87, 226
Vries, Erik de, televisiepionier. Voor

de oorlog bevriend met de familie Kan 9, 94, 265
Vries, Hil de, cabaretière. Trad twee seizoenen op bij het ABC-cabaret 33
Vries, Jelle de, (geb. 1921) tekstschrijver, pianist, leider van radiocabarets 29
Vries, Wim de, pianist. Begeleidde enkele malen het voorprogramma van het ABC-cabaret. Vaste begeleider van Cilli Wang en tevens haar levenspartner 14, 15
Wageningen, Gerton van, in 1959 radiomedewerker bij de VARA 64
Walden, Willy, (geb. 1905) komiek. Vormde samen met Piet Muyselaar het komische duo in de Snip & Snap-revues 31, 49
Walsum, G.E. van, (1900-1980) burgemeester van Rotterdam van 1952 tot 1965 76, 147
Wang, Cilli, cabaretière. Was in de jaren dertig met het anti-fascistische, Duitse cabaret van Erika Mann naar Nederland gekomen. Speelde diverse gastrollen bij het ABC-cabaret 1, 12, 22, 181
Ward, Myra, (geb. 1916) actrice. Getrouwd met Paul Steenbergen 81
Wassenberg, Jan, tekstschrijver. Begon in 1964 teksten of liever grappen te leveren voor Wim Kans conferences en bleef tot 1979 vast leverancier 220, 259, 266
Wasserman, Ida, (1901-1977) actrice 38, 81
Weisz, Frans, (geb. 1938) na een auditie niet aangenomen bij het ABC-cabaret. Is later bekend geworden als filmregisseur 9
Weisz, pianist die Wim Kan in Nairobi begeleidde 6
Weller, juffr., produktieassistente bij de AVRO 154
Werner, W., maakte in de jaren vijftig deel uit van het Amsterdams Journalistencabaret 93
Wiegel, Nelly, zie *Frijda, Nelly*
Wiegersma, Friso, (geb. 1929) tekstschrijver, schilder en vormgever. De vriend van Wim Sonneveld 92
Wieringa, Annie, een van de twee zusjes Wieringa die lange tijd op eigenzinnige wijze de theater-concertzaal Diligentia in Den Haag beheerden 22, 69, 79, 144
Wieringa, Puck, samen met haar zuster Annie directrice van Diligentia 79, 80
Wiesenthal, Simon, (geb. 1908) 278
Willink, Corel A., (1900-1983) schilder 59
Wilson, Huub, (1921-1959) filmfinancier 79
Wink, Loeki, cabaretière. In 1960 bij het ABC-cabaret 86
Wolkers, Jan, (geb. 1925) schrijver, beeldhouwer 218
Wttewaal van Stoetwegen, jkvr. C.W.I., (1901-1986) kleurrijk Tweede-Kamerlid voor de CHU van 1946 tot 1970 262
Wunnink, Fré, echtgenote van Carré-directeur Karel Wunnink 209
Wunnink, Karel, van 1953 tot 1974 directeur van theater Carré 23
Zanten, Gert van, medekrijgsgevangene van Kan in de Japanse kampen 278
Zee, Siebe van der, (1920-1985) hoofd AVRO-televisie van 1952 tot 1974. Later directeur radio en televisie 45, 49
Zeeuw, Frieda de, in 1957 beginnend actrice 9
Zijlstra, prof.dr. J. (Jelle), (geb. 1918) minister-president van 1966 tot 1967. Later lange tijd president van De Nederlandsche Bank. Werd populair bij het publiek door Wim Kans liedje ‘Jelle zal wel zien’ 252, 266, 271, 273, 275

Zwart, Nederlands consul in Zuid-Afrika 55
Zwolsman, R., ondernemer, grootgrondbezitter. Kunstliefhebber en enige tijd eigenaar van het Circustheater in Scheveningen en theater Carré 203, 206

Biografische aantekening

Frans Rühl, de samensteller van de dagboeken, kwam in het voorjaar van 1968 bij het ABC-cabaret en was gedurende zestien jaar de rechterhand van Wim Kan op en achter het toneel.

Tegenwoordig is Rühl theaterproducent en houdt zich voornamelijk bezig met internationale produkties; daarnaast behartigt hij de theaterbelangen van Armando, Johnny van Doorn en Cherry Duyns.

Fotoverantwoording

ANP-Foto, Amsterdam: fotopagina 1, 9 (midden), 10 (midden en onder), 11, 12 (boven en linksonder), 13 (linksonder), 16, voorwerk pagina VI

KLM Aerocarto: fotopagina 4 (boven)

Max Koot, 's-Gravenhage: fotopagina 7, 10 (boven), 13 (boven)

Studio Lemaire, Amsterdam: fotopagina 2

De Telegraaf: fotopagina 9 (boven)

De overige foto's zijn afkomstig uit het privé-bezit van Wim Kan en Corry Vonk.